Upsala Univ. Bibliotek
Sv. avd.
Romaner
Förf.

6117

KAPTEN PUNSCHS ÄFVENTYR

I POLARREGIONERNA OCH VID NORDPOLEN

EN NY MÜNCHHAUSIAD

BERÄTTAD AF HONOM SJELF

MEED TALRIKA ILLUSTRATIONER EFTER KAPTEN PUNSCHS EGENHÄNDIGA SKIZZER TECKNADE AF EINAR TORSLOW.

STOCKHOLM.
ADOLF JOHNSONS FÖRLAG.

Motto:

Från *humorns* synpunkt man skådar tingen
I lustig dans uppå jorderingen.

NORRKÖPING 1900
JOHAN JÖNSONS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG
(f. d. M. W. Wallberg & C:o Boktryckeri.

FÖRSTA KAPITLET.

Äfventyr m. m. vid afresan till polarregionerna.

Min speciela vetenskap. — Vårt närmaste syfte med lustresan. — Expeditionens medlemmar. — Vår skuta. — Mina tankar i "flaggfrågan". — Björnson, patriot. — Hvad vi *inte* hade med oss! — Jag ämnar hålla ögonen *på André*. — Mina tankar om dennes nordpolsfärd. — "Gastarne" bli "haj". — Vårt första äfventyr till sjös. — Isbjörnar, som sjömän. — "Eld". — En "skuta" och en kock, som "kalfva". — Ett däggdjur, som "vadare". — Nytt land upptäckes. — Jag bildar en ny "bank". — Ett "hvalmöte "vid Grönland. — En fisk, som ej fiskas. — "Farväl, faderväl". — En som "ger eld", med vatten. — En "korkad" hval. — Till väders. — Vi ta oss en "pris".

Sommaren 97 deltog jag, såsom ledare och chef för en amerikansk, arktisk expedition, utrustad af ett privat vetenskapligt sällskap, inom hvilket jag, såsom *hedersledamot*, ensam representerade den *"glada vetenskapen"*, i motsats till de andra ledamöterna, hvilka alla togo saken, låt oss säga, hufvudsakligen från *affärssynpunkt*.

Ursprungliga syftet med min resa var nemligen, att undersöka och studera den amerikanska arkipelagen,

norr om *Canada*, med dess haf och vikar, mennisko- och djurlif etc., hvilket, hvad de förra beträffar, i så många år varit föremål för engelsmännens spekulationer och energi, allt sedan "*Frobisher*" der trott sig finna *guld*, andra funnit nya vattenvägar, exempelvis "nordvestpassagen" etc.; samt väl i framtiden än vidare kommer att lika varmt intressera den guldtörstande *yankeen*, sedan denne funnit den "gula metallen" i det kalla *Klondyke!*

Och — låt mig tillägga: samtidigt med att vi riktade oss sjelfva, var vårt mål ock att rikta vetenskapen, d. v. s. samlingar och muséer m. m. som kunna sprida nytt ljus öfver den mörka polarverlden. Och *mina* upptäckter i detta fall, anser jag af *största betydelse!* Ty hvarför ska' jag vara blygsammare än alla andra upptäcktsresande, i detta fall!

Det är inte modernt, men att vara upptäcktsresande är deremot *högst*, dito! — Min expedition bestod, främst af *mig* sjelf och *de andra;* däribland en "navigatör", vanligen kallad "gubben", några matroser, mönstrade i New-York, däribland en *svensk*, tillika min "passopp" och kajutvakt, hvilken jag, min vana trogen, strax döpte till "*Wi*", en förkortning af whisky, hans favoritdryck.

Till min stora ledsnad, skulle jag äfven velat haft med, min celebre landsman: *grefve Carlo L.*, men jag vet, att han ligger mer åt "*öknar och palmlunder*", än

polarhaf och drifisar, därför brydde jag mig aldrig om att tillskrifva honom. Må han förlåta mig!

Sjelf tecknar jag mig, i min berättelse, liksom kung Oscar, och detta med rätta, i första personen, singularis, men pluraliteten bland gastarna ombord kallade mig: "Pampen" eller "Hederspamp!" ty fastän jag är *svensk* till lif och själ, hade jag ej lagt bort titlarne med dem.

Vårt skepp kallade jag däremot, mera blygsam än de flesta andra arktiska upptäcktsresande: *Tur!* Sjelf begrep jag bäst, hvad jag menade med den ordleken, ty att "Tur" skulle komma både *fram och tillbaka*, tog jag för gifvet!

På toppen förde jag, d. v. s. "Tur", stjernbanéret, icke minst, som en hyllning åt polarnattens gnistande stjernenatt, samt å "gaffeln", den *rena blågula*, duken.

Sillsalaten var dock ej struken — *på matsedeln;* af aktning för *norrmännen*, som jag dock anser gjort dumt i att stryka den i *sin handelsflagga*, där den, om inte för annat, var bra, som "*handelsmärke*", då deras förnämsta exportvara ju är *sill!*

Att, såsom skett, vilja göra saken till en mellanfolklig, politisk fråga — *är sillsallat* och "vrövl".

Men Björnson i synnerhet, bör ju förstå "Norges bedste" i detta fall! — Sveriges däremot, tycks han inte alls begripa, påstår majoriteten bland landsmännen.

Det är bara i Amerika, mannen skulle göra sig, som politiker? —

Ty i hemlandet heter det: "Skomakare, blif vid din läst", men i den stora republiken äro äfven skomakarne stora politici.

Presidenterna borsta där sjelfva sina stöflar.

B. är däremot en erkänd skald, och som sådan skulle det svenska ordspråket, beträffande honom, kunna omskrifvas: "Skald! blif vid dina "versfötter"! Det vore åtminstone att tala "ren svenska" med mannen! — — Denne är dock bra som norsk norrman från Norge. — —

Ombord fans så godt som allt, hörande till en arktisk expeditions utrustning! — Jag säger inte *mer*, men *det* fans nog också! —

Jo, i *sanningens* intresse, hvilken i denna skildring är hufvudsaken — vi hade ingen *släplina*, men väl *ballong* — en "ballon captif".

Vi hade nemligen redan då, hört så mycket om min djerfve landsman, *Andrés*, "släplina", att de praktiska yankees ruskat sina hufvuden och med en mun ropat: *humbug!* — icke om *André*, utan om hans — "svans"! — —

Ballongen, jemte en bättre kikare, och andra instrumenter voro nemligen blott afsedda för hållande af skarp och vidsträckt utkik, icke minst på *André och hans följeslagare*, var min idé om landsmännens djerfva försök, att på detta sätt "släpa" sig till

Nordpolen skulle misslyckas, och de istället flöge åt exempelvis våra trakter. —

Ty André hade, ungefär samtidigt som *jag* och min expedition lemnade Newyork, afgått från gamla Sverige till *Spetsbergen*, för att därifrån, som bekant, söka nå polen, hvilket min expedition (eventuelt) naturligtsvis äfven hade på programmet, men som "gubben" isynnerhet, från början ansåg *outförbart!*

Sjelf ansåg jag André vara *för väl* beredd för sin sak, för att lyckas! Ty härvidlag, som så ofta, beror det hela mer på *en slump!*

Men vidare i texten! —

Strax norr om 55 breddgraden stötte vi på det första *isberget*, som kom drifvande rätt på oss i vår kurs, med stor hastighet!

"Gubben", som sjelf stod till rors, försökte på alla sätt att undvika det, men förgäfves. Öfver allt låg det i vägen!

"Gastarna", hvaraf flera förut seglat i dessa farvatten, blefvo "bleka om nosen", nästan alla — utom kocken, som var *svart* i synen, ty han var af äkta "niggerblod", och dessutom sotig, genom för nära bekantskap med sina grytor, liksom alla sina embetsbröder! —

"Gubben" rasade, vinden mojnade, och vi hade ej ångan uppe, utan *seglade* för förlig vind! —

Jag observerade under tiden iskolossen noga, genom en mindre marinkikare!

Plötsligen såg jag något "hvitt" *röra sig* ombord, på det flytande vidundret, som nu började komma helt nära. —

— Den där skutan har ock besättning ombord, sade jag åt "gubben", pekande på ett par *isbjörnar*, som promenerade på en slags "back", en terassformig afsats på isblocket.

Efterhand döko flyra dylika "gastar" upp, så att de tycktes vara en hel koloni, åtminstone räknade jag till en fem, sex stycken! —

— Anfäkta dem, det fins visst *befäl* ibland dem också, ty de manövrera inte illa, om det är meningen att ränna *oss* i sank! puttrade "gubben", och valkade sin buss. Ty inte kan strömmen manövrera så "stick i stäf", hvart jag vänder näsan, fortfor han.

Jag observerade nu, där jag stod förut, *att bestarne voro utsvultna och att matångor utströmmade i riklig mängd från kittlarne i köket och fördes föröfver af vinden!*

Djuren hade därigenom, redan länge haft "väderkorn" på oss, och utsett oss till byte åt sig i brist på annat ätbart. Och "det bästa är godt nog", äfven för isbjörnar!

Några af de kloka djuren manövrerade, simmande bakom sitt fartyg, eller på annat sätt, detsamma, i det här isfria vattnet! Så var äfven vid närmare påseende fallet!

Jag antecknade strax episoden, som ett märkvärdigt fall af — "björnförstånd"! —

Utan betänkande och nästan instinktmessigt gaf jag björnarne en salut, ur en af kanonerna i fören, ty där funnos två mindre dylika.

Verkan var fruktansvärd, ty isskeppet var nu endast en kabellängd från oss!

Isblocket "kalfvade" midt för vår näsa, måhända hade det ej lång tid qvar, tills detta fe- eller rättare *fä*nomen skulle inträffa af sig sjelf, om ej björnkolonien vetat, att med sin tyngd hålla balansen uppe! —

Lufttrycket från skottet, som var ämnadt åt björnarne för att skrämma dessa, var dock nog för att få den märkvärdiga "skutan", att "kapsejsa" — alltnog, med ett förfärligt dån vände hon kölen i vädret, kastande kring sig väldiga "svall", som kom vårt skepp att darra i sina fogar, samtidigt som det vräktes långt styrbord, så att nu äfven kocken "kalfvade" och gjorde en öfverhalning. —

Vi voro dock *räddade!*

Björnarne kastades huller om buller ut i det våta elementet, och vi blefvo vittne till en makalös komisk uppvisning i den högre dyk- och simkonsten.

Jag sköt ned ett par i vattnet, så att vi fingo kalasa på *dem*, i stället för *de* på oss, som deras uträkning varit. Men så "möra i mun" voro de ej! De öfriga "skeppsbrutna" fyrfotingarne försökte efter badet att åter klättra ombord på sitt fartyg, hvilket nu

tedde sig på vattnet med kölen i vädret stadt på färd söderut, där det stötte på grund på en uppslammad sandbank, som om en tid skulle nå öfver vattenytan, bildande en ny ö, som jag kallade *"Nya Björnön"*, efter dess första egentliga upptäckare!

Sjelf annekterade jag äfven den blifvande ön, såsom liggande inom *min* "intressesfär", för att stormakterna i en framtid skulle slippa att kifvas om den! Och jag kommer troligen då, att hellre låta mina egna "björnar" slåss om den? — Jag satte därför en ruskprick på banken, jemte en tafla, hvarpå stod:

Kapten Punschs privategendom!

i hopp om, att med tiden få något på *"banken"*. —

Björnarne fingo tillsvidare vara qvar, se'n vi rest, om de så ville! I så fall blifva de det nya landets första innevånare, men troligen äro de gynnarne *"polarflyktiga"* *) af sig! Den som lefver får se!

* * *

Från *Nya Björnön* satte vi kurs direkt på: *Kap Farväl*, Grönlands sydligaste udde, hvilken äfven vi

*) Förf. syftar härmed på det, isynnerhet af en tysk vetenskapsman antagna påståendet, att orsakerna till den olika sammanhopningen af land på de båda halfkloten, till stor del beror på, att de stora isbergen norr ifrån rycka med sig väldiga massor *af mark* från de norra fastlanden och aflasta dem under sin färd söderut, då de smälta! Denna företeelse kallar han: *"landets polarflyktighet"*. *Korr.-läsaren.*

snart sade: "ajöken" åt, och styrde kurs in i "*Davis sund*". —

Strax vid inloppet till sundet mötte vi en väldig *Grönlandshval*, hvilken sprutade vatten, som en flodspruta och mycket väl också kunnat användas som sådan, när Grönland en gång i framtiden blir tätare bebygdt — förutsatt att det då finns några hvalfiskar qvar! —

Så sattes fötterna till motspjern — — (se sid. 11).

Idén är min, och jag föreslår äfven, att djuren tämjas för sillfångst i de grönländska fjordarne! Ty hvalarne tycka, som bekant, om sill, som bohuslänningar, och äta det till morgon, middag och qväll, med

god aptit! Djuret skulle troligen med samma aptit äta den äfven "inlagd", eller i "papper", ja, kanske till frukost, *med potatis*, fast det ej är vegetarian. —

Raskt firades en båt i vattnet med fångstapparat och besättning för rodden.

Jag, som skötte kanonen, med harpunen förut, gjorde allt klart till jagt — och så började denna!

Ty, som bekant, *fiskas djuret ej på krok!* En sill till bete, skulle härvid icke förslå, inte ens en hel tunna, på kroken vid en ketting, med därtill hörande ångvinch! — Men för att väl få hvalfisken långs sidan på en hvalfångare är denna krok med ketting — *allright*. —

Snart var hvalen i skotthåll och harpunen flög mot sitt mål — men i samma ögonblick *dök* djuret, helt oartigt, hviftande farväl åt oss med stjerten — han begagnade ej näsduk, och jag bommade naturligtvis!

För första gången i mitt lif blef jag — som brukar vara oförarglig — sjelf "stucken" af bestens oartighet.

Ögonblicket derpå, just som jag gjorde mig beredd att på nytt börja anfallet, så fort tillfälle därtill yppades, och djuret åter behöfde andas, dök detta upp alldeles inpå mig, lade sin läsida till, och började, som en "man of war", *bestryka oss* med vatten, så att vi fingo en ordentlig dusch *en hel qvart*, *under*

Ihvilken tid vi hvarken sågo eller hörde. — Båten fylldes och jag kommenderade "gastarne" att ösa, "alle man".

När "rotblötan" var öfver, backade odjuret och rusade därpå rätt mot mig, med öppet gap, eller rättare — inkörsport, synbarligen för att skrämma mig, ty jag visste alltförväl hur trång han var i strupen, och att jag hvarken skulle komma ut eller in genom den!

Att åter skjuta, var ej tid till, hvarför jag fick fatt i en "korkfendel" och slungade den med all kraft längst in i "fiskens" vidöppna gap!

Djuret slog äfven nu back och helsade oss åter med en vänlig svanshviftning, så kraftig, att både vi och båten gingo till väders, huller om buller och kommo ned, somliga på hufvudet, andra på benen! —

Sjelf kom jag grensle öfver min motståndares breda rygg, hvarifrån jag räckte kamraterna en hjelpsam hand!

Ty hvalen rörde ej mer, hvarken på hufvudet eller "svansen". Han hade satt "korkfendel'n" i halsen, som en butelj och qväfts! — —

Årorna, som flöto omkring oss, uppfiskades åter, "gastarna" skyldrade med dem, på "man of war"vis, för mig och hurrade ett kort, ej "enfaldigt", utan fyrfaldigt, svenskt hurra! —

Så sattes fötterna, till motspjern, som årtullar, utmed långsidorna på hvalen, hvarefter "gastarne" rodde

hem, långsides vårt "skepp" med "prisen", under unisont afsjungande af: *"Sätt maskinen i gång, herr kapten!"* hvilken sång jag inöfvat med dem, då vi lemnade Newyork. — Björnarne hade lärt mig att navigera i polarhafvet!

ANDRA KAPITLET.

I "Davis" sund.

Om Grönland. — Ett obekant odjur. — "Fogel, eller fisk?" — En beväpnad fisk. — Svenska dito. — Krig mellan två "stormagter" till sjös. — Lättfånget gods! — Säkert en s. k. "glad lax". — "Polisen" i farvattnet. — Läckerheter i djurväg. — En urskog — på djupet. — "Klippska" tångdjur i tången. — Djurlif på bergen. Jagt med — kanoner. — Fogelfiske med håf. Djur, som fångstmän. — "Stimmande" fisk. — "Wi" går på vattnet. — Glupska fiskar. —

Grönlands vestkust liknar Norges och är full af fjordar! I öfrigt är landet högst olika det senare.

Fjell finnes visserligen äfven, men en norrman skulle snart "fjälla" den grönländare, som vågade en jemförelse! —

Ostkusten är mera lik Sveriges, söder om Stockholm, fast kusterna äro högre och i detta afseende mer likna de norrländska, där dessa "baggbölats"! Låge Stockholm på Grönland, skulle Stockholmarne endast få "smörja" sig med *tran*, när de ville bli "smorda". —

"*Grönt*", lär verkligen landet vara, på kusterna under sommaren, men inne i landet ligger den s. k. "inlandsisen" året om. Den intresserar dock märkvärdigt nog blott — "utlänningar".

På Grönlands vestkust finnas inga badorter, ty Grönländaren badar aldrig, fast inte *en*, utan mången "renhjord" finnes på ön. — —

Under det vi kryssade längs vestkusten, observerade jag plötsligen ett underligt djur, med väldiga "*öron*", simmande i en stor hafsvik.

Som jag ej kände till det, och heller ingen annan ombord, blef jag plötsligen ganska förbluffad att plötsligt höra *Wi* utropa:

— Kanske är det "*Storsjöodjuret*", det kan ingen veta! —

Jag hade då aldrig hört talas om detta djur, fast det på senare tiden låtit så mycket tala om sig i Sverige. Men *Wi*, som nyss kom hemifrån, visste så mycket mer! —

Jag invände visserligen, att vi voro långt från "*Storsjön*", här i *Davis sund*, och att djur ej emigrera, som bönder, isynnerhet djur från en insjö, men då invände *Wi*, som uppsnappat uttrycket från mig kort förut:

— Storsjöodjuret är kanske "*polflyktigt*"!

Jag gaf "Wi" en slant för hans qvickhet, som man icke ens skulle fått en allvarlig tysk professor och polarkännare att hitta på, som förklaringsgrund

— men kanske var Storsjöodjuret ett polarhafsdjur, ifast ingen hört talas om det förr.

Forskningslusten grep mig! —

— Ut med alla båtar, så ska vi stänga in djuret i fjorden, och fånga det, dödt eller lefvande, befallde jag! —

Inom en minut lågo båtarna på vattnet.

Djuret *dök* nu — tror någon? *Nej!* — det var slugare än så. Det tycktes oss alla, som *spände det "öronen" till flygt och försvann ur vår åsyn.*

— "Storsjöodjuret" låter aldrig fånga sig! förklarade "Wi", sedan han nyss förut förklarat, att det alltjemt *dök*, då det försvann, i Storsjön.

Jag rasade. Djuret skulle i sistnämda fall aldrig undkommit mig, det försäkrar jag! —

Det var verkligen *polarflyktigt.* "Fogel eller fisk", hvilketdera vet jag inte, kanske en: **Flygfisk,** eller en väldig **anka?** — Men, får jag blott se det en gång till — så — jag säger inte mer! —

Just som vi åter skulle gå ombord, varseblef jag i viken ett annat märkvärdigt djur, som jag ej väntade att finna där, vid denna tid på året: ett par narhvalar, väpnade, liksom *"svärdfiskar"*.

I Sverige räknas, som bekant, "svärdfiskarne" såsom hörande till "landstaten", i motsats till militären, som visserligen, äfven den, kan ge sina "fiskar varma", men på inga vilkor vill nämnas bland "svärd-

fiskarna", dit inte en gång en sjömilitär vid "Kongl. Flottan" vill räknas. —

En svensk "svärdfisk" bär sitt svärd vid sidan. Narhvalens svärd sitter däremot i hufv'et, som ett horn, och verkar prydligt, men på en svensk "svärdsfisk" skulle det inte alls göra det, synnerligast om han vore *gift*. —

Narhvalens horn är af ett slags elfenben, vridet i vackra spiraler, ungefär som ett borr. — Några "*a-borrar*" finnas dock ej i dessa farvatten! På land saknas äfven "*kardborrar*", bland växterna. —

De märkvärdiga djuren voro upptagna af en liflig lek eller, som det snart visade sig, — strid. Vi hvilade derför på årorna, och de stridande läto ej störa sig.

Troligen voro de rivaler om någon feminin varelse af deras slägte. Att under dylika omständigheter vara neutrala, är för ett par "svärd"fiskar af narhvalens storlek lika omöjligt, som för två eller fler "till tänderna" väpnade, andra stormakter — äfven när det gäller verldsfreden. — Ett, tu, tre, bryter kriget ut — kanske midt under en fredskonferens. Och kriget var *här* högst intressant!

Rivalerna liksom saluterade hvarandra först, stående på stjertarne, därefter började fäktningen. De hvassa svärden korsades, "stötar" parerades med stor skicklighet, och vapenlyckan tycktes vexla; under

det vattnet yrde om de båda kämpande, som slutligen *genomborrade hvarandra* — säkert en ny iakttagelse, hvarigenom fångstmannen besparas allt besvär och djuren för honom bli ett lätt byte!

Det var roligt att se, hur djuren etc. — — (se sid. 21).

Jag lät ock strax ro mig till de stridandes döda kroppar och tog dem på släp! "Svärden" voro längre än de längsta gamla *slagsvärd* och stå i Indien i högt pris. Narhvalen är ej att förvexla med en annan svärdfisk *(Xiphias gladius)*, af ett mera muntert sinne, att döma af namnet, och ej så stridslysten som den hetlefrade narhvalen, ty den förra har *jag* aldrig sett slåss!

Egendomligt är ock, att narhvalen, när han slåss, aldrig är rädd för *pol-isen*, som korsar härs och tvärs i farlederna.

Narhvalen har heller intet gemensamt med — *enhörningen*, hvilken anses som en myth söderut och blott finnes på apoteksskyltar och i Englands wapen.

Kanske jag får se djuret häruppe under mina forskningar. Och då blir det naturligen ej längre någon mytologisk företeelse. —

Från denna lilla utflykt rodde jag åter fatt skeppet, som för tillfället spärrats af drifis och ej kom ur fläcken. — — —

Gynnade af en, år ut och år in, lika värmegrad i vattnet, förekomma vid den grönländska kusten tusentals mycket *stora kräftor*, medan smärre sådana kunna räknas i milliontal, jagande hvarandra på de ganska grunda tångängarne på hafsbottnen, liknande urskogar i ogenomtränglighet för alla andra än deras urinvånare.

Och hit höra, som sagdt, de läckra *kräftorna*, som dock äro svåra att fånga i denna terräng.

Under de ganska täta uppehållen på vägen kastade vi då och då ankar, i lä mot de hundratals öar, klippor, eller "kobbar", som ligga kringspridda utefter den grönländska kusten, och mellan hvilka vi ofta krånglade oss fram utmed drifisen. Ty längre ute

till hafs löpte vi fara att fastna och följa med drifisarna söderut. —

Jag försökte en kräftfångst, men utan synnerligt godt resultat, ty antingen förstörde djuren fångstredskapen, genom att draga ner den och trassla in den i tången, eller åto de upp betet, under det de med ena klon förde det till munnen och med den andra höllo sig fast i tången, så att de voro omöjliga att få upp öfver vattenytan. —

Millioner och åter millioner sjöfogel: *ejdergäss*, *måsar*, *alkor*, och hvad de heta allt, fylla äfven kusterna, än kretsande, dykande, simmande, än hvilande sig på de s. k. "fogelbergen", bildande ofvan vattnet den lifligaste tafla ur djurverlden.

Med sina läckra ägg och sitt fina dun, äro dessa djur för infödingarne och fångstmännen en rikedomskälla, lemnande åt dem eftersökta tillfällen till jagt. —

Men äfven foglarne, på sina otillgängliga berg, äro svåra att fånga och döda. "Gastarne" bekrigade dem alltsomoftast med *kanoner*, laddade med drufhagel, eller skrot — men "sättet" roade ej *mig*, och förresten dödades nog massvis af dem, men fångsten blef ringa, ty de döda blefvo, som man säger: "på platsen", men därifrån kunde de ej fås. —

Jag försökte nu ett vågsammare, noblare, och dubbelt sportmessigt jagtsätt, då jag från toppen af ett berg lät hissa mig ner på de farligaste och svårtillgängligaste afsatser, på hvilka man ofta knappt hade

fotfäste, och där ett svindelanfall skulle varit en säker död.

Från dessa ställen fångade jag foglarne under deras förbiflygt i *håfvar*, men sättet var ej nytt, det begagnas bl. annat af ungdomen på *Färöarne*, med samma talang, som nuförtiden herrarne och de unga damerna i Stockholm och flerstädes idka bicycleridt på gatorna, utan att därvid förlora balansen. —

Men jag skulle vilja se dem här, flera tusen fot till väders, dinglande i ett rep, som "perpendiklar", eller ridande på en klippafsats, ej större än en velocipedsadel, *fångande foglar med fiskhåf!*

För att öfva sig behöfde nog vederbörande stiga upp mycket tidigt på morgnarna *och först fånga* **flugor** *med håf!* —

Jag försökte och *lyckades* därför utmärkt med ett *nytt*, af mig uppfunnet fångstsätt. — Jag observerade och fann snart, att de stora kräftorna, eller rättare sagdt *humrarne*, på den långgrunda och tångbevuxna stranden, lefde i ständigt krig med "fjäderfäna".

Så snart en dykande fogel vågade sig för långt på djupet efter rof, greps han af en kräfta — och de släppte ej sitt tag, med sina starka klor, utan foglarne qväfdes i vattnet och åtos upp af "humrarne" med stor begärlighet.

Sak samma gjorde foglarne, när de fingo fatt på en kräfta, och den rappa och väldiga dykaren "spets-

alkan" var isynnerhet mästare i konsten att fånga kräftor. —

Jag fångade därför några lefvande spetsalkor och dresserade dem, med största lätthet, till kräftfångare, *hvarefter jag naturligtvis efter hand tog fångsten ur näbbarne på dem, där jag satt i min båt, omgifven af de rofgiriga och hungriga samt skrikande foglarne*, som voro fängslade vid båten med säkra garn eller refvar, kopplade om deras kroppar, så att de voro fria i sina rörelser.

Det var roligt att se, hur djuren täflade om, att jag skulle "kasta loss" ett stycke på refven och låta dem jaga på nytt, sedan de villigt aflemnat sitt byte, ty efter jagtens slut, blefvo de alltid rikligt förplägade och fingo äta sig riktigt mätta. — Och aldrig har jag sett en *sådan* aptit, inte ens hos grönländarne, som ock ha bra dylik. Det skulle varit svårt att ha foglarne "i maten", om ej så rikligt med afskräde och smärre fiskar funnits tillhands att ge dem. —

Den strömmingsliknande "*loddan*" t. ex., kunde man *ösa* upp ur hafvet ämbartals på ett par minuter, så täta stodo stimmen. —

Ja, en gång tappade vi en pyts af jernbleck i vattnet, men han blef stående på ett sådant fiskstim och sjönk ej! "Wi" tog då på sig ett par skidor och *gick ut på stimmet* och hemtade den! — —

Den rofgirigaste och glupskaste fisken är den

lille "ulken" eller "simpan", med sitt oformligt stora hufvud, och kolossala gap, hvarmed alla hafsdjur skrämmas — utom möjligen *hvalar*, stora som små! —

En gång såg jag dock en "ulke", som sväljt en lång och smal fisk, s. k. "horngädda", eller dylik, och väl *tio* gånger så stor som den förre! —

Och detta med det resultat, *att "ulken" satt uppträdd, som en aflång perla på ett gammalt spjellsnöre,* **utanpå** *"kamraten" och lät denne på så sätt bogsera sig, till dess han småningom sväljt sitt byte och detta passerat hans mage*, troligen dock utan annat men för den roflystne bytingen, än att denne blef betydligt *magrare* på kuppen!

Småflundror och dylika, bredare fiskar, sväljer "simpan" lätt, genom att, tum för tum, rulla hop dem, *som ett tobaksblad i munnen,* tilldess de få formen af en tågstump, hvarefter de "tåga" ned i fiskens mage.

TREDJE KAPITLET.

Bland urinvånarne på Grönland.

Härlig försommar. — Landkänningar. — Färgspel. — En naturens sjödrabbning. — I kamp med isbergen. — Vi elda på! — Vår ankarplats och dess omgifningar. — Infödingar på jagt. — Jag "bekantar" mig med dem! — Grönländsk säljagt. — Jag profvar sjelf min egen jagtmetod på det vaksamma, men dock halfsofvande villebrådet. — Rikt byte. — Jag får en glad "vän och bror".

Våren eller rättare sagdt försommaren var kommen, ty i polarregionerna råda egentligen blott två årstider: *sommar* och *vinter*.

Och lika hiskligt kall och mörk, som den senare är, lika ljus och varm är den förra! Intet kan i behag jemföras med denna varma årstid, om ej, hvad temperaturen beträffar, början af September i gamla Sverige.

Ty varm och ändock sval är den lätta och absolut rena luften af den starka solvärmen, som upptinar isarna; uppfyld af balsamiska dofter som den är från den uppvaknande, och på en enormt kort tid i full

fägring stående vextverlden, hvilken doft kändes ända ut till oss på hafvet! —

Jag längtade att komma *i land*, och när "landkänningen" blef för stark, kastade vi ankar, strax vid mynningen af en majestätisk och för tillfället isfri fjord, för att hvila ut en tid från den mödosamma och enerverande seglingen och navigeringen under denna långa och solbelysta dag bland smältande isberg, somliga större än alla Stockholms kyrkor tillsamman, och hvilka, när de litet emellan "kalfvade" midt för näsan på oss, antogo de vidunderligaste formationer och oupphörligt gåfvo "salut" för oss främlingar, när de remnade!

Och hvilken salut! — Ibland, blott som "generalsalfvor", ur ett hundratal gevär, men ibland, som ur de gröfsta kanoner, med åskliknande skrällar! —

Och under allt detta lågo de flytande iskolosserna, lika väldiga "slagskepp", insvepta i täta rökmoln af dimma som bildades, då isbergen remnade och den kalla luften i deras innandömen hastigt blandades samman med den omgifvande, solvarma. —

Genom dessa väldiga dimmoln bröto sig de bländande solstrålarne, målande dem i alla regnbågens färger, under det från landsidan de väldiga glaciererna glänste som silfver; dels blankt, där snön smält och stora isytor lågo blottade; dels matt, i de gapande klyftor, där snön ännu låg qvar; det hela — blandadt

med färgspelet från olikfärgade hafsströmmar, ofta vid sidan af hvarandra, jemte strändernas prunkande busk- och brokiga blomstermattor, där alprosor med sina högröda blomknippen, fjälljungen med sina snöhvita, liljekonvaljeliknande klasar m. fl. — bildade taflor, dem en målare endast svagt skulle kunna återge på duken. —

Och härtill kom ytterligare *musiken* från dessa tusental af sorlande bäckar, fogelkackel, skri och snatter m. m.; i sanning, den som en gång tjusats af denna liffulla och måleriska tafla, infattad i sin majestätiska ram af en solbelyst himmel och glittrande vatten, å ena sidan begränsadt af skyhöga "Alper", glömmer den aldrig! —

Dundret, braket och dimmolnen rundt omkring oss i vår omedelbara närhet, gaf intryck af, att vi befunno oss i en väldig sjödrabbning, som aldrig ville sluta. Ty nu, under islossningen, då solen sjelf tände "batterierna" och i hela veckor arrangerade "krigsspelet", under den lika ljusa natten som dagen, var denna musik den mest bedöfvande.

Att vårt skepp under denna långa sjödrabbning, i hvars "center" vi alltjemt befunno oss, gick "klart", berodde, enligt mitt förmenande, först och främst på "flax" och därnäst på allas vår ständigt vakna uppmärksamhet samt icke minst — *starka armar!*

Ty, så underligt det än låter, voro vi väl hun-

dratals gånger, så nära dessa drifisar och isberg, att vi kolliderade med dem, och hotades att sönderkrossas som äggskal af dem och de projektiler de oftast slungade från sig, när de exploderade; dels ej längre bort från dem, än att vi med förenade krafter och långa spiror, nödgades att "bära af" från dem, när vårt skepp, ej hade fart nog att lyda roder i den ofta smala segelränna, som bildades mellan den smältande drifisen på dennes våldsamma väg söderut. —

Men till all lycka höllo vi, under hela denna pröfvotid, jemt "ångan uppe"! "Wi", och det öfriga manskapet fingo dubbel kost och groggar, för att stärka sig med, ty proviantförrådet tillökades oupphörligt med färskt vildt m. m. af alla slag i öfverflöd. — Och för att hålla ångan uppe i maskinen, "friskade" vi på vårt kolförråd med späcket från den väldiga hval, hvarmed jag förstärkt detsamma, och af hvilken dessutom somliga delar, sedan den styckats, äfven fick tjenstgöra som pansarbeklädnad *utombords*, mot isbergen, så att vi skulle halka förbi dem så "geschvindt" som möjligt! — "Ty bättre brödlös, än rådlös!" — har alltid varit min regel! — —

* * *

Sedan vi, ungefär för en veckas tid, ankrat vid mynningen af den långa, österut så godt som vinkelrät mot kusten löpande fjorden, begränsad af väldiga glacierer och alper, vid hvilkas fot prunkande gräs-

och blomstermattor, omvexlande, närmast utmed sjöstränderna, af vanlig vassliknande "strandråg"; samt, längre upp, en massa af i Sverige vanliga kustväxter; vid nästan hvarje steg blandade med andra blommor och gräs, tog jag en titt på alplandskapet.

— Längst ner, på sluttningarne af fjällen och å dess mest skyddade delar voro långa sträckor bevuxna med dvärgbjörk, kråkris, lingon, odon m. m.; samt ännu högre upp på fjällväggarne, där den smältande snön och isen underhålla en jemn fuktighet och solen ej mäktar verka med full kraft, praktfulla fjällväxter blandade med maskrosor, blåklockor samt yppiga ormbunkar.

Sådan var i korthet, sedd på närmare håll, anblicken af landskapet utmed denna natursköna fjord, liknande en ganska bred flod, ty om det blott var en sådan, kunde jag aldrig undersöka; men, att döma af mina kartor, sträckte den sig endast några kilometer inåt det outforskade landet.

Strax norr om ena fjordmynningen, här endast ett tiotal bösshåll bred, låg en stor, där och hvar ganska hög och brant klippö, som vid närmare påseende delade den förra i två armar, famnande "ön", å hvilken utåt hafvet flera terassformade berg och lägre skär voro belägna; dessa voro öfverallt i sundet, en för jägare och fångstmän otillgänglig tillflygtsort för oräkneliga massor af alla slags sjöfoglar, hvilka äfven här slagit sig ner! —

Det var utanför denna klippö, på lämplig plats, vi ankrat, närmast intill det bälte af den norrifrån kommande drifis, som på alla sidor, men naturligtvis minst på sydsidan omgaf ön.

På sitt tåg med strömmen hade denna drifis här blifvit hejdad af öns fasta klippmurar, hvilka alldeles spärrade vattnet mellan ön och den Grönländska kusten!

På denna packis rundt om ön, vimlade det af tusentals sälar, solande sig på isflaken, alltid så nära det öppna vattnet utåt hafvet som möjligt! —

Här observerade jag ock ett femtital *eskimåer*, spridda vida omkring och idkande hufvudsakligast säljagt — deras favoritnöje.

Dessa eskimåer tillhörde, som jag sedan fick veta, ett byalag, som på gammalt patriarkaliskt sätt slagit sig tillsamman under en "höfding", den äldste och mest välmående bland dem, men i öfrigt, tillika med hvar och en familj i sällskapet och deras "inhyses", lefde i fullkomligaste *oberoende* af hvarandra, ehuru dock fiskande och jagande tillsammans och å gemensam jagtmark. —

Innan de yngre dock, längre fram, begåfvo sig ut på sommarjagt till hafs i skärgården, slående läger där, samt sökande sitt villebråd m. m. å de ödsliga och vilda klipporna och skären, afjagades dock trakten närmast vinterlägret i den lugna fjordmynningen, där riklig fångst förefans vid tiden för islossningen. —

De äldre jemte qvinnorna stannade ock qvar här vid vinterlägret nästan året om, under högsommaren, hufvudsakligen idkande fjordfiske o. d. Eskimåernas läger, som ej var synligt från "skeppet", var beläget ett stycke upp vid fjordmynningen i lä mot fjällen, utmed dess stränder.

Jag begaf mig ut på drifisen och gjorde strax bekantskap med de godmodiga och välvilliga sälfångare"själarne", sedan jag utdelat bland dem några små presenter, som jag medfört, och som jag visste, att dessa "naturbarn" värderade, ehuru de eljes ej så mycket värderade allt utländskt som sina egna produkter af alla slag, däribland i första rnmmet, sitt älsklingsdjur *sälen* och dess *tran.*

De hade redan med misstänksamma blickar observerat, att vårt skepp ankrat å deras jagtmarker, men sedan jag meddelat dem, att vi ej voro några yrkesfångstmän, utan reste i hufvudsakligen forskningsärenden, blefvo vi genast från början, samt sedan de mottagit mina skänker, goda vänner, och jag inbjöds att åse och deltaga i deras jagt, som ej lemnade de för tillfället arbetsamma jägarne, så mycket utbyte, som massan af villebråd tycktes ange! —

Att eskimåerna från början ansett vårt skepp och dess besättning, som farliga "konkurrenter", förvånade mig ej, ty såväl jag, som skeppet, luktade tran på tio mils afstånd, det senare pansradt, som det var, mot drifisarne, från relingen till vattenytan, af

hvalfiskspäck, hvarje stycke så stort, som åtta till tio amerikanska fläsksidor, samt däremellan, som en slags "friholtar", ett halftjog sälar, hängande längs sidorna!

Infödingarne bedrefvo sin säljagt, på ett ganska behändigt, men i mitt tycke, som sagdt, föga gifvande sätt! Ty dessa vaksamma, men ändock ytterst sömniga, på land så godt som alldeles hjelplösa djur, släppte nästan aldrig sina jägare in på lifvet på sig, oaktadt de senares ansträngningar och list.

De kloka djuren begagna sig under sina hvilostunder på isflaken i solgasset af ett slags "förposter", hvilka, liksom soldater, ligga på vakt i tur och ordning för att vid minsta fara ge allarm åt de sofvande kamraterna, så att dessa i tid må hinna att sätta sig i säkerhet från isflaket, hvarpå de äro lägrade, och så hastigt som möjligt vältra sig i öppet vatten, i hvilket de först äro i sitt rätta "element"!

Och vaktposterna, som äro utsatta eller rättare sagdt "utlagda" på sjelfva iskanterna, hålla noga utkik, att inga fiender, d. v. s. i främsta rummet "eskimåer", må öfverraska dem och kamraterna.

Lik "gamla Göta lejon", måste dessa "gynnare" sofva antingen "med öppna ögon" eller också med ett sofvande öga och ett vaket, ty så fort en båt, eller annan farkost nalkas, störta de hufvudstupa i vattnet — och kamraterna efter! —

Eskimåerna begagnade därför vid jagten mindre slädar, hvilka framdrefvos med handkraft, och i

hvilka de, dolda bakom ett slags segel, försedt med ett hål för bössmynningen, ty till denna jagt begagna de nuförtiden gevär, *på isen* närmade sig sitt byte och främst med några välriktade skott nedlade vaktposterna, hvilka, för att ej öfverrumlingen af de sofvande kamraterna skall lyckas, *"måste dö på fläcken" utan att göra minsta väsen af sig!* —

Af smällen från geväret läto de sofvande ej störa sig! Men sedan äro dessa ett lättfånget byte för jägarne.

För min del, och för att göra eskimåerna en tjenst och låta dem riktigt få "smörja" sig både ut- och invärtes, ifall de så önskade, försökte jag en mera effektiv jagtmetod. Vi hade nemligen, ombord på skeppet ett par lätta och långsträckta "petroleumbåtar", hvilka äfven kunde eldas med *tran*, samt afsedda att kunna ånga fram äfven i de trängsta isrännor!

Och med tillhjelp af den ena af båtarna samt mina stridslystna narhvalars skinn, hvarmed petroleumbåten öfverdrogs, till något nedom vattenlinjen, förvandlade jag denne "ångare" i hast *till en mekanisk svärdfisk, i hvars mage jag lät" Wi" lägga sig på sin mage, för att sköta maskineriet; under det jag sjelf låg längst fram i fören och höll utkik samt ledde manövreringen m. m. af detta nya "sjövapen"*. Ty i hvardera af "djurets" ögonhål, "tittade" nu mynningen af en enkelpipig bakladdare fram! —

När allt var färdigt skulle inte en "kristen själ", långt mindre en "själ"hund, kunnat lukta sig till, att denna trandoftande och rökfria, men ändock "eld"farliga fisk, trots sitt långa svärd som bogspröt, var en fiende, när denne närmade sig ett sälhundläger, som njöt sitt "dolce", efter middagen eller supén! —

Eskimåerna, samlade i en tätt sluten krets å isen, beundrade också uppfinningen efter förtjenst, och höllo på att "tappa vantarne" af förvåning och förtjusning när vi "summo" ut, sökande efter rof, på afstånd följda af såväl dem sjelfva som några jagtlystna "gastar".

Med full fart rände vi i väg längs en af iskanterna söderut, der en väldig samling af detta bland sina "närmare" bekanta så sällskapliga djur lägrat sig i "syskonbädd" sida vid sida!

Utposterna höllo noga utkik på oss, ty när vi kommo dem närmare, reste de på hufvudena, men lade sig åter på magen, de som "Wi" och jag, och slöto ögonen. Lik lekande eller stridande narhvalar gjorde jag nu, på prof, det värsta buller af mig jag förmådde och "Wi" härmade med ångmaskinens hjelp förträffligt narhvalens stönanden och andra ljud under deras andhemtning, hvilka verkade illusoriskt äfven på sälarne, som hördes svara med *sina* läten, till tecken att de förstodo "kamraterna" och kände sig fullkomligt lugna. —

Så sprutada vår "narhvals" ögon plötsligt "eld" och två af utposterna blefvo ögonblickligen "på plat-

sen", hvarefter de andra lika ljudlöst i tur och ordning fingo "bita i" — iskanten, om det roade dem, när de stupade.

Så sprutade vår »narhvals» ögon plötsligt eld, etc. -- — (se sid. 32).

Och under höga jubelrop kastade eskimåerna och "gastarne", som hittills hållit sig dolda bakom några på kant stående isstycken, sig öfver de från det öppna vattnet afskurna, nymornade, qvarliggande djuren, dödande dem med klubbslag, som inbringade de förra *det rikaste byte de i mannaminne fått — och mig*, gläd-jen af att se den förtjusning och tacksamhet, som dessa enkla och okonstlade jägare lade i dagen för mig, när rofvet sedermera delades *dem emellan.* —

Stammens höfding, eller "patriark", af sina "undersåter" kallad: "*Klaraskivan*", hvilket namn klingade nästan svenskt, ja stockholmskt, samt, tolkadt från Stockholms synpunkt, väl öfverensstämde med hans höga värdighet af "lands-" eller "stam"fader, som, om någon ju, i qvistiga fall måste förstå att "klara skifvan" d. v. s. råda bot mot allt, och som af mig genast, då eskimåerna aldrig riktigt veta hvad de heta för tillfället, döptes till *Eski"månsson"*, utnämde mig strax till sin "öfverhofjägmästare", eller, som jag älskade att helst kalla mig sjelf: Eski"*målsman*", ty gubben var gemytlig, men temligen barnslig i mitt tycke!

Sjelf förstod jag ju att, utan skryt, alltid "träffa pricken", äfven när det gällde större mål än dem, som för vännen Eski"månsson" utgjorde det hufvudsakligaste, eller att skjuta till måls på och nedlägga sälar i så stort antal som möjligt; det kommer fortsättningen af dessa mina reseäfventyr i höga Norden bland annat att visa. Ty, som sagdt, jag "siktade" till och med mot sjelfva "polen", som mål för min resa, hvilket väl utan gensägelse är det *högsta* en forskningsresande kan nå, ty dit sträfva ju alla polarforskare sedan hundratals år tillbaka, utan att komma framåt, mer än ett steg i sender!

Så ringa, för mig, som vännen Eski"månssons" utmärkelse än var mottog jag den dock, af välvilja för den gode gubben, som jag gerna unnade nöjet

af att också få leka kung och utdela "nåde" vedermälen.

Ty idéen är ju älskvärd samt välmenande och alldeles inte något ondt i! —

Hemma i "den stora republiken" skrattar man ej längre åt en liten "trissa", eller en klingande titel, ty där är snart, "en hvar sin egen "dekoratör", när det gäller ordnar, titlar och andra — etiketter. —

I gamla Sverige och broderlandet tror jag däremot det är motsatsen — fast nog landsmännen för öfrigt äro kända för att hålla på "etiketten" i sällskapslifvet — ty jag har inte varit hemma på så länge!

Hur är det, har ens Björnson fått "helge Sanct Olofsorden", hur förtjent han än gjort sig om sitt fosterland, *äfven som alla andras*, — jag tror också den helge sanct Olof sjelf? —

* * *

Vännen Eski"månsson", hade efter min utnämning äfven en annan liten svaghet: han ville på stående fot dricka *brorskål* med mig! Och i *tran* till på köpet!

Vi begge kunde, som han tyckte: "lägga bort titlarne" se'n jag stigit så högt i "gradorne" i hans ynnest.

Och så äro vi ju landsmän, ty vi ä' ju begge "skandinaver"! — tillade han, gemytligt! —

Jag lät "udda vara jemt", ty jag var redan van

vid "landsmanskapet", bland danskarne i Förenta Staterna. —

— Skål, Eski"*mårfar*"! svarade jag därför, lika gemytligt och tömde helt *tran*kilt min bägare!

Min nye "bror", presenterade mig därefter för sin Eski"måg", en ung och lofvande man, som också från början tilltalat mig, för sitt hurtiga och Eski-"morska" väsen, samt anförtrodde mig, att han på "vesterländskt" *) sätt ämnade hålla en större fest för de "nygifta", fast dessa, på Eskimånskt vis, redan flyttat tillsammans och bildat "hjonelag", utan hvarken prest eller vigsel, fast "missionären" i orten yrkat på det senare, isynnerhet som ett godt föredöme, af en "ståndsperson". Men de unga, hade tyckt det "göra detsamma", isynnerhet som de voro "pliktmedvetna sjelfva ifråga om giftas", som deras ord föllo, ty de hade icke, liksom morfar Eski"månsson", blifvit döpta förrän kort förut, hufvudsakligast, som både mågen och svärfadren anförtrodde mig, därför att de ej *tyckte om vatten så synnerligt!* — Jag föreställde dem, "att vattnet verkar det visserligen icke etc." och att en smula vigsel nog kunde göra dem godt, *isynnerhet* med så mycken "döpelse" som möjligt vid toaletten, och att med bröllopet måste följa en större fest, till

*) Med "vesterländskt" menade grönländarne "civiliseradt", alltid tänkande blott på närmaste grannen i *vester*, Amerika.
Förf.

hvilken det ju nu efter den lyckade jagten fans reqvisita! —

Och *detta* senare tilltalade både "svärfar och måg" i *högsta* grad så att de genast, så fort de kommo hem, ville hålla bröllop, så det stod "herliga till", äfven om de dessförinnan måste tvätta sig öfverlag! —

Jag yrkade äfven på detta, för att *riktigt* få se mina nya vänner i deras "syna"gogor, eller s. k. "döpelseknoppar" och trallade på stående fot för dem den sköna sången: "*Ja vatten, ja vatten, de ä' så fasligt godt*" etc., samt föreslog, då eskimåerna äro ett mycket musikaliskt folk med godt "öra" och god röst, denna sång till deras "national-dito", ett förslag, som mest slog an på alla de närvarande, för den muntra *melodiens* skull, och sedermera på hemfärden sjöngs *unisont, med både känsla och eftertryck af hela stammen, alla otvättade se'n åratal!* —

Jag lyckönskade mig verkligen till detta civilisatoriska "omvändelseförsök", enär det ju fans *godt om vatten* vid Grönlands stränder!

Jag inbjöds naturligtvis på "bröllopet", samt lofvade komma! —

FJERDE KAPITLET.

På eskimåbröllop.

I land. — Ett impopulärt klädesplagg. — "Lätta" bröllopsdräkter. — En eskimåskönhet. — Infödingarnes toaletter, specielt damernas samt litet om deras ben och benkläder. — Billiga och praktiska smycken, för gifta damer. — Också en stormaktsallians. — Matmödrar, som sjelfva laga mat. — I "krigsmaktens" smak. — Eski"mågodt"sk matsedel. — Jag och "Wi", som kavaljerer. Jag blir naturligtvis "damernas egen"! Hungriga middagsgäster och god aptit. — En gammal bekant — slinkrätt. — Oaptitliga syltburkar. — "Opp och hoppa", m. m.

Eskimåstammen hade uppslagit sitt sommarläger i gröngräset, på en större öppen plats, som nämdt, ett stycke från fjordmynningen! —

Sedan det rika jagtbytet skiftats infödingarne emellan och hvar och en tagit hand om sitt och hemfört det, infann jag mig på bestämd tid i bröllopsgården, en af eskimåtälten inhägnad plats i det fria, där glädjen redan vid min ankomst stod högt i skyn, synnerligast i "kokgroparne", belägna vid fjordens strand. — Jemte mig voro äfven så många af skep-

pets besättning, som ville deltaga i festligheten, inviterade.

Och de flesta af dem infunno sig äfven, med "Wi" i spetsen, "bälgande" på ett större "piglock" de ljufligaste hemlandstoner, från såväl gamla Sverge, som "United States".

Vårt skepp hade högtiden till ära klädt sig i en festlig flaggskrud, och sjelf hade jag tagit *en gammal frack* på mig, ty jag anade, att plagget här skulle bli fullt af flottfläckar.

Men med detta, i öfrigt rätt snygga högtidsplagg, *imponerade jag icke* på grönländarne. Ty här var plagget rent af *impopulärt!*

Och jag, som trodde, att högtidsdräkten skulle bli högst Eski"*modern*", sedan jag burit den. Nej! —

Gubben Eski"månsson" tog mig, sedan vi helsat, raskt under armen och förde mig afsides, bakom tälten samt såg på mig, vänligt förebrående.

— Kära bror, sade han, hva' är det för en rock du fått på dig hit? En ärlig Eskimå kan ju få ondt i magen af att se på den, ty den räcker ju ej längre än era "västar" där fram! —

Våra fruntimmer, med flickan min i spetsen, som jag snart ska' presentera dig för, ä' allesamman hyggliga "familjflickor" och skulle rodna djupt, om de finge se dig! — Och de ha alla tvättat sig i dag, till din och brudens ära, lika som äfven vi karlar.

Vänd därför åtminstone "plagget" bakfram, hvil-

ket väl är meningen — fast du vill "drifva" med oss, naturbarn, en smula! tillade den naiva själen och gjorde en gest åt mina frackskört. —

Nu rodnade nästan jag, af sårad hederskänsla! —

— Rocken, som vi, civiliserade menniskor, kalla *frack*, sitter, ta' mig "Eskimillioner" *rätt*, ser inte "morfar" det!!! utbrast jag, högst förtrytsam, öfver gubbens närgångna kritik af mina gångkläder, troende *att han* ville *"drifva" med mig*, ty eskimåerna äro ibland rätt skämtsamma af sig mot "vesterlänningar", men tycka inte om att det drifves med dem sjelfva.

— Kläd då af dig plagget, *och gå i bara skjortan*, som vi, såväl herrar som damer; det är åtminstone mer "blygsamt", och "välklädd" är man äfven då, tycka vi! —

Här på Grönland *ä' vi rädda om magen*, ty få vi ondt i'n, kunna vi hvarken äta späck eller tran och — måste dö! suckade morfarsgubben.

Vid detta "kostifika" förslag återvann jag mitt goda humör, kastade frack och väst af mig och utbrast:

— Men, pantalongerna får jag väl, som ni, behålla?! —

— Javisst, menade gubben, triumferande. Se på oss! — Vi ha i dag, både män som qvinnor, nya sommarkostymer på oss, af äkta grönländskt mode.

Jag hade förut ej sett så mycket på mina vän-

ner eskimåernas toaletter, men utbrast nu, seende på gubben:

— Allright! Är det här riktigt Eski"famost". —

Och därmed drog jag äfven stärkskjortan af mig och tog den åter på — *utanpå pantalongerna*, samt gaf sedan "gastarne" order att göra samma manöver med sina sjömansskjortor.

Ty man får ju ta seden, dit man kommer! —

Gubben Eski"månsson" var helt enkelt öfverlycklig, ty han "sken" icke allenast i sitt Eski"månsken", bak i nacken, utan dessutom af tran eller rentvättningen dagen till ära, hvilketdera låter jag vara osagdt, när han mönstrade mitt nya Eski"mode". —

— Du kommer i din nya bröllopsdräkt, att ta damerna med "storm"! jublade han!

— Vitza inte, Eski"morfar", ty då blir jag så svart i synen, som ett *åsk-Eski"måln*" af afund, svarade jag muntert men ansträngdt, icke så mycket af min egen "patentvitz", som därför, att jag trodde, att gubben åter kritiserade min drägt och syftade på min "cylinder", ty sjelf gick han i en sockertoppsformad — nattmössa.

Men min "storm" tycktes sedermera falla gubben i smaken, ty han lånade den sedan till tecken af sin höga värdighet som Eski"monark" — ty han hade hört att äfven hans öfvermonark "kong" Kristian begagnade dylik, när han var på bröllop.

Och så kommo ändtligen *damerna* ut från ett af tälten, med bruden i spetsen!

Denna slog mest an på mig, ty rentvättad, kanske till och med för "låghalsad" skjorta, hvilket hon dock ej bar, var "prinsessan" helt enkelt, äfven från min vesterländska synpunkt — förtjusande!

Hennes regelbundna, nästan runda "oval", var till hudfärgen, liksom stammen i öfrigt, mildt "kopparfärgad", hvilket tycktes visa, att dessa eskimåer stammade från "vestern"; munnen liten och fyllig, näsan rak, ögonen svarta och blixtrande, ögonbrynen silkeslena och vackert penslade, samt öronen förtjusande. Det likaledes svarta, och ganska långa håret, var slätt uppstruket i sockertoppsform, öfverst hopfäst i en kokett bandsmyckad knut, som fästmannen sedan, så att säga, "höll sig i" med ena handen, då de älskande "pussades". (Gud nåde honom, om han så "rufsat" till sin utvalda, ifall denna varit från Newyork, eller Stockholm. "Prinsessans", som jag kallade henne, kinder voro tatuerade, sedan barnaåren, af en svart "skäggbotten", som gjorde henne i mitt tycke ganska pikant, och förutom hvilken ej eskimåflickorna lära bli gifta, förklarade, på tillfrågan sedermera, hennes mamma. — Jag tänkte, med en suck, på alla ogifta flickor därhemma och råder dem att försöka tatueringsmetoden, som något nytt och oförsökt i konsten att tjusa till de "otäcka" ungkarlarne, om lösständer, löshår, smink, puder, samt ett "älskligt väsen"

i öfrigt, "franska" och pianoklink till husbehof etc., ej räcka till som förförelsemedel. —

Den unga brudens figur var slank och smidig, samt ytterst välvext, hvilket ännu mer förhöjdes af de knappast mer än aningsfulla konturer af kroppslinierna, som skymtade fram under den lätta, nästan genomskinliga, men ända till halsen gående skjorta hon bar. Lika "lätta" voro benkläderna, ty såväl hon som de öfriga damerna buro sommartiden korta, knappt till knät gående *byxor*, af samma materiel som skjortan, d. v. s. *sälskinn*, från djurens innerdelar, eller dess matsmältningsorganer.

På vintern däremot, användes äfven till damtoaletten, djurens varma, hårbeklädda ytterhud, samt längre pantalonger, och utanpå dem höga skaftstöflar, äfven af sälhud!

Begge årstidernas toaletter voro i det allra närmaste *lika för qvinnor som män*, en förenkling som vore af högsta värde äfven för våra "vesterländska" damer, i all synnerhet sedan dessa börjat åka "bicycle". Men det är ju sant! — I Amerika, liksom väl äfven annorstädes numera, är denna toalett nästan modern, som sportdrägt för damer, sedan öfver pantalongerna kastats en lätt och kort kjol. —

Nåja, allting klär en skönhet! och jag ämnar inte i min reseskildring, inlåta mig på några förslag till reformer af damdrägter. — Byxor eller kjolar, det

qvittar mig härvidlag detsamma, liksom väl äfven *alla skapelsens herrar.* —

Ska' jag äfven tala om damernas och "prinsessans" *ben?* Javäl, en grönländska önskar intet högre, och "prinsessan" bad mig särskildt icke glömma *dem*, då jag berättade henne, att jag ämnade beskrifva henne i tryck!

Ben och benkläder voro allmänna samtalsämnet bland dessa damer, som alla äro skickliga sömmerskor!

"Prinsessans" och äfven de öfriga damernas "fortkomstledamöter" voro, efter "antikt" skönhetsmått, oklanderliga!

Så kallad "hjul"benthet, förekom naturligtvis inte alls — antagligen emedan eskimåerna aldrig begagna hvarken velocipeder eller andra hjuldon, vid sina åkturer.

Och rent af underbart välformade och små, voro damernas fötter och nätta skor, de förra sommartiden instuckna i långstrumpor, ett slags "korfskinn", samt händer, alla liksom skapade efter *ett* mått.

De gifta damerna, låt mig tillägga det, buro dessutom, istället för perlor och diamanter, eller andra smycken, endast sina nakna *barnungar*, i en påse på ryggen, hvart de gingo. Jag rekommenderar detta "mod" äfven åt de vesterländska fruarne, såsom både naturligt och högst prydligt. *Ty ett vackrare smycke kan säkert ingen gift qvinna bära!* — tycker jag. —

Framför allt rekommenderar jag detta mod åt de vesterländska äkta männen, som ett ytterst "*billigt*" damsmycke, ehuru åsigterna därom kunna vara delade! —

Men i ett fall hoppas jag att bli ense med både de äkta männen och deras fruar, då jag föreslår dem att söka förmå sina s. k. "barnjungfrur", (ett i mitt tycke högst "omoraliskt" ord) att följa detta mod, om ej annat, som en lämplig skylt för sin *mor*al, isynnerhet om ni bo i *garnisonsstäder* i landsorten. —

Stockholms garnison däremot, är ju känd för sträng moralitet (obs.! ej "far"alitet) i afseende på hvad både "barnjungfrur" och andra beträffar?

Ty där är ju, har jag hört, en del såväl generaler och annat befäl, som ock "gemene man", på samma gång som de tillhöra den fordom ärorika svenska armén, d. v. s. "Söner af ett folk som blödt", tillika värfvade i den engelska: "Salvation army". —

Också en allians med en "stormakt" till lands. Ty i arméns flotta, fastän engelsk, lär endast finnas en "båt", egendomligt nog bärande "generals-" istället för "amirals"flagg! — — —

På Grönland, liksom öfverallt annorstädes, stå damerna i majoritet! —

De äldre fruarne på detta bröllop, skötte matlagningen, hvarför de af mig erhöllo hederstitel af: Eski"*mat*ronor", en titel som "gummorna" senterade, och främst bland dem Eski"månssons" gumma, eller

"patriarkiuskan-värdinnan", en, åtminstone efter Eskimånskt mått, skicklig kokerska *). —

Klädda, liksom de yngre damerna, men dessutom doftande af torfrök och tran, ofantligt välmående och skinande, i sina skinn, påminte de runda och rödbrunhyade "mat"ronorna icke så litet om "charkuteri", och skulle säkert ha fallit en tysk gardist lika mycket på "läppen", som en kokerska i "das grosse Vaterland". — Lyckligtvis finnes dock på Grönland inte ens -- danska "Jensar"!

Sjelf, fann jag "drottningen", den enda af dessa damer, som jag presenterades för, vara en verklig Eski"landsmor" för alla stammens barn, hvilket hedrade henne, ty maken till måltid, som den hvilken sedermera serverades har jag aldrig sett, åtminstone hvad rätternas rikedom och mångfald beträffar. Men så var äfven de andra gummornas "förning" mångsidig!

Af matsedeln antecknar jag, som prof på eskimåernas högt drifna, karrakteristiska och kända aptit, goda magar, kulinariska konst och *högsta njutning* näst efter: att sofva på maten, följande "lif och husrätter", vid denna Eski"morgie" i matväg, som, om ej i mina festmåltidsälskande landsmäns smak, likväl

*) Hemma i Sverige vill jag minnas, kallas visst de gifta damerna: "*mat*mödrar", fast de, i Stockholm, minst af allt bruka kunna "mata" sina — *barn*. — Men som "matgummor" bruka de på äldre dar, under middagar och supéer visa sig till sin fördel. — På Grönland äro alla "köksor" (köks"*jungfrur*") *utdöda* liksom i Sverige.

torde af dem "slukas" med ett visst kulturhistoriskt intresse. Efterföljande rätter, liksom alla andra, åtos af bröllopsgästerna så att säga "buller om buller", alldeles som rätterna vid en s. k. "huggsexa", å ett, äfven "kungligt" svenskt smörgåsbord, samt serverades ute i det fria, vid såväl "stående", som "gående", "sittande" och "liggande bord"; allt efter gästernas egen smak — alldeles som en svensk "matsäcks"middag i gröngräset.

Soppa.

Buljong på tran med äggulor af hafsfogel.

Grön(lands)soppa, à la "roi". ("Kål" på säl, med prinsesskorf af tuggadt sälspäck)

Fisk.

Hvalfiskfärs, garnerad med kräftstjertar och hummerklor med "tång".

Ansjovis"lodda" i animalisk olja.

"Råkjärring"- (en slags Grönlänsk haj) -lefver, med lefvertran.

Ostron och andra skaldjur, med s. k. "zoologisk pickles".

Fogel.

Halffärdiga fogelungar, med färska ägg.

Stekta hafs"tärnor", i flott.

Eski"mås"stek med gåsflott.

Kött.

Helstekt säl, med späck och flott i långa banor!

Hvalrossbiff (råhackad), med förlorade "hafs"fogelägggulor.

Sommarvarm isbjörn, med fruset späck.
d:o polarhare, med odonsylt i korfskinn.
Rökt renstek, med frusna och otuggade lingon, "rengjord" för dagen — och mig.

Efterrätter.

Syltomelett, på "tran"bär.
Honungskaka, på fiskmjöl med jordbin m. m. m. m. —

Till föreg. rätter hörde äfven mycket "m. mera", omöjligt att specificera.

Sedan brudföljet i främsta rummet tagit alla dessa läckerheter i betraktande hos mammorna i köksdepartementet, lät jag presentera mig för bruden, som tydligen var förberedd på mitt besök, ty hon log älskvärdt mot mig, och jag kom då i tillfälle, att beundra än en sak hos denna af naturen så gynnade qvinna, att hon med "glans" uthärdade jemförelse med dem af sina vesterländska systrar, hvilka gjorde anspråk på, att vid en "skönhetstäfling" vinna pris!

"Prinsessan" koketterade nemligen litet smått äfven med två rader glänsande hvita och jemna, men relativt stora, *"perletänder"*, som hvilken "skönhet" som helst äfven skulle ha afundats henne.

Jag öfverlemnade vid presentationen en präktig bukett af vilda ängs- och fjällvexter åt henne, hvilken artighet hon mycket väl förstod att uppskatta, ty hon luktade verkligen på buketten och fästade därefter några af de vackraste blommorna i sitt magni-

fika hår, samt speglade sig derpå i ett stycke "kattguld", eller dylikt "glimmer", af landets egna produkter.

Den lymmeln "*Wi*", som befann sig i närheten, ville äfven spela kavaljer, och när han såg prinsessans enkla, men sant qvinliga hjelpmedel vid toaletten, skyndade äfven detta "naturbarn", född på den s. k. svenska "bondvischan", fram, och erbjöd bugande den sköna sin *messingssnusdosa, fylld med "matsnus", samt med en liten spegelbit i locket.*

Prinsessan syntes förtjust såväl i att spegla sig i dosan, som ock att ta sig en icke så liten "pris" ur densamma, och jag skickade genast "Wi" ombord efter en liten vacker handspegel i hvilken hon strax blef barnsligt öfverförtjust, och i hvilken hon genast uppfångade *min spegelbild*, som hon därpå raskt — kysste! —

Detta lilla fina och älskliga tacksamhetsprof af den unga bruden, gladde mig, mer än hennes hyllning åt "Wi", då hon skattade åt hans passion att ta sig en "pris". Till hennes heder må dock antecknas: att hon ej, liksom "Wi", begagnade s. k. "mulbänk". — Och i min förtjusning tog jag bums och förevigade henne i min "handkamera", framkallade därpå hastigt bilden, kysste den, och öfverlemnade den sedan åt originalet! —

Hennes egen, såväl som de öfriga unga damernas förtjusning, mäktar jag knappast att beskrifva!

— De "rundklappade" mig, på alla sidor och räckte mig alla munnen, samt bad mig därefter att äfven bli afkonterfejade. — Och jag lät verkligen beveka mig, men tog dem alla i grupp!

Därpå följde "vigseln", en slags "civil" dito, på förslag af mig utförd af pappa Eski"månsson" sjelf, i egenskap af brudens far och stammens "patriark"!

Och så väl gubben som brudparet och gästerna, som vittnen, försökte under akten, att se så allvarsamma och högtidliga ut som möjligt, hvarefter följde festens "piece de resistance", eller den stora *bröllopsfestmiddagen!*

Denna framdukades, på utbredda sälhudar, och afåts under den gladaste stämning jag någonsin sett! Någon slags servis förekom naturligtvis ej, utan enhvar begagnade sig af de naturliga hjelpmedel som de alla utrustats med af en mild Försyn eller s. k. "bondgafflar"! Sjelf medförde jag dock min egen servis och bjöds naturligtvis att börja först, som hedersgäst! Af artighet räckte jag dock en fet bit på min gaffel åt bruden, på samma gång jag sjelf tog för mig ett par läckerbitar, som någorlunda öfverensstämde med *min* smak. — Ty en forskningsresande i polarländerna, får ej vara "kräsmagad", utan vänja sin mage att "må godt", på eski"må"manér, och här försökte både jag och "gastarne" att göra början! Men för oss, i jemförelse med infödingarne sjelfva,

gick det naturligtvis klent, ty dessa åto så att jag — *måste gå ifrån bordet!* Ty aptiten tog aldrig slut!

Midt under måltiden var "prinsessan", som jag döpte till *Eskimaja,* hennes "gemål" hade jag kort förut döpt till Eski"mården", nog älskvärd att söka fresta mig med en mellan- eller slinkrätt, som hon sjelf lagat, samt som hon försäkrade, utgjorde såväl hennes, som isynnerhet hennes fästmans favoriträtt, och förresten var en ganska sällsynt, men af hela stammen högt uppskattad "nationalrätt".

Men då jag fick veta hvari denna rätt bestod, var det mig omöjligt att längre "hålla färgen". "Prinsessan", citerade nemligen ord för ord hvad jag en gång läst i ett arbete öfver Grönland, författadt af en *svensk* vetenskapsman. Ty hon omtalade, med tecken af den högsta förtjusning, smackande med tungan, under det hon serverade mig en väldig portion af läckerheten.

— Det här är vår berömda vinterkalasmat:

Kråkbärssylt, med tuggadt sälspäck. Späcket har *jag sjelf* tuggat! tillade hon därefter, med ett förtjusande leende.

Men inte ens detta gjorde anrättningen mer njutbar i mitt tycke, hvartill nog i främsta rummet kom att syltet förvarades i en syltburk, som lifligt påminde mig om min lärde landsmans arbete, hvari berättas om eskimåernas oftast rätt egendomliga sätt

att förvara detta sylt, hvarför jag frågade, pekande på omhöljet, hvari läckerheten förvarades:

— Hvad är då det här?

"Prinsessan" skrattade hejdlöst och svarade:

— Jag förstår, ni tror kanske, att det är *pappas eller mammas gamla byxor, men de ha varit — mina egna! Ty det var det första jag egde för min bosättning,* fortfor den unga frun och betraktade sommarplaggen med en synnerligt öm blick, under det hon åter bjöd mig läckerheten.

Jag måste nu förklara, att jag inte tyckte om "sötsaker" i någon form — på matsedlar, och tände en präktig "havanna", på maten. Denna lugnade åter mina, eljes just ej, irriterade magnerver! —

Efter middagen spelte "Wi" upp till dans, och både unga och gamla togo sig en munter "svängom" i gröngräset, för att få den myckna maten att sjunka.

Ty eskimåerna äro alla dansanta. Och en "svängom" deras största nöje!

Hvar och en dansade efter sin smak, behagligt och i god takt.

Gubbarne och deras gummor, en slags komisk national"magdans", som tillgick sålunda, att de snurrande rundt med hvarandra och vid hvartannat, eller hvart tredje hvarf lyftade hvarandra så högt i luften som möjligt *på magarne.* Denna dans hölls högt i ära, såsom mycket nyttig och magstärkande, samt i

hög grad bidragande till matsmältningen, efter festmiddagens excesser!

De unga dansade, bland annat en annan nationaldans, en slags "opp och hoppa-svängom", ej olik den parisiska "cancan", samt därefter kostliga "ringdansar". Dessutom försökte "Wi" och "gastarna" att lära ungdomen flera kända sjömansdanser, liksom jag, "gubbarne", att spela "bondtolfva" och "svälta räf", sedan jag skänkt dem några gamla kortlekar! —

Glädjen stod, som sagdt, högt i sky öfverallt, ty eskimåerna, liksom andra "naturbarn", roade sig som — barn. Uppsluppet och hjertligt! Och under det de äldre och äfven jag därefter togo oss en "grundlig" middagslur *) i gröngräset, lekte ungdomen sällskapslekar; "spände kyrka", stupade kullerbyttor, "plockade kråkbär under snön", ty "smultron" förekom ej på Grönland etc.

*) Om vintrarne, då eskimåerna ligga i "ide", roa de sig uteslutande med att äta och sofva.

FEMTE KAPITLET.

Grönländska kulturbilder.

"Dagen efter." — Ett folk för sig och isynnerhet — för mig! — Trolldoktorn "trollar". — I "doktorns" privat"våning". — Han utvecklar en af sina grönländska teorier. — "Älskliga" husdjur! — "Sanatorier" på Grönland. — Lite vesterländsk helsovård. — Mina "smarta" idéer, n:r 1 och 2. — Lite politik om "krig och fred". — På "elfvakaffe" hos Eski"månsson". — Trolldoktorn håller föreläsning om Grönländsk "konst", jemte lite hedna-"teologi" m. m.! — Eski"månsson" som affärsman och "klockskojare"! — En klocka som följer med sin tid. — Piglockande toner och dito belysning. — "Främmande" i sigte. —

Under det "gubben", ombord, föredrog att studera sina sjökort, omväxlande med andra kort, eller de s. k. "Bomans flickor", vid hvilket senare studium "de andra" vetenskapsmännen voro honom behjelpliga, när han ej blef vid för dåligt humör under "pokern", whist'en, eller wiran, gick jag åter i land, för att göra mina nya vänner, och icke minst de nygifta, en visit, samt höra hur alla mådde — "dagen efter" den stora festligheten! — —

"Gubben", ombord, och de andra herrarne, kunde inte förstå hur jag fann något nöje i att sällskapa med de bondhögfärdiga eskimå"brackorna" i land, som om de kommo åt gerna "dref" med all vesterländsk kultur o. d., under det de sjelfva ansågo sig och sitt land, samt hela den höga Nordens eskimåer öfverlägsna t. o. m. "yankees" och annat civiliseradt folk! — Björnson och Skandinaverna inbegripna. —

— "Niggrer" bli aldrig *hvita!* sa' de "demokratiska" yankees!

— Det är just därför eskimåerna intressera mig, svarade jag, som i alla tider intresserat mig för folk, som äro sig sjelfva nog, t. ex. norrmännen.

Ty de äro i mitt tycke icke minst värda att studeras, från *min* glada synpunkt! —

Den förste jag träffade i land var en af mina "friskaste" och inte minst i dag "morgonfriskaste" vänner från gårdagen — ty de öfriga sofvo ännu, icke olika Stockholmare "dagen efter" en glad "zwyck" — stammens "trolldoktor" och medicinman m. m., som jag döpt till Eski"hokus", hvilket nya namn jag skref upp på ett visitkort åt "doktorn", för att han skulle komma ihåg det! — Eskimåerna äro som "landsmännen" i allmänhet, de minnas efter brorskålarne aldrig hvad den med hvilken de äro "bror" heter! — Eski-"hokus" och jag voro dock icke bröder — ännu! — Hvad de sjelfva heta minnas de ej heller ofta nog!

— Morjens! hokus, pokus, filiokus! helsade jag

därför underdoktorn gemytligt, redan på afstånd. "Wie stehts und wie gehts!" — —

— Well! svarade den glada själen och "eskimoterade" i detsamma bort en af mina, ytterst fina, äkta "havanna", ur bröstfickan på min rock, lika finurligt, som en landsman "viggar" ett namn på en vexel, eller en student "middagskrischan".

Ty bland eskimåerna råder den utsträcktaste *kommunism* och allt är bland dem gemensam egendom, så godt som! — Lyckliga land! där ingen "kapitalist" sätter sig emot en sådan uppfattning — ty på Grönland finnes ännu ej några "kapitalister"!

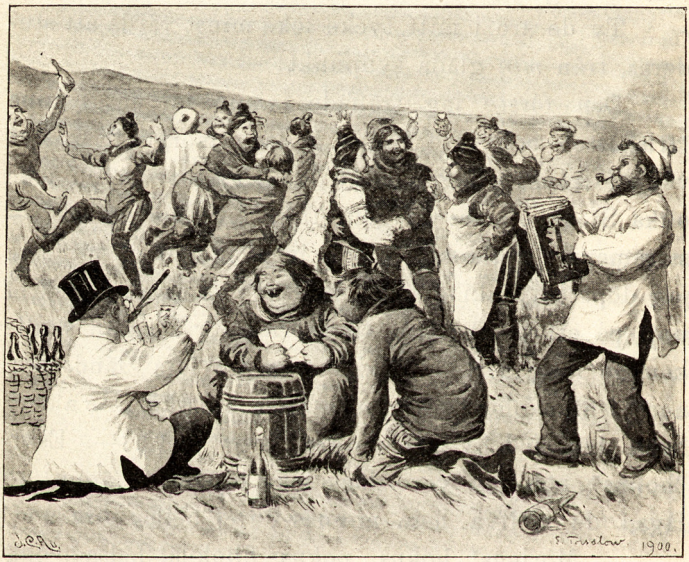

Glädjen stod, som sagdt, högt i sky öfverallt, etc. — — (se sid. 53).

Jag upptäckte dock doktorns "kap", och under det jag tog igen cigarren och gaf honom en, som landsmännen säga: god "*gröna* nöden", eller "stinkadoros", sade jag:

— Var så god och "bort med tassarna"! ty nu ä' vi inte på "*kap Farväl*" och jag är inte socialist heller! — Håll derför vackert tillgodo med en af mina bästa "vänskapscigarrer" sålänge! —

Ty doktorn var, som alla sina landsmän, passionerad rök- och snusare! Som han antagligen var god "patriot", hade jag qvällen förut, rådt honom, att röka torf och snusa askan, såsom varande både billigt och fosterländskt! Han föredrog dock, äfven då, mina "vänskapscigarrer", särskildt medtagna, för att glädja mina vänner grönländarne, när vi träffades på resan — ty ingen regel utan undantag, svarade den lärde patrioten.

Men "havannorna" ville jag ha, uteslutande för mig sjelf — och jag antog naturligtvis äfven för min "kammartjenare" — "Wi"! —

Doktorn, som till tecken af sin värdighet bar en högst kuriös "doktorshatt" liknande det veckade papperet öfver korken på en apoteksflaska, samt dessutom en broderad orm på ryggen af sin rock, bad mig vara välkommen i sitt enkla ungkarls"gemak", tror jag han sa', och förde därpå in mig i en vinterkåk, som inte varit vädrad på många år och där han bjöd mig ta plats på sin "ejderdunsdivan"! —

— Ska vi inte öppna "ventilen", här behöfs luft! inföll jag och kippade efter andan! —

— Nej, svarade doktorn bestämdt! Drag och frisk luft undviker en eskimå helst — det är en af mina universalmedel för bibehållande af en god helsa! — Men det där begriper inte, ni "vesterlänningar". och era doktorer, tillade han öfverlägset.

Jag blef nu intresserad och — satt qvar i doktorns "ejderdunsdivan", samt bad den lärde mannen utveckla sin teori, under det jag blossade på min havanna!

— Gerna, svarade han, men blif inte "arg", utan håll er beskedligt "i skinnet", ni som vi eskimåer. Ty vi ä' alla fredliga och gemytliga! — Ni "vesterlänningar" ä' visserligen före oss i som't, men i annat ä' ni betydligt på "efterkälken", till exempel i den här "luft och vatten"frågan, fortfor han. —

Och ni ska inte försöka *lära oss* för mycket, ty vi ä' inte alldeles så dumma som ni tro, tillade min värd och klappade mig nedlåtande på axeln. — Han var åtminstone inte "bondblyg", det visste jag förut. — Ty detta var det "fräckaste" jag hört!

— Fortsätt! uppmanade jag lugnt, ty jag hade i detta Eskimåoriginal funnit en "klassik" af renaste — vatten. Ty eskimåerna begagna ej — "eldvatten", utan möjligen som medicin.

— Jo, se ni, fortfor "trolldoktorn", vi nordbor ä' ett *gammalt slägte*, ett slags "föregångsmän" för er,

som ännu ej äro stort mer än skolgossar i jemförelse med oss! Ni försöka att krångla till våra, lika enkla som snillrika uppfinningar etc., för att öfverträffa oss, det är hela saken! — Men vi hålla vårt gamla goda och bepröfvade kärt, ty edra nyheter ha oftast det felet, att ej vara "nya" och edert verkligt nya, vanligen hvad yankees kalla "humbug"! Yes, sir! — Har ni förstått? —

Jag nickade bifall till "originalet". —

— Ni "humhuga" i *vatten*, som det mest välgörande, utvärtes helsomedel och ändå tror ni, liksom jag, på bakterier "som krypa in i er"! "Blaskade" ni er inte så mycket i era badinrättningar och handfat, skulle de vackert *stanna utanför!* —

Ni inandas af samma orsak er *"friska luft"*, som hvarken luktar eller smakar något, men som *vi* veta att uppskatta desto mer — därför att "bakterierna" i denna luft *bli fredliga och beskedliga kryp*, och så att säga *våra vänner och husdjur!* Den friska luften och solljuset däremot afsky de, *och hämnas* på sina plågoandar, det är klart! —

Intill närvarande tid har *krig* på lif och död, er sjelfva emellan varit ert värsta onda, och ni slåss än för brinnande lifvet, *om just ingenting!* Men under den kommande tiden bli ni nog sams, gossar, ty redan nu, börja de små bakterierna, att bli herrar öfver er och ni måste sluta er tillsammans mot dem, som allas era värsta fiender och ni tvingas att "hålla ögo-

nen" på dem. De ä' verkligen äfven *högst intressanta* företeelser, det medges! Trolldoktorn hånskrattade infernaliskt! —

— Hit med en ny "vänskapsdito" *), ska jag ge er en idé, fortfor han plötsligen!

Och så kan jag ju följa med er ut, så att alla mina små vänner därute få sig en näsa "frisk luft".

Ty, så oförståndiga ha ni ännu inte blifvit, att ni alldeles tappat vettet! —

Än äta ni både "gammal ost" och, liksom vi, "rutten fogel", och finna begge delarna delikata!

Ty ni ä' aldrig konseqventa! Men hör nu vidare, fortfor trolldoktorn och klippte illmarigt med ögonen!

— *Hvad säger ni om, att anlägga "sanatorier" för vesterlänningar, efter mitt system, här på Grönland, och förtjena "money" på affären?!*

— Ni måste ha fått "flugan", eller också yrar ni, svarade jag. Eller tror ni inte, att vi redan ha lika vansinniga projektmakare, som ni, förut därhemma, just då det gäller bakterier o. d.? svarade jag doktorn, som nu visade sig vara en ganska "smart" affärsman. —

Kom till Amerika, och lär känna våra "helsokurer", "plåster och mixturer"! fortfor jag — kom till gamla Sverige och känn på våra "munvatten", *Boltzii*

*) Cigarrerna i fråga, "förpestade" verkligen luften bra nog! *Förf.*

oljedukar m. m. och jag tror, att både ni och era "vänner" bakterierna, skola få nog! —

Boltzius, — ja, honom måste ni bekanta er med! — ty det är en "doktor" i er genre, har jag hört sägas! Men idén är förträfflig, om ni förstode att slå mynt af den, ty patienter skulle ni få i tusental från både Europa och Amerika! slöt jag.

Doktorn småmyste, illmarigt gillande! —

Och att hans "vänner" bakterierna äro ena *högst intressanta "prissar"* går jag med på! — Ty de draga alltmer och mer den allmänna uppmärksamheten till sig!

Men äfven jag är "smart", när det roar mig! Och jag fick genast en dylik idé, värdig en Barnum, som jag bums vill skänka åt min högt värderade landsman "*doktor Hazelius*", som nog kan slå mynt af den. Ty honom unnar jag det så gerna! — — —

Hvad sägs om, att bilda ett *bakteriologiskt menageri*, på hans verldsberömda: "*Skansen*"?! —

De större vilda djuren, såsom lejon, tigrar och dylika få maka åt sig, ty de bli med tiden allt mindre populära, och allmänheten visar dem snart ej mera intresse än hundar och kattor! — En "flodhäst", på t. ex. Stockholms gator, skall snart ej väcka mer uppmärksamhet än en vanlig åkarekamp, äfven om han bär en lifgardist på ryggen, eller drar en spårvagn efter sig. Och en "*krokodil*" vill snart hvarje Stockholmare ha med sig på sitt "sommarnöje", som leksak

åt barnen; eller i stället för en sådan, ty krokodilen härmar ju på det älskvärdaste sätt de små. —

Det är allt inget *nytt!* — Och folk bär ej längre respekt för s. k. "vilda djur", hvarken i menagerier eller i bilderböcker! —

Nej! — Men "*bakterierna*" skall roa dem, sedda genom förstoringsglas, ju större "förstorade", dess bättre, så att en liten "kommabacill" t. ex. ter sig, minst som en "boa constriktor", och *en* sådan lär inte precis vara så treflig att ha i magen! — Långt mindre ett par millioner! — Det kan komma blodet att stelna i ådrorna, på alla med tendenser till "dåliga magar"! — —

Och min idé *n:o 2*, förbättrad efter trolldoktorns recept! —

Hvilket värde skulle inte den få, som *försvarsmedel*, och för "fredsfrågan" i allmänhet, gentemot "krigsherrarne" och deras stående arméer; i all synnerhet för värnlösa småstater, som Skandinavien m. fl. —

Den vore "minst" förtjent af "*Nobelska* fredspriset", Björnsons beundran och Bertha v. Suttners tacksamhet i en lofsång, accompagnerad af "das ewig Weibliches" jublande slag på känslosamma "harposträngar"! —

Ty hvarför skulle "småstaterna" vara rädda för de "stora" längre, om de mot deras millionarméer, med spetskulor, bomber och kulsprutor m. m., kunde hota med att på lämpligaste sätt plantera ut milliar-

der mördande baciller, *och fler till* om det behöfdes, å ett slagfält! —

Summan af saken blefve nog, att vederbörande, så att säga: "droge in hakan" och "der Kaiser" i Berlin t. ex., som är en väldig "krigsherre", skulle stoppa "sin pansrade krigsnäfve" innanför vesten och mumla:

— De ska tusan slåss med dom där! De skulle, vid farfar min, inte ens Bismarck våga! —

Och Bobrikoff skulle kanske utbrista:

— *Det är kanske bäst att ej röra vid finnarne!* Det kan bli farligt!! — —

De nygifta och svärfar Eski"månsson" voro nu uppstigna och ville bjuda mig på "elfvakaffe", samt bad mig sitta ner en stund i ett af sommartälten, som de visste vara mest i min smak, och i hvilket varma och friska vindar spelade in, när tältdörren, lik ett draperi drogs åt sidan. —

Sommartälten voro af sälhud och draperiet af en konstrik sömnad i Eski"målerisk" allmogestil, broderad på sälmagskinn!

Tältets inre förrådde en viss komfort, ty det första jag upptäckte på en vägg var ett väbekant ansigte: ett porträtt i träsnitt af *H. M. Kong Kristian IX* och hans "kone", samt några "bibliska taflor", utdelade, som jag sedan fick höra, af en "missionär", som någon gång gästat det Eski"månsonska" huset. —

Bland de senare tilldrog sig i synnerhet ett "konstverk" af äkta grönländsk prägel, och föröfrigt icke så

illa utfördt, samt tryckt på 50-talet i "Godthaab", och skuret af inhemsk mästare, min synnerliga uppmärksamhet! — Det framstälde, ett haf fullt af isberg, samt däri en ännu större — hvalfisk än de förra, sprutande vatten som en fontän. —

Min vän trolldoktorn varseblef min oförstälda förvåning, då jag betraktade taflan.

— Ni ser "stukad" ut, ty något sådant hade ni icke väntat att finna hos oss, och af en af de våra! Men, som jag sagt: vi ä inte så dumma! tillade han och log sjelfbelåtet. —

Taflan föreställer, fortfor talaren: den store trollkarlen och profeten *Jonas, i hvalfiskens buk!*

Ty det var i *våra* farvatten han uppslukades; däraf se ni äfven, att vi ä' ett folk med gamla anor och troligen var äfven "Jonas" en af de våra, en föregångare till mig, tillade doktorn stolt och sköt ut magen, för att imponera. —

— Troligen, afbröt jag allvarligt, men hvar är då vännen "Jonas", jag ser inte till honom? —

— "I hvalfiskens buk", har jag sagt er, och hvar inte dum! upplyste min förevisare med graflik stämma! —

Jaså, hm — svarade jag. —

Och se här, återtog doktorn, visande på ett annat träsnitt af samme mästare.

Här ha vi "*de första menniskorna: broder Adam*

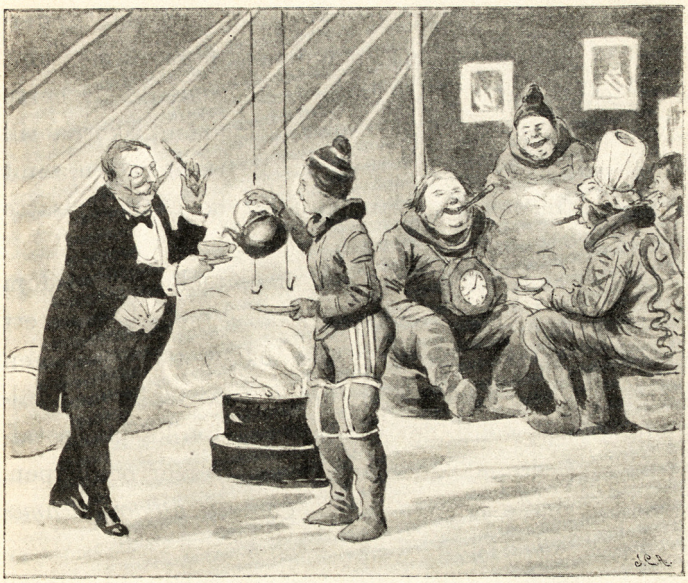

På 11-kaffe hos eskimåerna. (Se sid. 65.)

och syster Eva", — you know, begge utan kläder, ty Eva hade ännu inte hunnit sy dem sådana!

Och "sälen" vid deras fötter är deras "gårdevar", ty på den tiden hade *vi* herravälde öfver alla "sälar", och de voro, som hundarne här utanför, d. v. s. våra "husdjur", slöt doktorn. —

— Och "ormen" där? På Grönland finnas väl inga ormar? frågade jag. —

— Nej, inte på land, men på hafsbottnen ha vi ännu "den stora sjöormen". Och det är den som vi-

sas här på taflan. Det är "den store anden": "*Tôrnârsuk*", som i "sjöormens" gestalt beskrifver "underjordens" alla härligheter och dess ljufliga värme, samt sälar och tran i öfverflöd! — "Tôrnârsuk" är herre öfver "demonerna", som söka locka menniskorna till "öfververlden", där det är kallt och fruset vatten, samt hungersnöd, och där man blott får bo i tält, fortsatte doktorn. —

Jag hade nu fått nog af hans teologiska visdom och såg mig vidare omkring i tältet, som liknade ett vanligt hustak, vid marken fasthållet af stenar, men stort och rymligt! — En bred bänk, täckt med sälhudar, gick rundt om väggarne, å hvilka jämte taflorna, voro upphängda diverse jagttroféer och vapen, samt — skulle jag tro mina ögon: *ett åttkantigt amerikanskt s. k. skeppsur!* —

— Bror ser på min dyrbara "urklocka", inföll nu värden, vännen Eski"månsson" och slog mig på axeln! — Den har jag bytt mig till af handelsmannen vid den danska kolonien söderut, som ibland helsar på mig! — Ty "affärer" är mitt lif! —

— Har bror någon "urklocka?" fortsatte den "glada själen" därefter! —

— Jag visade honom öfverlägset min fina *guldkronometer,* som jag alltid bar på mig! —

— Oj, oj, oj, en så'n *liten* "uschling"!!! inföll han gapskrattande, och såg på mitt ur! — Bror vill

väl *inte byta!* — nej, försök inte! — En kan ju knappt *se*, att bror *har* urklocka på sig!

Nej, se på mig, när jag tar min på mig! fortfor han, och häktade urkedjan, ett ganska groft hundkoppel, om halsen på sig, så att klockan kom att hänga midt på magen på honom. —

Se nu! kan *synas* hvad kar'en ä', och jag vill inte "byta klockor", utan att få *bra emellan*, förklarade han och klappade sig förnöjd på magen! —

Jag log och stoppade åter ned mitt ur! —

Jag har ju heller aldrig satt det i fråga! svarade jag, samt fortsatte muntert:

— Jaså, det är alltså Eski"morfars" *fick*ur?! —

— Ja, ser du, jag har inga så'na där "lomtaskor", som ni "vesterlänningar", för om inte min "urklocka" *syns*, så är det inte mycket med henne!

Men *din*, vågar du knapt visa, genmälde han åter, skrattande som ett barn!

Och hans vän doktorn, nickade bifallande och djupsinnigt. — Sjelf teg jag naturligtvis för att ej göra vännen Eski"månsson" ledsen! —

Så kom unga Eski"maja" in med kaffet! —

Och nu blef det ett glammande och ett skrattande laget rundt, ty hela familjen var nu samlad.

Jag erkänner, att jag smått lät "drifva" med mig, ty "gubbarne" voro verkligen "dråpliga" i sin bondhögfärd, som "gubben" ombord uttryckt sig.

Men så äro alla naturbarn! —

— Och jag vet knapt, om det gladde mig så värst att se dessa i någon liten mån vara delaktiga af civilisationens välsignelser!

Ty "urklockan" *stod* naturligtvis, och solen var "i sjelfva verket" nu, som förut, morfar Eski"månssons" och hans lärde väns ur! —

Och så godt var det, ty den *gick* som alltid både upp och ner! —

Därefter gjorde jag en kort visit i de nygiftas tält, som också utmärkte sig för en viss lyx! —

Ty på ungherrskapets ena vägg fann jag, hvad tycks? — *ett enkelt "piglock"*, som Eski"mårten" trakterade, icke utan talang! —

Men af "Wis" virtuositet dagen förut, var han den ifrigaste beundrare!

Och med den största lätthet skulle "den göken" slagit alla rivaler, af Eski"mårtens" cert, ur brädet. —

Ty jag såg redan föregående dag lilla Eski"maja" och den förre i smyg utbyta ömma ögonkast med hvarandra, fastän hon den dagen — stod brud! —

Förföriska "piglock"! — Du stämmer med dina ljufva toner qvinnorna till erotiskt svärmeri, i alla väderstreck, liksom fordom den tysta och kyska "Luna"! —

Och tillsammans äro ni oemotståndliga! — Lyckligtvis var "Wi" ensam här, tills vidare!

Ty systern *Sol* herrskade både dag och natt, och hon är däremot ej "de älskandes" vän! —

Så genljödo muntra rop rundt ikring i lägret,

hundarne skällde ursinnigt, de minsta grönlänningarne, hvaraf ett par nyss lärt sig att gå, sprungo i paradisdrägt förskräckta för att gömma sig i sina mammors vida kapuchonger, i hvilka de alldeles försvunno, tills de nästa gång fingo leka "titt ut"!

Hela fiskläget var i rörelse och män som qvinnor skyndade ner till stranden! —

Ty i "gattet" syntes två båtar komma roende, en "kajak" och en vanlig skeppsbåt! —

SJETTE KAPITLET.

Jag dödar "Storsjöodjuret" — på Grönland.

"Morning Post" och Grönlands nyheter. — Marknadslif. — Mina affärer på marknaden. — Eski"mården" civiliserar sig. — Färskaste nyheter. — "Gubben Noak", som tidningsman. — En utflykt på fjorden. — Eski-"mården" visar sitt mästerskap som — båtsman. — "Storsjöodjuret" åter i sigte. — Ett "läckert" vapen. — Mitt sinnestillstånd vid angreppet. — En titt på odjuret. — Pang! — Odjuret lägger "kölen" i vädret! — Fosterlandet och planeterna. — Pressen och landsmännen om "Storsjöodjuret". — Alla "dagens frågor" "petade". — Om geografiska upptäckter och deras upptäckare. — De tacksammaste upptäckterna! — "Se glad ut, du människobarn!" — "Storsjöodjuret" drar mig åter "vid näsan". — Jag är ändå nöjd med min dag. — Nya äfventyr och upptäckter. —

Skeppsbåten var tungt lastad med vesterländska varor. Och i den sutto en "handelsman", och ett par roddare från närmaste, många mil söderut belägna europeiska koloni; och i "kajaken" satt broder "Noak", eskimåernas landsman och postiljon, samt icke minst — tidningsman, ty han medförde framförallt Grönlands färskaste nyheter, dem han kolporterade ut

muntligt, åt hvem som ville höra dem — och det ville alla! —

Sjelf kallade jag därför gubben: Eski"morning", eller hellre "Morning-Post", fast dagarne nu voro långa nog för det längre namnet, som fader Holberg skulle ha sagt!

När båtarne lagt i land, blef det också ett öronbedöfvande larm, som på den värsta bondmarknad. "Vesterländska" varor, mest matvaror, såsom kaffe, socker och tobak, mönstrades och utbyttes mot skinn och andra landets produkter. —

Sjelf köpte jag en massa presenter kontant, som jag frikostigt utdelade.

"Gummorna" fingo kaffe och socker, gubbarne röktobak och framförallt snus, barnen lergökar, oljudsblåsor af kautschuk och andra mindre dyrbara leksaker! —

"Trolldoktorn" fick bland annat en leksaksklocka, icke större än min, och nästan lika skinande, för att ej behöfva vara sämre karl än sin vän Eski"månsson". Och han blef mycket förtjust och hängde den strax på sig, som en "ordenstrissa" — men *på ryggen*, så att man skulle veta hvem han var, äfven, när han vände baksidan till, ty annars kände alla honom inom stammen, naturligtvis! —

Vännen Eski"månsson" fick en väldig messingssnusdosa, liksom "Wi's", med spegel i locket, en högst dyrbar lyx, som han alltid önskat sig, men aldrig haft

råd att lägga sig till med. Och han formligen "gallhojade" af förtjusning och hoppade omkring på ett ben, under det han oupphörligt tittade sig i spegeln, lik en ung flicka, och ryckte ut det ena grå skäggstrået efter det andra från hakan, såsom sed är hos eskimåerna när de raka sig. —

Eski"morsan", hans gemål, fick som kokfru ett stort "rifjärn", hvilket hon genast hotade att klösa sin gubbe med, när han ville hänga det på henne som ett tecken af sin värdighet, och en varning för alla att inte onödigt förarga gumman, ty sjelf stod han förstås "under toffeln"! — Ty morsan var "amper" som pepparrot när hon satte till! —

Eski"maja" fick en flaska "eau de cologne", som hon genast *smakade*, i stället för att lukta på! —

Men jag "vänjde naturligtvis genast af" det söta barnet, att lära sig en så farlig last, som hon sedan kunde få smak för.

Eski"mårten" fick också en messingssnusdosa, liksom sin "åldrige fader"! —

Och den filuren tog sig strax en väldig "mulbänk", och torkade sig om munnen med afvigsidan af handen, under det han speglade sig för att se snygg ut om "truten", alldeles som han sett "Wi" göra, när denne ämnade ge flickorna en "smilhoppare".

Ty, som jag nämnt, för "Wi" hyste den unge mannen en gränslös beundran!

Men jag tror mycket väl, att hans Maja skulle

tagit emot en puss af honom, detta lilla toalettkoketteri förutan. Men det nya civilisationsprofvet gladde mig — om inte efterapningen med "mulbänken", ty de öfriga Eskimåerna *snusade* endast; — "läppsnus" var däremot för dem dittills en obekant njutning! —

Därefter slog jag mig i språk med "Morning Post"-gubben och det var mig en "huggare", att försöka slå "dalkarlar" i mig!

Jag frågade nemligen, om han hade några bref och tidningar till mig, jemte nytt från södern! —

Åkning i slängkälke öfver Nordpolen. (Se sid. 74.)

Eskimåerna däremot ville endast veta nytt från sitt eget land! —

Jag fick verkligen både bref och tidningar, från Newyork, däribland den färskaste nyheten var, att *André* anländt till Spetsbergen och således för närvarande väl vore i färd med fyllningen af sin ballong! —

Men "Morning Post" förklarade genast, när vi resonerade om saken, att André *redan nått polen*, och till bevis därpå, likt en annan Noak, sjelf släppt en brefdufva, som sedan kommit hem igen, med denna underrättelse, liksom att den djerfve polarresanden *åkt slängkälke* på isen kring jordaxeln, *planterat svenska flaggan på densamma*, och därefter fortsatt, men — förolyckats på Grönlands ostkust! — —

Tack så mycket för underrättelserna, svarade jag endast, och bockade mig för den fantasirike nyhetsmakaren, som ljög mycket värre, än det varit tryckt! —

Därpå gick jag ombord och läste min post. —

Följande dag företog jag en liten jagttur uppåt fjorden. Jag följdes af Eski"mården" i "kajak". Som sällskap och ciceron i min båt medföljde dessutom *trolldoktorn!* —

Ty Eski"mården", som sökt "hyra" på skeppet, skulle visa, hvad han dög till! Jag behöfde — verkligen en "införding" för min vidare resa norrut! —

Han började, så fort vi kommo ett stycke upp i

fjorden, att först visa sin rent af akrobatmessiga färdighet, som kajakroddare.

Grönländaren är, som bekant, på vattnet alldeles som *ett* med sin farkost!

Vädret var det härligaste och på det mörkblå vattnet glittrade sommarsolen. Fjorden stod blank, så långt ögat nådde. Tyst och lätt gled min lilla petroleumångslup nästan ljudlöst genom den, lik ett vattradt band, lindrigt krusande vattenytan, under det Eski"mårten" i sin lätta farkost, lik en fisk, kretsade omkring oss manövrerande sin lilla båt som en mästare; ibland måttande med sin lans åt en mås eller annan vattenfogel, då denne pilsnabbt dök eller från vattnet beredde sig till flygt och sökte få luft under vingarne. — Och i regel blef fogeln hans byte! — En rätt näpen och sportmessig jagt -- men utan synnerlig effekt, liksom all Eskimåjagt.

För att den lilla lansen ej skulle sjunka i vattnet är, som bekant, blåsan af en säl fästad vid densamma, hvarpå "Hokus-pokus" fästade min uppmärksamhet, såsom varande något extraordinärt finurligt.

Slutligen utförde Eski"mårten" sitt bravurnummer till allmän belåtenhet och under oerhördt bifall af sin landsman — trolldoktorn! Men äfven jag och "Wi" applåderade och skreko: Bravo! så det ekade mellan fjällen; ett par mindre gletscher lossnade och föllo med ett väldigt dån i vattnet, så att vår lilla slup var nära att kantra, hvarvid "trolldoktorn", så-

som icke simkunnig, nog gått till botten eller med andra ord, till de "sälla jagtmarkerna".

Ty han tappade balansen, där han stod, stampande och hojtande, så att jag måste lägga honom på bottnen af båten föröfver som barlast, och förehålla honom att vara stilla, ty min båt var inte stort större än en "kajak" och nästan lika rank! —

Eski"mården" hade nemligen snört af sig "kajaken" och med denna klättrat upp på en hög klippa, nästan hängande öfver vattnet som en gletscher. Och med den lätta båten mellan händerna, höjde han den öfver hufvudet och hoppade på hufvudet i vattnet, — *i språnget sättande båten på sig, som en jesuithatt; dök därpå blixtsnabbt och kom lika blixtsnabbt upp igen*, nu stående *på hufvudet i sin kajak*, med benen i vädret och paddlande med sin korta åra, så att vattnet yrde om honom!

Han skulle ovillkorligen gjort stor succès med det numret vid hvarje rodd och simtäflan och han blef också genast approberad som "hög båtsman" å "Tur". —

Bäst det var, pekade "Wi" uppåt fjorden och skrek nervöst: **Storsjöodjuret!!!**

Det hemlighetsfulla namnet verkade som en elektrisk stöt på mig, som en blixt från en klar himmel. — Och till min skam måste jag bekänna, att jag kände mitt gamla jägarhjerta klappa häftigare än vanligt. Mina pulsar bultade som på ett ungt snobbfrö till sön-

dagsjägare, vid åsynen af en ferm skumpande "harpalt", i ett kålland eller en ekorre i en trädtopp. —

— Och nästan ljudlöst kommenderade jag:

— "Sakta maskin!" Jag grep min nya *amerikanska jagtmitraljös*, kaliber 6, samt särskildt konstruerad och beställd, slätborrad och skottställd på 100 meter.

Med detta "läckra" vapen, som skulle kommit det att vattnas i munnen på sjelfva "Nimrod", kunde jag lossa 100 skott i minuten, eller på en gång, allt efter tycke och smak!

Patronerna, till kaliber 6, voro ej större än till ett vanligt salongsgevär, laddade med ett rök- och knallfritt, starkt sprängämne och med härdade projektiler af en ärtas storlek!

Med detta fruktansvärda och nästan fjäderlätta vapen skulle jag ha vågat mig på en bengalisk tiger, i en indisk djungel, eller på en sårad buffel å en "amerikansk prärie och skjutit honom så i sank, att huden blifvit som ett florsigtsåll och besten tvingats att ge upp andan genom hålen efter kulorna! — —

Den hemlighetsfulla dragningskraft, som polarverlden, med dess bländande ljus, natt och dag, sommar och vinter, samt den magiska kraft, som "Wi's" sagolika berättelser om dessa vidunderdjur utöfvat på mig, hade satt min fantasi i den vildaste flygt. Mina nerver, när jag ändtligen befann mig så godt som öga mot öga med vilddjuret, voro i den häftigaste

dallring, ungefär som en pianosträng i diskanten, utan pedal, anslagen af en atlet på en kraftmätare! —

Ty en aning hade sagt mig, liksom fallet är med hvarje jägare, att *här*, i denna fjord och vid denna utflygt, skulle jag påträffa offret för mitt senaste jagtdåd! Och som vetenskapsman, jägare och forskare, mumlade jag med sammanbitna tänder, under det jag drog en lättnadens suck och trampade "trolldoktorn", som låg i vägen för mig, på magen, lemnande rodret åt "Wi":

Ändtligen!!!

Ögonblicket var spännande, när jag, placerad i fören, spände hanen på mitt gevär! Men dessförinnan ville jag ta riktigt "korn" på odjuret och noga betrakta detsamma samt omgifningen.

"Trolldoktorn" låg tätt bakom mig på sin tjocka mage, ej olik en säl på utkik. "Wi" satt vid rodret med vidöppen mun, ty han förstod bäst, hvad det gällde! Och långt akter om oss paddlade Eski"mården" i sin kajak, och jag vinkade åt honom att hålla sig på afstånd!

Framför mig låg odjuret, skarpt belyst i solljuset, som stod mig rätt i ögonen och liksom min slup rörde sig sakta framåt. —

Endast en lång sträcka af ryggen var öfver vattnet, liksom på en simmande hval, men ryggen var betäckt af glänsande hårbeklädda fjäll, som emellanåt reste sig upp och ned, piskande vattnet! Och ryg-

gen gick liksom vattnet i vågor, nu ganska höga, liksom sjöns, ty en lätt bris krusade den senare! Än drog det ihop kroppen, så att det blef tjockare om lifvet, än tänjde den ut sig, ej olik en sjöorm! —

Så lade jag genast geväret till ögat, sigtande på ett fjäll i sender, hela ryggen utefter, för att se, hvad effekt detta skulle ha! —

Och ljudlöst föll hanen, slag på slag, på repetervapnet; hastigt, som slagen af min puls – 100 i minuten, och jag hörde blott min kronometer knäppa: tick, tack! tick, tack! —

Ögonblicket därpå såg jag djuret lägga sin hvita, silfverglänsande "köl" i vädret, som en gammal spelare lägger upp sina blanka kort, sedan han sagt "vira" och motspelaren mumlat: "pass!" och jag tyckte, att solen log! –

– Hurra! för gamla Sverige!!! Du lägger ock din "Köl" i vädret alltjämt, som en gammal "pansarkoloss" liksom denne, och låter himlakropparne spegla sig i din – akterspegel! – skulle gubben ombord ha sagt, på sitt målande sjömansspråk, om han varit *svensk*. —

– Landsmän, förlåten mig! såsom himlakropparne, både sol, måne och de öfriga planeterna göra det! —

Ty ni äro *sjömän!* liksom "gubben".

Odjuret låg dödt, det hade gått som en "dans" —

en glad galopp i 32-dels takt, som det heter på musikspråket.

Ty detta var "min musik" och mitt hjerta stampade, som jag sagt, sjelf takten! —

Hvilken triumf för vetenskapen *och mig!* — Ty enligt "Wi", hade odjuret under åratal satt vetenskapen där hemma i gamla Sverige, och icke minst *tidningspressen*, i den lifligaste rörelse!

Hundratals spalter, däribland, långa vetenskapliga undersökningar och redogörelser för detta sällsynta djur och dess förekomst voro redan offentliggjorda i Sveriges mest ansedda blad! Och hela landet var i den högsta "spänning" att få underdjuret afslöjadt, ty dess tillvaro var redan fullt konstaterad af *hundratals trovärdiga män och qvinnor!*

Men hittills hade alla försök att fånga och vetenskapligt analysera och klassificera detta djur, som alltjämt undgick forskarnes skarpblick, ehuru djuret var större *än en oxe*, undgått hvarje närgången forskares argusblickar!

Jag hade sjelf kontrollerat min sagesman i några af de blad, som sysselsatte sig med vidundret — och följde dess minsta rörelser med aldrig slappadt intresse!

Ty "Wi" hade en hel samling dylika artiklar, utklippta ur den svenska pressen, hvari ådagalades, att "Storsjöodjuret", alltjämt var odjuret "för dagen", som med sin kolossala volym delvis undanträngde alla

öfriga dagens frågor, den "brännande" rösträtts- och unionsdito icke undantagna! —

Ty hvad var t. ex. "flaggfrågan", som så mycket upprörde sinnena på ömse sidor "Kölen", mot detta sjöodjur, som inte alls förde någon flagg. —

— Bara bosch, så godt som! —

Hvad var "rösträttsfrågan"?

"Storsjöodjuret" ville inte ha någon rösträtt, ty det var stumt, som alla fiskar!

Det var, som Nordpolen, oåtkomligt, ehuru liksom denne *ett faktum!* —

Och detta hiskliga djur hade jag nu nedlagt! — en ny Sankt Göran! —

Mer gagn ha inte heller "nordvestpassagens" upptäckare, de stolta britterna, kunnat göra!

Moses, en af de första upptäcktsresandena, fann *en ny väg, han ock*, den öfver Röda hafvet, men ingen har funnit den se'n, utan att ta sig "vatten öfver hufvudet"!

Nya vatten- och luftvägar äro alltid bra att finna på, bättre än *nytt land*, ty det ligger, där det ligger, utom möjligen Polarland! — Det erkände redan Columbus! — Därför är också Columbus redan så godt som en död man, han liksom "rödskinnen", den "Nya verldens" urinnevånare — liksom upptäckaren af dem alltid dömda till undergång, så fort de länge nog lekt "kurra gömma" med den öfriga verlden! Ty "otack är verldens lön", därför gör den upptäckare klokast,

som finner och beskrifver en sak, — men se'n sopar igen spåren efter sig! — —

Det bevisas bäst med våra antipoder, liksom de, med — oss!

Naturen, liksom menniskorna har nog sina komiska sidor jämte de allvarliga. — —

Ty vår Herre, är den störste humoristen och *den gladaste bland glada vetenskapsmän!*

Se då glad ut, du menniskobarn, och icke som the "tunguser"!

Den här föreläsningen är bara tillkommen för att inte sätta läsaren och mig sjelf i misshumör, så att han i förargelsen kastar boken i väggen och jag sjelf begår en värre dårskap än att "träffa pricken" och ändå skjuta *bom!* — Ty sådant kan hända, som t. ex. i detta fall, eller när man gifter sig därför, att man är "dödligt" förälskad i en vacker flicka – med 100 tusen i hemgift, och efter bröllopet finner, att *flickan* nog finnes qvar, som ens lilla fru, *men inte de 100 tusen.* — Hvad är då att göra?! – Jo, se glad ut och ta saken lugnt, som en hel karl, så att man ej blir utskrattad af de skadeglada! – Ty de äro inte värda att få sig ett godt skratt, lika lite, som den så kallade "Mefisto", när han klär ut sig till "ängel" och ser sig i spegeln, samt finner masken lyckad! — —

Jag höll god min, när "trolldoktorn" fattade min hand och sade:

– Det var den vackraste skottserie jag sett, *för*

att vara på några kullar vildgäss, ty de ä' alltid svårskjutna, det vet jag som gammal jägare! —

— *För mig finnes, som ni ser, inga svårigheter i detta fall*, svarade jag och pekade på mitt gevär! —

Hvad jag tänkte "inombords", öfverlemnar jag åt läsaren att gissa! —

Ty jag såg ögonblickligen, hvilket byte jag gjort!!! Jag hade, liksom "Wi", och säkert alla andra upptäckarne af "Storsjöodjuret", varit utsatt för en bedräglig *synvilla, fullkomligt ursäktlig, isynnerhet i polarverlden, som på menniskornas inbillning utöfvar den hemlighetsfullaste och oemotståndligaste kraft, enligt alla polarresandes samfällda vittnesbörd!* —

Och jag förlåter pressen, som lurat både "Wi" och mig med sina stora — *ankor!* —

Det finns andra, som lura en värre i lifvet, ty tidningsankor äro oftast ingen — till skada! — — Gud gifve det vore så med andra — *synvillor!* — —

"Trolldoktorns" komplimang var mig nog, ty för den karlen var ju intet vesterländskt till lags — utom "vänskapscigarrer"! — Jag bjöd honom strax på en, liksom man alltid bjuder på goda middagar folk, som förstå att smickra en! — Ty de äro ju — naturligtvis — ens bästa vänner, och sådana bör man hålla sig väl med! — —

Eski"mården" fick en snodd och knöt ihop det vackra jagtbytet, som befans utgöra närmare ett hundratal feta stekar, till en väldig flotte, liknande "Stor-

sjöodjuret", sådant *det borde ha sett ut!* Ty på annat sätt kunde det stora bytet ej transporteras i våra små båtar! —

Hade jag varit en furstlig person skulle jag skjutit minst dubbelt mer! —

Men jag var nöjd med min dag! — —

På hemvägen slogs jag, till omvexling, *med myggen,* som i billioner och åter billioner omhvärfde oss på alla sidor, sjungande sin entoniga stridssång, under det de oupphörligt "föllo ut" mot oss med sina hvassa vapen! —

Jag och "Wi" hade snart slagit oss trötta mot denna armé, och sågo ut som ett par uppblåsta leksaksgummiballonger i synen, *då slupen plötsligt fastnade i detta nya arktiska hinder för vidare framträngande mot polen!* — —

*Ty myggorna stodo nu, täta som legioner och ogenomträngliga som en urskog**), fast vår slup framdrefs med en fyra hästkrafters maskin.

— Hur vill ni nu bära er åt, som ej vilja veta af några svårigheter, men heller aldrig sett en grönländsk myggsvärm! hånade trolldoktorn med sitt infernaliska leende. —

Vår slup stod fortfarande fast i myggsvärmen

---

*) Fastän myggorna på Grönland, som bekant, sommartiden äro värre än Egyptens gräshoppor på Moses tid, *hvem har dock upptäckt så väldiga myggsvärmar där, som jag?*

och rörde sig icke ur fläcken, fastän "Wi" eldade på i maskinen, så att denne höll på att springa i luften.

Min vrede var fruktansvärd, fastän jag log åt detta "polarhinder", ty jag kommenderade:

— *Häng "trolldoktorn" på säkerhetsventilen!* —

Denne blef visst rädd, ty han "gallhojade" på nytt, så att en "gletscher" ånyo "kalfvade", och ett stort isberg med snö och grus ombord, kom drifvande ner till oss i värmen.

Ty vi hade god ström ner mot hafvet, om än det var alldeles "blekstilt" omkring oss! —

Jag kommenderade "Wi", att lägga till vid isblocket!

Och i ett par språng hade jag klättrat upp på detsamma och började bombardera myggorna med snöbollar! — Det stora isblocket dref under tiden rätt på myggarmén, som nu naturligtvis tvingades att slå till reträtt inför detta sjövapen ur polarflottan, fastän det ej "gaf eld", utan tvärtom! —

Med mitt sällskap och packningen, följande tätt efter mig, anlände jag som en "storamiral" åter till fjordmynningen och min egen skuta. — Trolldoktorn sa' inte en gång: "*Den reisen, den glömmer jeg aldrig!*" men det borde han ha sagt!

SJUNDE KAPITLET.

I Baffins bay.

Afsked från eski"månsarne". — En kuslig syn "dagen efter". — Ett citat, som lugnade mig. — Eskimåernas flyttning. — På fogelberget. — Jagt med griphumrar. — Jag går åter till segels. — Ett bottenfynd med ankaret. — Jag håller tal. — Vi passera en ödesdiger punkt i polarforskningarnes historia. — En "minnets bägare". — Fiske med "napp på napp". — Feminina roffiskar. —

I fiskläget rustade de unga eskimåjägarne sig till sommarens jagt ute i hafsbandet å dess nakna kobbar och skär, där villebråd i tusental fans att tillgå, ehuru vida svåråtkomligare än vid och omkring vinterlägerplatsen i fjordmynningen! —

Före afresan höll jag ett afskedskalas i land, som nog sent kommer att glömmas af gästerna, ty öfverflöd på matvaror fans, samt därtill allt, som kan bringa en eskimå till öfverlycklighet! Det var också med en sann känsla af tillfredsställelse, som jag utöfvade detta tacksamma värdskap, så likt och dock så olikt de vesterländska gästabuden, å hvilka såväl värdfolk, som gäster, ha så innerligt tråkigt, som det gerna är

möjligt, och med en mun sucka: *Gudskelof!* när bjudningen väl är öfver!

Efter flyttningskalaset behöfde jag åter öka matförrådet och proviantera! Ty ombord på "*Tur*" var valspråket ständigt, liksom bland eskimåerna: *Mycken mat, god mat och mat i rättan tid!*

Af skeppets egen proviant och dess konserver hade vi hittills ej rört mycket, ty jag satte en ära i att, så att säga: "äta mitt bröd i min anletes svett!"

God mat är också nödvändig för godt lynne!

Före vår egen afresa mot Norden och efter det stora afskedskalaset öfverraskades jag af ett fenomen, som det vore orätt af mig att icke omtala, ehuru det måhända kan tydas mig sjelf till nackdel! —

Jag kände mig nämligen ganska hemsk till mods, när jag vid uppvaknandet "dagen efter", såg minst *fem solar på en gång å himmelen!* —

Jag blef dock något lugnare, då "gubben" och de andra naturforskarne, sågo *dubbelt så många* himlakroppar, men de hade "groggat" qvällen förut ombord, och förklarade *min syn* för normal, i polartrakterna! — Att man där, som nu, sommartiden hvarken ser solen gå *upp eller ner*, var jag beredd på, men dessa *fem solar!!* — —

En goodtemplare skulle ha trott sig fått "flugan" för mindre! Hur mycket mer då icke jag, "*Fylax Punsch*". Jag har onekligen "skenet emot mig" i detta

fall! Ty synen med all den myckna "myggen" dagen förut — —

Denna polarverld var dock underbar!

Jag kände mig rätt kuslig till mods och måste kontrollera min uppgift med en annan forskares. Och så läste jag *ord för ord* ett kändt verk *om Grönland.*

Mer än fyrfota djur och foglar tilldraga sig under landexkursioner insekterna uppmärksamheten, och härför behöfver man ej vara en speciell amatör af dessa småkryp -- — — visserligen svärma nästan öfverallt "flugor" och andra yrfän, af olika form och färg, men hvem har öga eller tanke för dessa, eller hvem kan tänka på någonting *annat i hela verlden*, då man en lugn och varm sommardag råkar ut för de *milliarders milliarder mygg, som här bokstafligen göra luften tjock?* — — — Från alla håll tillströmma dessa furier, inom några ögonblick är hela klädedrägten, hvad färg den än må hafva, förvandlad till helgrå af de sida vid sida sittande djuren. Man vandrar liksom i en molnstod med en hel kometsvans af hvirflande och pipande följeslagare. Med flor och handskar, genom påstrykning af olja och tjära, amykos och karbolsyra söker man skydda sig mot alla de giftiga gaddarne, men hvarje aldrig så litet blottad punkt uppsökes ögonblickligen. Öppnar man munnen, för att beklaga sin nöd, eller uttala sina föga vänliga önskningar om de objudna gästerna, flyga väl ej "stekta sparfvar", men väl tjogtals mygg in i densamma! Man vet sannerligen ej om man skall blifva förtviflad eller gapskratta, när man ser sitt eget eller någon reskamrats ansigte på det barockaste sätt uppsvällande till en oformlig, rödskinande bulle, i hvilken ett par smala strimmor antyda ögonens plats.

Gudskelof mitt anseende var räddadt, både som "måttlighetssupare" och reseskildrare. —

Ty detta citat bekräftade, att min berättelse från föregående dags utflykt, liksom alla mina äfventyr ej äro fantasier i denna för fantasien så inbjudande verld, icke en dröm under hvilan efter föregående dags äf-

ventyr och vedermödor, icke en optisk villa vid belysningen från fem klart skinande solar eller ett "hokus pokus" af trolldoktorn, som van vid flygfäna redde sig bäst! — Alla historier i denna historia äro "historiska"! —

* * *

Fogelfångst med »griphumrar».

I land rådde som nämndt den lifligaste rörelse, och snart såg jag båt efter båt under muntert glam glida fram öfver vågorna; de stora "umjakerna" lastade med tält och husgeråd och rodda af qvinnor!

Och i dessa transport- och qvinnobåtar ha äfven barnen och hundarne sin plats, under det de kringsvärmas af lätta "kajaker", rodda och manövrerade af män, en i hvarje båt, kretsande rundt om de större farkosterna, liksom lätta sjöfoglar, simmande på vattnet, och alla vinkande och helsande mig till afsked!

Ut till hafs bar det! — Jag skulle gerna velat följa med på flyttningsfärden, som nog erbjöd tillfälle till rikliga äfventyr, men vårt skepp stod äfven redo till affärd! —

Dessförinnan ville jag dock ensam afjaga det stora fogelberget i vårt ankarställes nästan omedelbara närhet!

Uppradade på sina säten i bergskrefvorna och på terrassformade klippafsatser sutto här i tusental och åter tusental: *alker*, *tejstrar*, *lommar*, *gäss*, *ejdrar*, *måsar*, isynnerhet den vackra *tretåiga måsen:* "tatterat", som grönländarne säga, men ej vidare matnyttig för andra än dessa!

Vidare en ilsken, men mycket lustig sjöfogel, bekant för sitt dåliga humör, och ej ens min närvaro kunde bringa honom i godt! — En annan fogel fans, som lägger sina ägg och förvarar sina ungar, liksom i en portmonnä, under vingarne, — däraf grönländ-

skornas praktiska "barnhus" bak på ryggen. — I regel voro dessa foglar, som nämdt, ej svåra att fånga, antingen lefvande eller döda, men detta massdödande behagade mig ej, utan med fara för *eget* lif, ty jag är ingen "söndagsjägare". —

Däremot intresserades jag så mycket mer af villebråds egna sätt att jaga! — Ty detta är natur och följaktligen — *naturvetenskapligt!* — Menniskan är däremot dess mer onaturlig och konstlad, ju mer civiliserad hon är!

Som förut nämts, hade jag nämligen observerat, att foglarne, af hvilka de flesta voro mycket dumma, i de stora kräftorna på hafsbottnen hade sina mest roflystna och farliga fiender, när dessa foglar döko efter dem! Men humrarne hade naturligtvis inga andra tillfällen än just *då*, att komma åt sina svårtillgängliga fiender, så fort dessa togo "till flykten" och förskansade sig på sina oåtkomliga terasser, å hvilka de emellan sina jagter och fisken under vattnet, hvilade ut sida vid sida, ej olika böckerna i ett lånbibliotek när dessa ej äro ute på flykt bland publiken. Ty hemma stå de, volym vid volym, i den största ordning.

Oordningen var däremot oerhörd, när foglarne jagade, väsnandes och skrikande, samt ej sällan stjälande rofvet ur näbbarne på hvarandra! —

Jag hade således från min föregående stora jagt vid ett fogelberg insamlat och lyckats tämja ett helt

dussin *stora humrar*, fångade af dykande spetsalkor, ofta på 15 à 20 meters djup!

Och med dessa djur, fjättrade vid refvar, på samma sätt, som dykalkorna vid min stora kräftfångst, begaf jag mig, väpnad dessutom med en liten kikare, (för att urskilja de mer än 100-tals olika arter, som vetenskapsmännen ville ha för sina samlingar, förutom jag för vårt bord), upp på en lämplig klippafsats, flera hundra meter öfver hafvet, under hvilken jag hade det präktigaste "fogel"perspektiv och utställning af djuren, som "Wi" och några kamrater hopsamlade i den mån jag infångade dem, med hjälp af mina "griphumrar". —

Ty alltefter dessas krafter, som betydligt togos i anspråk vid jagten, nedfirade jag en kräfta i sender att ta ett nappatag med de foglar jag utsett åt mig! Under tiden hvilade sig de andra! —

Knappt nedfirad invid sitt byte, gick hummern strax lös på en af de närmast sittande foglarne, som med näbb och klor försvarade sig mot sin fridstörare! —

Men i nästa ögonblick var det kanske "napp", och fogeln störtade ut i luften, på sina starka vingar, fasthållen vid ena benet, eller vingbenet af "griphummerns" hårdt sammanpressade klor, då jag antingen sköt fogeln, med ett välriktadt revolverskott; eller halade in den lefvande, tillsammans med sin "polis", som jag kallade humrarne! Och jag försäkrar, att denna jagt var lika så roande, som originel! —

På en dag hade jag insamlat allt hvad jag behöfde, flere hundra djur *och dito ägg, hvilka senare mina "poliser" fångade med stjärtarne, af ren instinkt, för att ej klämma sönder den sköra fångsten!* Troligen emedan djuren sjelfva förvarade sina ägg där, när de hade några, hvilket för tillfället ej var fallet! —

För insamling af ägg begagnade jag nämligen alltid *hon*djur! —

Kom nu inte och klaga öfver att dessa mina medhjelpare ej voro lika kloka som "hundar", fast deras "näsa" ej var så fin, ty ibland hände det, att äggen voro halfutkläckta, då ungarne sjelfva gjorde hål på dem i kräftornas klor, innan jag hann taga bytet från dem, synnerligast som jag ej heller gjorde min däraf, utan lät dylika "passagerare" falla undan! —

Någon af föräldrarne störtade i så fall strax på "barnen" och åto upp dem, för att innesluta dem i ett nytt skal! Ty ännu har ingen fogel födt lefvande ungar utom möjligen *storken!* —

Genast vid min ankomst ombord lyftades ankaret! — Men detta var intet lätt göra, oaktadt ångvinschen arbetade för full maskin. Efter ett par timmars ansträngningar med maskinens och gastarnes förenade krafter lyckades det dock. Och hur stor blef ej vår förvåning, då vi funno, att ankaret varit fastfruset vid den lösa krit- och lerblandade bottnen, ty rikligt med isskållor hängde ännu fast vid detsamma och en del af dess ketting.

Vi undersökte vattnets temperatur både vid bottnen och i vattenytan, samt funno den förra minst 10 grader lägre än den senare, detta beroende på hafsströmmarne, af hvilken en kall norrifrån befans flyta under den varmare söderifrån.

Men en ännu vigtigare sak upptäcktes. En stor del af ankaret var nemligen liksom *försilfradt;* en stor klump af den kritbemängda, sandiga gyttjan hängde ännu fast vid ena ankarklon, och i denna bottenjord voro inmängda större och mindre klimpar af *en hvit, silfverglänsande metall!*

Hela befälet ombord, liksom besättningen greps af en underlig känsla, och det hjelpte ej, att jag sjelf icke fäste stor uppmärksamhet vid fyndet, ty mitt mål var endast *framåt.* Men manövreringen af skeppet och segelsättningen gick ganska trögt. Det var mycket farligare, som vinden började friska i och de massor af drifis, som omgåfvo oss, började komma i rörelse, af vinden och hafsströmmarne, drifna i alldeles oberäkneliga riktningar, än kolliderande och krossande hvarandra, än upptornande sig på hvarandra, som om hafvet under dem befunne sig i kokning och bottnen varit vulkanisk! —

Under sådana förhållanden var en ytterst vaksam blick på skeppet och dess rörelser af nöden, men alla voro som gripna af *silfverfeber*, ty deras ögon glänste vid åsynen af den hvita och blanka metallen, hvars minsta korn och klumpar sorgfälligt tillvaratogos och

underkastades en pröfvande granskning af vetenskapsmännen, under det samtliga de andra med återhållen andedrägt och vidöppna munnar väntade på dessas utlåtande.

En massiv stång på ½ kilos vigt var i en hast sammansmidd, sedan metallen lösligt rensats från det densamma omgifvande slagget. Och nu ljöd plötsligt ordet *silfver* från en af vetenskapsmännen, återupprepadt från de kringståendes munnar!

— *Silfver! hurra, hurra!!!*

Men hvarifrån har detta silfver kommit? Från djupet, från fjorden, med hafsströmmarne, eller kanske från *månen!?* —

— Ty kanske allt är en ny optisk polarvilla, förklarade jag för att lugna sinnena. Dessa vinstlystna och snåla yankees voro nämligen alldeles hufvudyra af fyndet, som jag nu närmare beså̊g. Metallstången, förut hård som stål och kall som is, började nu mjukna, som kitt och jag fortsatte småleende:

— Jag vill inte vara "qvick", men är det silfver, så låt oss på sin höjd säga *qvicksilfver!* Men det är ju vackert så! —

"Silfret" började nu rinna om fingrarne på mig!

— Som ni ser, fortfor jag muntert, *allt* i detta sagoland tycks vara "polarflyktigt" och inte ens ordspråket: "Gull ej annat är än mull, tacka vet jag *silfver*", tycks här hålla streck! — Till och med kompassen gör det ej, utan missvisar här mer än annorstä-

des! — Se, för roskull strax efter, hur det är med den saken, befallde jag och gaf "gubben" en vink att kontrollera detta instrument! —

— Solen, åt hvars *guld* vi i dag fröjda oss, blir snart svart, som vår kock, om inte svartare, låt oss därför raska på, medan tid är! slöt jag.

Verkan af dessa vänliga ord var slående. I nästa ögonblick voro alle man på sina poster. Och med god fart sköt skeppet till hafs, dansande som en sylfid mellan drifisarne, som i den mån medvinden friskade i, alltmer lemnande oss öppet vatten, ofta på kilometers omkrets. *Hej, undan gick det!* —

Den 26 Juli, precis samma dag då *Franklin* med sina två skepp *Erebus* och *Terror* afgick 1845, passerade vi vester om Mellevilleviken Franklins kurs på 74° 48' nordlig bredd och 66° 13' vestlig längd från Greenwich, å hvilken punkt den djerfve polarforskaren för sista gången sammanträffade med någon europeisk sjöfarande, *kapten Dannet* å hvalfiskångaren: "*Prince of Wales*", som vid sin återkomst omtalade detta möte och således medförde de sista helsningarne till engelska amiralitetet och de sedermera förolyckades närmaste anhöriga. —

Ögonblicket var, ehuru mer än ett halfsekel gammalt, mycket gripande, ty hvem ombord hade ej hört talas om kapten Franklin och hans utvalda och beprófvade besättnings olycksöde, hvilket med eldskrift bränner sig in i minnet på hvarje polarforskare!

Vi hissade vår flagga på half stång, och jag drack tillsammans med mina kamrater en "minnets bägare", i hvitt, ädelt vin för de bortgångna.

Vädret var det härligaste, och vi sågo på afstånd ett par hvalfiskar fälla strida "tårar" ur sina "vattenkonster" — men det hade de nog gjort ändå, ty jag tror, att Franklin och hans mäns öde bekymrade dem föga! Någon jagt på kolosserna blef naturligtvis ej af på en sådan dag och en sådan plats, fast vi icke sedan början af vår färd sett skymten af några hvalfiskar! —

I stället *fiskade* vi med mycken framgång, torsk och "sjurygg", hälleflundra och kabiljo m. m., dels på krok och dels på enbart ett slags mindre fiskar *med ett ryggben hårdt som stål och de från detta utskjutande små sidobenen hvassa som synålar.*

Dylika smärre fiskar häktade vi helt enkelt fast vid starka refvar af fin metalltråd medelst en vanlig rännsnara med sänke om deras stjärtar, slängde så ut betet, och ögonblickligen var det napp! Agnet svaldes lätt af de större nappande fiskarna, då det på detta sätt kom in i deras svalg, med hufvudet före. — Men när så fiskaren halade upp, fastnade naturligtvis hvarje nappande fisk, genom att sätta "kamratens" småben i halsen på sig, där hvart och ett bildade en "metkrok", utan hulling! Stor vana och skicklighet fordrades dock vid detta fiske, som därigenom blef myc-

ket intressant och roande. En engelsman skulle ha fiskat på detta sätt under hela resan.

Värre fiskar att "nappa" än de grönländska, såväl fjord- som hafsfiskarne, torde man få leta efter, ty de nappade på allt, till och med på gamla tomma konservburkar.

Högst intressant var att fånga den otroligt glupska grönländska *hajen*, eller "*råkjäringen*", en mycket lätt fångst, ty jag fångade en gång en dylik fisk på en af kockens *grytkrokar*, försedd med en gammal galosch till bete! — Denna fisks enda värde för menniskoföda, består, som bekant, i hans kolossala *lefver*, som vid kokning kan lemna ända till en half tunna tran, och utan hvilken fisken "lefver" lika bra ändå, om han, se'n densamma är af"lever"erad till fiskaren, åter släppes i sitt element! Men vanligen få de 4—6 alnars kropparne i hundratal qvarligga å drifisfälten och tjena till föda åt eskimåhundar, räfvar och korpar, till dess dessa lemna hvad de ratat åt hafvet. —

"Råkjäringen" är mycket ondsint, elak, trög och snål, har således många egenskaper minnande om en svensk "käring" af värsta sort! Älskvärda och riktigt "rara" gamla gummor finnes äfven, gudskelof, i fosterlandet; därför betraktas dessa ock som rariteter både där och annorstädes i verlden. Men för motsatsen kan till och med en karl bli "haj"! Att alla andra fiskar äro "haja" för den arktiska hajen faller af sig sjelf. —

Af denna hajs matnyttiga lefver, beredde vi det härligaste "margarin" för "gastarnes" bord. Men äfven vi andra åto det med nöje, ja alla voro "upp i smöret", så att säga "öfver öronen", under denna välsignade sommar.

ÅTTONDE KAPITLET.

André i annalkande!

Berömda farleder. — Hafspost från *André.* — En genialisk idé. — Fyndet från den svenske polarfararen. — "Upp genom luften." — Hur Andrés post borde ha varit beskaffad. — Min observationstub. — Till väders. — En ballong i sigte. — Luftslott. — Ombord igen. — "Ost"eologisk tjocka. — Vi gå alla "i dimman" — äfven fiskar och hafsfoglar. — Kocken får en "munfisk". — En syn — för "gubben Noak". — "Gubben" ombord "tittar i kikarn" — och *jag* öfverraskas.

Vi voro nu midt i den s. k. *Baffins vik* och ändrade åter kurs, samt styrde rakt på *Smiths sund,* utmed Grönlands nordligaste kust! —

Den förstnämnda viken och äfven sundet höra till Polarhafvets allra farligaste farleder, hvilket icke minst bevisas af den Franklinska expeditionens totala undergång, med skepp och hvarenda man! —

De berömda farlederna, den ena utgörande porten till hela "nordvestpassagen", med dess många irrgångar, och den andra "det öppna" polarhafvets port nästan rätt i norr — långt närmare polen än Andrés utgångspunkt, *Danskön* på Spetsbergen, — äro belägna

på ungef. 10°. Ty denna grad skär Smiths sund ungefär på midten af dess längd.

Begge farlederna äro som bekant upptäckta redan i början af 1600-talet, jag vill minnas sommaren 1616, af den sedermera så förhånade, käcke polarforskaren *William Baffin*, engelsman till börden! —

Det var till detta "öppna polarhaf", vid mynningen af Smiths sund, jag att börja med hade tänkt styra kosan, därtill föranledd af en märkvärdig slump, som jag nu går att skildra. Ungefär midt i Baffinsviken, ej så långt från grönländska kusten och *Kap York* därstädes, fångade vi nemligen en *stor torsk* eller liknande fisk, *som meddelade mig den första underrättelsen från min berömde landsman André*, hvilken helt säkert nu uppstigit med sin ballong från *Danskön* och måhända befunne sig i våra farvatten — måhända icke! —

Underrättelsen var, icke en "dufvopost", hvaraf André, lik fordom gubben Noak betjenade sig, med hvilka resultat vet enhvar, ty dufvoposten är som ett "*svar betalt*", utan att detta "svar" någonsin kommer, isynnerhet om dufvan släpps å Polarhafvet. Bref-dufvopost är således ej lämplig för vattenvägar! — Icke heller "flytbojpost", ty sådana "bojar" äro äfven opraktiska! —

Nej, den underrättelse jag åsyftat kom nog på bästa, enklaste och mest praktiska sättet tillhanda, d. v. s. genom en fisk! Men inte hade André fun-

derat ut detta enkla sätt! — En yankee skulle ej ha gjort det, hur "knepig" han än är! — Jag sjelf skulle helt säkert icke kunnat göra det, med all den kolossala mängd fiskar jag hade till mitt förfogande i polarhafvet, såväl stora som små!

Idén var helt enkelt *genial*, ty naturen hade sjelf gifvit upphof till densamma!

En gång, säger jag, har jag sett en dylik genial idé tillämpad vid polarfärder, af en — *polarfarare*, och det var när den brittiske sjöhjälten och polarfaranden, *Sir James Ross*, ett par år efter *Franklins* affärd, bland så många andra undsättningsexpeditioner, för sin egen *fångade ett hundratal fjällräfvar hvilka han försåg med messingshalsband, å hvilka var inristad underrättelse om expeditionen och dess vistelseort etc.*

Att Franklin och hans expedition ej lyckades få fatt i något af dessa djur, berodde på, *att dennes expedition redan gått sin undergång till mötes!*

Den fisk, som af mig infångades, *hade nämligen i sin mage en half mekanisk byxknapp*, å hvilken byxskräddarens namn, samt: *Stockholm* stod inpressadt. Det fans således intet tvifvel om, att denna "relik" *tillhört André, eller någon af expeditionens medlemmar* i ballongen och af dem tappats!

Denna "relik" hade *jag* hittat!

Mitt beslut var därför strax fattadt! Jag beslöt genast, att med ifver upptaga mina spaningar, efter mina landsmän och gjorde därför min ballong ögon-

blickligen klar, sedan densamma uppackats och blifvit fylld med *flytande gas*, som jag hade förvarad å lämpliga järncylindrar. —

Hade André, vid samma tid i sin ballong fört med sig, t. ex. *små papperstunna alluminiumdepescher, å hvilka på lämpligt sätt, efter hand, inristats underrättelser om hans kurs, och sedan dessa depescher "inbakats" i lämpliga fiskbeten, skulle de alla helt enkelt blifvit uppslukade och flera af fångstmän påträffade!* Ty en lefvande polarfisk har betydligt vidsträcktare "postgång" än hit och än dit, än en bland isarne kringdrifvande flytboj! —

När ballongen var klar, fästades den längst akterut vid skeppet, och jag ensam steg i dess gondol, försedd, bland annat i instrumentväg, med min *stora, särskildt konstruerade, såväl dag- som nattub*, genom hvilken kolossala sträckor af lufthafvet, helt hastigt, kunde med blicken genomforskas, när man så önskade!

Det var ett härligt instrument, om man så önskade "skarp", som ett astronomiskt sådant!

Sedan vårt skepp vid hvarje observationspunkt ankrat, fylldes ballongen i regel ofantligt hastigt genom den utströmmande gasen, som ögonblickligen förvandlades från "flytande" till vanlig gasform, många hundratals gånger större än sin förra volym.

Sedan jag därefter bestigit luftskeppets gondol, kommenderade jag: *"fira!"* och så löpte den långa och ytterst smala ståltrådslinan, ej tjockare än en grof

telegraftråd ut, oftast i hela sin längd, 6,000 fot, när, som här, den närmaste synkretsen åt öster, var begränsad af en hög och brant alpkedja, här och där terrassformad lik Egyptens pyramider.

Ty vid min första ballongfärd befann sig skeppet icke långt från Grönlands nordvestkust.

Första underrättelsen från André.

Ganska hastigt steg luftskeppet, fjättradt vid *sin* släplina, hvilken dock som sagdt var fast i *båda* ändarne, mot höjden, och en imposant och vidsträckt anblick visade sig därunder för blotta ögat. Ty luf-

ten var vid tillfället klar som kristall, badande i solljus. Hade ej alpernas kristaller af is och snö, samt drifisens på hafvet verkat liksom skönt svalkande, skulle jag kunnat tro mig vara under tropikerna i stället för i ishafvet. Några isbjörnar såg jag dock ej.

Uppkommen på tillräcklig höjd, gaf jag signal till skeppet om att göra fast linan, och nästan andaktsfullt började jag ordna med min stora observationstub.

Jag studsade nästan, när jag satte ögat till densamma! Ty det första jag observerade var, som det tycktes ett ganska stort klot, tydligen en *ballong och under densamma en gondol!!!*

Mitt hjerta började klappa, men ju mer jag betraktade ballongen, syntes densamma vara någon annans än *Andrés*, som jag någorlunda hört beskrifvas.

— Hvems tusan kunde denna ballong vara? Troligtvis en expeditions, om hvilken jag ej hört talas? mumlade jag för mig sjelf. Kanske en grönländsk, för observationer öfver *inlandsisen*, gissade jag därpå, hvartill just en resa med ballong, samt goda instrument, liknande mina egna — och *främst* min tub att börja med — naturligtvis vore lämpligare än resor till fots eller på hästryggen, som ett par "qvicka" danska kavallerister en gång försökte. *André* hade gjort alldeles rätt i att anordna en *landexpedition* å denna nästan lika okända och obebodda verld under sin "nordpolsfärd" öfver "hvita hafvet", som gubben

ombord brukar kalla den ofärglagda och okända verldsdelen kring polen, å kartorna norr om polcirkeln.

Plötsligt midt i mina funderingar, tog jag hastigt ögat från kikaren och mumlade förtretad, men utan att blekna som Filén: *"Det var väl f-n!"* —

Ty jag hade hela tiden sett en hägring af *min egen ballong i rymden!*

Denna polarverld var i sanning trolsk och underbar!

Jag såg mig efter en stund omkring på jorden. —

Midt under mig låg hela norra Grönland utbredt, som en reliefkarta, med sina isöknar från vest till ost, och norr till söder. Det var den så kallade "inlandsisen", som täcker hela landet, utom vid kusterna. Men på "inlandet" syntes äfven, än här, än där, i isöknen, vänliga oaser, ja somligstans liksom ungskogar bevuxna med små låga träd, som ju eljes saknas hela kusterna utefter! Men "oaserna" voro alla bevuxna med frodig grönska, och jag tyckte mig se renar och muskusoxar beta på dessa ängar i allskröns fred, icke störda af annat än dånet af någon rasande gletscher, eller det brak som inlandsisen gjorde då den emellanåt remnade! Ty resonnansbotten fans nog här! —

Där och hvar stego nämligen ur remnorna varma dunster, blixtrande i regnbågens alla färger, när solstrålarne bröto sig mot dem!

Kanske det var från någon kokande Geyser, eller ännu ej slocknade vulkaner, hvad vet jag!

Rundt om kusterna var öppet vatten, så långt jag kunde se, hvari väldiga drifisar simma, ej olik Baffinsviken, rätt under mig och kanske det var en hägring af denna jag såg! —

Åter riktade jag blicken genom "fjärrglaset" upp mot lufthafvet och öfverkorsade det i alla riktningar. —

Nej! något spår af den eftersökte svenske nordpolsresanden, såg jag ej — men väl andra intressanta luftfenomen, hvilka alla dock syntes mig helt naturliga, sedan jag sist kom under fund med ballonghägringen.

Jag såg kolossala jättar och troll skrida fram i rymden, iförda de mest vidunderliga kostymer och i minsta detalj så naturtrogna, att jag verkligen häpnade öfver illusionen; jag såg kyrkor och andra monumentala byggnader af de väldigaste och i arkitektoniskt afseende härligaste mönster, antika och moderna ruiner m. m. om hvartannat, som anblicken af *Rom*, sedt från lämplig plats.

Det var hägringar från de kolossala och fantastiska isformationerna rundtom, som sedda på detta sätt tedde sig mer sagolika än i verkligheten, enär det hela endast var "luftslott", tiotusen gånger praktfullare än de vackraste och underbarast belysta teater scenerier, som en entusiasmerad publik kan få skåda.

Men mitt säkra öga afslöjade trolleriet! Det förundrade mig dock icke, att lärdare folk än jag i alla tider trott på de vidunderligaste och mest otroliga saker, framförallt när de sett dem med egna ögon.

Ty äfven jag har här i denna underbara verld blifvit "dragen vid näsan!" — af den store skämtaren — naturen.

— Jag packade efter en timme samman mina instrument, synnerligen belåten med min första ballongexpedition, fastän denna gång *den sökte* ej råkat komma inom synhåll, hvarefter jag nedsteg som Moses från Sinai berg, sedan gastarne ombord halat in ballongen, som därefter förblef fylld, då och då påspädd med ny gas, af hvilken man kunde tillgodogöra sig hur liten qvantitet man ville, sedan man skrufvat en säker kran vid förvaringscylindrarne, som man höll på att länsa vid påspädningarne, precis som om dessa innehållit vanligt öl eller spirituosa!

Och akter öfver skeppet hölls ballongen alltid sväfvande, utan att förorsaka skeppet några svårigheter vid dess manövrering, under den första tiden åtminstone. —

Då och då gick jag upp och höll utkik, när vädret var riktigt lämpligt, utan att skeppet behöfde ankra under den tid observationerna pågingo!

Vi voro nu alldeles vid inloppet till *Smiths sund*, men här började de första dimmorna, morgon och afton, att visa sig!

Ty polarregionernas "höst" var nu börjad, det vill säga, solen gick både "upp och ned" dagligen, till dess den, vid denna breddgrad, ungefär efter något mer än sju veckors förlopp alldeles försvann under nära sex månaders förlopp, lemnande rum för den långa polarnatten, endast med afbrott af den långa "*skymning*", som före och efter denna natt rådde och som vid sjelfva polen räcker sammanlagdt två månader och inskränkte den absoluta polar"*natten*" till fyra.

En morgon, under vår "kryss", var dimman den tjockaste jag någonsin observerat, icke så tjock, att man kunde slå en spik i densamma och på den spiken hänga sin rock, men *så*, att jag formligen *skar stycken af den och serverade den vid vårt bord, som man serverar ost;* på skämt frågande de andra vetenskapsmännen, om vi skulle förvara några stycken *på burk*, inlagda i sprit, eller på annat sätt, ett förslag som man kunde göra en liten stund, om man raskade sig att servera "dimman", innan den afskurna biten afdunstade till en våt fläck å fatet.

Under specielt denna dimma togo isynnerhet småfiskarne miste på sitt rätta element *och simmade ogeneradt omkring oss i lufthafvet,* hvilket, när de voro på nära håll, tedde sig, som om vi gått på sjöbottnen i ett grumligt vatten i stället för på vårt skeppsdäck.

Att under sådana förhållanden gripa dem lefvande med händerna var ej så synnerligen svårt, nej!

— de generade oss värre än en myggsvärm, *när de nappade på våra näsor*, eller i våra mustacher, synnerligast de glupska och fula simporna (ulkerna), ty dessa gapade ledigt öfver de största näsor och på flera af oss ville de ej släppa sitt napp!

Större fiskar fastnade, en och annan, mellan våra relingar! Men på en halftimme, eller så, var denna fisklek förbi, när dimman det allra minsta började skingras af solen.

Måsar och andra hafsfoglar sågo vi icke så mycket till in på "näsan" på oss under "tjocka", hvarför fiskarne under förmörkelsen helt säkert höllo sig på något afstånd från vårt skepp. Men vi *hörde* dem, så mycket mer, omkring oss, ty vår synkrets räckte ej utom våra utsträckta händer! Ett litet stycke därutom blott rådde det hiskligaste väsen, och de glupska hafsfoglarne gjorde nog rikt byte, under dessa för dem så fördelaktiga jagter! — Jag såg nemligen här någon gång, liksom äfven förut, måsarne i sin glupskhet och jagtifver, med sådan hast och fart sluka sina små offer, *att dessa kommo ut i motsatt ände på foglarne, såsom de kommit in, lefvande och hela*, samt pilsnabbt begåfvo sig på djupet i sitt element, ifall de icke dessförlnnan, under sin ofrivilliga luftresa, slukades i luften af någon annan fogel, som icke försmådde att fiska äfven på detta sätt! —

Så tillgick naturligtvis oupphörligt *utom* vår syn-

krets, ty det var om dylikt byte foglarne helt säkert skreko och väsnades!

Vid ett tillfälle simmade en liten fisk direkt in i "gapet" på vår svarte kock, som stod med vidöppen mun. Och att en mås ej vid detta tillfälle flög i munnen på honom, om än icke "stekt", var hans tur, ty annars hade nog "schwartkopfen", som jag vitzigt brukade kalla honom, satt fogeln i halsen med ben och allt.

Simmaren, som "flög" i munnen på köksmästaren var emellertid lustigt nog en liten — *hvitlingsliknande* skinnfisk.

När solen genombröt de täta dimmorna, uppstod det vackraste färgspel, ty den ena regnbågen stod utanpå den andra. Gubben Noak skulle nog låtit bli att plantera *vin*, om *han* sett dem, för att ej riskera att få se flera! Och i dessa regnbågar seglade vårt skepp, mångfaldigadt flera gånger, som under ett stort brohvalf — rakt in i det — okända! Ty det var icke godt att hålla rätt kurs, under det dessa "molnstoder" förmörkade synkretsen och dessa synvillor vexlade!

Också dref skeppet för fulla segel, hvart det bar, då dimmorna kringhvärfde det; vi hade endast ögon för att vi befunno oss i öppet vatten samt kunde undvika drifisarne, eller törna tillsammans med dem, så lindrigt som möjligt, och komma fast mellan dem allt för länge!

Hur vi manövrerade, gingo vi dock ännu fria, men vår afdrift m. m. var mellan hvar gång den undersöktes större och större.

Att passera vestra mynningen till *Smiths sund* syntes ogörligt.

Vi hade drifvit nära intill kusten, och en klar och vacker dag beslöt jag att göra en ny uppstigning i ballongen, den sjunde i ordningen, för att ånyo göra observationer.

Sagdt och gjordt. Inom en qvart satt jag i gondolen, och det bar af!

I lufthafvet såg jag eskimåer, som rodde i kajaker, och icke mindre än tre skepp för fulla segel, styrande vestvart på *Lancaster* eller *Jonessundet*, ett af de två. Under vår resa hade vi förut sett seglare på långa håll, synnerligast i Davis sund, men aldrig så nära, att vi kunnat preja dem, eller de oss.

Vidare såg jag några högst besynnerliga företeelser, ej olika förstorade bakterier ringla kring i luften och trodde, att trolldoktorn hade några af sina vänner ute för att lufta på sig — men inte ett spår af *André* och hans ballong.

En aning grep mig! Skulle han verkligen ha kommit rakt norrut till Nordpolen! Det var ju det sannolikaste, ty jag visste, att han ej gått upp förrän han fått lämplig vind, d. v. s. rakt sydlig, samt om denna höll i sig han snart skulle passera polen! Åt mitt håll hade han synbarligen ej kommit, men jag

skulle fortsätta mina undersökningar, när jag kom längre mot nordvest.

Så tog jag en titt på land, d. v. s. norra Grönland, och blef angenämt öfverraskad!

Kocken och hvitlingen.

Ty jag fann bland annat en kolossal gletscher, ungefär rakt i norr, hvilken antagligen stupade rätt ned i Smiths sund, men förutom denna och hvad jag redan förut iakttagit, en stor grönskande slätt helt nära kusten, sträckande sig i en ganska lång dal inåt

land, på alla sidor omgifven af inlandsisens högre belägna platå.

Det var den största oas jag ännu sett i denna isöken, och jag trodde mig se massor af vildt i den midt ibland den präktiga grönskan.

Det var något för vårt bord, till omvexling med fisken, sjöfogeln och trandjuren. Det var vildt, värdigt ett furstligt bord, och jag belöt göra en landstigning för att som hastigast genomjaga denna trakt, under afvaktan på god vind genom sundet, samt därefter. — —

Mitt beslut var fattadt!

Var det "öppna polarhafvet" norr om Smiths sund, verkligen *öppet* för tillfället, skulle jag, om jag också sjelf skulle styra kosan dit i min stora ångbarkass — ty en sådan förfogade jag öfver äfven — *slå in på denna kurs och nå nordpolen*, som ju ej var så långt aflägsen — eller *vända* vid första större ishinder och öfvervintra ombord bland kamraterna samt nästa sommar fortsätta med expeditionen, dit isförhållandena medgåfvo mig att fullfölja mitt program? —

Grönlands ostkust lekte mig därvid i hågen, såsom varande delvis alldeles okänd, och måhända sammanhängande med Nordpolen, så vidt här fans land.

Många af Europas och Amerikas polarkännare, trodde ju, att så kunde vara förhållandet, hvarför då tvifla, förrän man om möjligt sjelf funnit motsatsen. Alltså: *våga vinner!*

Planen tilltalade mig!

När jag åter steg ned på däck, förvånades man allmänt öfver mitt förändrade utseende, ty luftresan hade piggat upp mig högst betydligt och återskänkt mig mitt goda, sangviniska humör, som genom den sista tidens motgångar något rubbats, ehuru just ingen fara skett. Men polarnatten stundade, overksamhetens långa vinternatt, alla polarresandes skräck, oaktadt sitt i dysterheten stolta majestät!

— Nu ska' vi göra ett härligt jagtbyte af ädelt villebråd! Det riktigt vattnas mig i munnen. Och, kanske så mycket, att det räcker åt oss alla i vinter, om vi skulle bli *fast*, på hvilket vi få vara beredda, sade jag vid nedkomsten. Och den goda maten skäms, gudskelof inte! tillade jag, lemnande min dyrbara tub i händerna på "gubben", som bedt att få ta en titt i densamma från kommandobryggan.

Jag visade honom därpå, hur han skulle skrufva hop instrumentets olika delar, som lågo nedpackade i sitt etui!

En stund efteråt hörde jag gubben ropa mitt namn, och när jag kom upp till honom, sade han, lugnt, valkande sin buss, som om han tuggat på seg roastbeef och räckte mig tuben:

— *Här kommer ju er landsman* **André**, *för "fulla muggar", rakt på oss! Se sjelf!* —

Jag trodde, att gubben fortfarande gick "i dimman" och att han tagit sig för många "groggar" på

förmiddagsqvisten, men jag grep ifrigt instrumentet, som jag ju nyss sett i, och riktade det åt det håll "gubben" anvisade!

Solen sken med sin fulla kraft, och luften var nu lika blank, ren och genomskinlig, som ett af kikarens slipade linser. —

Men — *himmel!* — var jag färdig att utbrista. *Ty där kom verkligen* **Andrés** *ballong och under densamma en gondolliknande prick, med svällande segel!*

Något misstag var ej längre möjligt, ty min ballong sväfvade akterut, till utseendet helt olika detta luftskepp!

Hurrah! jublade jag och inbjöd *hvarenda man ombord* att noga öfvertyga sig om denna för mig specielt så kärkomna syn! —

Polarresan hade dock för honom hittills misslyckats! Men en god vän och landsman kunde kanske hjelpa honom tillrätta — *och göra honom sällskap,* till hans ärelystnads mål!

Och nu, mer än någonsin — äfven mitt!!!

NIONDE KAPITLET.

På "de sälla jagtmarkerna"!

En ny, mirakulös ballong. — "Gubben" lurar sig sjelf — och *mig*. — Jag och Eski"mården" på jagt. — Ett "naturfolk" i min smak. — Lax på "spanska flugor". — På harspår. — "Har'en skulla' sett på" — —. — Mården öfver"träffar" *mig*. — Hexeri med i spelet. — Målskjutning. — Trolleriet afslöjas. — Polarflyktiga poler. — Jordklotet sjelf — på "kulan". — Jag befrämjar "jordkunskapen", med en ny hypotes. — Mina utmärkelser, som jägare. — Ett skämtsamt och intressant högdjur i hjord. — Jag får en idé och fortsätter leken. — Konstrytteri utan hästar. — "Skeppet" som "Noaks ark". — Åter vatten under kölen.

Jag lät kläda skeppet i festlig flaggskrud, så att det omöjligen kunde undgå de resandes anblick, när dessa kommo detsamma tillräckligt nära!

Men märkvärdigt nog ville afståndet mellan dem och oss aldrig närmas! Ej heller hade de ändrat kurs! Vi funderade alla öfver detta märkliga faktum, tilldess jag fick en idé och åter började skrufva sönder instrumentet, så att det passade till sitt etui.

Därefter började jag omsorgsfullt granska och rengöra de blottade linserna.

Å en af dem fann jag då *ett högst obetydligt litet fiskfjäll och ett par damkorn*, nästan osynliga för blotta ögat!

— Här ha' vi "ägget", eller rättare sagdt ballongen, utbrast jag förtretad och rengjorde ytterst omsorgsfullt linsen samt skrufvade därpå åter ihop instrumentet.

Och nu voro André och hans ballong: "putz weg!" i ordens fulla bemärkelse.

Gubben hade lurat både sig sjelf och oss andra, ty nu erinrade han sig, att han på gamla sjömäns sätt, af gammal vana, torkat af linserna före begagnandet som hastigast, med sin ingalunda direkt ur tvätten komna näsduk; som om han haft en helt vanlig marinkikare att göra med, jämt och ständigt utsatt för att "tummas" och fördunklas af dimmor, dammpartiklar och annat. Hade "gubben" begagnat *snus*, hade han nog, efter tubens rengöring af de i dess delar ytterst liggande linserna, upptäckt *en hel ballongflottilj* i lufthafvet. —

Min förargelse var stor, men hvad var att göra med den originele "Tvärmosen" till "gubbe", annat än, liksom han sjelf, ta saken lugnt! Men efter äfventyret vågade jag ej förtro "utkiken" åt honom ens i korgen på fockmasten. Ty hin vete, om han inte emellanåt såg för "djupt i glaset". Men varen vissa på, att han fick "äta upp" sin "sillfjällsballong" portionsvis, med en munsbit i taget! — Jag gjorde mig

nu redo att gå i land för jagten, och på Eski"mårtens" enträgna böner tilläts han att följa med, skjutande en hundsläde, ty ett koppel hundar som dragare ville jag ej medföra, då det ju var osäkert om lämplig vinterväg fans utefter bergen. På sjelfva slätten syntes ingen snö eller is, det hade jag tyckt mig märka, och än var ju ej "polarvintern" kommen, fast den nog redan "låg i luften".

Eski"mårten", hade nämligen, som jag förut nämnt, tagit hyra ombord för vintern, och då äfven Eski"maja" alltför väl behöfdes som en slags "husmor" och hon framförallt var en skicklig sömmerska, hade äfven hon fått följa sin man, på såväl dennes, som sina egna böner, något som förresten alltid är vanligt ombord på polarfarare, när dessa engagera gifta eskimåer bland besättningen.

Dessutom hade detta unga par, liksom så många andra bland eskimåfolket, vetat att genom många goda egenskaper i mycket hög grad tillvinna sig min bevågenhet.

Framförallt voro de alltid vid ett förträffligt gemyt liksom jag sjelf.

Ingen, för hvilken det fans några "svårigheter", ville jag däremot ha ombord! Ty sådant folk var ej *mitt* folk! —

Vid ena ändan af viken, i hvilken vi lågo förankrade, mynnade en liten däld ut mellan de höga klipporna.

I denna däld slog jag in och fann snart ett vattendrag i densamma, ej stort större vid sitt utlopp i viken än en ganska bred, men grund och stenig rännil med skarpt lutande fall.

I detta vattendrag vimlade det af större *laxar* och *foreller*, och sedan jag fångat ett tjog af de läckra fiskarne, fästade jag "gubbens" och de öfriga herrarnes i expeditionen uppmärksamhet på saken och bad dem öfvertaga fisket, hvilket jag visste, att de med största nöje skulle göra.

Och sämre nöje kan en gentleman ha! —

Mindre rikt byte kan han äfven träffa på, ty vattendraget formligen vimlade af fisk, isynnerhet, som sagdt, större och mindre lax.

Och därtill hvilka glada laxar!

Jag imiterade ett slags flugor af blott och bart papperslappar, som jag kallade "spanska" och som "drogo" lax i massa, ty papperet var oljadt, d. v. s. förut dränkt i tran och en liten späckbit satt dessutom på kroken. Men därjämte med en viss "behändighet" kunde fisken äfven fiskas med bara händerna, när den gömde sig mellan och under stenarne. —

Med dubbelbössan på ryggen, den förra i en gröfre och en finare kaliber, drog jag vidare!

Ett stycke upp på jagtmarken träffade jag på *hare*, d. v. s. polarhare, snöhvit till färgen och lika läcker som vår vanliga.

Men skulle jag öda krut på dylikt villebråd!!!

Ja väl! — Det befans mer än vanligt lockande, ty djuren sprungo då och då rent i kull mig och glodde på mitt gevär, som om detta varit en vanlig "kålstock", eller s. k. "rofbössa".

Jag lade således bössan till ögat och fyrade af!

Men nej! "Jössen" tog visserligen ett väldigt skutt, men satte sig därpå på bakbenen, klippte med öronen, på det mest impertinenta sätt, och såg liksom förebrående på mig! — Jag, *Fylax Punsch*, måste ha *bommat* som en söndagsjägare på denna "harpalt"!

Det lättfotade djuret satt qvar, kliande sig högst försmädligt om öronen, så att "Mårten" började — trots sin medfödda motvilja för, att bli utsatt för "drift", hvilket han heller inte, minst af alla, skulle ha tillåtit sig mot *mig* — att gapskratta!

Jag lade åter geväret till ögat, tog säkert sigte på harpalten — som fortfarande tog saken nog så gemytligt, ty jag tyckte, att äfven han skrattade — och "brände på" djuret än en gång!

— *Pang!!* — **Bom!!!** —

Jag började kallsvettas, jag mådde verkligen illa! —

— Skjut du! sade jag åt Mårten och gaf "Jösse" *en blick!* Och för *denna, stupade han strax kullerbytta* och *vände benen i vädret.* —

Ty den träffade, mot min vilja, som en elektrisk stöt! Sjelf var jag, behöfver jag säga det, verkligen

"sårad" i mitt allra innersta! Att jag sjelf under sådana förhållanden kan vara "skarp" är väl ej att undra på. Den godmodigaste kan bli det!

Ty det hela var en skandal utan like.

Jag tog upp haren och undersökte honom! — *Nej* jag hade *bommat* med mina bägge skott, på 20 meters håll! — Förargelsen stod ej att hjelpa! — Jag undersökte mina patroner och fann — att de — varit ordentligt laddade! *Nej!* felet låg icke heller där, och sjelf var jag icke på "kulan"!

I detsamma kastade Mårten sitt primitiva, lilla fogelspjut på en förbihoppande hare — distans, ungefär 10 meter — och djuret stöp på fläcken, fast spjutet endast var af ben, skodt med en enkel kopparspets! —

Mitt gevär måste vara *förtrolladt*, eller också var haren det!

Jag grep Mårtens lilla spjut, stötte skaftet i marken och satte hans dödade hare på spjutspetsen!

Så gick jag bakåt på vanligt håll, lade an och — bommade åter på det *döda* föremålet.

Det var ju "klart som dagen", att här var någon förtrollning med i spelet.

Mårten — som liksom alla, vid det fiskläge där han var hemma, var ej så litet "gammalmodig" af sig — darrade i alla leder af vidskeplig skräck, ty äfven han insåg, att det var något "fanderstyg" å färde!

Och han mumlade gång på gång besvärjelser och önskade, att "trolldoktorn" varit närvarande! — Jag log endast (sötsurt).

— Vi ha gått för häftigt, låt oss pusta ut ett ögonblick, sade jag och slängde geväret ifrån mig och mig sjelf bredvid i den mjuka mossan.

Så fort geväret berört marken, svängde det sig med mynningen af pipan rakt åt norr, alldeles som en kompassnål. Jag spratt till och gåtan var löst!

Jag hade under hela vandringen känt mig mer dragen åt norr än vanligt, och när jag sigtade, hade jag känt denna dragning mycket starkt, särskildt i venstra handen, som höll om gevärspipan, när denna riktades. Handen hade gifvit efter för denna dragning, och en *knyck* hade uppstått, just i det ögonblick skottet brann af!

Marken var synbarligen magnetisk!!!

Dock, den "magnetiska polen" var ju långt före detta funnen af *James Ross,* flera såväl längd- som breddgrader sydvest om den punkt, där jag nu befann mig! Men den magnetiska polen är ju liksom allt annat "polflyktig" och ibland här, ibland där! —

Så tror jag äfven fallet vara med nordpolen!!!

Ty om man kanske inbillar sig, att denna roterar i en *fixpunkt* i verldsrymden, ungefär som ett igång varande hjul i sin axelledning, under det planeten samtidigt går rundt solen, så misstar man sig grundligt. Jag har redan för mycket längesedan kommit

under fund med, att de bägge polerna äro ute och "lufta" på sig året om, i ganska vidsträckta, oregelbundna krummelurer, ej olika den "ringlinie", som en ung och lefnadsglad Stockholmare slår, om han släpps ut på egen hand, efter ett nachspiel eller en svensexa, för att gå rundt, t. ex. Ladugårdsgärdet! —

Jordklotet ser, att döma af denna "polflyktighet", med ett ord ut, som om det under promenaderna kring solen sjelf vore icke så litet på — *kulan.*

Men i verldsrymden fins svängrum, och hvem kan förresten undra på, att "modren jorden" blir yr i "planeten" af att dansa oupphörligt utan hvila!

Jorden och hvad på henne är, äfvensom de andra planeterna, äro inte skapade efter tvångsteorier, eller att röra sig i regelbundna banor för att vara fullkomliga. Det är *naturens* humor! —

Dansa du, "mamma jord", hur du behagar; om det går så "cirkladt" eller ej gör detsamma, bara det *går!* Och det gör det, med glans ändå!

Därför tycker äfven *jag* om, att alltid befinna mig på resande fot. Och det göra vi upptäcktsresande, alla! —

Egendomligt nog är det inte denna gång *naturens* förtjenst enbart, att jordens poler ta sig en "svängom" årligen i dylika oregelbundna "ringlinier".

Ty denna gång ha de klyftiga och verldsvisa människorna, enligt min mening, mot sin vilja omed-

vetet imiterat naturen, när de omskapat verlden efter sitt hufvud!

Polernas små utflykter komma sig nämligen till stor del helt säkert däraf, att de på jordens jämnvigt tungt vägande, kolossala s. k. "verlds- och storstäderna" blifvit ojämt fördelade, då de med sina tunga palats m. m. lagts hufvudsakligast på den "vesterländska" halfvan af planetens yta! —

Så tror jag, ty den "glada" vetenskapen har äfven sina geniala hypoteser, lika väl som den allvarliga. Och jag hoppas, att denna min hypotes måtte lika kraftigt främja kännedomen om vår jord, som hvarje annan — — —

Dalen vidgade sig och bildade snart, såsom jag förut observerat från min ballong en stor gräs- och mossbevuxen samt rikt bevattnad slätt, en ypperlig betesmark! Den magnetiska grunden var nu utbytt mot en annan, ty bösspipan lydde numera min hand och mitt öga, äfven om i luften hemlighetsfulla krafter bistodo eller motverkade den kraft, som förut täflat med min egen inneboende. — Jag sköt, som sagdt, liksom förr i verlden d. v. s. *utmärkt!* Jag var nöjd med mig sjelf, ty som jägare, liksom med underbara jagthistorier, är jag, som bekant: *utom täflan!*

Ett *verldsmästerskapspris* och *nittionio andra medaljer* bekräfta detta! Och *alla* dylika, vill jag inte ha!

Ty öfver allt i verlden fins det folk, som gläd-jas obeskrifligt åt att få bära dylika utmärkelser på

bröstet. Jag har mina hundra hypotiserade mot qvitto. Det är lättare att bära på, och jag har dem ändå — som *"i en liten ask!"*

Man ska' vara nöjd, sa' min gamle vän Mothander i tiden.

Rätt som det var, fick jag en hjord *muskusoxar* i sigte! — De kommo helt vänskapligt emot mig, alldeles som *tam* boskapshjord, och jag skämdes att lossa skott på dessa paradisiskt oskyldiga djur, så alldeles omedvetna om den fara de utsatte sig för, när de utan fruktan nalkades en beväpnad storjägare och mästerskytt — att ej säga *två*, ty Mårten sköt äfven mästerligt — när han begagnade gevär!

Men under jagt i kajak hände det, att denna kantrade vid skotten, genom lufttrycket! Eskimåerna i hans hemtrakt begagnade sig därför högst sällan af gevär vid jagt i kajak och på vattnet.

Söder ut på Grönland hafva de däremot lärt sig att äfven på dylika jagter undvara de primitiva, men mycket intressanta naturvapnen pil och båge eller spjut, som dock jag älskar — i brist på andra mera effektiva!

Muskusoxarne voro stora som mindre bufflar och lika starkt byggda som dessa djur samt väpnade med två kolossala och krokiga horn, mycket grofva vid basen.

Deras hud var betäckt med lång ragg, och de blodsprängda ögonen lyste vildt!

De sågo med ett ord *fruktansvärda* ut och ryckte fram i god ordning i en sluten trupp som ett kavalleriregemente.

Men jag såg, som sagdt, att de till utseendet så vilda djuren voro mer *nyfikna* på oss än fientliga.

Jag lät dem komma nästan inpå mig, och ett par unga djur trängde sig till och med tätt in på mig, vänskapligt skubbande sig mot mina ben, under det jag lika vänskapligt kittlade dem mellan hornen! —

Så trängde plötsligt en stor tjur, tydligen hjordens anförare äfven sig in på lifvet på mig — varligt, men likväl kännbart knuffande mig i ryggen med sina grofva horn, samt skjutande mig framför sig, så att jag gång på gång höll på att falla på näsan.

Mårten hade under tiden försigtigt nog förskansat sig på en sten, så att han ej nåddes af djuren.

I samma ögonblick fick jag en idé!

Tjuren likaledes, men af helt annat slag än min. Ty bäst som han smått brottades med mig på lek, ställde han sig helt tvärt på hufvudet, eller rättare, sina bastanta horn framför mig, *satte därpå sina grofva bakben, med en vänskaplig spark i min mage och slängde mig som en vante ett långt stycke framför sig, sedan jag först slagit ett par kullerbyttor!*

Därpå marscherade han majestätiskt, med högburet hufvud sin väg, följd af hela hjorden.

Mårten ville skjuta, men jag hejdade honom! Min idé var *att fånga hela hjorden lefvande, ty jag*

hade beslutat göra skeppet till en Noaks ark! Hur skulle vi eljest kunnat transportera vårt stora byte till skeppet, om detta nedlagts "på fläcken", hvilket ej heller gått för sig med fler än högst ett par.

Ännu ömmande efter knuffarne och den vänskapliga, skämtsamma sparken i magen, som dock försiggick sedan tjuren först hastigt, men försigtigt helt lätt tryckt sina hofvar straxt ofvan mina ljumskar, linkade jag, så fort jag kunde, efter truppen med mitt gevär på ryggen, skämtsamt lockande på min humoristiske, hornbekrönte vän, fast besluten att på ett lika komiskt sätt återgälda hans ömhetsbetygelser.

Han hade ej heller förr märkt, att jag ville fortsätta leken, förrän han vände och kom trafvande mot mig, följd af hela sin hjord.

Och så upprepades samma vänskapsbetygelser som förut, men nu var jag mer på min vakt, sedan jag kommit underfund med hans akrobatiska taktik att låta mig veta hvad han kunde för "konster"!

Att djuret endast lekt med mig, är jag fortfarande öfvertygad om, ty hade han menat *allvar*, hade han gjort kackelimojs af mig på eviga fläcken! Ty jag är större djur- än menniskokännare.

Och de flesta djur äro humoristiska — i all synnerhet de *vilda!* —

Bäst som muskos'en, eller som han äfven kallas "bisontjuren" kom mig tillräckligt nära och skulle upprepa sin förra *"man-över"* grep jag hastigt, som

tanken, *hans bägge horn och kastade mig upp på hans feta rygg!*

Där satt jag, naturligtvis som fastgjuten, gifvande honom ett vänskapligt famntag med mina muskulösa skänklar.

När ögonblicket därpå våra blickar möttes brast jag i gapskratt!

Ty i hans blick tyckte jag mig läsa den mest komiska förvåning öfver mitt tilltag som profryttare på hans rygg!

Hoppla! skrek jag triumferande.

— *Hoppla!* skrek jag triumferande och sporrade honom med hälarne!

Men han låtsades inte förstå min anmaning, utan visade sig i enlighet med sin natur högst "tjurskallig" och ställde sig åter på hufvudet.

Jag lade mig naturligtvis med ryggen mot hans, fortfarande omfamnande honom i största vänlighet med mina skänklar. Och för att göra honom riktigt förlägen tog jag upp min näsduk och snöt mig, så att det lät som en elefants trumpetande. Detta satte lif i krabaten, ty det liknade troligen ljudet från en för honom obehaglig *broms!*

I ögonblicket var han på alla fyra "kesande" framåt på vanligt oxmanér, högst förskräckt och med svansen i vädret, och så bar det af i galopp rundt sina förvånade kamrater, som äfven började snurra rundt som en fårskock! —

När jag afbröt trumpetandet stannade han och kamraterna!

Därpå försökte han åter se vänskapligt på mig, med sina små mörka och blodsprängda ögon, som han velat säga:

— Var så snäll och skräm mig inte, jag blir så nervös!

— Håll dig i skinnet då, svarade jag menande, klappande honom på halsen. —

Vi började förstå hvarann, ty nu började det fredliga djuret att lunka sakta framåt, åt det håll jag

önskade, under det hela hjorden ordnade sig kavallerimessigt i sluten trupp efter oss.

Det hela hade gått "som en dans" och Mårten stod med vidöppna ögon och gapande mun.

— Sitt opp! uppmanade jag skrattande, det är inte alls värre än att ro i kajak!

Men han föredrog att galoppera på sina "apostlahästar" vid sidan om den unika sqvadronen af "hästar", med afsutna ryttare — utom en. Då och då gjorde tjuren liksom på lek ett och annat försök att befria sig från sin ryttare och åter snöt jag mig, så att han började darra i bakskankorna — och så bar det åter i väg, snällt och sedigt.

Snart stod hela hjorden inspärrad mellan de branta bergen i den trånga dalsänka som sluttade mot hafsstranden. Där var ock snart hela skeppets besättning mig till mötes *och hela hjorden, med sin anförare i spetsen drefs, som en fårskock ut på ett isflak, långsides med skeppet, hvarefter de en efter annan hissades ombord, sedan en tross lagts om deras bastanta horn!*

Aldrig på länge hade jag utfört en liknande jagtbragd och de komplimanger jag erhöll för min lyckade fångst voro enhälliga. Ty alla gladde sig åt den läckra och färska vinterprovianten.

Hö och mossa i stora partier inbergades för att tillsammans med torkad fisk tjena som foder åt vår härliga lefvande kreaturslast.

Ytterligare nedlade jag för mitt och de andra

herrarnes bord ett dussin *polarharar*, innan för oss blåste upp en lämplig bris och vi lättade ankar från dessa *"de sälla jägtmarkerna"*, som jag uppkallade dalen, den nionde i ordningen af mina förut okända trakter å Grönlands vestkust, hvars hundratals fjordar m. m. förut är någorlunda känd och besökt af polarforskare.

Vi passerade något senare Grönlands nordvestra udde: *Kap York*, utan äfventyr och styrde förbi *Caryöarne* in i *Smiths sund*. Vi stodo nu vid porten till det "öppna polarhafvet". Men föret är alltid värst — "i portgången"!

TIONDE KAPITLET.

Äfventyr i Smiths sund.

Första snöstormen. — I inloppet till Smiths sund. — Motgångar. — Min första slädexpedition norrut. — En intressant ny bekantskap. — Våra ombordvarande krafter sättas på allt hårdare prof. — En ny praktisk idé. — Kloka hundar och dåraktiga menniskor. — På slädfärd bland drifisar. — En originell jagtmetod. — Istadiga "sjöhästar". — Toalett för isbrytning. — Kraftiga "maskiner". — Åter framåt. — "Wi" som kusk. — 80 graden n. br. passeras. — Gästarnes goda humör. — En vinterhamn — funnen. — Ankaret går åter. —

Inloppet till Smiths sund var för tillfället, märkvärdigt nog, alldeles isfritt. Men redan dagen därpå, i början af augusti, öfverraskades vi af en stark snöstorm, som hotade att lägga kölen i vädret på vårt skepp, som så segerrikt hittilldags trotsat icke allenast väder och vind, utan äfven alla slags drifisar, vare sig jettelika berg, eller milsvida "flak" m. fl. —

Skeppet var tillsist en enda väldig "snödrifva" från däcket upp till masttopparne och i denna snödrifva promenerade vi omkring som sorkar i några

gångar, som vi gräft oss mellan relingarne, ja en, längs styrbords vant upp till "utkikskorgen", i ena märsen å förmasten! Skeppet blef lyckligtvis nästan strax inkiladt mellan drifisarne på ett så finurligt sätt, att detta blef vår räddning från att kantra med detsamma. Lyckligtvis hade vi äfven före inseglingen i sundet tömt min ballong och inpackat densamma under däck.

Snöfallet slutade dock temligen snart och solen sken åter, under det den fortfarande rätt hårda stormen satte oss och drifisarne i rörelse — åt alldeles motsatta håll.

Ty vi hade eldat upp maskinen och bergat hvar "klut" bland riggen, sökande lä någonstädes längs kusten, mot den hårda "nordvesten". Sjelfva hade vi naturligtvis "sydvester" på oss hvarenda man. Polar-"hösten" var kommen, om jag så får säga! —

Det vidare framträngandet i sundet blef med hvarje dag allt värre och värre och satte allas krafter på det hårdaste prof. Understundom var vädret härligt, med lindrig kyla, god bris, sol och öppet vatten i ganska breda isrännor, ja riktigt stora bassänger mellan drifisen längs kusterna, och på sådana dagar gjorde vi ganska god fart mot norr, ehuru naturligtvis kryssningen hit och dit i isrännorna mellan sundets kuster, hvilka ibland gingo nästan vinkelrätt mot kursen, ansenligt fördröjde vår framfart.

Däremellan rådde hårdt väder, med snöstormar och svåra dimmor, till och med ibland tjockare än

den i ett föregående kapitel skildrade "tjockan" och vid dessa tillfällen måste vi ligga stilla i någon säker bugt, nästan overksamma och hvila ut oss, tills dess kampen mot ismassorna åter började och vi förmådde att lotsa oss fram mellan dem.

Under detta skred tiden allt mer och mer fram mot den långa polarnattens början, dagarne blefvo allt kortare och kortare, skymningen allt längre och längre, till dess solen slutligen totalt dolde sig under horisonten och endast ersattes af stjernorna, månen och — norrskenet, polarnattens kalla sol! Men ännu voro vi ej där! —

Jag började tröttna på lifvet ombord, mellan relingarne, och måste vara betänkt på att söka en god *vinterhamn* för skeppet, ty det var alldeles klart, att vi ej förrän *året därpå* skulle, om turen var god, kunna ha passerat sundet, forcerat packisgördeln, som ju längre norrut vi kommo tornade upp sig allt tjockare och tjockare, samt snart skulle bilda en mur, så hårdt sammanfrusen, att icke ens *dynamit* bet på den; vårt för närvarande kraftigaste sprängämne — näst ström och stormar! Och först då kunde vi kanske ha hopp att nå det af mig och så många andra drömda — öppna polarhafvet!

En vacker dag, då vi lågo overksamma tillsade jag därför "Mårten", att ställa i ordning hundkoppel och slädar m. m. för min första recognoseringsfärd till lands och — bland *isen* till hafs norrut i skep-

pets kurs! Skeppet fick "masa" sig fram så småningom, så fort det förmådde, d. v. s. omständigheterna det medgåfvo. Det skulle ej mer kunna gå ifrån mig, ty äfven under de ogynnsammaste förhållanden skulle jag alltid veta ungefär hvar jag hade det, äfven om mina slädexpeditioner utsträcktes *hur långt*, eller *åt hvilket* håll jag behagade. Grönlandskusten vester om sundet, var mestadels bergig, med väldiga glacierer, som stupade brant i hafvet, dock omvexlande med flackare stränder mellan dessa isplatåer, eller till höga tinnar sig upptornande alper.

De motsatta stränderna längs *Grinnels* land voro ungefär likformade, ehuru icke af så majestätisk och imponerande natur, som alplandet på ostkusten. Begge stränderna voro där och hvar tandade af "kap", djupa fjordliknande vikar och breda, samt djupa bugter. På goda hamnar fans således ingen brist, konsten var endast att välja den *bästa* öfvervintringshamnen, om möjligt belägen i närheten af någon *stenkolsfyndighet*, hvilket charmanta bränsle här på kusterna påträffats, då däremot annan ved än *drifved* ej stod att finna på de, som bekant, alldeles trädlösa stränderna.

Under den sista tiden hade jag äfven gjort bekantskap på långt håll, med ett för mig hittills obekant, intressant, kolossalt hafsdjur; de som "kapplöpare" till lands, så omöjliga *hval"rossarne"*, hvilka ofta på längre afstånd från skeppet sågos, i vackert väder, ligga makligt utsträckta på drifisarne, solande sig och

njutande sitt "dolce" på "dinérn", eller möjligen "supén"! —

Ty vid alla tider på dagen såg jag dessa djur, men frestades aldrig att anställa jagt på dem, då ju munförrådet ombord, var ytterst rikligt samt omvexlande och jag ej ännu nedlagt några depoter på land af mina förråder, en sak som nu skulle taga sin början! Ty att före polarnattens början kunna framtränga så långt *norrut*, som möjligt, var fortfarande hufvudsaken! Vädret hade de sista dagarne visat tendenser till "stadigt vackert", utan snöstormar och dimmor, men kölden hade friskat i och temperaturen stod ej mer under fryspunkten.

"Gastarna" arbetade sig dock det oaktadt "blöta" af svett i isrännorna hvars vakar och bassänger med "öppet vatten" ofta på relativt kort tid tillfröso så hårdt, att vårt skepp ej ensamt med dess besättning mägtade forcera de nybildade isar, som oupphörligt hotade att förbinda de gamla drifisarne med hvarandra och måhända "låsa" oss fast bland dessa, midt på öppna hafvet — ett farligt läge, som till hvarje pris måste undvikas.

På ångkraft måste dessutom sparas så mycket som möjligt, "ty stenkolen började tryta", rapporterade maskinisten. — Det var i sammanhang härmed jag genast kom att tänka på mina starka vänner rundtomkring oss, de lata *hvalrossarne*, som, lik "hamngos-

sar" i städerna, lågo och "mojade" sig längs kajerna i afvaktan på "jobb".

Jag beslöt nemligen, att oförtöfvadt infånga ett par dylika "lättingar" lefvande och genast försöka ge dem lämpligt "schå", som *"isbrytare"*, till hvilket senare naturen synbarligen danat dem, att döma af deras kolossala och kraftiga betar m. m.!

Jag använder alltid *naturkrafterna*, så mycket som möjligt, till hjelp åt menniskokraften, när denna ej förslår och maskinkraft af en eller annan orsak ej står till buds, eller äfven den är — vanmäktig!

Alltså min första slädexpedition — till hafs gällde, att göra de makliga djurens bekantskap!

— Dam! tänkte jag, *mucka de lymlarne och neka att arbeta, hugger jag* ved *af dem, ty de feta klumparna brinna, som tjärtunnor!* —

"Mårten" hade snart ett par hundkoppel och slädar samt en kautschukbåt i ordning och så bar det af på isen.

Hundarne betedde sig, som galningar, efter sin långa sommarhvila och såväl Mårten, som isynnerhet deras förståndige "bas", ty till hvarje "koppel" fins en dylik, hade fullt göra med att hålla reda på de vilda och ystra "dragarne", som tjöto likt vargar, samt slogo och beto hvarandra, under det de till omvexling täflade om att med höga hopp och svansviftningar visa mig sin glädje öfver återseendet efter fån-

genskapen. Ty de kloka djuren förstodo alltför väl, att jag var deras husbonde!

Emellertid var det något i olag med hundarne, ty de jemrade sig och gnuggade oupphörligt ögonen med både fram- och baktassar. Mårten upplyste mig nu, att de innan de hunnit vänja sig vid "utelifvet" voro "snöblinda". Jag föranstaltade genast om, att de rappa "gossarne", liksom jag sjelf, fingo "*snöbrillor*" för ögonen och den förståndige "basen" räckte mig särskildt "vacker tass" för denna vänlighet, ty i eskimåernas tjenst slita de nyttiga djuren verkligen "en hund" och bli mycket illa behandlade!

"Basen" i hvarje koppel är en högst egendomlig "kurre", med sjelftagen herrskarrätt, förvärfvad genom blodiga slagsmål, öfver de svagare kamraterna i kopplet, till dess han en vacker dag får ge vika och afgå från sin "ledare"befattning öfver "kopplet", för en yngre och — starkare! Jag vet *menniskor*, lika kraftiga i att "munhuggas", på liknande sätt täfla om *makten!* — De dårarne! —

Slädfärden på isen gick undan och var en behaglig omvexling i det, vid denna tid, så obehagliga sjömanslifvet ombord. På sätt och vis dock långt äfventyrligare och farligare än detta, isynnerhet för den, som lik mig, aldrig profvat på det förr.

Undan gick det öfver de ibland alldeles släta och liksom finhyflade, än snöbetäckta, än glanska isfälten! Däremellan stötte vi på de mest knaggliga

och sönderkrossade isar, omöjliga att befara, hvarken till fots eller åkande, för hvilka isar långa omvägar måste tagas, öfver jemnare terräng! — Detta omvexlande med "sprickor", som hundarne med stor skicklighet förstod att passera i fyrsprång, med slädarne efter sig, ty Mårten körde en, den med båten m. m., och jag en släde.

Så ett ögonblick därefter, större vakar, med öppet vatten, i hvilka *båten* fick tjenstgöra, som kommunikationsmedel, åt både oss och hundarne!

Ett högst omvexlande sätt att färdas, som man ser!

Snart voro vi en flock hvalrossar inpå lifvet och med lätthet skulle jag ha nedlagt djuren, om jag velat, trots deras stora vaksamhet.

Oändligt "komika" sågo bestarne ut, isynnerhet då de, liksom hundar, kliade sig med baktassarne bakom öronen, ty de liknade i denna ställning, på afstånd, mer "*hästar*", än hundar!

Och att se hästar kittla sig bak öronen, med bakfötterna var en syn, som jag förut ej sett, ens — på cirkus!

Jag steg ur min släde och sökte närma mig den stora djurgruppen, som betraktade mig med vidöppna ögon, och ju närmare jag kom dem, argt visade mig sina väldiga betar, makande sig allt närmare och närmare en stor öppen isränna, nästan paralell med vår slädkurs. —

Jag kände deras taktik och för att få sällskapet

att stanna föll det mig in, att helt enkelt sätta *"solkatt"* på dem, då ypperligt tillfälle härtill erbjöds, ty jag såg att *solen*, samt snön och isen, generade dem lika mycket som förut hundarne! —

Jag placerade därför ett spegelblankt isstycke mot solen, så att dess strålar stucko djuren rätt i ögonen! De senare fingo nu annat att göra än "glo" på mig och noga observera mina minsta rörelser. De började gnugga sig i ögonen med framtassarne, under det de ömsevis fäktade i tomma luften med bakbenen, som om de försökt jaga bort en svärm näsvisa flugor!

Under tiden fick jag, å ett närliggande isstycke, syn på ett väldigt drifvedstycke, en tjock och rund trädstam, som jag rullade framför mig under det jag åter närmade mig djuren!

Jag sköt trädstammen alldeles inpå de närmast bländade "latmaskarne", försigtigt hållande mig på afstånd från deras betar. Ty att jag var dem betydligt öfverlägsen i att vara "lätt på foten", det hade jag sett. Ty de tjocka goddagspiltarne *gingo* ej ens på sina fyra ben, långt mindre "sprungo", utan vältrade sig på isen. Vattnet var deras rätta element!

När den tunga trädknubben kom rullandes med stark fart, inpå de närmaste, gällde det för dessa att "akta liktornarna"! De blefvo ock vid dåligt humör öfver mitt skämt och grymtade ilsket, under det de med hela sin kolossala kraft höggo sina spetsiga betar i trädstammen!

De dumma bestarne hade låtit öfverlista sig, som jag beräknat och ett par sutto nu *fast!* Vid deras våldsamma försök att komma loss igen, vältrade sig kamraterna i vattnet och summo, under oupphörliga dykningar sin väg, så att skummet yrde om dem och den fotstjocka, nattgamla isen, krossades som fönsterglas, där den låg i vägen för dessa "förstklassiga" *isbrytare,* de starkaste jag sett, när de ville lägga sina "mankar" till!

Två af de största "sjöhästarne" och en liten "fölunge", lik vår kock ombord, som ett bär, i synen, blef mitt byte!

Jag skänkte "den lille prissen", som ej ville lemna sin fängslade "mamma", eller "pappa", jag vet ej hvilket, som befann sig bland de "två", åt Mårten, som genast gjorde "processen" kort med honom, innan han gömde honom i sin släde, så att hundarne ej skulle dela "kalaset" med honom. Ty "den lille" såg verkligen läcker ut, som en den allra "sötaste" lilla julgris, för att tala i salongsstil.

Sedan mina fångar arbetat sig trötta på sin tunga "munkafle", läto de tala vid sig och jag snyggade upp deras mustacher, styfva som piggsvinstaggar, hvilka voro fulla af sjögräs och annan smörja, från den isiga "vedklabben", samt klappade dem vänligt på deras breda mankar, allt under det jag betslade dem vid roten af deras "betar", och muntert hjelpte till att välta dem i "fiskspadet". — De voro fromma som lam,

eller "stukade" af mitt ogenerade sätt, att handskas med dem, eller sin egen "tröstlösa" belägenhet, ty de hade funnit sin öfverman! —

Jag lät Mårten fara hem med hundarne och signalerade åt skeppet att styra in i den lindrigt hopfrusna isrännan i sin kurs och komma mig till hjelp, ty mina "isbrytare" uppförde sig ej fullt så "lojalt" sedan de kommit i vattnet. De började nemligen bli "istadiga", under mina försök att köra in dem, samt sprängde slutligen med några kraftiga slag mot den fasta isen sina "munkaflar", som om de klufvit famnved på ackord, hvilket ej var meningen. Dessutom hotade de att inte "lyda töm", utan "stegrade" sig och försökte komma mig på lifvet.

Lyckligtvis höllo dock tömmarne, där jag sprang på iskanten bredvid mina sjöhästar, men nu voro de mig öfverlägsna i "fortfärdighet", oaktadt de hinder de hade att genombryta. Skeppet närmade sig alltmer och mer, akter om oss! Och med min revolver, som jag oupphörligt laddade med drufhagelspatroner "blykammade" jag mitt enkelspann i deras peruker! Och på detta sätt lyckades jag afvärja deras anfall, och få dem att hålla rätt kurs! Ty denna enkla pådrifningsmetod visade sig, oaktadt dess ringa verkan som toalettmedel på deras tjocka hufvudsvål, ha en mycket större respekt med sig, än piskklatschar! Ty *framåt* gick det åter, för "fulla maskiner" *utan piska*, så mycket är säkert! Och "maskinens hästkrafter"

ombord, skulle få en kraftig hjelp, det såg jag, när mina "isbrytare" stångades med isen! —

Snart var skeppet i kapp och långsides med oss. Och mina "isbrytare" placerades omedelbart före detsamma. Med skeppets pustande maskin och det oljud som propeller och ånghvissla oupphörligt anställde bak ryggen på djuren, försökte dessa, att forcera isen det fortaste de förmådde.

Det gick med en viss "glans" framåt och snart passerades 80:de graden.

Mina "isbrytare" voro nu trötta, men det fans godt om "hästbyten", ty hela sundet hvimlade af hvalrossar på kort afstånd från skeppet. Och "gastarna" lärde sig snart att tillvarataga denna ypperliga hjelp kraft. Så fort ett par nya och uthvilade "lättingar" infångats på liknande sätt, som det första paret, placerades de framför skeppet och de gamla lössläpptes, samt fingo bege sig hvart de ville. Ibland följde de efter skeppet långa stycken, ty sporten var ny för dem och roade dem synbarligen obeskrifligt, när de kommo underfund med densamma.

"Wi" lärde sig snart på ett förtjenstfullt sätt, att vara kapten på "bogserarne", eller rättare sagdt kusk, ty han hade i sin ungdom kört oxar i Småland eller Westergötland och skrek oupphörligt från sin kuskbock i galionen: Hujt, furr!!!

Vid passerandet af 80:de graden frågade kocken en af de andra "gastarna" ("Wi") hur man "såg", att

den var passerad. Den spektakelmakaren, "Wi", försökte då att lura köksmästaren till väders och bad honom kika rätt akterut genom en *tom* literbutelj; då skulle han få se 80:de graden som ett svart streck på isen. Detta streck vore skuggan af sjelfva "gradlinien" hvilken låg på bottnen som en telegrafkabel och endast kunde ses af "gubben" med särskildt instrument.

-- — *jag snyggade upp deras mustacher* — — (se sid 142).

"Köksmästaren", som var allas driftkuku, vägrade dock att lyda "Wis" råd, men om han finge bu-

teljen *full med whisky*, var han säker på att också han skulle få syn på "grader". Ty han misstänkte, sa' han, att "Wi" sjelf hade en full butelj att kika genom, när han på detta enkla sätt skulle hålla "utkik" på graderna, och att han inte förr såg dem på sjöbottnen, än han såg *bottnen* på whiskybuteljen! Och "Wi" talade icke mer om att "ta graden" med "tomma whiskybuteljer", synnerligast sedan jag, som åhört samtalet, skrattande gaf köksmästaren rätt, samt tillika räckte honom en full whiskybutelj och bad honom gå till väders med den, för att han för en gång gett den skämtaren Wi "på tafsen". Den enkla historien må tjena som prof på "gastarnes" goda humör i alla väder. —

Jag fortsatte mina rekognoseringar pr. släde kusten utefter och gjorde många värdefulla upptäckter, bland dem en ypperlig hamn, på circa 81 graders latitud, hvilket sistnämda, icke var mycket, då detta rekord förut var slaget af flera polarforskare.

Men resten skulle säkert tagas följande sommar — eller aldrig. Ty skeppet var nu så skamfiladt af de skarpa drifisarne, att det måste söka hamn för att reparera sina många läckor. Efter att med många svårigheter ändtligen ha uppnått sin goda hamn, förankrades det där ej långt från land. Och anstalterna för öfvervintringen togo under resten af den ljusa årstiden sin början.

ELFTE KAPITLET.

I hamn och förberedelser för öfvervintring där.

Öfvervintringshamnen döpes. — Ett "allseende ögas" vigt. — Ny rekognosering, denna gång till lands. — "Vildt" och vild jagtlust. — Naturhinder. — Inskränkt jagtterräng. — En passage med listiga passagerare. — Våra "husdjur" vädras och motioneras. — Villebråd som få "bita i gräset" på mina — snövägar. — "Renmagar" för eskimåmagar och renjagt för bulvan. — "Gastarne" tänka slå sig på latsidan. — Effektfulla "sagospel". — Vår läkare talar, och "gubben" rapporterar. — "Wi", som skoputsare. — Ett par stöflar på upptäcktsfärd. — "Historiska" guldfynd på Grönland. — Jag håller tal i "gastarnes mess". — Jag gör "kortkonster". — *Guld!* — Ett liberalt förslag. — Ett *svenskt* hurra! —

Hamnen, i hvilken vi skulle öfvervintra, var vid närmare undersökning den *bästa* jag kunde ha träffat på. Skeppet låg här lika lugnt och säkert som i en docka, skyddadt för drif- och packisar, stormar och annat oväder, inneslutet mellan två väldiga "kap", hvilka slöto det skyddande i sin famn!

Jag gaf denna nordliga, utmärkta hamn, liksom alla platser, som jag upptäckt och låtit kartlägga

på min färd, ett namn, motsatt *"kap Farwell"* å Grönlands sydspets, hvilket jag som *svensk* tyckte klingade väl mycket *norskt-norskt-unionelt.* Jag döpte nemligen mitt "kap" till: *Sweden & C:o,* hvilket jag hoppas "broderfolket" skall hålla mig räkning för. Jag valde nämligen ett *firma*namn, särskildt för att göra *"kompanjonen"* i det kända handelshuset en broderlig storsvensk tjenst och inte glömma hans "likställighet" med den äldre och större delegaren i firman, då ju den förre har en *kolossal handelsflotta — större än alla småredares i hela verlden!!!* — — —

Arbetena i och för öfvervintringen, togo omedelbart sin början, för att hinna afslutas, medan ännu *solen* kunde se på, att de gingo praktiskt och ordentligt till! Löst gods lades upp på land, sedan skeppet aftacklats. Mellan dess relingar lades ett tak, så att skutan såg ut som en treflig villa i schweizerstil, där hon låg i sin alpnatur, sådan denna ter sig i vinterskrud.

Allt ordnades på bästa sätt, så att det mest kritiska förståsigpåareöga ej skulle ha haft något att anmärka. Men här vill jag inte trötta med att orda om arbetets förtjenster. *Jag* gjorde sjelf inte ett dugg därvid, men då och då såg jag till, att de andra gjorde så mycket mera! (Det fins folk i vår tid, som inte begripa, hvilket kolossalt arbete ett par små *pupiller* utföra, äfven om man håller händerna i byxfickorna. Men hvarje *humorist* förstår det.)

Sedan hamnen var vald och skeppet förankradt i densamma, beslöt jag att till fots ta närmaste trakten på land kring skeppet i skärskådande för att orientera mig äfven på denna okända terräng. Ty ännu var marken i dalgångarne och på slätterna mellan de höga kustfjellen bar, oaktadt ett par snöstormar, ty temperaturen vexlade ena stunden något öfver fryspunkten och den andra, midt på dagarne vid lämpligt väder, då solen verkade med sin fulla kraft, ända till 15 à 20° öfver 0.

Jag fann genast bakom vår hamn en stor slätt, till hvilken en dalgång ledde mellan syskon"kapen", hvarest "skeppet" var förankradt. Denna slätt var mycket vidsträckt och rikligt bevuxen med mossa, ljung och dylikt samt således en förträfflig betesmark.

Också saknades ej heller vildt, ty jag stötte på såväl hvita som blå *polarräfvar*, *renar* och *ripor* m. m. men af *isbjörnar* hade jag hittills ej sett ett enda exemplar hvarken på land eller bland isen, alltsen vi inkommit i Davis sund och passerat kap Farwell vid början af vår färd, hvilket visade, att de björnar, eller rättare den björnkoloni jag först mött kommit med isen från ostkusten eller Spetsbergen, ja kanske från sjelfva *polen!* Ty på den ganska mycknа drifved jag sett, icke minst i Smiths sund, fann jag vid undersökning af de oftast kolossala gran- och furustammarne, att dessa antagligen kommit ända från Sibirien.

Jag hade äfven gifvit order åt en afdelning af "gastarne" att insamla all drifved, som stod att finna, och under mitt första ströftåg på land fann jag äfven *asbest*, eller s. k. fjellin m. m. Å en skizzerad karta, som jag uppgjorde under min fotvandring, antecknade jag platserna för alla upptäckter jag gjorde.

Det var också hög tid, ty sedan jag återkommit till "skeppet" efter min fotvandring och i mörkret allrasist gått ner mig öfver stöfvelskaften i en under sommarn uttorkad åbädd, föll på natten mycket snö som täckte marken så djupt, att en bar fläck ej stod att finna, hvart man än vände ögat.

Detta förargade mig, ty jag hade fått verklig passion på att här jaga *fjellräf*, sedan jag under min fotvandring fällt en på prof och fått "smak" på dess dyrbara och vackra *skinn*. Mårten, som varit mig följaktig, hade däremot fått passion på *renar*, mest för *magarnes* skull, hvilka fyllda af djuret sjelf före dess fällande, äro eskimåernas *största läckerhet*. Nåja, *chacun a son gout!* —

Jagten måste nu inställas, ty att förfölja så snabbfotade djur som de nämnda ansåg jag omöjligt i dessa oländiga vildmarker, så länge de voro betäckta af ett löst och djupt snötäcke, som visserligen något hårdnade på nätterna, men åter upptinade på dagarne. När stadig stark köld inträffade, inom ett par veckor, och skidor eller slädar kunde användas för bortskaff-

ning, var det äfven försent — ty då var solen nästan under horisonten.

Lyckligtvis upphörde snöandet hastigare, än jag väntat, men så mycken snö hade dock fallit, att jagtmarken måste inskränkas till trakterna närmast vår öfvervintringsplats. Med möda tog jag denna terräng i skärskådande efter snöfallet. Och den öfverträffade, som jagtmark, mina djärfvaste förväntningar. Ty i en dalsänka, mellan fjellen fann jag tusentals spår af både *ren* och *räf*, synnerligast af den senare. Sänkan var tydligen en omtyckt passage för dessa djur, och inom ett par ögonblick hade jag uttänkt en plan att hvad de listiga räfvarne beträffar inskränka denna "passage" så mycket som möjligt och tvinga de vidt kringirrande djuren inom skotthåll, *utan ansträngningar för skytten.* Jag ville öfverlista de listiga djuren med kännedom just om deras "räf"natur. Och därtill skulle *naturen* sjelf vara mig behjälplig!

Jag beslöt nämligen, att anlägga bekväma *vägar* i den lösa snön för villebrådet. Dessa vägar skulle de följa hellre än att mödosamt "drifvas" fram på sina egna, obanade, i synnerhet om de anlades så *klokt* och i *riktning* med djurens egen instinkt, att de ofelbart vid första påseendet genast valdes.

Djurens egna spår angåfvo genast *riktningen*, utspridda som de voro öfver hela dalgångens bredd. Jag beslöt därefter att med tillhjelp af mina *muskusoxar* anlägga *vägarne* och på samma gång "lufta" och

motionera djuren, som nu tillfölje af det goda behandlingssätt och den goda föda de fått ombord voro så godt som fullkomligt tama och läto behandla sig som fullkomliga *husdjur*.

"Maja" var också, som en *mor* för dem och skötte dem förträffligt!

Jag satte mig upp på "basen" för hjorden, sedan denna satts i land; och som beräknadt var slöto de förståndiga djuren sig till sin anförare i "gåsmarsch", i stället för i mångdubbla led, som på sommaren. Ty deras instinkt sade dem genast, att detta var det bekvämaste sättet att marschera i den ganska djupa snön.

Alltså, de gingo på ett led efter mig och sin anförare, hvars kurs jag bestämde, på ungefär vanligt "barbacka" ryttarmanér, dock utan tyglar.

I en lång rad marscherade vi efter af mig uppgjord plan. Och den smala väg, där vi gått fram, var, sedan hela hjorden trampat den, hård och lätt att vidare slå in på, omgifven som den var af famnshöga murar af lös snö, samt *ej trampad af menniskofot*.

De fintliga räfvarne skulle genast följa dessa spår, och där de mynnade ut uppåt fjellen anordnade jag lämpliga skytteplatser för mig och "Mårten", samt förde därpå min "bison"hjord hemåt på en annan väg, till skeppet. Det hela var färdigt på några timmar; och endast *ett* enda skinn af den *blå* polarräfven var mångfaldigt värdt det besvär jag gjort mig.

Ty dessa skinn voro nu så täta och vackra, som de kunde bli, samt tio gånger värdefullare än de *mycket värdefulla* och vackra bländande *hvita* räfpelsarna.

Det är af en naturens nyck de olika färgerna bestämmas, ty märkvärdigt nog blifva ungarne af *samma mor* ibland *blå*, ibland *hvita* i samma "kull".

När vi följande dag intogo vår skytteplats, i hvars närhet vi dessutom placerade lämpligt, för räfsmaken läckert bete eller "luder", funno vi, att flera räfvar redan passerat "*min väg*", ett säkert tecken på, att min väg, eller mina vägar, ty de voro två, skulle bli lifligt trafikerade.

Jag hade heller knappt fattat posto på min skytteplats, förrän två *blå* räfvar kommo helt lugnt trafvande på densamma, helt gladeligt styrande kurs rakt emot mig.

Och slag på slag ljöd det *pang! pang!* från mitt dubbelgevär, just som "micklarne" beredde sig att smaka på mitt bete. De bägge "liken" undanskaffades genast och spåren igensopades!

På detta sätt fortgick det hela dagen, med ibland mycket korta pauser. I medeltal blef bytet ett femtital pelsar om dagen, och jag tror knappt, att en furstlig person skulle gjort sin sak bättre, ty ingen "mickel" kom undan, utan ett knapphål i bringan, hvarken för mig eller min jagtkamrat, sedan djuren beträdt våra vägar, som ledde rakt till de "sälla jagtmarkerna", för de fyrfotade listiga jägarne.

Det var en glad tid, mest därför, att villebrådet var ytterst sällsynt å mark där det förföljdes, såsom längre söderut. Men här väntade villebrådet ej att bli utsatt för anfall.

Till belöning hjälpte jag "Mårten" att fälla några *vildrenar*, sedan jag tröttnat på räfjagten, som varit ännu mer i min smak, om den kunnat bedrifvas med mera rörelse af mig. Ty så alldeles "helsosam" var den icke!

Renjagten, som nog lemnade *vårt bord* en delikat omvexling, som sagdt mest delikat för "Mårten" och "Maja", hvilka frossade på stinkande *renmagar*, som om de varit "trygferade", måste äfven bedrifvas "sittande" i den djupa och lösa snön!

Jag byggde å lämplig plats en skjutkoja, liknande en stor sten, hvilken täcktes med renmossa. Och bredvid denna ställdes en *uppstoppad* ren, som "bulvan", för de lefvande kamrater som fingo syn på densamme — hvilken list "Mårten" mycket beundrade! Sen fick denne sköta saken sjelf!

Hans byte blef ett tjugotal djur — och *flera* ville jag ej ha ombord.

Ty våra förråder voro öfverfulla af vildt, så att depoter måste anläggas på land.

Det skulle dock stunda en tid, då rikliga proviantförråder voro goda att ha. Ty med jagtsäsongen var det snart totalt förbi.

Den långa polarnatten började och när det ej var fullständig *natt*, rådde dunkel skymning!

Arbetet var slut, och hvar och en, "gastarne" isynnerhet, beredde sig, som det syntes, endast på att hvila och roa sig, efter det ansträngande arbetet under den senaste månaden.

Vilda stormar rasade ute på hafvet, och drifisarne brottades med hvarandra, i nappatag inför hvilka de starkaste jättars kämpadater skulle förbleknat till — dvärgalekar, eller "raset" under lekstunderna i en småbarnsskola.

Och vid de tider, då månen med sitt drömmande, milda sken och millioner gnistrande stjärnor såg ner på isvidundrens vilda sammandrabbningar, under stormens tjut, vågornas brus och det väldiga braket, när iskolosserna kolliderade med hvarandra och ofta krossades, som tusentals "glasmagasin" gått i kras, mägtar ingen penna att beskrifva — en Stockholmsjungfru, van vid "glaskrossning" i stor skala, skulle fått sina eljes så härdade nerver totalt förstörda på fem minuter, om hon sett de vilda skräckscener vi bevittnade vid dessa naturens och elementernas "hårdhändta" nappatag.

Under allt detta, hur skönt kändes det ej för oss att liksom i en varm och skön teatersalong som publik bevittna dessa "scenerier", med stumma personer, i sagoverldens alla skepnader, tumlande om med hvarandra; alla i blanka rustningar, eller bländande

hvita snömantlar öfver sig, draperade så, som endast naturen kan anordna sina kostymer m. m. Och med aldrig så litet fantasi kunde man noga följa med handlingen vid dessa pantomimer och baletter; och en dröm kan icke återgifva det "spektakel" man bevittnat, när man sedan i sin trånga koj slöt ögonen och "Jon Blund", som eljes är en mästerlig teaterdirektör, försökte att imitera scenerierna. —

Under fjorton dagars tid lefde vi som på den mest storartade festlighet, i ett ständigt sinnesrus, vid hvilket trakteringen icke tröt, ty "gastarne" hade förut fått löfte om en storartad fest under denna tid, efter alla sina mödor.

Men så kom uppvaknandet!

Ty en vacker dag sa' vår skeppsläkare och rynkade ögonbrynen:

— Det här glada lifvet måste bli slut nu. Folket förstör sin helsa därmed i detta klimat. Arbeta som trälar, det är hvad de och vi alla behöfva någon tid på dygnet!

— De vägra att förrätta de enklaste göromål, rapporterade nu "gubben". Och *hvad* skola de göra? frågade han vänd till mig!

Jag lade äfven min panna i veck! Ty frågan "för dagen" var just denna, och jag hade funderat på den förut, men sjelf förkastat hvarje min idé i detta fall. "Gastarne" skulle gjort strejk, ty sedan allt var ordnadt för öfvervintringen, fans verkligen intet af

vigt att lägga hand vid för omkring ett tjugotal starka armar!

I detta ögonblick fick jag i min garderob syn på ett par af mina *högskaftade jagtstöflar, som stodo fulla af lera och dy, högt öfver fötterna!*

— "Wi", skrek jag med thordönsröst och ringde på min kajutvakt, som lik ett "tändt ljus" strax stod framför mig.

— Hvarför har du inte gjort rena dessa stöflar? frågade jag barskt.

Och "Gasten", som såg, att jag var vid dåligt humör, bekände, att han *glömt* det!

Till hans stora förvåning, svarade jag i en annan ton, afbrytande:

— De är bra, den *här* gången! Försvinn som handtaget på ett krus!

Den "glade" gossen var ej sen att efterkomma min önskan, *utan* att jag behöfde underlätta hans "polarflyktighet" med "tjenliga medel"!

Jag hade nämligen fått en idé, ty i leran på mina stöflar glänste en i *mörkt gult skimrande metallliknande rand! Arbete och till detta villiga händer skulle ej saknas, och situationen kunde anses räddad!*

Det var ej första gången, som guldliknande mineraler påträffats å Grönland!

Redan i slutet af 1500-talet trodde, som bekant, engelsmannen *Martin Forbisher* under en af sina upptäcktsresor i de arktiska farvattnen, och med honom

hela England med drottning *Elisabeth* i spetsen, att den djerfve sjökaptenen funnit *guld* i massor på Grönland; och ungefär ett halfsekel senare trodde sig *danskarne* ha gjort en liknande upptäckt och hemförde, liksom förut engelsmännen, hela skeppslaster af den "gula metallen", som vid närmare undersökning och sedan "guldfebern" hunnit lägga sig, dock "rubb och stubb" hyfvades öfverbord, till allmänt löje för en sen efterverld.

Men hvad betydde detta!

Min "gula sand" kunde vara *värdefullare*, och äfven om det endast var vanlig *barlast*, så fans ombord, under hemresan, plats för densamma, samt hvad vigtigare var, med denna "guldsand" kunde jag under den långa polarnatten hålla mina "gastar" vid *"bon courrage" och dito helsa*, försedda som vi voro med lämplig proviant i öfverflöd.

Maten ombord skulle således smaka dem alla lika bra som *hvilan* m. m.

Mitt beslut var därför genast fattadt! Jag tog mina smutsiga jagtstöflar i ena handen och ställde mina steg direkt in i "gastarnes" rymliga "mess", på det täckta och varma öfverdäcket, där jag fann "alle man" i den mest upprymda sinnesstämning, njutande sitt "dolce" i sina kojer, eller musicerande och dansande etc, på "blåjackors" sedvanliga ogenerade och obekymrade sätt.

— *Evening, kamrater!* helsade jag och räckte dem,

med munter uppsyn mina "fortkomstfodral" till påseende, samt fortsatte därefter:

— Jag har låtit mig berättas, att ni nu, sedan arbetet ombord i det närmaste är afslutadt för vintern, ämna "strejka", som andra "landkrabbor" tvärtemot aftal och sjömanssed. —

Jag vet, fortfor jag till en af "gastarne", att du, långa "Jim" alltid har *"tre friska"* på hand! "Gif mig" därför *"spader ess"* och gif sjelf noga akt, skall jag göra en *kortkonst* för er — och sen tala vi aldrig mer om strejken! —

"Gasten" tog, med ett vänligt grin, fram det begärda kortet beredande sig på att gå fram till mig med detsamma.

— Är det *spader ess?* sporde jag.

— Gasten höll upp kortet, där han stod, på minst 10 meters distans från mig, och ögonblicket därpå drog jag min silfverglänsande "sexpiping" ur byxfickan *och affyrade den tätt bredvid mannens hufvud*, hvarvid kamraterna lika hastigt drogo sina slidknifvar!

— Se på kortet, Jim, nu är *"esset"* putz weg, men du känner säkert igen kortet så mycket *bättre!* fortfor jag lugnt och leende. Kika nu genom "titthålet" på de här stöflarne! fortfor jag räckande fram plaggen, hvarvid "Jim" och kamraterna, sågo ut, som om de alla spelat på ett tyskt lotteri och nyss fått dragningslistan, ty stöflarne bekikades från alla håll,

värre än om de kikat på en varietédivas ben, och vi befunnit oss — i Stockholm! —

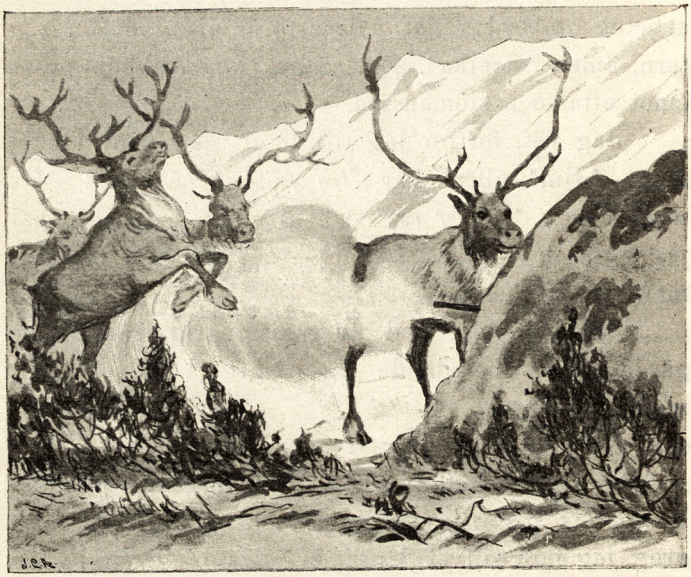

— *Bredvid ställdes en uppstoppad ren som bulvan* — (se sid. 154).

— *Guld!* skrek plötsligt en af "gastarne", som varit i *Klondyke* och kommit därifrån, utan så mycket som ett par stöflar på fötterna och med endast ett gammalt halfpenniblad om magen, när "runnern" presenterade mannen för mig å sitt "boarding-house" i Newyork! — *Guld*, vid allt hvad svafvelgrufvor heter, skrek han "galg"humoristiskt och petade girigt på stöflarne!

— Well — kamrater, inte är det — *kattguld*, så mycket är säkert! svarade jag. Det fastnade på mina stöflar före sista snön. Vill ni hjälpa mig att söka upp mer af varan, *så dela vi lika!* föreslog jag och räckte till bekräftelse härpå fram ena tummen. — Men vill ni *inte*, så är det också detsamma, slöt jag, likgiltigt, med sänkt röst!

Verkan af dessa ord var, som jag beräknat, högst effektfull, och resultatet af dem räddade den närvarande situationen, hvilken hotade att taga en så kritisk vändning för expeditionen, midt under alla hittills inträffade medgångar.

Alla "gastarne" kringrände mig nämligen ögonblickligen samt utbragte ett "lefve" och ett *svenskt hurra* för mig samt antogo enhälligt mitt förslag, oaktadt det ej lemnade oss stora garantier.

Men när *jag* förordade det och blef deras associé om affären, visste de ju, att de ej förlorade mer än jag, om den misslyckades — hvilket dock alla tycktes vara säkra på, att den ej skulle göra!

Ty "gastarne", liksom vanligen folk i deras ställning, voro nu angripna af "*guldfeber*", på hvilken sjukdom jag iakttagit symptomer hos dem redan förut vid *qvicksilfver*-fyndets upptäckt.

Följande dag började letandet efter *guld* "med ljus och lykta" till sent inpå aftonen. Spett och spadar klingade muntert efter mina anvisningar, ty *jag*

visste ju icke sjelf precis, hvar fyndorten var belägen, där "guldsanden" fastnat på stöflarne.

Men med energiskt sökande trodde "gastarne", att vi skulle finna den.

Naturligtvis trodde jag det äfven! —

TOLFTE KAPITLET.

Förströelser ombord under vinterlägret.

"Snöblindhet" -- på guld. — Månfantasier m. m. — Också ett guldfynd. — Straff mot "gäspningar". — "Offentliga nöjen" ombord. — Program samt publik och artister m. m. — En polartidning. — Vinterfest och förlofning m. m. (kulturbilder.) — Nytt från Ostgrönland. — Dito från polcirkeln. — "Unions"kriget. — Från den öfriga polarvärlden. — Mekaniska förströelser m. m. — "Tivoli" ombord m. m. — Vår varietédiva. — Våra konstnärer och deras konstverk. — Ett välkommet återseende. —

Dag efter dag pågick letandet efter *guld!* Man kunde icke mer energiskt och omsorgsfullt ha letat efter — *"en knappnål"*, som man brukar säga! Naturen lade förstås stora svårigheter i vägen för oss, mest emedan marken var snöbetäckt, men arbetet gick med lif och lust, isynnerhet den stund på dagen, då det ej var "kolmörkt".

Men egendomligt nog gjorde jag just vid denna tid en vigtig upptäckt, understödd dock af några brinnande bloss och en "glad" fullmåne, som med ett visst

tviflande intresse tycktes följa våra undersökningar, liksom menade han:

— De där äro "komika", de tyckas tro, att de ska' finna någon "ädel" metall, då solen *här* sitter inne med allt hvad *guld* heter och *jag* — med *silfret!*

Ty ibland ser verkligen månen ut, som om han "tänkte något"! Och hvarför skulle inte han, såväl som planeterna kunna vara "orakel"messig och intressera sig för vår planet. Jag skall framdeles lära mig se på månen, hvad "han tänker", ty *vår tid* är ännu — *medeltiden.* Och hvarken solljuset, eller det elektriska dito räcker till att genombryta "mörkret" hvarken vid polen, eller i "det mörkaste — Småland" och flerstädes. — "Ljus, mera ljus!" blir nog mycket länge behöfligt på den här planeten, trots — ja, säg något, som ni sjelf tycker slår "hufvudet på spiken" i detta fall — och är ni delägare i något bolag för "upplysnings spridande" skall ni lätt finna "glosan"! Våra "andliga" finna den — aldrig, tycks det! Ty när de måla "lycksaligheten" i "skinande ljust", gå de sjelfva helst — *svartklädda!* — — —

Jag upptäckte emellertid, icke långt från vår vinterhamn, en öfverdådigt fin — *stenkols*fyndighet, för oss alla mer värd än — *guld!*

Också var detta allmänna meningen, när jag ögonblickligen gaf order om att ställa "guldletandet" på framtiden och i stället bryta *stenkol,* samt lägga

upp en depot däraf i vår omedelbara närhet, sedan kolboxarne ombord först blifvit fyllda.

För hvart bestämdt "mått" af den för oss så oumbärliga varan, som för skeppets räkning komme att användas, skulle "gastarne" honoreras i anvisningar på skeppets bankir i Newyork och betalbara där i klingande *guld* — således myntadt och färdigt för "verldsmarknaden".

Jag behöfver inte säga, med hvilket jubel denna min "kemiska process" mottogs af "alle man" ombord!

Till och med vår *svarte* kocks lika svarta "själsspeglar" lyste, som om de varit ett par diamanter i — stenkol! —

Enligt mina instruktioner och min egen "naturell" tillbragtes alla från arbete "lediga stunder", under den långa "polarnatten", på det "angenämaste och gladaste sätt för vidmakthållande af godt humör bland oss alla."

Den förste, som gäspade och klagade öfver att ha tråkigt, hotades ögonblickligen med att åhöra en föreläsning om: ett *norskt politiskt "vrövl"*, om "egna konsuler", "likställighet", "det rene norske flag" och dylikt eller att förtära — ett kräkmedel för att rensa magen.

Undantag rörande det senare gjordes förstås med husdjuren, där de stodo i sina får"kättar". — Ty muskusoxar äro som bekant af naturen idisslare.

Förströelser af alla slag vankades äfven, ofta anspelande på "Höga Norden".

Så spelades bland annat "*komedi*" å en liten treflig teater och programmen vexlade: ena gången politiska lustspel såsom: *Slägten är värst*, eller *Den uppsagda brorskålen. — Låt oss bli bröder och "spotta hvarandra i synen"*. — *Poesi och — sillsalat* m. fl. Eller ock dito operetter och qvartettsång, såsom: *Kronprinsen i underjorden* eller *en trip till Kristiania. — "Ja, vi elsker?" — "Bröderna fara väl" etc. — "Mandom mod." — Norges bästa* (med text på ryska, ty som bekant gör sig sången "bättre", om man talar "ryska" i st. för "svenska", när den föredrages) m. m.

Omvexlande härmed gafs å den lilla teatern scener och typer ur lifvet i polarverlden, exempelvis: *Isbjörnar på sommarnöje, Grönländare på velociped* (framtidsscen), *Polarfarare med flygapparater* (i pelsar etc. klädda englafigurer), *Nordpolens civilisation.*

Endast ridån till scenen satte publikens fantasi i den lifligaste rörelse. Ty på densamma var målad en fantasivy af *sydlandet*, med *glödande sol, palmer, lianer och annan sydländsk vegetation i landskapet, och dito djurlif af apor och papegojor, boaormar och krokodiler, samt midt bland dessa ett kotteri australnegrer i paradisdrägt, svalkande sig med en dusch etc.* Kontrasten verkade upplifvande, vid jemförelse med vår nordpolsnatur.

Allt hörande till våra "offentliga nöjen" utfördes

med en verkligen förvånansvärd drastisk genialitet af vederbörande medverkande ombord!

Dessa uppträdde omvexlande, ena dagen, som parkettpublik och den andra, som artister på scenen, å hvilken, som nämndt, icke allenast godt dramatiskt spel, utan äfven skämtsamma anspelningar af alla slag hörde "till pjesen" och lifligt applåderades!

I samma stil voro *maskeraderna, balerna och dess konversation* m. m.

Dekorationer, kostymer och öfrig utstyrsel var glänsande och kritiken allmänna samtalsämnet under arbetstimmarne. Från ett tryckeri ombord levererades affischer o. d., alltid med humoristiskt ståtliga och oförargeliga program.

Från samma officin utgick äfven ett månadsblad kalladt: *Trandanken*, humoristisk tidning för upplysning vid "den mörkaste polen".

Ur dess vexlande innehåll, författadt af skilda medarbetare, som särskildt väckte läsarnes intresse, märktes följande artiklar:

Från kolonien *Godthaab* i södra Grönland skrifves:

Stor vinterfest på inlandsisen.

I förra veckan gafs härstädes en storartad festlighet å *inlandsisen*, föranledd närmast af en märkvärdig "naturens lek", hvartill motstycke aldrig förr inträffat i våra trakter.

Efter det stora snöfallet kort förut, som på ett

enda dygn nästan hotade oss med att lefvande begrafvas, upptäcktes å den kolonien angränsande inlandsisen en kolossal skridskobana med den präktigaste *glanskis*, rundtom omgifven af en öfver 25 meter hög snövall. Den nyfallna snön utbredde sig, utom å denna "arena", öfver inlandsisens platå åt alla sidor, så långt ögat kunde nå! Naturen hade liksom inbjudit oss att ta "en svängom" å denna väldiga cirkus!

Också arrangerades i största hast en dylik grönländsk nationalmuntration genast, i hvilken fest hela kolonien med förtjusning deltog.

Varma sittplatser och buffeter, i hvilka senare såväl köpenhamnska som grönländska förfriskningar serverades, voro anordnade i snön och den glada festen fortgick under lust och gamman ostördt till följande dags morgonskymning.

Kolonisterna undfägnades med "smörrebröd", "bayer", och "rödgröd med flöde" etc. i långa banor.

De infödda bjödos på såväl in- som utländskt "snask" m. m., så att deras magar stodo i alla fyra väderstrecken, allt mot "kontant". Kaffe af utmärkt cicoria dracks icke "kopp"- utan ämbartals! Köpmannen på platsen gjorde goda affärer.

Honoratiores unga damer bland de infödda, buro alla europeiska nattlinnen närmast kroppen ofvantill, men nedtill räckande ned öfver knäna, *utanpå vinter-*

benkläderna för att linnelyxplaggen skulle noga observeras.

Detta nya mod verkade effektfullare än det gamla, vid hvilket linnet blott bars synligt mellan pantalongerna och pelsjackan!

Den nätta nationaldrägten verkade mycket pittoresk, smyckad som den var med glasperlor, sidenband o. d., smakfullt anordnade. Kaffesumpsfärgen på det orena linnet bröt måleriskt af mot den nyfallna, bländhvita snöinfattningen i den liffulla taflan. Civilisationen är, som synes, i stigande här, ehuru dock icke mycket! Anordningen med linnet till en slags *kjol*, är ett *stort framsteg!*

* * *

På balen förekommo inga druckna kavaljerer, utom möjligen ett par "lindrigt nyktra" sjömän från i hamnen liggande utländska fartyg.

Naturligtvis svarade de äldre infödingarne: jag är "mycket full", på tillfrågan hur "gamla" de voro. Ty, som bekant, svara de alltid så, när de äro öfver "tjugo" år, d. v. s. öfver antalet fingrar och tår på deras händer och fötter. — Längre än till *tjugo* sträcker sig ej deras räknekonst, då anse de sig "fulla" (oräkneligt gamla).

* * *

Konversationen på balen var ganska fåordig, då som bekant, grönländaren i ett enda ord uttrycker

hvad andra nationer med sitt resp. språk behöfva minst *tio*. Så fåordig som en *svensk* balkonversation var den det oaktadt dock icke!

* * *

Herr *Byxknapp*, den bekante unge fångstmannen förlofvade sig på balen med fröken *Långstrumpa*, för att ta henne till "bi"hustru. Hans nuvarande fru gaf mannen en extra "puss" och komplimenterade honom i de andra damernas närvaro, därför att han var en så duktig "förvärfvare", att han hade råd att föda *två* familjer.

* * *

Fröken *Långstrumpa*, ehuru synbarligen mycket smickrad af förlofningen, aflägsnade sig strax högst generad i enlighet med den grönländska blygsamhets-etiketten för unga damer och måste antagligen med *våld* i sinom tid föras till bröllopsgården.

* * *

Temperaturen i den stora friluftsbalsalongen var, oaktadt termometern stod "under fryspunkten" utanför densamma, dock stundom qväfvande varm, tack vare den kroppsvärme, som de infödda gästerna spredo kring sig, och som är så karakteristisk för dem.

* * *

Koloniens "angekok" (trolldoktor), som äfven sysslar med stjärntyderi och annan astronomisk vetenskap, har förklarat det egendomliga fenomenet, med dansbanans bildande under det stora snöfallet, bero därpå, att det vid denna tid var *fullmåne* och att denna för tillfället *stått i zenit, rakt öfver dansbanan, så att snön fallit på månen i stället för på banan!*

* * *

Från Ostgrönland skrifves:

En trupp frälsningsamazoner under en manlig kommendör har öppnat ett fälttåg mot de hedniska infödingarne! —

Tyskland, ehuru en af verldens största militärstater och en af Europas stormakter, har nämligen betydligt begränsat sin "intressesfer" här, omkring "kap Bismarck", för att istället betydligt utvidga densamma i Ostasien. Frälsningsarmén kommer nog därför, att göra många goda "kap" här. Kanske flera än sjelfva "Bismarck" på sin tid! —

De tyska "hernhutarne" se icke denna engelska invasion med blida ögon!

* * *

Å "kap Bismarck" observeras understundom, att "fjellets hjessa" är krönt af en "pickelhuf"liknande is- och snökalott.

Naturen är en stor humorist!

* * *

Från "polcirkeln" skrifves:

Vi ha fått järnväg hitupp — ändtligen!

Hvarför skulle icke då äfven Nordpolen få det, när polarfararen *André* kommer hem? — Det antages här, att han under sin resa planlagt en *luftjärnväg pr ballong och telegraftråd!*

För uppnående af ständig "tjenlig väderlek", så att trafiken ej rubbas af olämpliga vindar, tror man, att han tänker kombinera lufttågen med, t. ex. *lämpliga bälgar,* drifna med elektricitet, på lokomotivballongen. Dessa bälgar skola *alltid* blåsa enbart nordlig eller sydlig vind för tågens säkra och snabba gång tur och retur! —

Segel skola underlätta dessa polarfärder och "släplinorna" endast tjena, som gymnastisk *på- och afstigningsmateriel* för luftpassagerarne, motsvarande landgångar på ångfartyg!

* * *

Den svenskfödde polarresanden *kapten Punsch,* väntas äfven komma med ett förslag att till sjös sätta Nordpolen i regelbunden förbindelse med den öfriga verlden, genom en slags spårväg på en af longitudlinierna, till lands dragen af "isbjörnar" och till sjös af "hvalrossar", eller andra hittills förbisedda "polarkrafter". *)

*) Dementeras härmed — ädle skämtare! *Punsch.*

Begge idéerna äro geniala och lända uppfinnarne till stor berömmelse samt äro lika enkla, som "*Columbi ägg*".

* * *

Efter att ha läst förestående i "Trandanken" skref jag sjelf i nästa nummer:

Idén till ett dylikt transportmedel har jag verkligen haft. Men hvarför till sjös (om polarhafvet "*är öppet*") ej begagna sig af "*magneten*" *som dragkraft och vägvisare?* *Punsch.*

* * *

Det berättas, att *Nansen* framdeles ämnar företaga en färd till *Sydpolen*. Vi tillråda den djärfve resanden, att då taga vägen via — *Warschau*.

* * *

Kriget mellan de s. k. "unionsstaterna" å den *skandinaviska halfön* är nu i full gång!

Man "munhugges" skarpt å ömse sidor och isynnerhet är den s. k. "norska venstern" i fullständigt "bärsärkaraseri".

* * *

S. k. "ren flag" har hissats öfver hela linien och "sillsallat" från "broderlandet" öster om Kölen belagts med hög tull såsom en öfverflödsvara.

* * *

Kannibalism råder, liksom hos vildarne och å ömse håll "äter" man upp hvarandra, ty någon egentlig "kanonmat" bestås ej ens i detta krig.

* * *

Vapenhvila råder stundom, isynnerhet vid de stridandes artilleri, då gemensamma "Oscarsbaler" hållas på unionskungens namnsdag, men att äfven en sådan dag, efter balens slut, vara litet "på kulan" är för befälet icke förbjudet.

* * *

Vid svenska artilleriet har ånyo antagits s. k. "punschkanoner" af förbättrad modell, hvilka "serveras" med *is*, när de äro för varma. Norrmännen begagna dock "is i magen" direkt för att synas kallblodiga vid sina attacker.

* * *

"Trandanken" och alla som hålla på "Brödrafolkens väl" äro naturligtvis neutrala!

* * *

"Björnson", liksom ryske kejsaren, arbeta af alla krafter för "verldsfreden", under det den förre på samma gång skrifver krigskorrespondenser för "Verdens gang" och ryska blad. Obs.! "*Verdens gang*" redigeras i Christiania och icke som man (politiskt)

skulle kunna tro, i Ryssland, eller af någon annan bland stormakterna.

* * *

Sillen på vestkusten funderar på, om den skall gå öfver på den norska eller svenska sidan. För hvilkendera parten som helst, vore en sådan "allians" liktydig med det kända: "Än ett sådant "nederlag" och jag är — *"sauvis"!*

* * *

Norges handelsflotta har apterats till krigsfartyg, men befunnits oanvändbar för offensivt bruk. Ty Östersjön är för *liten* för densamma.

* * *

Fälttågen vid den s. k. "militärpromenaden" öfver norska gränsen verkställas fortfarande pr — *"kgl. extratåg"*.

* * *

Norska "skarpskyttar" ta' fortfarande *Stockholmsjungfrurna* med storm!

* * *

Det har nu uppdagats, att den norska kanon, som härom året lades på sjöbottnen, ligger där för kustförsvarets räkning, som undervattensskjutvapen.

* * *

Norska »skarpskyttar» ta etc. — — (se sid. 175).

För att "elda" till krigslystnad begagnas af de stridande arméerna, såväl "eldvatten" som "aqvavit" — icke minst i närheten af — "*Drammen*".

* * *

På skämt lossas en och annan "skrattsalfva" ibland, på ömse sidor om Kölen!

* * *

"Verdens gang" går kring hela Norge. Jorden däremot, fortfarande blott kring — solen.

* * *

Bland notiser från polarverlden märktes bl. a. följande:

Den förste seglaren i de "ark"tiska farvattnen var — Noaks *ark.*

* * *

Till följe af svårigheterna att uppnå polen går t. o. m. solen under sina promenader dit i *spiraler* omkring densamma.

* * *

Under den mörka årstiden vid polen "ser" knappast månen att lysa fram sig sjelf, när han är i "nedan".

* * *

Ombord å "Tur" hafva sedan polarvinterns början alla näsor blifvit *krithvita,* hvilka förut varit — *kopparröda* o. s. v.

* * *

"Trandanken" hade alltid en strykande afsättning, ty den utdelades till alla ombord — gratis.

Stort nöje bereddes ock alla genom att med "*Ki-*

nematograf" framställa "lefvande" scener och typer från de civiliserade länderna. Men äfven dylika från vår sommarfärd i polarregionerna upplifvade på ett illusoriskt sätt många glada minnen, som höllo på att förblekna under den "evigt" långa polarnatten.

En *fonograf* underhöll oss äfven med helsningar från "gamla bekanta", framförda på både vers och prosa, såväl i tal som sång. Alla dessa kända röster kommo oss att för tillfället förgäta enformigheten i att blott höra de ombordvarandes.

Tivolinöjen af alla slag anordnades äfven, såsom *varieté, skjut-* och *dansbanor, kraftmätare, panorama* o. d. i långa banor. —

Ett grönländskt kraftprof: att *mörbulta* hvarann för att se, hvem som först tröttnade, den som gaf, eller tog emot "bandbrasan", var lika originelt — som för årstiden och klimatet lämpligt.

Eski"maja" var allas gunstling, icke minst när hon dansade *arfenik-pingasut,* en åttaturig grönländsk nationaldans, hvilken hon, liksom nästan alla unga grönländskor dansade förtjusande.

Också satte "arfenik-pingasuten" sin prägel på hela hennes uppträdande, äfven i hvardagslag och förhöjde i hög grad hennes naturliga naivitet, älskvärdhet samt goda humör.

Jag hade i henne gjort den "bästa upptäckten" hittilldags på hela resan, förklarade till och med "gubben" en gång helt oväntadt, då det älskliga natur-

barnet blef ombedt, att servera *"en god grogg"* åt honom och hällde *"whisky" i stället för vatten i "rommen"!*

Under resan hade hon, som hennes man, blifvit nästan lika "civiliserade" som vi andra.

Hennes toalett, som hon sjelf sytt sig, var till hälften "sailorboys", och hälften grönländsk samt klädde henne förträffligt, icke minst när hon med djerft upphöjda knän, inåtböjda fötter och en lidelsefull brand i de svarta ögonen, samt "taktfull" både i uppträdande och markerande af musiken, dansade *"pingasut"*. God sångerska var hon äfven och lärde sig lika lätt opera- som Offenbachska operettmelodier.

Tvål *åt* hon icke numera, istället för att begagna den till utvärtes bruk.

Det faller af sig sjelf, att aldrig något "program" vid dessa förlustelser, för att ej trötta, gafs da capo. Ty uppfinningsförmåga m. m. saknades aldrig bland dessa utvalda intelligenser, som alla voro s. k. "goda och fantasirika, samt humoristiska hufvuden", däribland bland "gastarne" många "galghumoristiska". Men hvad betydde det, blott det goda humöret fans, ty vid polen är sådant nödvändigare än annorstädes.

Till våra nöjen och tidsfördrif hörde äfven *arkitektur* och *skulptur, i snö!* — "Gubbar" af alla slag, ofta lika "fula", som dem, hvilka gjordes när någon af maträtterna ej föllo en eller annan "kräsmage" riktigt på läppen, gjordes i oändlighet, så att hela hamnen snart var befolkad af ett helt konstgalleri af de

kostligaste figurer, mellan snöpalats med dertill hörande monument ur *söderns* djurverld etc.

Det hela tog sig mycket komiskt ut, när det efter fullbordandet, under lämpliga belysningar, allmänt besågs och kritiserades — icke minst i "Trandanken".

Och så gick tiden med "Lunkentussteg" de första månaderna, då allt var nytt.

Ett *valdt bibliotek* m. m. m. m. sparades till sist.

Turen var nu kommen till hufvudsakligast "inomhusarbeten" och förströelser. Ty polarvintern började bli "bister", ju längre det led, skärpt af bitande blåst o. d.

Dock, kolboxarne i skeppet voro, som sagdt, fyllda och vid stranden på land låg en väldig stenkolsdepot. Men hvad betydde detta mot — *solen,* när den åter tände sina nu så mörka ugnar och öppnade kakelugnsluckorna på vid gafvel. Ingen kan njuta mera däraf än en polarresande. Också var hoppet om ett sådant återseende det mest upplifvande af alla "nöjen". För hvar dag, som gick, läto vi äfven gemensamt ett "glas" gå, oberoende af dem, som markerades af vår "vällingsklocka". Ty spriten höll sig ännu flytande — i kylan — men "guldet", som jag i början af kapitlet talade om, *frös inne,* i den form vi väntat finna det!

"Qvicksilfret" frös naturligtvis äfven — utom i våra "uppfinningsrika" hjärnor! *Allt* annat, ej lefvande, stelnade äfven till is.

TRETTONDE KAPITLET.

Glad vetenskap, med oväntad upplösning.

"Gubben Winter" i polarländerna. — Astronomiska diskussioner. — Jag föreläser i den "höga" vetenskapen, med särskild hänsyn på "den höga Norden". — "Mårten" berättar om "Hokus" vetenskap, och jag gör mina reflexioner därvid. — "Wi", som "klok gubbe". — Jag mår illa och går till "väders" i ballongen, för att lufta på mig. — En oväntad medpassagerare. — Dramatisk effektsituation. — "Trolldoktorns" lif står i fara. — Jag är åter herre öfver situationen.

Midvintern hade inträdt, ehuru "gubben Winter" ännu icke spelat ut sina värsta trumf, ty kylan skulle bli än skarpare frampå nyåret än nu före jul, enligt Mårtens utsago. Men isynnerhet "gastarne" och "Wi" tviflade i det längsta, oaktadt Mårten i detta fall borde vara en god auktoritet, efter som han varit med om tjogtals arktiska vintrar.

Ty när han, som bevis för sitt påstående berättade, att isen vid dessa breddgrader *brast af kyla*, så att fotsbreda kanaler af öppet vatten uppstod i remnorna, hvilket vatten *ångade af värme, som om det vore kokande,* så skrattade kamraterna, troende att han be-

rättade grönländska skepparhistorier; men jag fann det hela mycket naturligt, som det äfven är, liksom att *stenar och berg sprungo sönder i den* starka kylan, som om de varit laddade med "dynamit".

Den verkliga *polarnatten*, utan ens spår af "skymning", hade länge pågått, och emellanåt, vid tjocka, snöfall o. d. sågo vi, utan artificielt ljus, ej "handen för oss" utomhus! Och stötte man händelsevis ihop med "köksmästaren", vid sådana tillfällen, var det endast hans nödrop, som räddade honom från att icke i en hastig vändning bli tagen för en *kolsäck* och hyfvad i en af kolboxarne, ty han kändes ganska trind och fast.

Vid andra tillfällen åter var polarnatten kallt ljus, som ett med elektricitet upplyst torg, ty så synnerligt långt sträckte sig ej synvidden utåt sundet, oaktadt den bländhvita snön och belysningen från ofvan af tusentals stjernor, nebulosaformationer, liknande matt lysande fjädermoln; månen, med bimånar och stundom, last but not least; de praktfulla, oförklarliga norrskenen, om hvilka vetenskapsmännen ännu ej vågat sig fram med ens en enda trovärdig populär — hypotes; och för hvilka jag därför intresserade mig ofantligt i hopp att helst finna den absolut rätta tydningen på denna, polarverldens beundrade gåta, tillgänglig endast för vår häpnande blick.

— Intresset för den praktfulla stjärnhimmeln under sådana dagar och vid denna tid, då den tedde

sig mer bländande och hänförande vid polen än annorstädes, var också allmänt ombord. Gissningar, fakta och hypoteser om verldsrymdens relativt outforskade mystér var tidt och tätt allmänna samtalsämnet, både i befälets och manskapets mess.

Jag smickrade mig med, att vis à vis de högre rymderna, vara den styfvaste vetenskapsmannen ombord, och tog naturligtvis liflig del i dispyterna.

Jag lät fylla ballongen, från hvilkens gondol jag hade ett utmärkt observatorium, och min präktiga tub kunde för astronomiska mätningar i verldsrymden och andra forskningar apteras till en hel del instrument, sedan lämpliga stativ, linser, speglar, limber m. m. anbragts å "fjerrskådaren".

På särskild begäran höll jag, då och då, små populära föreläsningar i den glada stilen, med stöd hufvudsakligen af mina egna astronomiska forskningar och ofta med särskilda tillämpningar på *polarländerna*. Föreläsningarne beundrades af alla ombord, icke minst af "gubben", som "stjernkikade" litet emellan, genom sin spegelsextant. Också afveko de i allmänhet icke så litet från andra astronomers. Men "den *glada* vetenskapen" var ju min specialitet äfven härvidlag.

Specielt rönte en föreläsning, mins jag, mitt auditoriums odelade beundran, och "gubben" påstod, att sjelfva *Laplace* härvid kommit till korta i sin snillrika framställning af samma ämne. Detta rörde sig nämligen om intet mindre än: *vårt solsystems daning!*

Sjelf kallade jag det, med hänsyn till *ett* af de många polarfenomen som vi alla så många gånger bevittnat:

Solens glädje på gamla dar
eller
Planeternas "kalfdans" kring sin mamma!

Ungefär så här sa' jag:

Liksom vi sett att "modren *jorden*", här i polarregionerna, hufvudsakligast föder kolossala *isberg*, af från glaciererna lösgjorda väldiga klumpar af sig sjelf, hvilka därpå ge sig ut och flanera på egen hand i verldshafven (jordens verldsrymd) för att gå vexlande öden till mötes, innan de slutligen gå sin förintelse till mötes; och måhända i andra former åter börja ett nytt kretslopp, (ty hvar sjöman vet, att isbergen kunna promenera kanske jorden rundt i polarområdet innan det förstnämnda inträffar — likaså är det med *solen* — jorden och de öfriga "planeternas" "mamma").

* * *

Jag utgår nemligen från astronomen *Herschels* bekanta hypotes, att mamma sol, är en s. k. "oupplöslig *nebulosa*", d. v. s. evigt förenad till "*ett*" med sin "gubbe", som naturligtvis på långt håll är slägt med "gubben i månen".

"Mångubbens" *fru* har dock här måst träda i skuggan för sin man, fast han "lyser med lånta fjädrar".

"Mutter" *solens* småningom med åren försiggående omgestaltning och förtätning från en luftig och efemär ung flicka före äktenskapet, bildade vid mognare år hos henne en fastare "kärna" kring det lösa skalet.

Från denna kärnas "periferi", (ty kärnan såväl som skalet voro vid den tid, om hvilken jag nu talar, — i det närmaste "klotrunda") afskiljde sig tid efter annan större och mindre kantigheter och klumpar (solfläckar), som den första tiden ej lemnade sin mamma, men under sin lek i solhemmet och sin osäkerhet på benen ofta stötte tillsammans med småsyskonen, då modren leende ryckte dem till sig och förmanade dem, att iakttaga mer försigtighet tills de blefvo stora och kunde sköta sig sjelfva, samt ta sig fram på egen hand, *då* skulle de till och med få komma ut i verlden.

Så en vacker dag gick solens kände "förstfödde" och äldste, en gosse, *planeten Neptunus* ut i verlden, att börja med promenerande så nära sin mamma och hemmet, som möjligt, men småningom kretsande kring henne i yster dans, på allt längre och längre afstånd.

Ty alla barnen dansa, som bekant, blott en oupphörlig ringdans kring sin mamma. (Merkurius, Venus, *Jorden* etc.)

Men icke i *slutna* ringar, utan *i täta spiralbanor, ungefär som en uppdragen urfjäders plan!*

* * *

Genom att spiralens ringar löpa så *nära* hvarandra, ha astronomerna, med sina ännu alltför outvecklade instrument och den relativt korta observationstid, under hvilken de nyaste bland dessa hunnit begagnas, icke i dag som är kunnat konstatera detta *spirallopp*, utan istället uppfattat planeternas banor kring solen, som ett oändligt *sammanhängande cirkellopp* i oupphörligt ett och samma spår. —

Men då vore planeternas *utveckling* hämmad!

Genom min *spiralteori* är det däremot ytterst lätt att fatta utvecklingens gång hos dessa himlakroppar, ännu *glödande* vid början af sin bana, men afsvalnande alltmer och mer, i den mån de fjärma sig från sitt ursprung; alla undergående samma utvecklingsprocess i tur och ordning, från glödande och sjudande lifskraft i *ungdomen* till "tempererad" mannakraftighet, under *medelåldern* samt stelnad kraftlöshet på ålderdomen; och efter denna mot "*slutet*" en isande kall förintelse och fullkomlig upplösning samt återgång till urämnet i ett annat solsystem. —

* * *

Under planetens "mannaålder" utvecklas dess egna lifgifvande egenskaper hos allt som lefver och rör sig inom dess egen perferi, men före och efter mannaåldern existerar å densamma intet lif!

Vår jord befinner sig, och har alltsen "*skapelsen*", befunnit sig i detta skede af sin tillvaro och allt på

vår planet lyder samma utvecklings lag, som planeten sjelf under dess tillvaro!

Med våra egna små pupiller kan du följa hela den glada utvecklingsdansen på långa afstånd, delvis långt utom vårt eget solsystem. På vår egen planet kunna vi följa det, så att säga, "tum för tum" hur liten du än är mot denne och han sjelf mot solen och denna mot — *universum. Var därför* **glad** *däråt — men yfs ej, människa!*

Den lilla flugan t. ex., som endast är så godt som ett par ögon, ser, oaktadt sin egen litenhet, säkert solen och surrar muntert kring i dess varma ljus!

Ty när hon icke ser den, upphör lifsglädjen, men icke förr! Hon ser äfven *bättre* än du, och *du* imponerar ej på *henne!*

I sin glada, ystra lifsglädje kittlar hon dig lika oförsynt på näsan, när hon gör sin toalett och gör dig dagligen tusentals små spratt, hvem du vara må! Därför, *lefve lifsglädjen!!!*

"Mårten", som lik alla eskimåer, hade en god berättaretalang underhöll kamraterna ombord med historier om vännen "Hokus" antiqverade vetenskap, hvilken den originela själen sökte inbilla sina landsmän att han fått sig inspirerad genom "andar", med hvilka han stod på förtrolig fot, när hans eget bondförstånd ej räckte till för att tyda de gåtor som förelades honom till lösning.

Och "angekoken" fuskade i alla ämnen med en sakkännedom, öfverlägsenhet och allvar, som imponerade, isynnerhet på de äldre bland eskimåerna, påstod Mårten, och från min glada synpunkt gjorde "angekoken" till ett verkligt kulturhistoriskt fynd vid min polarforskning, liksom "Hokus" egen eski"moquanta", klassiska förakt för all *modern* forskning.

Det var därför med intresse äfven jag åhörde föreläsaren, som med strålande godt humör öfver att också kunna bidraga till munterheten ombord, naturligtvis kände "Hokus" alla små knep, vid dennes trollerier och djerft kritiserade dem understödd då och då af mig.

Ty "Mårten" hade, sade han, blifvit fullständigt omvänd från hedendomen, icke minst genom vistelsen ombord, och fått en eski"modern" uppfostran, bättre än den danskarne bestodo sydgrönländarne.

I sammanhang härmed må nämnas: "*Wi*" agerade "angekok" för vår svarte köksmästare, som låtsades beundra såväl trolldoktorn som "Wi", ty ingen af dem hade fullständigt fått bond' laxerad ur kroppen på sig, utan trodde båda på allt slags skrock.

Så ordinerade "Wi" åt svartingen, som hade liktornar, att denne skulle gå med *ärter i skorna*, om han ville bli qvitt sitt onda.

Och köksmästaren lydde rådet, men *kokade* dessförinnan ärterna, hvilket förargade kamraten — *ty*

liktornarne gingo verkligen bort af gröten, när den blef uttrampad, påstod svartingen helt allvarsamt. — —

Det enda, som "angekoken" förstod, började Mårten, var att spå väder, och jag tror äfven, att han i detta fall var pålitligare än de gamla svenska almanackorna, sorglustiga i åminnelse i dylika fall.

Som "*medicinman*" brukade Hokus blåsa på de sjuka och berätta trefliga historier för dem, om hur andra, som varit lika sjuka, som de, blifvit bra, bara de fått sig ett *godt skratt.* (Mycket förståndig ordination af vännen Hokus, tycker jag.)

Hans *operationer* voro till och med långt före sin tid, hur utvecklad den vesterländska kirurgien än är, ty Hokus brukade ofta påstå, "att den sjukes tarmar inte blifvit rensade på mycket länge", hvarför han låtsades sprätta upp patienten, skära ut den sjukes mage och ställa till stortvätt på denne och den öfriga orena magmekaniken, samt åter inpassa densamma på sina platser och därefter sy ihop patienten, med *så fina* stygn, att hvarken denne, eller hans omgifning, sedan det var gjordt, kunde märka sömmen. — *Jag* beundrade "trolldoktorn", icke minst för att han ej glömde slå knut på tråden! I Amerika, vill jag förresten minnas, att det länge funnits flera dylika tvättinrättningar, i hvilka man får hyra lämpliga lösmagar till moderata priser, att begagnas under tvätten, som naturligtvis där försiggår med maskiner och ånga. Men Hokus idé var nog hans egen. —

Och äfven i att skaffa dem, som behöfva det, *en ny själ*, i den gamlas ställe, hvari Hokus var mästare, tror jag att vesterländingarne voro honom öfverlägsna (jmfr. t. ex. det amerikanska sektväsendets mirakler i detta fall). — Hokus hade dock utvecklat sin "själavandring" till och med så långt, att han kunde förmå vissa människors själar, att vackert *stanna hemma*, om de så ville, under det kroppen gick "tutt solo" ut på t. ex. jagt! —

På Grönland finnas inga restauranter eller dylikt, där en "glad själ" kan låta sin "stofthydda få fukta sin aska", under det han sjelf finge "torka" och kanske istället vackert gå hem i god tid, för att lefva familjelif och trösta "gumman". Eljes skulle en karl som Hokus helt säkert fått en kolossal praktik bland öns "toddygubbar", skulle *jag* tro!

Kom *en bit* af en själ händelsevis bort, skaffade äfven "angekoken" inom kort rätt på densamma! —

Hokus sålde äfven *amuletter* för att genom dem bringa lycka åt sina landsmän, påstod Mårten.

Ett par roffogelsklor, bringade tur på jagterna; och i hemmet voro de naturligtvis bra att ha, när "gummorna" voro vid dåligt humör; eller för de senare, om "gubben" vågade morska sig och ge sin äkta hälft "ett blått öga", hvilket isynnerhet förr i tiden, oaktadt männens kända fredlighet, kunde hända, när "gumman" allt för mycket envisades att vilja ensam bestämma, "hvar skåpet skulle stå!" —

"För att få *tur vid hvalfiskjagt*", hade "angekoken" däremot ett särskildt medel, som mycket förvånade mig! Han ansåg nämligen, "att hvalfiskarne, som ju alltid äro rentvättade och oupphörligen duscha sig, äro synnerligen förtjusta i uppsnyggade personer!" — Följaktligen förordade trolldoktorn, att jägarne vid dylika jagter skulle vara *tvättade* och *snygga*, bära rena "fadermördare" och helst nya gångkläder, efter senaste Grönlandsmode. Ty komme de i sina hvardagsdräkter, så flydde djuret för dem, så att det aldrig kom i "håll" — och däri hade nog vännen Hokus alldeles rätt! —

I *astronomien* var han däremot mycket litet bevandrad, trots sin intimitet med "andarne".

Sol, *måne* och *stjärnor* ansåg han vara landsmän, som farit till himla! —

Solen och *månen* voro syskon, som icke fördrogo hvarandra. Månen är *man* och han förföljer nu *systern sol*, utan att någonsin hinna upp henne!

Ibland för månen, i förargelse häröfver, för klen diet och magrar, tills han åter blir "trind i synen", som grönländarne sjelfva under sommartiden. "Månen hatar märkvärdigt nog fruntimmer och tål inte alls, att vackra flickor se åt honom, eller "svärma" i hans trollska sken." —

"När en gift qvinnas man får "månsken", syr hon en peruk åt honom och vill han ej begagna den

måste hon måla den svart, så att den blir lika med håret.

Att lugga en flintskallig kunde dock icke ens Hokus hjelpa en eskimåfru med; därför blir äktenskapsskilnad mellan makarne ibland följden! Lyckligtvis få dock eskimågubbarne mycket sällan "månsken", de må bli hur "malätna" som helst eljes.

Malätna sälskinnskoffertar lappas ögonblickligen af fruarne.

"*Himlahvalfvet* hvilar, enligt Hokus, på ett högt berg, omkring hvilket det oupphörligen kretsar (det sistnämda inte så illa)! *Himlen* är därför en *dålig vistelseort* för själarne och dit komma endast gamla elaka käringar och dåliga sälfångare samt få där svälta, hvilket, i förening med rullningen vid himlahvalfvets omsvängningar, förstör själarnes magar, så att de jämt och ständigt äro sjösjuka och få magkatarr samt magra och föra en eländig tillvaro." —

"I *underjorden*, dit alla dugtiga jägare kommo med annat "godt folk", lefves däremot "glada dagar", ty där finnes godt om vildt, och detta simmar till och med omkring i stora kittlar, fulla af flott, så att man blott behöfver att med "de fem" fiska upp hvad som smakar en bäst, ty vid alla tider på året "doppas där i gryta." —

"Men det är inte så lätt att komma dit, ty för att uppnå detta de grönländska köttgrytornas "förlofvade land" måste hvarje själ "sporta" i fem dagar

Jag uppgjorde dock ett lämpligt förslag härtill. (Se sid. 194.)

och: *natura paucio contenta*, "åka "barbacka" utför en brant bergvägg", naturligtvis utan så mycket att smörja den senare med som ens lite sälspäck eller en liter tran.

Mårten visste dock ej säkert, om bergväggen var täckt af en tjock glacier och emellanåt "kalfvade".

I hvarje fall skulle *jag*, hur reslysten jag än är, hellre försaka att besöka vännen Hokus "förlofvade land" än riskera att resa dit på "angekokens" primitiva kommunikationsmedel!

Och jag önskar hjärtligt den glada själen lycka på resan, när han sjelf framdeles skall begagna sig af iltågsrouten!

Jag förmodar dock, att han, som "öfverklassare", skaffar sig en lågnumrerad klass biljett, och att denne åtminstone berättigar honom att medföra något lämpligt resgods att sitta på.

Ty större beqvämligheter bestås väl ej, t. ex. en "kupé" hvari han tillika har tak öfver hufvudet på resan! Jag uppgjorde dock ett lämpligt förslag härtill.

I dessa de "sälla jagtmarkerna" påstod äfven "angekoken" finnes en stor sjö, som, när den svämmar öfver sina bräddar åstadkommer *regn* på (låt oss hoppas endast *Grönland*, ty "kablernakker", d. v. s. vesterlänningar och andra utbördingar, ansåg nog Hokus inte ens värda en droppe vatten.

Det mystiska "norrskenets" förekomst förklaras af Hokus bero "på något slags muntert bollspel, som själarne roa sig med, hvarvid som boll användes ett stort hvalfiskhufvud". —

(Vid *åskväder* spela de naturligtvis *käglor*, och när någon slår "bataljon", dundrar det förfärligt. —

Men detta fenomen nämnde Mårten ej ett ord om, och det åskade ej heller under min utflykt till polarregionerna.) —

Dimma, mente Hokus, enligt Mårten, härrörde sig däraf, att en ande drack så mycket vatten, att han sprack och hela hans "kropp" (?) upplöste sig i ånga, som nu sväfvar omkring än här och än där!

(Vår "gubbe" skrattade, så att magen hoppade på honom, när jag sedermera berättade detta Hokus lilla skämt för honom, ty "angekoken", liksom "gubben", ville gerna ha något "starkt" i vattnet, då eskimåerna göra "en dygd af nödvändigheten" och nästan alla äro "goodtemplare", åtminstone norr ut.)

"Jorden hvilar på några väldiga träben (!), men dessa hafva genom sin höga ålder blifvit murkna, hvarför vännen Hokus och de andra högst betrodda "angekokerna", ibland måste "lappa träbenen." — (Tack, hedersvän, å planetens vägnar! — Hokus tycks vara säker på, att planeten inte en vacker dag ger honom en "fot" med ett af träbenen!)

När Hokus var i håll med att plåstra med "mamma Tellus" murkna ben, bar han alltid en bit af det gamla benet i byxfickan, att visa farbror Eski"månsson" och de andra gubbarna i byalaget, för att imponera på dem!

— Hur blir man angekok? frågade jag Mårten.

— Det kan hvem som helst bli, hade Hokus sagt; knuten ligger blott i att få någon "ande" till förare,

när angekokens eget förstånd står stilla. Sätten äro mångahanda!

Sjelf hade Hokus, påstod denne, satt sig på golfvet i ett mörkt rum och anropat den "store anden". Då kom en stor isbjörn plötsligen och fattade honom vid ena stortån, samt släpade honom till hafsstranden, men väl kommen dit, mötte han en stor hvalfisk, som med god smak åt upp både honom och björnen. Kort därefter sprutade denne dock ut vännen Hokus, så att dennes lemmar åter slungades in i ett mörkt rum, där emellertid själen suttit på lur och väntat på att Hokus skulle komma tillrätta bit för bit. Därefter hade denne intet annat att göra än att åter plocka ihop Hokus kroppshydda — och "angekoken" var färdig att börja sin praktik — alldeles som en vanlig "doktor", efter att bit för bit ha pluggat i sig sin vetenskap och vidgat sin hjerna vid ett universitet, tänkte jag, med någon inskränkning af systemets senare del.

Vännen "Hokus" behärskade dock som sagdt, alla vetenskaper, sedan han fått dem i sig i "hvalfisken", ett egendomligt bevis för att fisk afsätter fosfor i hjärnan och naturligtvis *hvalfiskar mycket* fosfor, (enl. "Mark Twain".)

Att direkt sätta i sig några bundtar fosforstickor är dock ej nyttigt, fastän dessa i och för sig, inte äro så värst dåliga som "upplysnings"medel.

Hokus var också mycket populär, hvart han kom och ansågs som en *"god"* angekok, "som aldrig gjorde

någon för när med sina trollerier". Ty hjelpte de inte alltid, så stjelpte de ingen, och Hokus var lika glad ändå samt visste alltid att nöjaktigt förklara saken.

* * *

En vacker dag kände jag mig illamående. Mina tinningar bultade, och jag beslöt, med Hokus ordinationer i friskt minne, att låta, icke honom, men de friska och relativt varma sydostvindarne i högre rymder, hvilka för tillfället rådde, "blåsa på mig", hvarför jag tog min tub med sin instrumentlåda och steg upp i min ballong samt gaf order om att därefter "kasta loss" dess förtöjningar.

Majestätiskt höjde ballongen sig äfven i den mån jag sjelf släppte vinschen med dess smäckra ankarkabel! — Uppkommen i jämnhöjd med de kringliggande alpernas toppar, så att utsigten var fri, hvart jag vände blicken, ämnade jag just göra fast ståltrådskabeln i gondolens reling, då jag kände ett lätt slag på skuldran, och när jag vände mig om — *stod vännen Hokus öga mot öga med mig!*

— När man talar om trollen etc., tänkte jag, ur stånd att ögonblickligen klargöra sitnationen för mig.

— Tack för sist, kapten, hvart skall det bära af som längst? frågade han muntert.

— Inte ur fläcken, ni såg ju, att jag alldeles nyss

förtöjde ballongen här! Men hvarifrån kommer ni? frågade jag.

"Trolldoktorn" svarade ej strax, men oförmärkt lossade han hastigt förtöjningen och lät kabeln rulla af vinschen, hvarvid vefven till densamma slungades ut i rymden! —

I den mystiska dager, som rådde, hade jag ej genast märkt denna manöver, ej heller hur och när Hokus smugit sig i gondolen.

Ballongen började raskt höja sig och — i nästa ögonblick kände jag en häftig knyck, hvarvid *kabeln brast* och jag störtade på hufvudet mot gondolens botten!!! — — —

— *Hvad har ni gjort — skurk!* skrek jag ursinnig och ögonblicket därpå var jag, oaktadt min tunga vinterpolardrägt på fötter, fattade snöret till nedstigningsventilen med ena handen, under det jag med den andra drog upp en skarpladdad "sexpiping", som jag alltid bar på mig, ur byxfickan och riktade mynningen alldeles inpå Hokus hufvud, beredd att trycka af! —

— *Stopp!!!* skrek "trolldoktorn" med största lugn, *ge mig en cigarr först — innan ni ger eld!*

Denna replik räddade mannens lif — för tillfället åtminstone.

— Tag plats! svarade jag och räckte honom med en gentlemannamessig gest en af mina bästa havanna samt släppte åter ventilsnöret!

Situationen tålte några ögonblicks betänketid, och jag satte mig äfven, stödjande mitt värkande hufvud i ena handen.

— *Eld!* befalde Hokus lugnt i en slags kommandoton!

— Akta elden, varnade jag matt och räckte honom mitt tändsticksetui, ur stånd att för tillfället hastigt ordna situationen, ty tanken liksom svindlade, under det mina tinningar bultade.

Ballongen klarerade ledigt alplandets högsta toppar och inom några minuter hade vi en vidsträckt isöken under oss!

Men då var jag åter herre öfver mig sjelf och den enerverande situationen.

FJORTONDE KAPITLET.

Åter på väg mot polen.

"Hokus" är "fräck". — Mellan himmel och jord. — "Hokus" ger anledning till några reflexioner. — Han försöker imponera på mig med "buktaleri". — Jag litar på slumpen och finner det hela "*allright*". — Ett fyrverkeri på polarhimlen. — "Hokus" får en liten, praktisk lektion i astronomi. — Nya namn på — "very old Jamaika"! — Vi falla. — Åter "jorden" under fötterna. — "Hokus", som byggmästare. — "Vatten!" — "Ljus", men inga "trandankar"! — Trollkarlen "tappar vantarne". — En syn för gudar, specielt för "Nimrod"! — "Och *vi* ska ställa till en roliger dans!" — Supé på "isbjörn" på polarisen! —

Jag reste mig och såg mig omkring!

Hokus hade satt sig i en bekväm ställning och blossade, som en borstbindare, på sin "Regalia", med utsträckta ben.

— "Bladpipan" är strunt, sade han, efter en stund och spottade mot vinden, hvarvid jag hastigt steg åt sidan, så att Hokus spottade sig sjelf i synen.

— A hut! svarade jag, halft skämtsamt, öfver medicinmannens "fräckhet" och dåliga smak. Ty jag

började betala Hokus med samma mynt, med hvilket han sjelf likviderade!

Att vara nobel mot "brackor" af Hokus kaliber är dumt, ty en egennyttig och hänsynslös sådan senterar det icke!

Imitera honom och ge honom betalt med *hög ränta*, och han låter mycket väl tala vid sig — helst på tu man hand och utomhus, som jag och Hokus *nu!* — Också ämnade jag tala "svenska" med Hokus.

Under oss gnistrade snön och isen, som briljanter!

Den mörkblå himlen och den svarta ballongen, med sina passagerare, var allt som afbröt den bländande ljusa färgtonen omkring oss.

Det var midt på dagen och ändock — natt med ljudlös tystnad.

Det låg — *spökstämning* rundt omkring mig! Men en glad sådan, ty stjärnorna tindrade som barnaögon vid juletid, öfver mig och fullmånen log humoristiskt, som skulle han säga åt mig och trolldoktorn:

— Upp och hoppa gubbar! och sen *glada* ut, som jag!

Och jag såg på trolldoktorn. —

Han såg ut att må gudomligt, och hans spelande ögon strålade äfven de — af *barnslig* fröjd.

Karlen var ingen "skurk", fast han var "*smart*" och bondsk.

Han skulle gjort lycka i "vesterlandet" och äf-

ven i "östern". Han var relativt "tät", äfven på Grönland — där "tätheten" eljes endast syns under skinnet — icke skinnet i plånboken, ty grönländarne ha "magra" plånböcker, liksom alla "naturbarn".

Våra första föräldrar kunde inte ens köpa sig en sådan och hålla den för magen vid "syndafallet", utan måste nöja sig med ett "fikonlöf"!

Och det imponerade — inte *myeket* på portvakten till paradiset.

Ty inte ens *ett "blad"*, imponerade då och gaf dess innehafvare, med flera, fri entré i lustgården! Men hade de blott haft en "femma" i plånböckerna skulle nog Moses, om ingen ann', låtit dem stanna kvar, i stället för att konstatera, att de blefvo *utkörda*, till skam för eftervärlden.

Och än i dag får man skämmas, om man har en tom börs och helt blygsamt bär den blott — i byxfickan! — En fylld plånbok kan man däremot bära närmast hjärtat och sen gå i sommardrägt af "gas" på promenader, om man har lust. Ty ju bättre plånboken *syns*, ju mer öppna till och med damerna ögonen och se älskvärda ut!

Portvakten "Petrus" ska' *inga* hänsyn ha i detta fall, påstås det, men — "f-n tro'en!" skulle min *medpassagerare* säkert ha sagt, om jag frågat honom till råds i saken. — —

I stället upprepade jag min första fråga: Hur i hetaste eqvatorial-Afrika, kom *ni* hit? — svara!

Jag behöfde ju inte tala "riktig svenska" åt en grönländsk hedning, för att imponera på honom, ty jag tänkte ej på, att han ej kände till Afrika så bra, som en annan varm verldsdel, hvilken missionärerna bruka känna på sina fem fingrar, och om hvilken Hokus nog hört talas!

— Står det ugnstekt säl på matsedlarne där? inföll han först frågande och smackade vid denna tanke med läpparne. Men därefter återtog han:

— Hur jag kom hit, frågar ni. — Fråga "*andarne*"? svarade han med graflik röst.

— Hokus, din "anderöst" kommer från *magen*, låt rensa den! befallde jag i samma buktalarton, tätt i "trollkarlens" öra och fortsatte ögonblickligen med min naturliga stämma:

Intet "trolleri", Hokus, om ni vill tala med mig! Trollkarlen såg hastigt på mig, ytterst förvånad öfver att jag afslöjat honom, och svarade med sin naturliga röst.

— Ni är således "angekok", kollega, jag visste väl det! — Jag låg gömd i er flygmaskins skugga och klef lugnt ombord, midt för er näsa — men vi "*angekoker*" se ej mer än andra dödliga, allraminst i polarnattens skuggor, tillade han lugnt och blinkade kollegialt.

Vi passerade i samma ögonblick ett svart moln, som för ett ögonblick alldeles förmörkade sjelfva månen och naturligtvis äfven gondolen.

Jag drog upp en liten amerikansk elektrisk polislykta och satte det skarpa ljuset, ytterligare skärpt genom en god lins, rakt i ögonen på Hokus. —

"Torngarsuk"!!! mumlade han till min stora förvåning, bäfvande och höll sig med bägge händerna för ögonen *och darrade.* Jag tryckte på en knapp å lyktan och afbröt den elektriska strömmen och lät "angekoken" tillsvidare förblifva i sitt *sjelfbedrägeri!*

— Hokus, sade jag blott, försvinn, som ni kommit, ty nu är det åter mörkt och låt en "ande" leda er, om ni ej sjelf hittar vägen. *Annars hyfvar jag dig öfverbord!*

— Låt mig stanna, stora "Torngak", åtminstone till kap *"Farwell"*, stönade trolldoktorn ångestfull.

Jag funderade ett ögonblick och kände medlidande med honom samt svarade:

— Må ske! Ty gjord gerning kan ej ändras! Men hvarför kastade du loss förtöjningen, när jag gjort fast den? frågade jag i samma stränga ton.

— Hokus ville resa på luftskeppet! store "Torngak", svarade trollkarlen, nu i en helt annan ton och såg sig åter omkring med barnslig nyfikenhet.

Jag förstod honom, det var något *nytt* för detta stora barn. Hvilken annan "eskimå" af hans stam skulle ej gjort detsamma, om han ej varnats i tid.

Och vid närmare besinning var jag ganska *nöjd* med mitt öde!

Resan var i min äfventyrliga smak, vädret var

lämpligt, liksom vinden för -- en *nordpolsresa på slump.* — *Min dröm!* — Slumpen fick alltså leda mig. Hokus skulle ej mer spela mig några spratt, ty jag kommenderade:

— Rör er ej ur fläcken, utan på min tillsägelse och "bort med tassarne"!

— Vännen Hokus lade genast, helt filosofiskt, armarne i kors.

Allright! store vesterländske "Torngak", svarade han, undergifvet. Det var det första engelska ord han lärt sig och han använde det till mig! Han var *"stukis"!*

Jag försjönk åter i beundran af *naturen.* —

Öfver mig bredde polarhimlen ut ett juvelerarelager af briljanter på svartblå emalj, hvartill mitt öga ej skådat maken, ens ombord i "Turs" trånga vinterqvarter.

Hvad skulle "gubben" ombord och mina förra reskamrater säga om mitt plötsliga försvinnande? Jag skulle så gerna velat ha tryckt deras händer dessförinnan och sagt dem farväl, med förhoppning om ett snart återseende! —

Att ett missöde med ballongen inträffat kunde de dock se på den afslitna kabeln, som de hade i behåll, men hvarför jag icke genast släppt ut gasen och stigit ner, var för dem en gåta. — Naturligtvis hade de gifvit mig — *förlorad!* — —

Ett härligt norrsken flammade i en fem à sex

bågar öfver hvarandra, och i mån den öfversta mattades af och försvann, dök en ny upp.

Det var ett ögonbedårande fenomen, denna fina hvita, i ljusgrönt stötande ljusmateria, hvaraf jag njöt med skärpta blickar, synnerligast som färgtonen i detta ständigt form och plats skiftande skådespel, på synnerverna gjorde det mildaste intryck, som om ögonen varit slutna, men ändock öppna.

Litet emellanåt vältrade likformiga matta ljusvågor, ej olika lätta fjädermoln, öfver fästet, genom hvilka dock stjärnorna blixtrade med ofördunklad glans!

Jag tog, efter en stund, ytterligare min tub till hjälp vid forskningen efter ursprunget till denna för människomakt hittills outgrundliga naturens underbara trollska lek, med endast ett par ljusa färger på paletten, ty som en "lek" i ett väldigt "kaleidoskop" tedde sig det hela.

Det måste vara *reflexer* — men hvarifrån?! —

Slutet på visan var, att jag blef lika klok som förut och fick till svar på min forskning endast hypoteser. Och det hade vi förut nog af i ämnet! — Det nötet Hokus tydning på gåtan visste jag, och den var inte ens "rolig", hvilket nog berodde på, att Hokus nog icke tagit den ur egen "fatabur", utan den var en nedärfd tradition från någon mer "pundhufvad", äldre kollega till "trolldoktorn".

Ett svart moln tågade åter upp vid horisonten och fördunklade åter månen för en stund.

— Hvad sägs om vädret? frågade jag Hokus, ty "väder och vind" var han ju lika styf i att spå som en gammal sjöman.

Och naturligtvis måste han ha förvärfvat sig "blick" därför under sin mångåriga profettid, i denna för grönländarna så vigtiga fråga.

— Käns det inte i benen, store "Torngak", att det snart blir ombyte på väder? frågade han ödmjukt.

— Jag trodde ni kunde sluta därtill på himlen, eller jorden, men det är ju sant, er "professor" i ämnet har ju inbillat er, att jorden går, eller rättare sagt "står", på några träben.

— Undervisa mig då! store "Torngak", bad trollkarlen och såg intresserad ut.

— Jorden är till formen lik er egen trindskalle, Hokus, och går lyckligtvis ej på träben, utan *rullar* kring i rymden, med både dig och mig, därför äro du och alla, som inte *veta det, mer eller mindre yra i mössan emellanåt, och ingen är fullt "klar i knoppen" rörande himlens eller jordens gåtor!* — Kom ihåg endast det, och praktisera se'n gladeliga. Ty din visdom räcker nog dig och dina nu lefvande landsmän ut, gamle gosse! svarade jag muntert.

Hokus såg strålande glad ut och blef genast vid sitt gamla, goda humör.

— Jag visste väl det, store Torngak, ty jag skulle

aldrig kunnat lära mig något *nytt*, det kryper nog visdom omkring i skallen på mig ändå, invände han.

Det är återigen en "synvilla" af dig, och jag skulle kalla "krypen" vid deras rätta namn, om jag ville. Men du tycker, att "orden äro till för att dölja tankarne". Därför låt oss istället se till, om vi ha något "värmande" ombord, ty här mellan himmel och jord, behöfva vi oss en liten tankställare! återtog jag och började leta bland ballongens inventarier, hvartill bland annat hörde ett praktiskt matsäcksetui, som jag brukade ha med mig vid mina friluftsresor.

Jo, här i en rymlig sofsäck fans det!

Jag fyllde en bägare med rom och tömde den, hvarefter jag åter fyllde den och räckte den åt min reskamrat, hvilken liksom jag behöfde sig en maggördel, fodrad med igelkottsskinn invärtes, eller som "gubben" kallade förfriskningen: "en polarmygga", med minne af dessas stygn från sommaren. —

"Trolldoktorn" tömde bägaren i botten!

— Hur käns det? frågade jag, när han åter med en komisk grimas räckte mig bägaren.

— Som en smekande flägt af sydostvinden, svarade han poetiskt.

Ja men nu blåser det syd*vest*, och vi gå mot *polen*, Hokus, jublade jag.

— *Längre!* svarade min reskamrat, som om han varit född norrman, och pekade ut i rymden.

En komisk jagtscen. (Se sid. 214.)

Jag kastade ett par papperslappar utom relingen och till min stora ledsnad fann jag, att ballongen sakta sänkte sig mot jorden.

— Nej, Hokus, svarade jag dystert, vi fara *nedåt!*

Därtill kom, att det började snöa! Vår belägenhet började att se kritisk ut. Och ombord fans ingen annan ballast än — Hokus. Jag ryckte förtvifladt i ventillinan för att ordentligt "skjuta spjället", ty kanske var det här ballongen läckte. Därefter såg jag mig omkring, för att få fatt på någon öfverflödsar-

tikel att kasta öfver bord. Men jag fann fortfarande endast — *Hokus*.

Snöandet tilltog. Snart var ballongen täckt af en hvit och tung snökalott. Och inne i gondolen stodo vi redan öfver fötterna i snö. Enerverad sökte jag efter något att skotta med. — Men nej! Ballongen var ej afsedd för uppstigningar vid denna årstid. Jag såg åter på Hokus! Den besten vägde ensam med sin tunga resdrägt ansenligt.

Hvad hade jag till "väders" att göra! Och ingen reservcylinder, med gas, fans heller ombord.

Ballongen sjönk nu fortare än snöflingorna! Jag såg nedåt — och såg endast den fallande snön.

— Hokus, vak upp! kommenderade jag och ruskade trolldoktorn, tämligen omildt i sälskinnspelsen, där han satt, intresselös och till hälften insnöad, ej olik en verklig snögubbe, eller "gubben Winter" sjelf.

Den baddaren — snarkade!

— Hokus, upp på benen! återtog jag.

I detsamma stötte ballongen mot något hårdt och ändock rätt *mjukt* föremål. Jag lät ankaret gå samt hoppade öfver relingen, hållande mig i ankartrossen.

Hokus beredde sig äfven att klifva öfver relingen, som om han varit ombord på en grönländsk "umiak". Jag stod i mjuk snö till midjan och hejdade trolldoktorn, men det var obehöfligt. Ballongtaklaget kändes jämförelsevis slappt.

För säkerhetens skull bad jag honom dock att langa mig gondolens lösa inventarier, och framförallt min dyrbara tub, som låg nedpackad i sin låda, tillika med de andra instrumenten. Under tiden stampade jag till snön närmast omkring mig.

Trolldoktorn räckte mig dock *groggkantinen* och *munförrådet* i matsäcken samt sofsäcken, däri detta förvarades för att ej behöfva bearbetas med yxa vid förplägningarne.

— "Sydostfläktarne" få vi ej glömma, store Torngak, ty det *röda* i dem är "*solstrålar*"! sade han och gned sig öfver sin tjocka mage.

Jag slängde vårdslöst romkaggen åt sidan att börja med och pekade på instrumentlådan och stativet, till hvilket, såsom jag nu kom ihåg, hörde en lös brädbotten, för att stativbenen skulle stå stadigt på gondolens botten.

Jag hoppade sjelf i gondolen igen, gräfde upp denna brädbotten ur snön och klöf den midt itu med en yxa, som jag fann på sin plats.

— "Solstrålarne!" suckade Hokus sakta och såg efter romkantinen.

— Dem hitta vi nog, svarade jag. Fort nu att bygga oss en snökoja. Och raskt hoppade jag åter i snöoceanen, kastade af mig min tjocka polarpels och började yxa till en snöskofvel af min trähalfva från stativbottnen.

Därefter yxade jag till ännu en åt Hokus och bad den sölkorfven raska på med att få af sig *sin* pels.

I nästa ögonblick var snöskottningen i gång och trolldoktorn visade sig vara skickligare byggmästare af det lösa byggnadsmaterialet, än jag trodde.

Jag skrufvade loss de stålskodda stativbenen och hade strax ett par präktiga spettningsredskap.

Allt högre och högre reste sig snöväggarne för Hokus händer och fötter, och allt djupare spettade jag mig ned, när jag skottat undan den nyfallna snön, till vår hydda.

Snart var "idet" färdigt och ganska beqvämt, samt alla gondolinventarierna instufvade däri, sedan jag dock säkert förtöjt ankaret i isen under snön.

Ty vi hade, som jag genast förmodade, "kapsejsat" på ett isfält.

Men hvar? — Jag lyssnade, ty jag tyckte mig höra ett ljud, som icke var mig obekant i den dödstilla tystnaden, endast afbruten af vindens sus i ballongens tackel.

— Hokus! skrek jag plötsligt! Hör ni *hafvets* brus, *det öppna polarhafvets!* och dess sqvalpande mot isen, tillade jag glad — hvarför visste jag ej!

— Då behöfva vi kanske en "solstråle", store Torngak, ty hafvet gör en törstig, svarade Hokus med en suck och spejade efter romkantinen.

Ni menar, att "sjön suger", men först måste vi ha vårt "vinterpalats" klart, svarade jag muntert och

bad Hokus hjelpa till att vältra den nästan fyllda, men snötäckta ballongen, som *tak* öfver vårt ide. Ty det snöade fortfarande och utan tak öfver hufvudet kunde vi ej vara. — Därefter skulle jag gräfva en gång i snön, ut i det fria!

Snart hade vi stjelpt ballongen öfver hyddans fasta snöväggar. Med afsigt hade jag ej tömt den dessförinnan, utan tvertom på det omsorgsfullaste sett efter, att ventilen slöt tätt in i sin fals och fört andra ändans öppning, med dess "strut", äfven denna försedd med ventil, in i vår koja, där äfven ankaret förtöjts. Midt i denna stod äfven gondolen qvar på sin gamla plats, ty de tre snöväggarne voro bygda kring denna. Snart murades huset färdigt och fyrfota kunde vi äfven såväl komma ut som in i detsamma, ungefär som i en grönländsk vinterbostad, ty Hokus fick bygga alldeles efter sitt hufvud, blott han *gjorde något!*

Nu återstod att städa kajutan, hvarför jag, för ett ögonblick lyste upp den med min elektriska lykta, som dock endast var laddad för ett par timmar i sender. Och jag hade ingen mer "påfyllning" med mig ombord i gondolen för henne. Men jag hade petroleum för ett medfördt, mindre fotogénkök och jag hade — *vätgas i ballongen!* — Petroleum-kantinen fann jag snart, omsorgsfullt packad i filt, och snodde en veke af min näsduk samt trädde den direkt genom korken till fotogénkärlet, sedan jag med min praktiska fick-

knif borrat hål i den förra, tände därefter eld på min bastanta lampa, sedan jag åter släckt det elektriska ljuset, och ropade på Hokus, ganska stolt öfver mitt verk.

— Store Torngak! vrålade denne dödsblek och kom inrullande som ett klot från den lutande gången, som bildade vår förstuga; *"Solstrålarne" smälta i snön. Hjelp!* vrålade han.

Min reskamrat fick inte fram ett ord mer, ty han var halfdöd af skräck och kippade efter andan, under det han rullade ihop sig som en igelkott!

— Svara, hvad har händt? frågade jag lugnt trolldoktorn, som varit ute och letat efter romkantinen, efter hvad jag kunde förstå.

Hokus pekade blott mot snöhyddans ingång, hvarifrån han sjelf kommit.

Jag kastade raskt af min obekväma pels och kröp ut i det fria.

Vinden hade friskat i och yrsnön slog mig i ansigtet, men att något ovanligt var å färde märkte jag strax.

Ty ej långt ifrån mig såg jag mödosamt *konturerna af en spöklik skepnad,* dansande rundt kring en fläck på det mest groteska sätt, uppgifvande ännu mer komiska läten.

Jag grep ögonblickligen till byxfickan, efter min grofva "sexpiping", och med denna i handen trädde jag närmare "spöket", som jag först då i snöyran,

som förmörkade den eljes rätt ljusa polarnatten, fann vara — *en väldig isbjörn*, synbarligen betydligt osäker på benen, girigt ätande snö och slickande på denna. Han låtsades ej se mig, så upptagen var han med sin kalla supé.

Vid hans fötter upptäckte jag min romkantin af aluminium, som ursprungligen varit rund, som en "cylinder", men nu liknade, jag vet ej hvad, då och då rullande mellan "nalles" ben, som emellanåt grep kärlet mellan sina ramar och satte det för munnen och därpå kastade det ifrån sig, för att åter slicka i snön, som var frusen och knastrade mellan hans tänder.

Jag förstod nu allt och började gapskratta, ty maken till jagtscen hade jag aldrig varit med om! Den var oemotståndligt skrattretande, *ty polarhafvens konung var jämmerligt "på kulan" — riktigt bondfull!*

Jag stoppade min "sexpiping" i fickan och beslöt spara mitt krut och drog istället en smäcker Manilla"bensel" ur rockfickan, ty jag bar alltid förstklassiga rep i fickan, slog en rännsnara på repet och kastade ögonblicket därpå "lasson" om björnens hals.

Nu blef en annan dans! Ty ögonblicket därpå gnistrade min elektriska polislykta, djuret rätt i ögonen. Det satte sig genast på sin "mest ömtåliga" kroppsdel (förmodar jag) och började gnugga ögonen.

I nästa ögonblick hade jag bundit hans ben, hvarpå jag efter alla konstens regler slagtade honom,

som en kalf. Efteråt — behöfver jag berätta det? — hade vi stor supé i vårt nya vinterpalats.

— Den som bara haft en "solstråle" till den, gnällde den oförnöjde Hokus.

FEMTONDE KAPITLET.

Ombord på spökskeppet "Errebus".

Första tiden i snöhyddan. — Hokus tror, att jag ämnar bada — kallbad. — Skepp i sigte. — Jag blir pojkaktig. — Orolig väntan. — Jag signalerar som en fyr. — Ett glädjesprång. — Hokus sölar. — Allt klart! — Kapten, ohoj! — En sällsam öfverraskning. — Jag känner skeppen m. m. — Jag blir välkomnad och bjuden på grogg. — I befälhafvarens kajuta. — Spöket och jag. — *Dess* yttre. — Goda varor. — Spöket interviewar mig och går in på — personligheter. — En skål för — mig. — *Jag* frågar! — Spöket proponerar brorskål. — Interview om polen och — *André*. — Fyr babord. — Ett råd. — Jag blir inviterad till fest vid — polen. — Mina invändningar — beskrattade. — God night! — Hokus i gungan. — Åter — god night! —

Trolldoktorn och jag mådde ganska bra i vår snöhydda på polarisen, oaktadt Hokus nog litet emellan längtade efter en "solstråle" ur den "utsupne" romkuttingen! Af björnpelsen hade han gjort sig en präktig "sofsäck", så att vi sluppo att ligga i syskonbädd i min, som eljes mycket väl kunnat i nödfall rymma oss begge. Nog hade detta blifvit varmare, men — (reflexionerna göra sig härvidlag *sjelfva!*)

När vädret var vackert, gjorde vi utflykter utomhus, så småningom skaffande oss väg från "vinterpalatset" till iskanten och det öppna — *polarhafvet,* hvars "brus" allt tydligare med hvarje dag förnams, ju närmare vi kommo detsamma.

Så en vacker dag stodo vi ändtligen vid målet för mina sträfvanden — och hvad såg jag? Jo, alldeles, som jag tänkt mig: en ocean af vatten, med vågor, som skulle ha varit "skyhöga" i vinterstormarne, om de ej dämpats af väldiga, i densamma simmande drifisar af omvexlande form, och emellan dessa breda rännor med öppet vatten och små krusade vågor.

Med ett godt skepp, skulle det icke varit svårare att segla här än vid Grönlands sydkust. *Om* jag blott haft mitt präktiga amerikanska skepp *här!* — ja *om!*

Hokus, som såg mina funderingar och gissade till mina tankar att nå mitt längtans mål, frågade, mera naivt än hånfullt:

— Store Torngak, ni tänker väl ej på att *simma* till polen! — Ty han hade sett nog med prof på *min* karaktär och mina vesterländska "trollerier" för att hysa en sådan tanke.

— Nej, Hokus, svarade jag, men till *sommaren* är ni ej säker! Skaffa mig därför "solstrålar", Hokus, tillade jag, försökande att skämta.

Hokus smackade med tungan:

— "Solstrålar" — — — mumlade han längtansfullt.

— "Norrskensstrålar" svida icke så godt, ifyllde jag och klappade trollkarlen på hans numera ej så tjocka mage. -- —

Men skulle jag tro mina ögon, eller var detta äfven en optisk — polarsynvilla?

Vid horisonten syntes i den norrskensklara polarnatten tre *skeppslanternor*, de vanliga: *röd*, *grön* och *hvit*.

Var det kanske *mitt skepp*, var min första tanke! — *Omöjligt!* — Men jag ville dröja, ty vädret var vinterstrålande vackert, fast bistert, och tiden var midt på dagen.

Vinden var förlig och god! Om en timme kunde skeppet vara hos *oss*, eller *skeppen*, ty vid närmare efterseende voro de två. Men hvilka?! —

Ur stånd att beherska mig och mitt heta blod, som började svalla af *hänryckning* och glädje, ropade jag:

— Hokus, kan ni "*boxas*", så: kome an! Och därmed gaf jag trolldoktorn en lekfull men känslofull stöt mellan refbenen.

— Oj! jämrade sig trolldoktorn, "solstrålar" vara bättre för magen, store Torngak.

— Hvad sa' du, "nordiske fjellyngling"? svarade jag pojkaktigt och började bombardera honom med snöbollar — så lösa, som "karnevalskonfetti".

"Trollkarlen" försökte att värja sig, så godt han kunde. Skeppen närmade sig hastigt, ja alltför hastigt tyckte jag. I nästa ögonblick observerade jag, att de förändrade kurs och styrde in i en annan isränna än den närmast mig gående, breda. Men det var omöjligt att se tydligt. De kunde likväl komma förbi oss, fast kursen ofta måste ändras i de vingliga kanalerna mellan de kolossala isflaken.

De voro i alla fall så nära, att de borde kunna uppfatta mina rop.

Jag började därför ropa an dem och springa längs iskanten, men mina rop förklingade ohörda och endast styrbords lanternor syntes.

Jag satte mig i snön, beredd på att återvända till vår koja och öfvervintra där. —

Med hvar dag, som gick, kommo vi närmare sommaren och solen. Genom att gräfva ned vår björn utanför hyddan och hålla noggrann vakt, skulle vi måhända kunna nedlägga mera vildt och öfvervintra i vår koja. Lanternorna, som jag sett, voro troligen en vanlig polarvilla.

Hokus för sin del misströstade ej, att proviantén ej skulle räcka.

I detsamma kom en stor drifvedsstam flytande, tätt in till iskanten, och jag högg genast fast den med en järnskodd tältstång till gondolen, som jag funnit och nu begagnade som vandringsstaf.

I morgon, tänkte jag, vill jag försöka min fiske-

tur och gick mot Hokus, som lik en svart punkt sågs röra sig på afstånd.

Men dessförinnan for min blick åter utåt hafvet.

Skeppen hade, som genom ett under, åter ändrat kurs, denna gång, alldeles rätt på mig och jag beslöt — att icke gå hem, utan började åter ropa af alla krafter.

Öfver en halftimme höll jag på därmed, tills jag var alldeles hes.

Hokus stod nu vid min sida!

— Det är irrbloss, store Torngak, sade han, pekande på lanternorna.

— Nej, svarade jag, det är två skepp.

— Omöjligt, återtog medicinmannen lugnt, hackande tänderna.

Då fick jag en idé och lät min elektriska lykta blänka, som en fyr, tre gånger *tre* gånger och därpå stadigt i fem minuter. Och — de fem minuterna voro ej gångna förrän det främre skeppet upprepade min signal, till tecken af att vi voro uppmärksammade.

Jag släckte strax min signal och därpå fick Hokus ropa.

Skeppen närmade sig oss alltmer, tydligen seglande i *vår* ränna. Då och då gaf äfven jag till ett hest: "ohoj!" —

Jag lät slutligen åter min lykta blänka. Ljuset i den skulle ännu räcka nära en timme.

Därpå hörde jag till min stora glädje komman-

dorop och kettingen till en fallrepstrappa gnissla, ty det ena skeppet styrde alldeles utmed iskanten.

Ett par minuter därefter hade jag, i ett glädjesprång, kastat mig från iskanten och upp på trappans nedersta plattform, innan man ombord hunnit kasta ut så mycket som en tross åt oss. —

— Hoppa, Hokus! skrek jag nervöst och räckte honom handen.

— Jag väntar store Torngak, vattnet vara kallt!

— O, sölkorf!!! brast jag ut, må du då skylla dig sjelf!

I samma ögonblick hade jag kastat min "lasso", som jag bar öfver ena axeln, om "trollkarlens" lif, och innan denne visste ordet af, låg han på magen mellan mina fötter.

Det var i "grefvens" tid! Ty i detsamma ljöd det öfver relingen på *engelska:* Allt klart!

— *Allright!!!* jublade jag och reste upp "angekoken".

— Förbaskade "sölkorf"! röt jag och ruskade honom eftertryckligen i "hampan".

I nästa ögonblick ilade jag, lätt som en yngling, uppför fallrepet, följd af Hokus, som en isbjörn, ty gubben kröp på alla fyra.

På öfversta trappsteget till fallrepet slog jag mig för pannan.

— *Min kikare och min ballong!!!* väsnades jag.

— "Putz weg", liksom "solstrålarne", mumlade Hokus på sitt tungomål, sörjande!

— Jag hörde ej på honom, utan bad närmaste man inom relingen att strax föra mig till skeppets kapten.

Denne tecknade mot en axelbred äldre man, som kom mig till mötes!

Jag skyndade emot honom, för att presentera mig och förmå honom medtaga mitt bagage och hufvudsakligast min tub! —

— Kapten Punsch, polarresande! sade jag bugande.

— *John Franklin*, kapten på H. Maj:ts skepp: *Erebus.*

Jag höll på att "trilla af pinn", så häpen blef jag vid denna presentation.

— Det andra skeppet är således: *Terror*, kapten *Crozier?* frågade jag, kippande efter andan!

— Stämmer, sir! svarade den man, som presenterat sig, som "Franklin" och fortsatte: Ni tycks känna oss och våra skepp åtminstone "par renomé", sir?

— Hvilken nordpolsresande gör icke det, herr kapten! utbrast jag entusiastiskt och ytterst vördsamt.

Ty karlen imponerade på mig i allra högsta grad! Jag undrar, på hvilken *lefvande* varelse, han ej skulle *gjort det.*

Kaptenen syntes gladt rörd!

— Mycket välkommen, sir! utbrast han hjärtligt och skakade min hand.

Jag kramade hans till svar, och denna hand kändes verkligen mera "slät" än en liten "frökens", i sin tjocka pelshandske! Jag förstod äfven hvarför denne "gentleman" bland sjöbussar behöll handsken *på* vid handtryckningen!

— Och nu, fortfor min värd, låt oss gå ner till mig och ta en välkomstbägare, så få vi språkas vid! —

Förslaget var ej oäfvet — men — —? tänkte jag.

Hokus var redan omhändertagen, och jag hörde honom redan tala om "solstrålar", med en tolk bland besättningen.

Han var — ogenerad, som vanligt, ja, mer än någonsin, och jag lät honom hållas och följde min värd.

Mitt bagage blef *glömdt — och undrar någon på det!* —

I trappan till kaptenens hytt, blef jag först herre öfver mig sjelf och beslöt: att ta' saken *gladt!*

Ty "spöken" äro mycket "gemytligt" folk, om man tar dem på den "rätta bogen", hade jag hört sägas af "spiritister" m. fl. Det var dock första gången *jag* haft den äran!

Spöket, ty det var ju ett sådant, gick före mig i trappan och förde mig in i sitt "allra heligaste", samt hjälpte mig artigt af med pelsen, och tog där-

efter af sig sin egen, samt *tände ljus*, hvilket sistnämnda jag särskildt höll *det* räkning för.

Jag bjöds artigt att taga plats i en bekväm skinnsoffa vid spökets sida och hade nu god tid, att på mycket nära håll, bekanta mig med den celebra uppenbarelsen.

Det var en ett par och sextio års man, med gråsprängda krusiga lockar vid öronen och kal hjessa! Blicken var ovanligt intelligent och munnen energisk.

Det var klädt i den engelska flottans befälhafvareuniform från 40-talet; fadermördare, tvåradig syrtout med ståndkrage och kring denna ett ordensband, med tillhörande "kommendörsklick", samt på bröstet ett par mindre ordenstecken. —

Uniformsrocken fulländades af ett par epåletter, med svajande fransar af känd modell och af äkta guld, ty de blänkte, trots sin ålder, värre än "sola i Karlstad". —

På bordet framför oss stod redan en groggbricka och några långskaftade engelska, nya, kritpipor, jämte en kardus "knaster" framdukadt. —

— Låt oss tömma en "bottenfock" — till välkomst å "Erebus" och röka en pipa på gammalt manér, ty jag har inga cigarrer, sade skepparen och fyllde i glasen. —

— Det skall smaka, svarade jag, numera vid mitt gamla humör, ty gubben var ju allt för älskvärd!

Sedan äfven jag serverat mig en grogg och stop-

pat en pipa, samt tändt den, höjde värden sin pokal och skålade med mig, önskande mig: hjärtligt välkommen!

Och därpå var konversationen omedelbart i full gång! Groggen smakade gudagodt och "knastern" likaledes, hvarför jag komplimenterade min värd.

— Ja, svarade han, vi ha fått en makalös utrustning med oss! —

— Och den räcker än? frågade jag förvånad.

— Jorden är ju *rund*, utan begynnelse och ända, svarade kaptenen och något annat svar fick jag inte. Jag beslöt att ej vara alltför frågvis. —

Men jag tydde svaret så, att för honom och hans "gastar" var allt åter *fullt*, mellan hvart hvarf han seglade *jorden*, eller polarhafvet rundt!

Lyckliga spöken, tänkte jag.

— Jag tycker mig känna ert namn, kapten, återtog spöket därefter. *Är ni från en långt förfluten tid?* —

Jag baxnades vid frågan, han tog också mig för ett *polarspöke*. — Nå så godt var det!

— Jag mins inte med säkerhet, när jag sist preexisterade, men att jag *existerar nu igen*, det vet jag, svarade jag.

— Nej, nej, det är inte så godt att veta, återtog kaptenen och klingade igen.

Han drack, som en — skeppare. Jag beslöt att vara på min vakt, ty spöken äro ofta "fulla af hin".

Det kunde dricka mig "bondis" och sen hyfva mig öfverbord.

— Ni är icke engelsman? blef nästa fråga.

— Nej, men *midt emellan*, jag är född *svensk* och för närvarande *amerikan*, svarade jag.

— Allright, svensk är en *präktig nation* och "yankees" äro våra "bröder". Svenskarne ha ju ock "bröder"?

— Ack, kapten, låt oss icke tala om det! Norrmännen äro födda till bråkmakare. Det är ingen välsignelse med det "broderskapet", har jag hört sägas, svarade jag.

— Ah, bah! Vänskapsgnabb, skrattade spöket.

— Ja ni kallar det *så*, sir — men vet ni, hvad "æresfölelse" och dylikt vill säga? — "Æresfölelse", det är *norska* det! fortfor jag.

— Är inte "vrövl" också norska och norrmännen en ung och "rask" nation? frågade spöket, åter skrattande.

— Jo, jag vill minnas det! svarade jag.

— Well, hur mår Hennes Majestät *drottningen?* frågade åter spöket därefter — bytande om samtalsämne lika fort som en tidnings-intervieware.

— Jo tack godt, som jag tror, svarade jag.

— Och kronprinsen? —

— Albert Edward — famost! Ty se, *det är en glad kronprins*, fortfor jag, mest för att smickra engelsmannen. — "*Punsch*" känner jag också tillade jag,

för att byta om samtalsämne och ej "förplumpa" mig. Ty jag kände min oskyldiga "frispråkighet".

— Oh, "Punsch"! gapskrattade spöket och slog sig på knäna. Skål för drottningen och sen för kronprinsen och — *Punsch* tillade min värd.

Jag tog skålen åt *mig* och bockade mig vördnadsfullt.

Men nu tyckte jag, att det kunde vara *min* tur att fråga.

— Hvar äro vi? började jag, sedan jag läppjat på groggen.

— Vi äro strax vid — *polen*, sir, svarades.

— *Polen*, utbrast jag jublande och omfamnade i min hänryckning spöket. Tack, tusen tack för det ordet, heders- — hur ska jag säga? frågade jag och sökte efter ett lämpligt ord — på engelska. —

— Säg *"farbror"*, svarade den älskvärde gamle skepparen och klingade med mig, samt klappade mig på axeln.

Jag klingade, betydligt uppiggad öfver spökets ungdomlighet. Och ändå var *det* född: *1786*. Aldrig i mitt lif hade jag tänkt mig en *sådan* ära! Mycket öfver *100 år* och därtill en af verldens märkligaste polarfarare, fast han ej fann — *nordvestpassagen!*

Han hade dock hjälpt mig att finna — *polen*, — *om* han ej *"dref"* med mig.

— Spöken äro aldrig att lita på, men *John Franklin* var ju ej ett vanligt — åkerspöke.

— När kunna vi hoppas vara framme? sporde jag nyfiken.

— Beror på, står denna vind sig i *morgon* — annars senare, svarade polarfararen, "storm"säkert.

Jag omfamnade honom åter — och nu först märkte jag, att famntaget kändes något, hur ska jag säga — *luftigt*, hvarför jag instinktmässigt knäppte min rock, oaktadt det var full rumstemperatur i kajutan.

— Det är rätt, var rädd om *magen*, polartemperaturen är ej att leka med, återtog min värd, som genast observerat min rörelse och hörbarligen trodde att min försigtighet härledde sig af det nära grannskapet till polen! —

— Apropos, polen! — Känner ni min landsman *André* och vet, om han varit synlig på dessa breddgrader? vågade jag fråga. Ty *André* intresserade mig fortfarande på det lifligaste.

Spöket log.

— Packisgördeln är polens ringmur. Ingen forskare har ännu kunnat genomtränga *den* förskansningen, svarade han.

— *André*, föredrog därför att begagna sig af — *luftvägen*, skyndade jag att svara. —

— Dålig farled, luften är för litet kompakt för en *seglare*, svarade den gamle sjöbussen.

— Ni tror således inte på ballongen, som transportmedel i de arktiska regionerna, kapten? Men, besinna det — fågelvägen är den *kortaste* och mest

hinderfria. På den vägen finnes inga "drifisar", invände jag.

— Sant, när "flygmaskinen", med *vingar* och *stjärt*, en gång blir uppfunnen! Och modellen har man ju, sådan den *bör* vara. Studera *fåglarna,* herrar uppfinnare! slöt spöket.

Jag gaf det obetingadt rätt, fast jag sjelf var æronaut, och lade hans råd på minnet. —

— Ni tror således ej, att min djärfve landsman lyckats med sin färd? återtog jag.

— Näppeligen! Voren I personligen bekanta?

— Nej, han var "smålänning" — från *Grenna,* tror jag, endast bekant för sina *päron,* svarade jag oskyldigt, för att orientera spöket i "gamla Sverige". *Det* tycktes le åt min naivitet, fast det sjelf var "boret" i *Spilsby, Lincolnshire,* som ingen menniska hört vara berömdt för något — om ej som min värds födelseort.

— Då förstår jag er landsmans passion för — *päronformen,* som transportmedel, svarade spöket litet elakt och skrattade! —

Jag beslöt nu att inte alls tala om *min* ballong, ty spöket var, som alla gamla herrar, i hög grad — *konservativt,* icke minst som sjöman! —

Och jag undrar icke därpå, "gubben" ombord hånade äfven *min* ballong och kallade den en — *barnleksak* till sjös! —

I detsamma såg jag ut genom ett af kajutfönstren och utbrast:

— Hvad nu — ett intensivt *eldsken* om babord? —

— Det är en af *polens fyrar*. Ni kommer att få se *många* sådana vid vår *midvinterfest*, svarades.

— Ni ämnar er således på *fest?* frågade jag.

— Ja, och ni följer naturligtvis med. Det blir en *munter* fest, isynnerhet *vår* — *nordpolsfararnes! Och ni är ju polarresande?* ljöd det från min värd.

Jag spetsade öronen.

— "Haverist", rättade jag sorgset. —

— Alldeles, som jag och min besättning, ty jag *frös inne!*

— Äfven jag och min besättning! Mitt skepp och dess besättning ligga dock välbehållna i *Smiths sund*, återtog jag.

— Då råder jag er att *vända om* till våren, samma väg ni kommit, varnade spöket.

Underrättelsen var nedslående. Men spöket fortsatte:

— Dock när ni personligen kommit så långt som ni gjort och blifvit bergad af *mig*, så följer ni naturligtvis med på festen, ni och er tolk, som förmodligen är — "angekok"!

Jag nickade åt den senare frågan.

— Men jag har ingen frack med mig, och inte ens en ren *löskrage*. —

Min värd skrattade, så att han måste hålla sig för magen.

Hokus går själf! etc. (Se sid. 235.)

— Vi ha tvättinrättning ombord! Till i morgon qväll, då festen börjar, skall allt vara klart, svarade han och klingade åter med sitt glas.

— Då är jag lugn, sade jag, och går gerna med på bjudningen samt tackar vördsammast!

— Ja, ni kommer att få muntert, kapten! Er tolk kan också följa med, ty skeppet blir utrymdt, när vi komma i hamn. Han gör nog inga svårigheter af brist på — ren löskrage, förmodar jag, återtog den gamle skepparen och smålog. —

— Det skulle icke heller *jag* gjort, men jag gissar, att sällskapet blir valdt, när *ni* är med på festen, svarade jag artigt. Och förresten öfverlåter jag allt åt er, sir, som visat mig så stor välvilja. —

Men, jamaikan var stark; tillåter ni, att jag hvilar mig, efter mina strapatser, till festen i morgon? frågade jag, afbrytande.

— Ja ni har rätt, ni kan verkligen vara i behof af hvila!

Och kaptenen ringde! —

Ögonblicket därpå stod en "gast" på tröskeln och gjorde honnör på vanligt sjömansmanér.

— Tom, följ denne gentleman till hans kajuta och laga, att han ej blir störd af någon ombord, befallde befälhafvaren på spökskeppet. Och nu, fortfor han därefter, vänd till mig: Sof godt, kapten, mina kanoner skola väcka er, ty när jag saluterar, äro vi i hamn! —

Jag bugade mig förbindligast, och följde "gasten", ty jag var verkligen så trött och sömnig —

att icke ens åsynen af "polen" och dess ena ledfyr intresserade mig.

Men i morgon!

Jag infördes i en stor och rymlig hytt. Ombord å "Tur" hade jag det ej beqvämare.

— Hvar kommer min reskamrat att inlogeras? frågade jag kajutvakten. —

— I hytten bredvid denna, sir, svarade han och gjorde honnör.

— Om han skulle fråga efter mig och vilja in hit, så släpp in honom! befallde jag.

— Allright, sir! Och därmed gjorde vakten "helt om", helsade åter och gick. —

Jag beundrade disciplinen ombord, som var fullständigt: "man-of-war"messig. På "Tur" gick det mera kamratlikt till.

Därefter klädde jag af mig och lade mig, alldeles som jag varit på ett af hennes brittiska majestäts skepp, på ett sydligare farvatten! Bädden var som jag väntat "förstklassig".

Det var annat — än i snöhyddan på isflaket.

Jag kunde dock ej somna, ty tusen tankar dansade galopp i mitt hufvud. Situationen var äfven, minst sagt — *sagolik.* Drömde jag eller var jag vaken?

I detsamma klack jag till, ty det knackade på min dörr.

— Stig in, skrek jag oförskräckt och "trolldoktorn" kom in halfnaken, något osäkrare på benen än

eljes, gnolande på en "arfenik-pingasut"melodi och sparkande med benen, som en sprattelgubbe.

— Tsing la, la. Tsing, la — — —

Jag var vaken! —

— Hur mår ni Hokus? frågade jag, litet strängt, fast jag storskrattade inom mig. Ty scenen var verkligen öfverväldigande komisk.

Hokus satte sig och "fånade" på mig, som en drucken.

— "Solstrålarne" gå rundt i hufvet på mig, liksom jorden, store Torngak-(hick)-ak! mumlade han.

Karl'n var "bondis".

— Gå och lägg sig! befalde jag.

— Store Torngak, om jorden rullar här vid polen, hvarför kan också icke jag få vara lite — på *ku-kulan*, (hick) jollrade "trolldoktorn" och höll på att somna där han satt! —

Jag ringde och kajutvakten kom!

— Visa denne gamle man in till sig och hjelp honom att komma i säng, sade jag till "gasten".

— Allright, svarade denne och försökte resa på Hokus.

Men denne "gaskade" upp sig, rätade på sig och svarade, med drucknas vanliga tvärsäkerhet.

— Ånej, store Torngak. *Hokus gå sjelf!* Tsing la, la etc.!

Och därmed *sparkade han tvärt genom magen på*

spöket, med sina grönländska "kamiker", så att foten stack ut på spökets rygg!

Därefter försvann han, ungefär som han gjort sin entré, följd af kajutvakten. Jag log åter inombords, men låtsade, som "det regnade", då Hokus "pas" ej tycktes genera "gasten" det allra minsta.

Men inom mig gratulerade jag min dansante reskamrat — till den utomordentliga disciplinen ombord på "*Erebus*". —

Här var ej platsen att *tänka*, det fann jag.

Jag blåste därför ut ljuset på mitt nattduksbord och kastade mig i "Morfei armar"!

SEXTONDE KAPITLET.

På "Ägirsdrecka" — vid Nordpolen.

Jag gör toalett för festen. — En öfverraskning för en vanlig menniska. — Jag är "fashion". — "Trolldoktorn" snarkar och är törstig. — På spökskeppets däck och i polarhamnen. — Jag blir artigt "fockad" under däck. — Hokus bondsk. — Ursäkter. — En kunglig värd. — I festslottets entré. — Jag börjar begripa -- något. — Komiskt toalettmissöde. — Nationell animositet, ifråga om ett herrmode. — Charmant värdinna. — En välkomsthelsning i Eddastil. — Ett interview med en hofskald. — De' var *värde!* — Jag är lugn för Hokus. — En ytterst angenäm bekantskap. — Lärd konversation vid taffeln. — Jag utbringar ett "evoe". — Nachspiel. — Åter på upptäcktsfärd i — polarsalongerna. — Interview med Hokus. — Jag blir tagen för en kollega till denne.

Bom, bom! dundrade det, tre gånger från "Erebus" salutkanoner! Vi hade nått en af *Nordpolens* hamnar, och jag gnuggade sömnen ur ögonen och var raskt på fötter.

Jag såg på mitt ur. Det visade 12,17 min. e. m. Ute herskade, förstås, mörker och jag tände därföre ljus och började min toalett. —

Men hvad betydde detta?!

På en stol bredvid min reskostym, ur hvars fickor jag plockat upp allt dess innehåll, låg — min bästa *frackkostym* och en ren stärkskjorta m. m. liksom direkt hemtadt från — *"Tur"*.

Jag klädde mig således i fullständig högtidsdrägt, till festen, under det jag låtsades som ingenting, tänkande: På ett "spökskepp" passar det sig naturligtvis ej att förundra sig öfver *någonting!* Och jag gjorde det ej häller — *hädanefter!* Ty jag var nu fullkomligt inne i situationen och liksom "barn i huset".

Jag lindade emellertid min smäckra och mjuka *"lasso"* kring magen, innanför pantalongerna, och stoppade min revolver m. m. på mig. Det var ju *allt* hvad jag förfogade öfver för närvarande. Men det kunde ha varit — *mindre*, tänkte jag därefter, glad.

En del menniskor äro *aldrig* nöjda, och det är — *deras olycka!*

Sedan jag granskat min toalett och funnit den "fashion" hade jag ej mer någon önskan — för tillfället åtminstone. —

Hvem visste förresten, om mina önskningar kunde uppfyllas af min artige värd. Jag ville inte riskera att allt för mycket taga hans vänlighet i anspråk.

Jag såg på mitt frackuppslag. Till och med några af mina ordensband och min "champion-medalj" som mästerskytt sutto där!

Handskar och parfymerad näsduk lågo i min "chapeau" — hvilken uppmärksamhet! —

Jag gick in till Hokus, för att se, hur han mådde — efter gårdagen.

"Trolldoktorn" snarkade som en trumpetande elefant.

På hans stol låg dock hans vanliga drägt. Nåja, det var nog *hans* högtidsdrägt, bara fläckarne kommo ur.

Och han ville nog ej ha någon annan!

Men *jag* hade ju skyldighet att uppträda som en "verldsman" och ej som en grönländare — när det nu gick för sig!

Jag väckte "trolldoktorn", som *först nu* trodde sig se spöken.

— Store Torngak, jag känner knappt igen er i denna drägt. Ni ser så "festlig" ut, sade han.

— Ni är ock bjuden på fest, Hokus, i er hvardagsdrägt, invände jag.

— Blir det inte fråga om hvalfiskfångst, kan jag nog uppträda med den hvarsomhelst på polarområdet, svarade han.

I detsamma kom jag att tänka på "farbröderna" i Andra kammarn, därhemma i Sverige, och hur de uppträdde å hofbalerna.

— Ja, det går nog, Hokus! svarade jag. Men lofva mig att icke ta för starka "solstrålar", som igår, bad jag.

"Trolldoktorn" tog sig åt pannan och såg bedröfvad ut.

— Ja, *det* är följden, Hokus, det kallas "bondis" och "sjelfförakt" på mitt hemlands språk! Men ni grönländare ha inte ord för eländet, tröstade jag. Ty jag tyckte synd om kräket!

Derefter bjöd jag honom ett glas vatten.

— Drick ur det här, så blir det bättre, fortsatte jag ordinerande.

Han sväljde vattnet som en turbin.

— Tack, store Torngak, sade "solstråle"offret och tömde därpå hela karaffen med sitt innehåll af smält snö.

Jag beklagade, att det icke var en amerikansk flodångspruta, ty Hokus frågade därpå matt, om det snöade ute, och slickade sig om munnen. Han var synbarligen rädd att få dricka en ocean af saltvatten.

Jag gick upp på däck, under det han klädde sig.

Däruppe var det bitande kallt, ehuru lugnt och stilla, hvarför jag svepte ytterkläderna, som jag tagit på, noggrant omkring mig.

Rundt om mig på däck rådde bland "gastarne" ett rastlöst lif! Segel beslogos å master och rån, ändar och löst tågvirke, "skötos upp" m. m. Allt gjordes klart som till en "uppläggning" för en längre tid.

I hamnen, som var klart upplyst som midt på dagen af ett intensivt grönhvitt sken, ej olika norrskenets, från en under eruption varande vulkan, större än Vesuven, vimlade det af förtöjda fartyg från alla

århundraden, alla polarresande, och en massa nationers flaggor svajade från dess masttoppar och "gafflar".

Storbritaniens röda duk med dess unionsmärke, var dock den förherskande, och på däcken och längs kajerna i land, rörde sig massor af kolsvarta figurer, i varma polaröfverplagg, hvars jätteliknande skuggor skarpt aftecknade sig å den omgifvande terrängen och dess höga klippväggar, liksom pansrade med is och snö.

Midt i bergväggen syntes en gigantisk portal och därinnanför ett mer än kilometerbredt och lika högt hvalf till underjorden. Det var entrén till festpalatset!

En hand slog mig på skuldran, och när jag vände mig om, stod min värd framför mig, åtföljd af ännu en gentleman i trekantig, engelsk sjöofficershatt. Jag presenterades raskt af "Erebus" kapten för den främmande, som syntes vara jämnårig med mig. —

— Det var den förres närmaste man i befälet: commander, sir *James Fitzjames*, en lefnadsglad man af mitt eget skaplynne. Och ändock var han, liksom chefen, *ett spöke!*

— Lunçhen är dukad i matsalongen! erinrade den förre. Vi öfriga officerare ha redan frukosterat, innan vi saluterade och löpte in hit. Men du kan vara hungrig, om du, som jag förmodar, sofvit godt! ljöd det förbindligt från den artige värden. —

— Jag har sofvit, som en isbjörn i sitt ide, sva-

rade jag och följde de begge herrarne till matsalongens trappa.

Jag tänkte fråga något, som föll mig på tungan, men afbröts af chefen, som visst tyckte, att jag gick i vägen på däck.

— Trappan rätt ner till venster, där finner du din kajutvakt. Och théet kallnar! Om ett par timmar skola vi gå iland, och sir Fitzjames och jag skola ha äran hemta dig till festen!

Därmed förde chefen handen till hatten och gick vidare framåt däcket!

Det var en ovanligt förbindlig, men stel morgonhelsning — fullt "english"! Kanske han ville öfverraska mig desto mer med att slippa afge några förklaringar. Min nyfikenhet var visserligen ställd på "helspänn", för att tala i jägarstil — men jag var lugn, som om det gällt en klubbsammankomst, hemma i Newyork.

Hokus var redan före mig vid matbordet, men han hade ingen aptit. Den delikata engelska biffen på björn m. m. smakade ej grönländaren.

På måfå frågade jag uppassaren, om han kunde servera Hokus en sill?

— Jobevars! svarades, och så kom Hokus mage åter i godt skick. —

Efter frukosten snyggade jag upp "trolldoktorn" så godt jag kunde, samt lånade honom min smutsiga

näsduk, som var relativt ren i hans händer, samt tog löfte af honom att ej snyta sig i fingrarne på festen.

— Store Torngak, svarade naturbarnet och drog fram ett par sälskinnsbälgvantar ur fickan, om jag sätter på mig dom här, när jag snyter mig, så bli fingrarne ej smutsiga, "lommeduken" kan vara bra att knyta in det en inte orkar äta upp på kalaset, svarade han bondskt.

"Trolldoktorn" gjorde mig förtviflad, och jag beslöt att låta honom sköta sig sjelf, hur det än månde gå!

"Gastarne" ombord på spökskeppet voro ju äfven inbjudna, det var således "blandad societet", och Hokus skulle sparas den förödmjukelsen att bli ett åtlöje för spökena — om detta var meningen. Men jag kunde ej tro det! —

I alla fall intresserade mig den sällsamma "spök"-festen mer och mer. Kanske det fans verklig *jämlikhet* bland dem. Och kanske äfven verklig *frihet* och *broderskap*. Hittills hade jag ju ej haft skäl att tvifla därpå — jag hoppades därför att få en *glad afton* vid polen!

Men hvem hade kunnat ens drömma, att *jag* skulle nödgas uppträda som en dandy — *där*.

Ty jag hade verkligen rest mot polen för att friska upp mig med lite ursprunglig *natur* undan verldsstadens förfinade — onatur.

Precis på utsatt tid trädde chefen och commandern på "Erebus" in i min hytt, begge i full parad.

— Om förlåtelse, för det jag lemnat dig ensam, men du förstår, tjensten framförallt och den har de senaste timmarne tagit mig helt i anspråk, men nu är jag till din tjenst och hoppas, att du icke haft alltför tråkigt i din ensamhet, eller rättare sagt: fångenskap, ty jag var rädd, att du som främling skulle tappa bort dig i den här villervallan, sade kaptenen hjärtligt och muntert, helt olik sig sen då vi sist träffades, under hans tjenstgöring. Jag fick aktning för hans pligtkänsla och förstod, att jag under det fartyget gjordes klart för förtöjning blott gått och "skräpat" på däck.

Jag svarade några lika artiga fraser, skyllande på min nyfikenhet öfver allt det gåtfulla i omgifningen. Och jag hade skäl att vara nyfiken, som en Stockholmare.

— Ja du har rätt, det är ju första gången du är vid polen på fest, svarade min värd, och jag har visst glömt att säga dig, att vi äro gäster hos sjelfva *sjökonungen: Ägir*, hvars rike sträcker sig ett godt stycke söder om polcirkeln, där *Neptunus* kungadöme tar vid, tillade kaptenen.

Jag baxnade och trodde mig drömma -- men jag var ju bland idel — andar.

— Men kom, låt oss gå, din tolk har jag öfverlemnat i goda händer, fortfor min värd och knäppte igen sina ytterplagg.

— Jag tackar "farbror", svarade jag och tog på mig min pels.

Mr. Fitzjames hjelpte mig förbindligast, därpå trädde vi ut, och ett ögonblick senare trampade jag *nordpolens* jord, eller rättare sagdt *underjord*, ty det hela var ju ett "under" och sir Fitzjames upplyste mig, att öfverjorden vid nordpolen var alltför *sval*, som festsalong vid denna tid på året.

Vi stego på, genom den praktfulla entrén, hvars make jag aldrig skådat och inkommo först i en tambur, där vanlig rumstemperatur rådde, fast ingen värmeledning syntes till.

I entrén och afklädningsrummet myllrade det af gäster i de mest skilda drägter från olika tidehvarf, mest dock uniformer, på hvilka jag såg, att jag befann mig bland idel sjöbussar.

Mr. Franklin skakade hand med dem, till höger och venster.

— Det är alla polarresande från "*Cabot*" till er sjelf, mr. Punsch, upplyste mr. Fitzjames skrattande, då han såg min förvåning.

Ty jag var verkligen yr i hufvudet — redan.

Jag och mina kamrater "riggade" oss framför en trymå, hvari jag tedde mig som en pygmé i förhållande till spegelns jättelika dimensioner. Till min utomordentliga förvåning fans ingen enda frackklädd person i den lysande samlingen mer än jag och — *rockvaktmästaren.*

Jag gjorde mr. *Fitzjames* skämtsamt uppmärksam på saken, och han svarade skrattande.

— Det är hans herlighet hafsgudens gamle trotjenare: *Ejder*, som väl kommit öfver dräkten på något behändigt sätt, för att vara klädd efter senaste modet — i Stockholm-Sweden, svarade han litet spetsigt.

Jag tänkte tillägga: och *Paris*, men bet mig i läppen, för att ej såra den brittiska nationalfåfängan, när jag ej kunde nämna *London* med dess livréklädda betjening. Det fans animositet mellan de begge nationerna äfven vid polen.

Därpå trädde vi in i matsalen genom en oändlig räcka af sagolikt strålande gemak, det ena mer glänsande än det andra, och min värd presenterade mig för *värdinnan*, det enda qvinliga väsen som jag hittills observerat, en af husets nio döttrar, prinsessan *Bylgia*, en förtjusande dam, som gjorde "les honneurs" med en grace, som strax gjorde mig hemmastadd i palatset.

Prinsessan bar en toalett som i all sin anspråksfulla elegans, dock, frånsedd den behagliga temperaturen, föreföll mig att vara alltför *legére*, trots verldsdamernas frihet i detta fall.

Hon gaf mig, som de öfriga gästerna, sin hand och jag förde den chevalerieskt till mina läppar, men min tunga var torr som en torkad fisks, och jag kunde ej få fram ett ord, fast en fras sökte arbeta sig fram

öfver mina läppar, olik de vanliga salongsfraserna, men hur skulle den uppfattas af den guddomliga?

Jag ville först höra henne sjelf öppna munnen, men sedan alla helsningarne voro undanstökade, trädde en äldre man fram till bordet och qvad godmodigt i Eddastil:

Hit hasten alla
i hafvets söner
till *Ægirsdrekka*,
ty "sjön han suger"
mer än "katarren"
i maktlös mage.

Denna lilla humoristiska, halft moderna bordshelsning mottogs med ett ofantligt jubel af gästerna, som genast höggo sig in på de många rätterna, hufvudsakligast bestående af *fisk* i alla former och till dessa skummande hvitt vin, fradgande, som om det tagits direkt från en fors som mynnat ut i hafvet!

Och prinsessan försvann, med en förbindlig helsning och ett ljuft småleende på läpparne, lemnande gästerna att sköta sig sjelfva, bäst de gitte.

Den ståtliga supén var i sanning — kunglig! Ostronen lågo feta och skinande på gyllene fat, humrarne lyste eldröda på blänkande silfver, det hvita vinet gnistrade i den strålande belysningen från tusentals underbara ljuslågor af den svagt ljusgröna jordgasen — ur sina gräsgröna kristallbägare, och jag tog mig strax friheten att presentera mig för skalden vice värden i vårt lag, som åt och drack med utmärkt

aptit, liksom gästerna. Ty af "magkatarr", detta moderna spöke, syntes ingen ha ett spår.

Sjelf presenterade sig den gamle barden, som ingen mindre än "*Sæmund den vise*", en bekant Edda-

Hon gaf mig som de öfriga gästerna sin hand etc. (Se sid. 246.)

skald och författare till, om jag minnes rätt, den gamle gästabudssången: *Hymers qväde* (Hymis qvida) i hvilken Ägir beskrifves, då han första gången, efter ett gästabud hos "asarne", tog sig friheten, att ehuru blott hednagudarnes "landshöfding", bjuda dem samt och synnerliga till *sig* på gästabud *årligen* och "dunderguden" *Thor* därvid åtog sig, att skaffa hafsdrotten ett mjödkar, tillräckligt *stort* för brygden af asadrycken. Detta gjorde ock Thor, så att de förnäma gästerna (som troligen fruktade att bli undfägnade med endast *vatten* hos hafsdrotten) fingo dricka sig otörstiga af sitt starka lifselixir. —

Sedan dess var *Sæmund*, naturligtvis "hofskald" hos hafskungen!

Gubben var särdeles älskvärd och meddelsam och jag "pumpade" honom på åtskilligt, som för alla de andra gästerna, hvilka voro som barn i huset, för *mig* naturligtvis var idel *nytt*.

Så frågade jag honom först, om prinsessan *Bylgia* var stum, som en *fisk*, efter hon inte sjelf sagt ett ord åt mig.

— Nej, inte precis, svarade han och log, samt lutade sig mot mitt öra: hon har "simhud mellan tårna", och det är värre, till och med för en sjöjungfru, hviskade han diplomatiskt och tillade högre: liksom alla *Ægirs döttrar*, hur "söta" de än voro föröfrigt.

Hvad skulle han sagt på — *vers?* —

Det var en vigtig upplysning, och jag beslöt att inte mer vara "blyg" som en del balgäster af "fisk"-blod, när det gällde att konversera med damerna, af hvilka jag misstänkte, att det nog skulle finnas flera, ehuru denna sal endast tycktes vara afsedd endast för herrar!

— Aro asarne och deras asynior äfven här i qväll, sporde jag vidare, som i förtroende, högst nyfiken.

— Ja, de spisa naturligtvis i *högsäten* vid den kungliga taffeln, om ej i enskildt rum, svarade vännen Sæmund och tillade: På gästabudet finnes dessutom både *underbefäl* och *matroser* vid alla polarfarande nationers flottor och äfven privata polarforskare, som ni, hvilka det gått på "sned" för, när de haft djerfheten tränga för långt mot Agirs hufvudpalats vid polen.

Det var en mycket vigtig upplysning! Jag och Hokus togos sålunda fortfarande för — spöken! Jag skulle nog vara mer försigtig hädanefter, ty det kunde helt säkert skada oss, att röja vår af en slump påtvingade — roll.

Hokus skulle helt enkelt *tro*, att han nu vore kommen till de "sälla jagtmarkerna", han som förut måst ha till lefvebröd att påstå sig vara så intim med *sina* hedniska gudar. Hur lätt trodde han ej *mig* sjelf vara en "*Torngak*" af de sinas gudomligheter. Jag

var lugn för honom! Han skulle nog känna sig ännu mer "enkel" här och icke uppträda med den auktoritet, som han visat bland sina, för resten rätt skeptiska, grönländare!

Jag klingade med gamle Sæmund och bad honom presentera mig för min närmaste bordsgranne, en gammal skeppare i klassisk drägt, som intresserade mig på det högsta.

Om *André* ansåg jag olämpligt att tala vidare i denna församling.

Sæmund föreställde mig, till min stora förvåning, för den *förste* polarresanden, beundransvärd i åminnelse, såväl hvad lärdom som upptäckarebedrifter beträffar, ehuru jorden på hans tid ej ansågs så stor som den nu bevisligen är.

Den gamle hedersmannen var greken: *Pytheas!*

Jag bad att få dricka med polarresandenas *fader* och bockade mig vördnadsfullt.

— Era bragder till sjös, liksom era vetenskapliga bedrifter ha alltid fyllt mig med den största beundran, herr professor — eller hur får jag säga? frågade jag artigt, inledande vår lilla konversation.

— Säg, som man säger nu för tiden: *skutskeppare*, svarade den gamle blygsamt, ty *våra* skepp voro ej ens så välutrustade för mötande af en ordentlig "körare", som en inomskärsskuta nu för tiden, tillade han.

— Nej, det är därföre så mycket mer beundransvärdt, att kapten vågat trotsa Atlanten, ända så långt norrut som de respektingifvande "Orkaderna", ja än längre, svarade jag.

— Ja, längre än så kom jag — innemot polcirkeln, om mina samtida *trott* mig, men "landtkrabborna" tro ju än i dag, att hvad vi skeppare förtälja är till största delen — "historier", skämtade den gamle. Och nog visste vi att berätta äfven sådana för att pigga upp dem som ingenting sett af världen. Det ledsamma var emellertid, att jag lät lura mig af dimmorna och isen och trodde att jag var vid "världens ända". Det har jag ångrat i all min tid, fortfor den gamle kaptenen och log bittert.

— Kapten var klok som lade "ror i lä" *här*, ty i verkligheten var ju "sjön slut" och där den det är kunna vi inte än i dag komma längre, trots "isbrytare" och mer. Och det är förmer att, som kapten, hafva funnit *himmels*polen än jordens *nordpol*, komplimenterade jag, vördsamt bugande mig.

— Ja, ni har rätt, utbrast den gamle astronomen, strålande; jag kryssade ju äfven på himlaoceanen. —

— Och mätte den geografiska "bredden" med er enkla "solvisare" som en hel karl, afbröt jag entusiastiskt. Man gör det knappast bättre nu! tillade jag.

— Ja, hvad beträffar *Massilias* läge, stod jag vid min iakttagelse naturligtvis i den *gamla* staden, fortsatte min bordsgranne och klingade med mig.

Alla skepparne i vår närhet lyssnade uppmärksamt till vår lärda konversation och reste sig upp samt bådo att få klinga med den nästan "glömde" polarfaranden, som kände sig mycket rörd och smickrad af den uppmärksamhet, som visades honom. Och nog hade *han* uträttat mer som polarresande än t. ex. de misslyckade "Franklinsökarne", alla andra polarfarare onämnda, som gjort fiasco, och hvilka alla, efter hvad jag hört sägas, voro med på festen.

Jag reste mig äfven därföre och utbringade ett *"evoe"* för den namnkunnige grekiske polarkaptenen, astronomen, etnografen och geografen, den *äldste* i det glada laget, hvilket "lefve" jag beledsagade med ett niofaldigt *hurra*, i hvilket alla instämde. Och hade stämningen varit "högre", skulle jag ha utbringat min toast på *hexameter*, men jublet ville ändock knappast aldrig taga någon ände!

Före mig hade naturligtvis "hofskalden" *Sæmund* hållit ett svassande, versifieradt tal för värden börjande ungefär sålunda:

Hell eder, I hjältar
och hafskringfarare!
En sak har *jag* sett,
att sjömän, som "torka",
bli gistna i skrofvet! —
Höj därför pokalen! —

Ungefär så skulle det äfven låta för att vara skepparne i smaken, och gamle Sæmund bars äfven efter supén i gullstol kring borden och hissades. Lyckligtvis blef jag ej hissad, dels som den *yngste* i laget, (gamle *Pytheas* var ju öfver 2,000 år) och dels därför att jag nog inte befunnits för *"lätt"* för de luftiga "vindböjtlarne", som festade "värre". Ty efter den ståtliga dinérn, började, i smågemaken, ett "nachspiel", som trotsar all beskrifning.

Ty här togos både "polhöjden" och "längd"graderna i bägarne, tills man såg "botten" i dem många gånger om, hvilket ju ock var i sin ordning på hafskungens fest, hur ledsamt det än är, när en skeppare går till "botten" med sin skuta i Ægirs stora bassäng! Men skam den, som i pokalen vill "flyta ofvanpå", annat än när det gäller: hur *många* "glas", när tiden för uppbrott är inne!

Vid småborden tråddes dansen lifligt med "Bomans flickor" i alla "färger" och nationaliteter och dansprogrammet var lika vexlande, som muntert!

Jag lärde ett par af sällskapet "poker", som ingen, märkvärdigt nog, kunde förut! Ingenstädes såg jag dock "sjökorten" studeras, ens som oskyldiga sällskapsspel! Till omvexling härmed berättades "skepparhistorier", den ena bättre än den andra! —

"Skeppargrädden" serverades naturligtvis ej i kaffe, utan i porlande, friskt saltvatten, ty det "grog-

gades" tappert, för att släcka af vingudens "eldigare" håfvor.

Slutligen beslöt jag mig, djerft nog, att ge mig ut på upptäcktsfärd i palatset och letade mig ut till min "vän och bror", till det yttre, den frackkostymerade rockvaktmästaren, på denna stora gudakarnaval.

SJUTTONDE KAPITLET.

Bland Asarne!

En ny "kamrat". — Framför trymån, i tamburen. — En ljus tanke, som öfvergår till visshet. — Intagande skildtvakt. — Oväntad öfverrumpling. — *En* gång, ingen gång. — "Jag blir ej rädd!" — Jag öfversätter engelska åt "dunderguden". — Denne gäspar åt festen. — Jag presenteras för asarne, m. fl. — En gammal bekant uppträder. — Jag blir ombedd att deklamera. — "Musik!" — Ett nöje i dundergudens smak. — "Mjolner", under resor. — "En genialisk uppfinning." — Tivoli, vid polen. — En leksak för "gudar". — Bekant melodi. — Jag får mig en "sväng". — En "klåfingrad gud". — Panik! — Jag går åter på upptäcktsfärd! —

Gubben *Eider* satt naturligtvis och sof bland alla sina rockar och en Newyorktjuf, som ej var alltför "grön" i yrket, skulle ha klädt af honom sjelf intill "bara benen", om han velat, utan att "gubben" skulle ha märkt det, långt mindre att hans gäster fått gå allraminst barhufvade hem!

Jag väckte därför denne "Rockus Pumpernickel", som jag strax döpte honom till, ty han snarkade till på köpet som en skeppspumpstock, hvilken gistnat

vid kolfven och ej mer förmår "suga" upp ens vattnet i "kölsvinet".

Ett blankt guldmynt, som jag samtidigt tryckt i hans hand, kom gamle "Rockus" att öppna ögonen på vid gafvel.

— Hvar hålla "asarne" hus? frågade jag, rakt på saken.

"Rockus", som tog mig för en kamrat (asarnes öfvergud förlåte honom och — mig, för att jag lät honom vara i sin tro) svarade:

— *Du* vill komma in bakvägen, kamrat, för att se på festen, eller klappa om deras "stiliga" servitöser, ty de ha alla egna uppasserskor vid bordet och dörrarna! Och håller du dig i korridorerna, eller parkerna utanför palatset, kan du gå! Skulle du möta någon af herrskapet, så låtsa bara som du har "brådtom" och gno för brinnande lifvet, återtog gubben och stoppade guldmyntet i sin rymliga byxficka, där det ännu blott skramlade af några mindre slantar.

Därefter tillade han anvisande:

— Gå den här vägen och sen till höger!

— Är "Loke" närvarande bland Asarne? frågade jag.

— Nej, Thor vare prisad! Den bråkmakaren "lax" inte att slingra sig undan i *Franangers* fors och är sen dess icke på "fri fot" längre. —

— Jag känner historien, fast den inte är från igår! Men jag tänkte, att han möjligen skaffat sig

permission — svarade jag, erinrande mig den gamla skandalen på Ægirs gästabud, under den "gamla, goda tiden".

Sedan jag därefter ordnat min toalett framför en trymå, stuckit min enkeltjusare i ögonvrån och anlagt en militärisk gardesofficershållning, steg jag morskt på, ty jag såg verkligen så martialisk ut som en svensk gardesofficer i Stockholm under fredstid och i civil högtidsdrägt.

Alla korridorer bestodo af oregelbundna, väldiga hvalf som gångarne i en grufva, och där och hvar lyste det hvitgröna behagliga ljuset ur små hål från ur berget framsipprande olja, eller gaser. Och var det de sistnämnda, så förmärktes åtminstone ej den ringaste gaslukt, fast naturligtvis ur alla remnor i jorden och bergväggarne detta underbara "fluidum", om jag så får säga, fritt utströmmade. Det var ock, helt säkert, ur denna ljuskälla vulkanen, hvilken tjenstgjorde som ledfyr vid inloppet till palatsets hamn, hemtade sin näring. Och en aning, som gränsade till *visshet*, genomfor min hjerna: *att här vore tydningen på gåtan om ursprunget till de reflexer* (såsom jag förut trott), *hvilka praktfulla fenomen nordborna med ett gemensamt namn kalla:* **norrsken.**

Jag blåste utan svårighet ut en låga och lyckades strax att åter tända den med en vanlig säkerhetständsticka från mitt etui, hur sparsam och "rädd om" hvarenda sådan jag än var! Ty jag hade ej mer än

ett femtital — en hel förmögenhet i tändstickor, i min belägenhet.

Jag vandrade vidare, utan att möta någon och vek sedan efter anvisning af till höger, försigtigtvis görande några igenkänbara tecken i min väg, omöjliga för *andra* än mig att upptäcka och tyda.

Snart hörde jag några ljud som af skramlande rustningar eller vapen, och ögonblicket därpå stod jag framför en skildtvakt, som blef något förvånad öfver min ankomst, men lyckligtvis ej skrek *i gevär!* eller något dylikt.

Och *hvilken* skildtvakt? Äfven jag studsade, men försökte se så obesvärad och hemmastadd ut som möjligt samt sträckte upp mig ännu mer martialiskt än förut, drog in magen och sköt ut bröstet, samt gaf vakten en mönstrande inspektionsblick, som en jourhafvande officer och gaf den en vårdslös nick, samt gick vidare.

Men hur gerna skulle jag ej ha velat stanna ett ögonblick, ty vakten var — en strålande skönhet, en ståtlig och tjusande *Valkyria* af intagande och oförvissnelig fägring. Till min öfverraskning hörde jag dock den ståtliga amazonen, så fort jag passerat förbi henne och vändt ryggen till, utstöta en djup, trånande suck och mumla:

— O, vid alla kämpar, hvilken stilig karl!

Jag gjorde helt om och sade medlidsamt och en smula galant:

— Ni har tråkigt på vakten, min fröken och jag undrar inte därpå.

— O ja, så tråkigt, svarade den tilltalade och vände sig bort med en gäspning.

— Ni saknar alltså, för i afton, det glada lifvet hemma i Vallhall?

— Ja då! "einheriarne" (kämparne) i Vallhall äro alla *muntra!*

— Det tror jag nog, men *asarne* sjelfva? vågade jag fråga.

— Ha här *asyniorna* med sig och då — —, svarades.

— Jag förstår, det är *familj*bjudning, och det går lite stelt till — *borta,* svarade jag skrattande.

— Ja, "Tempora" etc., nog är det skillnad på hofetiketten *nu* mot förr i verlden. — Ni är en nutida sjökämpe, förstår jag? afbröt amazonen tvärt.

— Ja, om ni så vill! Jag är från *Thule* och er landsman, svarade jag och satte enkeltjusaren i ögonvrån, samt såg "bekant" på den sköna.

— Verkligen! brast hon ut och ljusnade samt tillade liflgt: *Svensk* eller *norrman?* —

— *Svensk!* svarade jag, men tillade ej, som östgötarne, gudskelof!

En nutida "norrman från Norge" skulle, när han uppgaf sin nationalitet, nog ha sagt det! — Nu sa' den fördomsfria flickan det i stället, utan att därmed

kunna misstänkas för något "overgrep", ty hon tillade: vi ä' dock alla från "Manhem".

En tysk skulle i ett dylikt fall ha sagt: vi ä' dock alla *germaner!*

Därefter fortfor den lifliga amazonen i samma andetag helt ogeneradt och till min stora förvåning.

— Då är det min *rättighet att få kyssa er* i Odins och Frejas namn.

Och därmed ställde hon sitt spjut ifrån sig och flög mig om halsen, samt kysste mig systerligt!

Jag gjorde förstås intet motstånd, ty valkyrian var, som alla hennes systrar påstås vara, *förtjusande!*

Jag endast smått afundades de glada "einheriarne" i Vallhall!

— Nå, hur smakade det? frågade jag efteråt, skämtsamt, nästan besinningslöst, ty jag var alldeles oförberedd på karessen, enär valkyrian hade tagit mig på krigaremanér — "med storm!"

— O, gudagodt! svarade hon, behagfullt slickande sig om munnen; besinna, jag har inte kysst en kämpe på öfver *2,000 år,* fortfor hon.

Jag beklagade henne, skrattande.

— Jaså äro "tiderna så förändrade" äfven i Vallhall? frågade jag.

Hon log: En kämpe i Vallhall kommer blott dit *en* gång, liksom ni nu fått vara med och se på asarne som svensk och Ægirs gäst, ty ni är ju hans gäst, liksom de andra *sjömännen,* som de nu för tiden

kallas? frågade den sköna och återtog sitt spjut och sin tjenstgöring samt tillade: en gång är ju *ingen* gång!

— Ja, var öfvertygad därom — vaktmästare är jag *inte!* svarade jag på hennes fråga skrattande och tillade galant:

Jag är ju också er *vän*, förlåt, hvad heter ni? —

— *Hildur*, svarade valkyrian och lät mig behålla sin hand, som jag fattat och kysste, samt tillade, besvarande min första fråga: javisst!

Det var min äldsta och dock yngsta dambekantskap. Ty den manhaftiga flickan räknar — låt mig säga, minst tjugo — sekler.

I detsamma hördes steg närma sig och jag släppte valkyrians hand. Hon lyssnade och äfven jag!

Stegen kommo närmare, och ju närmare de kommo hördes tydliga sprakanden, som om den gående trampat på ryska smällare.

— Det är "dunderguden" Thor, som varit ute och "luftat" på sig litet i parken, var ej rädd, ni är ju ej någon *jätte!* sade Hildur småleende.

— Nej, lyckligtvis, svarade jag, fast jag "skam till sägandes", alltid ansetts, som en rätt ståtlig karl.

— Festvåningen ligger då helt nära parken? frågade jag.

— Ja, svarade valkyrian och ställde sig i "gif akts" attityd.

— Kommer han här förbi? frågade jag.

— Nej, icke som jag tror, men *göm* er bak pelaren till venster, föreslog den listiga qvinnan.

Jag skulle gömma mig, som en köksa nu för tiden gömmer sin "tjangs", som det visst heter på Stockholmska.

— *Aldrig!* svarade jag därför stolt, jag är en gentleman!

I detsamma vek den ankommande om ett hörn från en annan korridor, och jag såg en Herkulesgestalt passera den korridor, hvari jag stod, på ej fullt 50 meters afstånd från oss!

Hans skarpa ögon hade ock redan upptäckt *mig*, och atleten gjorde venster om och kom mig på lifvet! —

Ögonblicket var spännande, valkyrian skyldrade!

— Ha, ha, ha, vackra Hildur, du har redan skaffat dig en tillbedjare här? sade kolossen, skrattande redan på långt håll. Men kommen inpå mig, såg han min medalj och återtog nådigt, afbrytande sig sjelf:

— "För långvarig och trogen tjenst" i Ægirs tjenst, jo jag tackar, hur många medaljer ska' då icke gubben *Ejder* ha, som jag inte sett till i qväll? fortfor han, liksom för sig.

Ögonblicket därpå lutade han sig ned mot mig och såg på medaljen, utan att afvakta svar ifall han väntat sig något sådant, och fortfor:

— Förbaskadt vacker medalj, hvad står det på den, "utländska", tror jag?

Och så började den glada själen, som syntes ha tömt många "horn", stafva som en skolgosse: Ch-a-m-p-i- *Champis!* utbrast han, jo, jag tackar! Ge mig en *Ayala rey,* och bjud Hildur också på ett glas, här på stående fot! befallde han och klappade Valkyrian under hakan.

Ändtligen *tog* jag ordet, med största möda återhållande mitt skratt.

— Det står "*Champion*", ers härlighet, inföll jag af blygsamhet mot "dunderguden" ej fortsättande devisen — "*of the world*".

— Hvad betyder det, då? frågade denne likgiltigt och spetsade munnen mot Hildur, som fortfarande skyldrade, styf som lansen i hennes händer.

— Det är engelska och betyder *kämpe!* svarade jag, med tonvigt på sista ordet.

— *Hva'förslag!* brast kolossen ut, med verklig sten*tors*stämma. Hva ä' ni för slags "kämpe"? frågade han, ej utan en viss ironi och satte händerna i sidan, mätande mig undrande från fotabjellet till hjessan!

Det var då för väl, att han ej läste och förstod inskriptionen i sin helhet. Då hade han väl fått "bärsärkaraseri"!

— Jag är bland annat *skytt,* svarade jag blygsamt.

— Som min styfson *Uller*, jaså, det förändrar saken! Jag trodde, att ni var *atlet*, jag, då skulle vi

tagit oss ett *kragtag!* larmade dunderguden, helt godmodigt. "Ty jag är *stark*, jag, ska ni veta!" mullrade han mellan tänderna och knöt näfvarne.

— Jag vet det! svarade jag lugnt och log inombords, för att ej såra den originele hedersprissen, som tycktes vara vid ett briljant, om än bullersamt humör.

— Jaså, ni vet det, det är bra! Det är jag som sköter *åskan*, förstår ni, vet ni nå'n, som åskar värre än jag, så säg bara ifrån, väsnades han.

Jag blef djerf och vågade en vitz.

— Nej, det vet jag inte — om inte möjligen kanonerna i *Oscar*-Fredriks borg, svarade jag, naivt.

— Ha, ha, ha, ni är "qvick", tror jag. Förbaskadt bra sagt, vid alla jättar. "*Kanoner, som åska!*" Ha, ha, ha! gapskrattade dunderguden och höll sig för magen.

Jag ansåg ej lämpligt att tala med honom om positiv och negativ *elektricitet!*

— Kom! sade han därpå gemytligt och tog mig kamratlikt under armen, så skall jag presentera er för hofvet som en rasande rolig karl. Ty sådana ha vi ondt om och här är förbaskadt tråkigt. *Kom!* —

Detta lät jag ej säga mig *två* gånger! — Tänkte dunderguden "drifva" med mig, åhnej! Han var nog enbart *stark*, misstänkte jag, och följde därför med, högst intresserad, ty jag var ju stadd på upptäcktsresa och hade ju önskat att åtminstone få se — mina stora urförfäder!

— Jag är också född *svensk!* återtog jag med stolthet.

Dunderguden såg på mig fundersamt.

— Den vitzen förstod jag inte! Den får ni lof att förklara för mig, sade han.

— Vitzar som tarfva förklaring ä' inga vitzar, ers härlighet, fortfor jag. Men kanske jag blir bättre förstådd, om jag säger: Det var väl *milliarder brunsvedda* jättar och troll, hva' ers herlighet är glömsk af sig. Det är *svenska* det! —

— Ha, ha, ha! — "milliarder brunsvedda", det får ni lof att skrifva upp åt mig, ty det var *bra,* vid alla asar! larmade min följeslagare.

Vi kommo nu in i ett kolossalt gemak, dekoreradt med skinande guldplåtar, större än de största nypolerade kakelugnsluckor!

Vid ett långbord i fonden satt ett större sällskap eleganta damer och herrar i guld och silfverskimrande, bjärt färgade kostymer af samma "vikingasnitt", som den "dunderguden" sjelf bar. Vid ena ändan af bordet satt ett äldre par, omgifvet af nio yngre, utomordentligt vackra damer i kostymer, som vidt skilde sig från det förstnämda kotteriets och, hvad de nio damerna beträffar, starkt erinrade om *balett*-kostymer.

— Jag har gjort ett riktigt "fynd", medan jag var ute, ty jag har upptäckt en *treflig karl*, som till på köpet är *svensk*, sade Thor vänd till de vid bor-

det sittande. Och här sen I asarnes berömda familj, och här sjökonungen Ægirs, — ä' ni me' på dom? tillade han tystare, vänd till mig.

— En landsman från fordom, sade en af asarnes damer ytterst älskvärdt och granskade mig nådigt genom ett guldinfattadt synglas.

Jag bockade mig vördsamt, och presentationen var därmed undanstökad.

Dunderguden tog åter hand om mig och sade till mig:

— Ni skall sitta bredvid mig främling, var så god! bjöd han fryntligt och tryckte ned mig å en taburett, som han satte fram mellan ett par högkarmade länstolar: Psitt! Ett horn *"Mist"*, tillade min nye värd därefter, vinkande åt en valkyria, som passade upp vid Asarnes bord, ty gamle "Eider" var fortfarande i tamburen.

På en signal från hafskungen trädde nu vännen "Sæmund", hofskalden, in och qvad:

Gudars gunstling:
gladt välkommen
hit i laget,
af Ægir helsad!

Sjökungen nickade vänligt bifallande.

Jag reste mig strax och svarade lika kort, vändande mig först till värden och sen med en blick på "Asarne":

I "sjunde himlen"
jag trott mig skickad,
bland Nordpolsgäster
på kungagille
vid Ægirs hof! — —
Än *högre ära*
jag *här* dock hunnit,
ej *ord* förmå att
mitt *tack* nu tolka,
bäst därför tiga!

Och därmed bockade jag mig vördsamt för hela sällskapet och satte mig.

— *Bra!* skrålade "dunderguden", och alla de öfriga drucko mig till.

Ej "Kvasers blod"
i kväll du druckit,
ur skaldemjödet,
men qväder brådraskt
oss till behag!

komplimenterade nu "Brage" och höll därpå en lärd prosaisk föreläsning "om skaldekonsten och i huru många delar poesin indelades nämligen i *skaldespråket* och *versslagen.*" —

— Ordet är nu *fritt!* förklarade Thor och drog "Mjolner" ur bältet "Mejgingjard" samt knackade med hammaren i bordet, som med en ordförandeklubba, och blinkande åt skaldeguden att upphöra med föreläsningen, åt hvilken dunderguden gäspade.

— Vi ska be vår gäst deklamera något *nytt*, som vi *inte* hört, sade han liksom lite spetsigt.

— Ja deklamera! ljöd det i korus!

Hvad skulle jag dra till med, som slog an på församlingen?!

Jag fick en god idé, som särskildt skulle knipa *damerna,* tänkte jag och frågade om majestäten hört *Frithiofs saga* af *Tegnér*, en modern *svensk* skald, tilllade jag.

"Nej! det hade de inte", och jag deklamerade ett stycke till allmän förtjusning. "Freja" och "Sjöfr" förde sina näsdukar till ögonen på de mest känslofulla ställena, då "Frithiof och Ingeborg" hade något att säga hvarann.

— Himmelskt! mumlade de och "himlade" med ögonen som gamla guvernanter på Tegnérs tid.

— Författaren fick väl ett oerhördt honorar för den vackra dikten? frågade "Iduna", skaldegudens maka.

— Inte så alldeles, skulle jag tro. Om han varit praktisk skulle han tagit "patent" på qvädet, så kanske — — svarade jag okonstladt.

Alla brusto i skratt, och Thor sade:

— Hör du, "Brage", han säger att författaren borde tagit *patent* på dikten, hva ger du mig för den hva? —

— Det visar endast, att skaldskap måste stå mycket högt i *pris* än i dag som är, svarade Brage litet pikerad och nickade bifallande åt mig.

— Ja, sådant har jag lärt mig af "yankees"! ty

jag är för närvarande svensk-amerikan, svarade jag muntert.

— Det är det nya landet i vester, där de inga "kungar" ha, inföll "Oden" i sitt högsäte, litet ironiskt blixtrande med sitt enda öga.

— Om förlåtelse, de känna åtminstone väl till, både *"hjärter kung"* och kungarne i de öfriga färgerna, inföll jag frispråkigt.

Och det oskyldiga skämtet togs icke alls illa upp af majestäterna, tvärtom, ty värden föreslog nu:

— Vore damerna lifvade för saken, skulle jag föreslå en liten "spader", för omvexlings skull!

— Usch nej, låt oss hellre höra litet musik, sade en af de äldre asyniorna.

— Lite "harpa" kanske, föreslog *Gefion*, "den himmelska mön och alla jungfrurs beskyddarinna", oskyldigt.

— Ja, ja, låt oss höra lite musik! instämde alla damerna i korus!

— Jag har låtit göra en sådan der modern "klangkista" utaf en af mina "gullharpor", det är något *nytt* inföll värden.

— Och ett par af mina flickor trakterar redan instrumentet inte så illa, underrättade "mamma" *Ran*, med en moderligt öm blick på ett par af sina vackra döttrar. Det är visserligen "fingeröfningar", men ganska vackra sådana, tillade hon.

Nu fyllde *Thor* i med sin brumbas, sedan han tömt sitt horn:

— Apropos, "fingeröfningar", så skulle jag helst tycka om att få "*dra krok*" med någon. Ni får hugga i hela bundten och jag ska dra opp er med den här, fortfor han skrytsamt och böjde ett af sina lillfinger.

— Ja, vi veta ju, att du är *stark*, Thor men låt oss nu få höra på den nya "klangkistan"! afbröt Oden.

— Om min höge gäst *Thor* behagar att förlusta sig med en fingeröfning mera i sin smak, så går det för sig, ty jag har just för *hans* räkning låtit förfärdiga en "kraftmätare", som nog skall roa honom, sade värden artigt.

— För tusan, jättar, låt mig få ta ett tag i löparen, det riktigt kliar i fingrarne, brummade "dunderguden" förnöjd och gnuggade händerna. *Ni* följer naturligtvis med mig, så att jag åtminstone kan få visa er, som främling, några kraftprof, tillade han vänd till mig.

— Sæmund kan visa herrarne apparaten! Den står i parken, strax vid entrén hit, återtog värden.

— Kom då, så gå vi! återtog Thor och stack åter sin grofva näfve under min arm.

Jag hade ju ej sett "parken" hvarför jag icke ovilligt följde med, istället för att höra på pianoklinket.

När vi voro halfvägs i gästabudsalen, tappade dunderguden sin hammare, som föll ur hans bälte

och instinktmessigt böjde jag mig raskt för att taga upp den!

Hur förvånad blef jag inte att finna den nästan *fjäderlätt*, fast jag grep den med bägge händerna och tog i det mesta jag orkade för att lyfta pjesen.

Dunderguden började att gapskratta, omåttligt.

— Ni trodde, det var min verkliga *Mjolner*, sade han och mottog tingesten. Åhnej, jag är inte så dum att släpa den med mig utom Vallhall, se'n jätten "*Thrymer*" en gång stal den ifrån mig, under det jag sof! Det är en rolig historia, må ni tro, som jag ska tala om för er sen! Men efter den tiden lät jag göra den här modellen af *trä*, när jag är ute och festar. Förstår ni? —

Jag förstod mycket väl, men nog blef jag öfverraskad och nickade därför endast, jakande.

I detsamma upphunnos vi af "hofskalden".

— Om herrarne gå korridoren rätt fram, så skall jag säga till *Ejder*, han vet bättre än jag hvar "mekaniken" fins, sade denne liksom stött öfver betjentuppdraget och försvann därpå.

I korridoren gick ännu en valkyria på vakt och skyldrade militäriskt då vi passerade henne!

— Här ha vi säkert apparaten! utbrast jag, när vi kommo ut i den ståtliga entrén och passerat en vaktmästare och dennes klädhängare.

Thor fingrade intresserad på en konstig "man-

»*Dundergudens*» *vid kraftmätaren.*

nick", som satt fast vid en af de naturliga stenpelarne vid utgången till palatset.

Det var ett jättefinger af metall, större än "dundergudens" egna, som satt böjdt i krok som en kläd-

hängare vid ändan på en graderad cylinder med visare, och jag förstod genast den enkla mekaniken! Det krökta fingret stod naturligtvis i direkt förbindelse med en fjeder, ungefär som i en brefvåg.

— Genialisk uppfinning, jublade dunderguden naivt och knöt sitt ena långfinger om jättefingret samt började "dra" af alla krafter.

I detsamma kom gubben *Eider* och bekräftade, att vi funnit hvad vi sökt.

— Fins här också kägelbana? frågade jag och såg ut i parken.

— Tror jag det, svarade domestiken, det är ett helt Tivoli därute.

— Bär då hit mina öfverkläder! bad jag tjenste-anden nyfiken.

— Strax! svarade denne och tillade: men det är inte kallare ute än inne!

— Hurrah, jag drog allt upp "jätten", jublade mitt sällskap, då en klocka hördes pingla. Försök nu ni, fortfor han öfverlägset.

Jag tog i apparaten och drog. Den var ganska svag i fingret *och jag skulle utan synnerlig svårighet kunnat täfla med dunderguden i kraftprofvet.* Men min artighet förbjöd mig detta. Istället sade jag:

— Det är inget "järn"finger det där, mot ers härlighets egna, fast *jag* inte kommer långt med det.

— Nej, det är naturligtvis skillnad, svarade Thor och bröstade sig. Och ändock hade jag inte mina

järnhandskar på, som jag fått på min namnsdag en gång af tant *Gridr*, för att begagnas, när jag slogs med jättarne förr i världen, fortfor han och gjorde en boxningsgest.

Jag lekte nu med "jättarnes besegrare" en stund, ty kraftmätaren var mer en "leksak" än en apparat för vår tids atleter. Men kanske Thor *varit* starkare! Lite "knäsvag" af mjödet var han äfven, och i "käringkrok" skulle nog hvilken af hans "tanter" bland jätteqvinnorna rått på honom nu. Men oförarglig och gemytlig var han!

Ty samtidigt kom vakthafvande valkyrian fram mot oss, och från gästabudssalen klingade nu pianomusiken, som jag vill minnas, en af "Haydns" symfonier, som jag i min ungdom hörde eleverna sjunga i korus vid en småbarnsskola till ungefär följande snillrika ord:

När vi sitta i vår bänk
och det gäller: eftertänk!
strax så börja vi fundera etc.

— Ta en sväng med flickan, medan jag roar mig på mitt sätt; hon ser ut att inte ha för roligt! föreslog dunderguden och knuffade mig kamratlikt i sidan.

Både den sköna och jag logo.

I nästa ögonblick ljöd en sprittande vals från pianot, och jag bjöd upp min dam, som såg så inbjudande ut som möjligt!

Hon satte ifrån sig sin lans, och vi sväfvade ut på den stora planen i parken framför palatset!

Valkyrian var något att *ta* i för en karl — tack vare hennes försilfrade stålharnesk, och hon dansade luftigt som en engel.

När vi dansat några hvarf och jag tackat min dam, som återtog sin tjänstgöring, tänkte jag föreslå min följeslagare ett parti käglor: mitt favoritspel, då han fingrande på något vid palatsets yttervägg, frågade:

— Hva' i en skeppslast troll, ä' de' här för en "mekanik"?

Jag hann ej att svara, förrän det med ens blef kolmörkt i palatsets salar och korridorer, under det ett fasans skri hördes från asyniorna längst in!

— Ragnarök! ragnarök! — jättarne!!! skreks i korus.

— Hva' ä' de fråga om, jättarne! hörde jag dunderguden vråla, störtande in i palatset.

Paniken var fullständig, alla tumlade om hvarandra därinne!

Jag kände efter, hvad mitt sällskap fingrat på och fann, som jag strax trodde, *hufvudkranen till "gasen" i palatset!* Men nyckeln till denna var *borta*, annars skulle jag åter ha vridit om kranen och återställt lugnet.

Men nu var det ej värdt att blanda sig i det naturliga — trolleriet.

Jag letade istället rätt på mina ytterkläder, som *Eider* kort förut lagt på en stol tätt bredvid och tog dem på mig.

Oväsendet tystnade så småningom i palatset, och jag stod ensam i mörkret.

Men ute i parken var det relativt ljust, som om det varit månsken. Jag trädde ut, fast besluten, efter någon tvekan, att ta' mig en "maanskinstur" i det fria, som dansken säger.

Jag hade ju knappt varit utom dörren, än mindre vid — *Nordpolen.*

Min forskningslust fick öfverhanden, och jag gick! Om en timme eller så skulle nog *lugn* åter ha inträdt i palatset.

ADERTONDE KAPITLET.

På Nordpolen.

Ett polarorangeri. — Situationen börjar klarna. — Ett bekant odjur. — Hvila. — Hokus har matsäck. — Mot ljuset. — Åter i det fria. — Fjellvandring utför. — Hokus längtar nu tillbaka till underjorden. — En välkommen passagerare. — Jagt utan skjutvapen. — En delikat stek. — Hokus blir åter undergifven ödet och — mig. — En cirkus utan hästar. — Hokus gör trollkonster. — En öfverraskande, sällsam upptäckt. — Vid *målet* för min längtan. — "Sillsalat" på nordpolen. — Sömn. — Solen visar sig. — Längtan till hafvet. — Hur jag tänkte mig "nallarne" vid polen. — Svåraste vägen återstod! — "Dans på en vulkan." — Fastare mark. — En kärkommen och öfvervältigande utsigt. — "Vår" i isklyftorna. — Flygande, nyfiket vildt. — Ett Niagara och *vårt* — "Ragnarök".

Innan jag gick ut i parken på min upptäcktsfärd, tände jag en "Regalia", (den sista i mitt etui) och slösade åter bort en tändsticka, när jag tände "rökelset". Jag drog några bloss och njöt däraf kolossalt ofvanpå den starka supén, vinet och gudamjödet.

Utkommen i parken, som främst intresserade genom sin rika, nästan *tropiska vegetation*, lyftade jag mina blickar mot himlen och fann efter några ögon-

blick förklaringen på ljuset däruppe, detta nya polarfenomen!

Firmamentet syntes dunklare än förut och var här och där kolsvart, men mellan dessa "ovädersmoln" tindrade stjärnorna med mattare glans än eljes, och en skifva af månen lyste då och då, mellan det hvitgröna, intensiva norrskensljus, som beherskade det hela och gjorde polarnatten ljusare, än när fullmånen lyser i all sin glans.

Det dunkla i företeelsen liksom berodde på, att något skymde utsigten och att jag icke helt var i det fria, utan liksom lustvandrade i ett enormt — *orangeri*, med delvis jätteträd, träd med ända till 50 meter höga stammar, som *Sequoia gigantea* m. fl., inbäddade bland andra barr- och löfträd i buskagerna. Ty jag upptäckte efter en stunds vandring, till min förvåning, *granar, ekar, bokar, poplar* och andra större träd, omvexlande med *cypresser*, japanska *taxineer*, äfven *"salisburia": vinrankor, enar* och majestätiska *ormbunkarter* m. fl. Luften var ock "drifvande", frisk, men varmt fuktig, så att jag efter en kort stunds promenad måste ta af mig mina ytterkläder och marschera i baldräkt. Och jag tror till och med, att jag skulle redt mig bra i — paradisdräkt, i detta arktiska paradis, tydligen en *underjordisk* qvarlefva från den "miocena" tiden, eller den mellersta perioden i den s. k. "tertiärformationen", som gått omedelbart före vår jordhistorias *nuvarande* utvecklingsskede.

Intet lefvande väsen syntes till i den stilla natten, fast jag oupphörligt inbillade mig se gigantiska urdjur, såsom "mammuter" m. fl. bland den rika om urskogar minnande vegetationen, beroende på de underbart skarpa och fantastiska skuggor, liknande kullstjälpta bronsstatyer, hvilka här och där, vid de mera enstaka buskarne och träden, lågo kringströdda på moss- och gräsplanerna omkring de omsorgsfullt sandade gångarne. —

Af allt att döma vandrade jag, som sagdt, "under jorden", d. v. s. under den nuvarande jordytan vid polen, och under dess väldiga *inlandsis!* Alla tecken tydde nemligen på, att "orangeriets" dunkla glastak bestod af tusenårig *is*, stödd af väldiga, bissarra klippor och berg, hvilkas tinnar ibland stucko igenom isen, ofta bildande vulkankäglor, som t. ex. fyrtornets vid inloppet till den hamn jag kommit in i, som tycktes ligga i "nivå" med den verkliga polarhafsytan.

Ofvanför mig, som det syntes oftast hundratals meter, måtte således den verkliga jordytan på polens fastland vara belägen! Och hur "kyligt" måtte inte där vara mot här! Jag fick en ungefärlig föreställning därom utanför entréen till det sagolika palatset, fast den för tillfället låg i lä om bergen, på denna kust. Och dit upp, på polens inlandsis, *måste jag ock!*

Jag vände därför om till palatset, där allt fortfarande syntes öde, tomt och mörkt inom väggarne. Jag ville gå omkring det, så långt jag kunde, och

slog in på en annan gång i parken, som antagligen ledde åt det håll, hvarifrån jag kommit in i festsalongerna.

Jag hade icke gått så synnerligen långt, förrän jag hörde mystiska ljud i den djupa tystnaden från en väldig grotta i min närhet, ej långt från palatsets ena bergvägg.

Jag beslöt att undersöka saken och trefvade i mina fickor efter min "*polislykta*" och min "sexpiping", hvars laddningar jag sparat på så mycket som möjligt. Jag hade ju fem skott qvar i revolvern och elektriskt ljus för en god stund i lyktan.

Jag fann beggedera i min polarpels med dubbla skinn af varg och säl, det ena långhårigare än det andra, samt med slätsidorna mot hvarandra. Försigtigt trädde jag in i hålan, som var alldeles mörk, rädd att snafva omkull på något osynligt föremål. I händelse att något odjur lägrat sig därinne, ville jag spara mitt skarpa ljus för att blända det, under det jag tog sigte på dess ömtåligaste punkt innan jag gaf eld på densamma, ett förfaringssätt som jag visste var *effektfullt*.

I nästa ögonblick tycktes jag vara odjuret, som kunde vara en sagans "drake", eller något dylikt, ty på öfverraskningar var här ingen brist, inpå lifvet och tryckte på fjedern till min lykta, men brast därpå *i skratt!*

Det förmodade "odjuret" var — *Hokus!* som kru-

pit ihop som en igelkott, utan taggar, och snarkade fruktansvärdt. Jag ruskade på "odjuret" för att få det att vakna, men förgäfves! Han syntes bedöfvad af "solstrålarne", som han låtit lysa på sig allt för "starkt" under gästabudet — och hvarför skulle jag väcka honom!

Istället lossade jag på min lasso och slog rännsnaran om ena foten på "odjuret", samt lade mig sjelf på en beqväm plats, ett stycke ifrån honom, så att vi ej skulle bli åtskilda igen, ty trolldoktorn var dock det enda mänskliga väsen i min närhet från min egen tid och samtida med mig!

Undra då icke på, att jag gladdes öfver återseendet, och att jag känt mig temligen *ensam* bland "andarne", ty jag var ju hvarken spiritist eller "svedenborgare".

Och vännen Hokus' trollerier voro åtminstone relativt oskyldiga och oskadliga för mig! —

Mossbädden, som jag utvalt åt mig, var mjuk, som om jag legat på ejderdun, och lika varm, ty marken ångade smått "torrluft", som i ett varmluftbad, och man mådde förträffligt och lättjefullt här. Också dröjde det ej länge, förrän jag gäspade som en svensk ämbetsman i verken, och började dra "timmerstockar", som ett norrländskt sågverk.

"Hokus" och jag sjöngo en duett, som borde ha väckt äfven de mest "fossila" varelser till lif, likt basunerna på den yttersta dagen. — — — — — — —

Vännen Hokus sof ännu, då jag — vaknade!

Min kronometer hade stannat och ett par spindlar hade med sina nät "förseglat" oss ännu säkrare, än jag förmått med min lasso. Men jag bröt "inseglet" och borstade mig ren!

Därpå väckte jag Hokus, som blef helt "perflex" vid min åsyn.

— Upp Hokus, vi måtte ha försofvit oss! sade jag.

Han steg upp och jag fann snart, att han ej mindes något af de senaste händelserna.

När han kommit på fötter sågo vi ett ögonblick på hvarandra.

— Vi måste skaffa oss något ätbart, ty jag är hungrig som en björn, sade jag.

Nu ljusnade Hokus' ansikte och ögon, samt äfven minnet, och han drog fram ett litet knyte ur mossan.

— Jag trodde, att kalaset ej skulle räcka så länge, och därför stoppade jag på mig det här, sade grönländaren, som om detta varit sed hos hans landsmän efter en fest. Ty knytet, i hvars omhölje jag igenkände den näsduk, som jag lånat Hokus före festen, var fullproppadt med matvaror från supén. Hokus hade, som han sade, när jag lånade honom duken, användt denna till "förningen" och antagligen snutit sig med vantarne på fingrarne, för att vara "hyfsad".

I grottan rådde nu skymning, och så godt var det, ty Hokus bredde ut sina håfvor och bjöd som

god kamrat, äfven mig att smaka på välfägnaden, och jag tackade, ty min skrikande mage bjöd mig detta.

Därefter trädde vi ut ur vår sängkammare.

Jag öfverraskades först af belysningen i parken, som ändrat karaktär.

— "Solstrålar!" inföll Hokus, jublande och grep mig i armen. Ja, det kunde ej vara något annat än dagsljus, ehurn svagt.

— Kom, sade jag ytterst intresserad.

Palatset var, som jag förut iakttagit, ett vidsträckt berg, antagligen stupande så godt som direkt ned i hafvet på en annan sida, och dess entré till parken var igenbommad med väldiga stenblock! Parken var sig någorlunda lik vid dagsljus som vid "månskens"belysningen, fast de jättestora, hemska skuggorna från träd, buskar och annat försvunnit och gjorde den till ett verkligt "paradis" vid polen, hvilket intryck ännu mer förhöjdes af det myckna villebråd, som öfverallt utan den ringaste rädsla, korsade vår väg och liksom barnsligt lekte "kurra gömma" med oss mellan buskar och träd.

Men jag hade förlorat all jagtlust bland dessa tama djur, som troligen aldrig hört knallen af ett skott, och jag smekte därför endast vänligt dem, som envisades att gå direkt i vägen för oss, eller ledde dem varsamt åt sidan.

Här funnos högdjur, såsom många arter *hjortar*, *älgar*, ja ett par *kamel*artade djur, samt *räfvar*, *mår-*

dar, *svin;* och till min stora förvåning såg jag äfven en *struts*, hvilket allt utvisade, att temperaturen härnere var ungefär lika hela året om. Att öfvervintra *här* var således behagligare än till och med i södern.

Vi skulle ej svälta ihjäl här, så mycket såg jag och bad Hokus kasta sitt matknyte, men ej näsduken, som skiftade i "sillsalatens" alla färger, och verkade rent af unionelt svensk.

Efter en längre stunds ströfvande och sökande efter en passage, som förde upp i det fria, fann jag en bergväg vid slutet af parken, ej alltför obeqväm och omöjlig för isynnerhet Hokus att, med tillhjelp af mig och min lasso, bestiga.

Jag täljde till ett par alpstafvar af lämpligt trä med min jagtknif, som jag alltid bar på mig, och så började den mödosamma klättringen — uppåt, mot *solen*, hvars skifva jag ännu icke sett, men som både jag och Hokus trådde efter som barn efter julljusen.

Vägen blef allt svårare och svårare, och min kamrat formligen dröp af svett, då jag ändtligen beslöt att rasta och hvila oss litet. Men så stor var bägges vår ifver att komma ut i det fria, att Hokus först reste sig upp och manade på mig att fortsätta, hvilket jag ej lät säga mig två gånger, utan grep min staf för att ånyo hala och dra på min följeslagare. Han längtade visst efter både sol och säl!

Och ändtligen efter timslång klättring på den stenbundna, här endast, där och hvar, snårbevuxna,

otillgängliga fjellvägen, aldrig förut trampad af människofot, började luften kännas svalare, och en stund därefter reste sig framför oss en, som jag tyckte, tvärbrant snövägg å hvars spets jag såg en skymt af den blå himlen, å hvilken seglade några lätta fjädermoln. Efter ännu en sista ansträngning kommo vi ut på en jämnare väg, inklämd mellan höga tvärbranta klippväggar, men nu hade vi ändtligen det rätta himlahvalfvet öfver oss, sedan vi nästan krupit på fyra fötter genom en relativt hög och bred port i berget, från hvilken långa istappar hängde ned som ett galler. Det var längst upp mellan dessa jag först skådat en flik af himlen genom en remna i gallerporten.

Utkommen i det fria, tog jag ett säkert märke i bergväggen, för att hitta tillbaka i parken vid nästa polarvinters början, ty jag tog alltid i allmänhet det säkra för det osäkra, och i "underjorden" gick det alls ingen nöd på oss.

Men här såg allt dystert ut, inklämda som vi voro mellan de oöfverstigliga bergväggarne, i hvilka jag trodde mig spåra ådror af ädla metaller, men af solens gull syntes ej ännu ett spår, ty i den djupa klyftan rådde större skymning än öfver våra hufvuden tillfölje af de mörka skuggor, som bergväggarne å ömse sidor kastade i djupet.

Vi vandrade framåt uppför en sakta stigning, ty den tvärbranta snöväggen var blott en synvilla på långt håll. Vägen var hård, is- och snöblandad, och

ett par skidor skulle här ha varit bästa fortskaffningsmedlet, men utan packning som vi voro, var färden ej obetydligt beqvämare än förut. Efter en stund hade vi nått snöstigningens högsta topp och kommo nu ut ungefär halfvägs på ett högt fjell i en bergskedja, som sträckte sig i syd sydvest, mot *Behrings* sund och som visade att vi redan vändt sjelfva polen ryggen. Nedanför oss utbredde en stor slätt af is och snö sig i höga drifvor och vallar, som vågorna på ett upprördt, men stelnadt haf. Luften syntes betydligt ljusare än mellan de höga bergväggarne i den region vi nyss passerat.

Fjellet skymde än utsigten af solen, som antagligen befann sig bakom detsamma, och temperaturen var vårmild och måhända något öfver fryspunkten. Ty snön och isen utefter fjellets sidor befunno sig där och hvar i upplösning, och porlande bergbäckar, liknande små vattenfall, strömmade, sjungande sina glada melodier, utför fjellet, men af något lefvande väsen syntes intet spår.

Efter en kort rast företogo vi nedstigningen på inlandsisen, som blef mödosammare, än vi trott, ty vi åkte långa stycken, under de nedglidande is- och snöstyckena, som voro betäckta af en tjock och hård "skare". Men relativt fort gick det, och Hokus sade ej ett ord under färden, fast han ibland rullade som en tunna i snön, utgörande kärnan till en lavin, som om den fått fortfara att utveckla sig snart skulle åter

ha skiljt mig från min reskamrat, om hvilkens lif jag dock bundit rännsnaran på min lasso, alldeles oundgänglig vid en bergpromenad som denna, liksom våra stafvar af järnek.

Lyckligtvis hade jag äfven en liten fickkompass med mig, för att ej sjelf gå kompassen rundt mellan de snötäckta och isiga bergblocken, som lågo kringströdda rundt om oss. Hvilka väldiga laviner och snöskred skulle icke här inträffa med töandet längre fram på sommaren, då vår väg skulle varit mer än lifsfarlig, om ej rent omöjlig att passera för människor.

Som inföding i polarregionerna hade Hokus nog pröfvat på dylika strapatser; annars skulle han aldrig hållit ut, med sin korpulens och vigör. Men han svettades också som den smältande snön, ty stora floder runno utför hans kinder, och sjelf var jag i upplösningstillstånd.

Det var troligen midt på dagen, ty ju längre vi kommo nedåt, ju kallare, men ej mörkare blef det. De hinder som nu korsade vår kurs, och för hvilka vi ibland måste göra långa omvägar, tilltogo. Ättestupor omvexlade med afgrundsliknande remnor, och vi måste iakttaga den största varsamhet vid dess passerande, ty ett enda felsteg kunde medföra de oberäkneligaste följder.

Och hvad skulle det sen icke blifva på inlandsisen, som i fogelperspektiv sett så omöjlig ut att passera! Det enda som uppehöll mitt mod, var en lik-

nelse, som en astronom en gång gjort om ojämnheterna på jordens i det stora hela klotrunda fastlandsyta: att de i verkligheten ej voro större, jämförda med planeten sjelf, än upphöjningarne mellan fårorna på en *apelsin*. Och jag hade ju vid ett föregående tillfälle vandrat i *Anderna* och bestigit "*Pikes pik*", mot hvilken dessa fjell voro blott lekverk. Alltså friskt mod och ingen fruktan!

Efter åtskilliga kortare raster, hvarunder våra magar "knorrade" värre, än Israels barn på tåget genom öknen, stodo vi på *inlandsisens rand nedanför fjellet*. Här kunde vi ta oss en längre hvila och försöka skaffa oss något ätbart, om det stod att finna, ty utsigterna därtill voro ej lofvande, förrän vi nalkades *hafvet* och dess kuster.

Skulle vi någonsin hinna dit, till hvilket hela min trängtan nu stod, eller skulle vi försmäkta af hunger i denna isöken? — Ånej, jag litade på min tur, nu som alltid! Mycket vågadt är åtminstone hälften vunnet. Den tveksamme vinner ju oftast ingenting, och dit tycktes Hokus höra, ty nu sade han dystert:

— Låt oss lägga oss här och vänta, tills en björn *gör kalas på oss*, store Torngak!

— Vi ska' så i underjorden heller, gamle skämtare, svarade jag muntert. Iskanten syntes dock inbjuda till hvila, ty ett torrt lager af tjockt grus och finare sand täckte den kalla isen öfver fotsdjupt på

sina ställen mellan sten, snö och islavinerna, de sistnämda tydligen rester från naturens våldsamma "kägelspel", utför fjellet under en föregående sommar.

Vi togo oss dock en ny liten rast, och jag spejade åt alla sidor med den vakne fullblodsjägarens öppna blick. Icke ett ljud undgick mig. Det susade och brusade under och öfver oss, och äfven Hokus lyssnade emellanåt.

Han hade nu fått situationen ofvan jord klar för sig tycktes det, och sade med en suck:

— Därnere i underjorden vara bättre än här, där vi inte ens ha ett tält att bo i och få hungra. Store Torngak, låt oss återvända till de "sälla jagtmarkerna".

— Och åka fem dygn barbacka utför fjellet igen! Nej min kära Hokus, "om du dröjer", stod det på Sahlboms slup, ty jag har inte mina svarta moderna pantalonger till det priset, svarade jag.

— En besynnerlig "Torngak", hörde jag Hokus mumla, under det han kände efter, om hans sälskinnsbyxor voro sönder i sitsen.

Till min stora förvåning kom i detsamma en fjellhare framhoppande bakom ett stenblock. Hvad kunde den där lefva på vid denna tid? tänkte jag. Troligtvis på luft som vi, ty ännu hade jag ej sett ett grönt strå på den väg vi färdats, oaktadt jag flera gånger trampat på växter, hufvudsakligast buskar vid fjellets fot. Jag betänkte mig ett ögonblick, innan jag fattade min revolver, för att sigta på djuret, som

jag beslutat ögonblickligen fälla och anrätta. Han skulle smaka! —

Hvarifrån voro vi sjelfva komna? Troligen var den lille fyrfotingen, liksom vi, ute på upptäcktsresa vid polen, efter *solen*, sedan han öfvervintrat någonstädes i underjorden, ty villebrådet såg icke alls utsvultet ut.

Det närmade sig mig under glada skutt, helt nyfiken och alldeles orädd, hvarför jag, något fundersam ett ögonblick, sparade mitt krut och bad Hokus hålla sig orörlig. Ögonblicket därpå nosade djuret på min pels och såg mig frågande in i ögonen. Jag sträckte nu varsamt ut ena handen *och grep bytet i öronen, som om det varit en tam kanin!* Svårare var ej denna jagt! Hvarje söndagsjägare skall säkert afundas mig min tur, men vid *polen* syntes jagtkonsten ej kräfva större skicklighet, och jag tror äfven, att en sådan herre ej skulle behöfva vända därifrån tomhändt på byte, om han än sköte aldrig så många bommar.

Inom en timme flammade på vår lägerplats en munter brasa, åstadkommen af en hög risqvistar och mossa m. m. brännbart, som vi letat fram under snön i busksnåren mellan stenblocken vid fjellets fot. Och vid denna brasa anrättade vi vår delikata harstek för att slippa äta den rå. Och mätta samt vid godt humör fortsatte vi vår upptäcktsfärd, nu öfver inlandsisen.

Hokus, som sett betydligt snopen ut öfver mitt lättvindiga sätt att tysta hans knorrande mage, när han sjelf, som polarinnevånare, syntes ha förlorat allt hopp att tillfredsställa dess kraf, bad mig om ursäkt för att han åter längtat tillbaka till "skuggornas rike" — hans och hans förfäders paradis — och från denna stund var hans tillförsigt till mig som en slags "försyn" orubblig hos hedningen. Han var mig helt undergifven, och det behöfdes för att möjligen kunna rädda såväl mig som honom sjelf ur en belägenhet, som, hur spännande och intressant den än var, vid kall beräkning af mig, syntes fruktansvärdare, än den för tillfället såg ut.

Men min lösen är: friskt mod och gladt humör!

Vi hade icke vandrat så synnerligen långt på den här ganska jämna snötäckta isen, förrän vi stötte på en kolossal *cirkusarena* af *slagg*, sand och *grus*, sluttande inåt. Och i dennas midt upptäckte jag flera mindre fördjupningar.

En af dessa fördjupningar liknade en vanlig större brunn, och när jag slängde ned en sten i brunnshålet, som till och med upptill, så långt jag kunde se, syntes liksom cementeradt kring kanterna, så som formadt af människor, tyckte jag mig höra ett plaskande, som om stenen fallit i vatten. Möjligen var det äfven en villa, liksom så mycket annat i denna trolska polarverld, som oupphörligt bjöd på nya öfverraskningar, den ena underbarare än den andra! Jag för-

sökte ge företeelsen den naturligaste förklaring jag mäktade och gissade för mig sjelf, att brunnen och circusarenan, som voro belägna på en vidsträckt, ej så brant höjd öfver inlandsisens nivå, utgjorde kratern af en *gejser*, som för tillfället befann sig i hvila; ty icke ens några varma dunster bolmade för tillfället ut ur den öppna kratern, ej heller förmärktes något vatten spruta ut ur densamma eller från de sprickor, som här och där funnos i jorden i den stora svarta skålformiga fördjupningen kring krateröppningen och kullens sluttningar.

Hokus gjorde en massa underliga besvärjelsegester, liksom om han försökt fånga flugor på en vägg i solgasset en sommardag, men ruskade endast på hufvudet, mumlande några för mig obegripliga ord, när jag frågade honom till råds, här som vid ett par tillfällen förut! Hela trakten ofvan jord syntes på honom göra ett verkligen skräckinjagande intryck, hvilket endast min närvaro och mitt goda humör hindrade från att bryta ut i fullständig panik och ängslig flykt. Det var rent af ynkligt att vid vissa tillfällen se hans ängslan och begär att som ett litet barn, så att säga, hålla sig fast i min pels! Jag gaf honom rännsnaran på min lasso att återigen lita sig till, under det jag sjelf gick förut på vår vandring.

På en tid hade jag ej sett på min kompass och tog nu upp den för att taga nya fasta märken på klippspetsar m. m., som sköto upp ur isfältet. Under

tiden vandrade jag i samma riktning som förut framåt kraterbottnen!

Plötsligen spratt jag till, när min blick alltemellanåt hvilade på den skälfvande kompassnålen.

Denna hade plötsligt snurrat rundt ett halft hvarf och länge dröjde det ej heller, innan jag funnit *punkten* där denna kompassnålens underbara rörelse försiggick!

Med hela min kraft stötte jag min staf i grusbottnen flera fot och försjönk sedan under några ögonblick i tyst, nästan andaktsfull syn på tingen omkring mig.

Jag hade funnit polen! Ingenting mer och ingenting mindre! Och under det Hokus darrade i alla leder, som om han misstänkt något nytt trolleri vara i görningen och oupphörligt dansade kring stafven, mumlande nya besvärjelser och fångande flugor, som om han fått "trumf", *knöt jag min näsduk, som Hokus förut begagnat till matknyte, om järnekstafvens spets, på så sätt hissande åtminstone "sillsallatteeknet" på min nationduk, den kära svenska flaggan, på min likaledes improviserade flaggstång!* Ty hvad skulle jag, under för handen varande omständigheter göra! Därpå lade jag mig ner bredvid flaggstången, och som platsen var både varm och torr, ehuru jag låg som "katten på en stenmur", sade jag mycket enkelt åt Hokus:

— Här vid sjelfva Nordpolen, ta vi väl en ny rast och sofva!

Ty ögonlocken började att blinka, sen magen väl var fylld!

Hokus svarade ej, utan svepte sin pels omkring sig och rullade ihop sig, som en hund, och började liksom en sådan utstöta ett par dofva suckar, innan han bytte om tonart på sin slummeraria och åter halade timmerstockar, så väldiga, att jag strax lutade mitt ena öra mot modren jorden, i första häpenheten troende, att en jordbäfning med därpå följande eruption nere i kratern, vore i görningen, och att "jordaxeln" nere i underjorden, Hokus paradis, för tillfället "gick varmt" och behöfde smörjas!

Ögonblicket därpå sof äfven jag, tystare vill jag hoppas, för att ej i otid väcka min reskamrat. — —

Denna gång sofvo vi nog ej så länge som förut, men när vi vaknade såg jag en hvitglödgad rand af solkärnan och ofvanpå den ett knippe af solstrålar sticka fram vid horisonten af inlandsisens nivå. Men någon geisereruption hördes ej af!

Hur länge hade solen varit öfver polarhafvets nivå och hur högt voro vi öfver hafvet? Jag hade ingen barometer på mig, så att jag kunde göra en observation. Och hvartill skulle det tjena!

Min längtan stod nu främst till *hafvet och resten af solskifvan*, som jag ofrivilligt grep efter som ett barn, sjelf strålande som ett sådant!

I ögonblicket väckte jag Hokus och tog, under det denne yrvaken ruskade på sig och liksom fånigt

såg på den lilla strålande kalotten af "dagens stjärna", en sista blick på den brokiga "sillsallaten", som just då blåste ut i hela sin fägring; satte därpå kurs, något så när rent sydlig, utan att denna gång rådfråga kompassen, ty jag befann ju mig på en ö och instrumentet kunde ej visa mig närmaste väg till hafvet, då denna ö var obebodd (?) och följaktligen ej kartlagd — af människor åtminstone!

— Framåt! kommenderade jag, för tillfället intresselös för allt på land, ty jag hade ju funnit polen! Och en flyktig skizz af landkonturerna på ön eller öarne m. m. kunde jag göra sen. Jag var vid ett briljant humör. Och om jag mött en isbjörn på min väg och han ej kommit emot mig och gett mig "vacker tass" till helsning, skulle det förvånat mig så, på denna underliga polarö, att jag helt säkert gett honom en örfil och humoristiskt utbrustit:

-- Har du ej folkvett nalle, så att du *helsar* på folk, som du möter!

Och i denna stämning tog jag till och med af mig pelsmössan och stoppade den i ena pelsfickan, samt slog upp och tog på mig min lätta chapeau, som förut låg hopklämd i fickan, så att björnen, om han kom, skulle se, att han hade en verklig gentleman, från en af Newyorks avenyer framför sig. Ty som läsaren mins, bar jag ju "baldrägt", under de tjocka ytterkläderna, en i sanning tragikomisk situation under för handen varande omständigheter!

Mitt skämtsamma humör skulle dock snart lägga sig under den fortsatta marschen, som tog hela min tankekraft i anspråk för att finna nya och åter nya sätt att undvika och lyckligt passera de tusentals hinder, som nu oupphörligt uppreste sig på vår obanade, hala, slintande, stundom slaskiga och ibland rent af våta väg i denna isöken. Den blef nu värre än någonsin!

Ty inte nog med, att vi ena stunden klättrade uppför tvärbranta kullar af snö, is och sten m. m., utan ögonblicket därpå måste vi åter utför dem, öf-

Jag hade funnit polen! (Se sid. 294.)

ver eller förbi gapande, bottenlösa remnor, vattenfyllda stora gropar och fördjupningar, liknande små sjöar, eller dunstfyllda krateröppningar. Ibland mötte oss afgrunder, i hvilka väldiga vattenfall störtade ned, förorsakande med alla öfriga hemska ljud, från underjordens liksom dallrande resonansbotten en musik, hvartill jag aldrig förut hört maken. Ty det var åska, enstaka smällar, brus och sus, tjut och gnissel m. m. om hvartannat, väldigare än vid den värsta orkan, under det en lätt nästan ljum, frisk vind strök fram omkring oss. Ty allt fasaväckande hördes komma under våra fötter, hvilket kom oss att i början försöka vara så lätta som möjligt på foten, så att vi helt säkert togo oss ut, som om vi dansade efter musiken omkring oss.

Litet emellan måste vi taga långa omvägar, när hindren omöjligt kunde passeras direkt eller genom mindre krokar och väldiga hopp.

Ingen lefvande varelse kunde nu upptäckas, och under rasterna började isynnerhet våra magar att åter jämra sig.

Hokus var mer död än lefvande och rörde sig som en automat på min befallning.

Jag började på solens stigning en smula direkt mot zenith märka, att marken långsamt sänkte sig, en företeelse som jag skämtsamt påpekade för min följeslagare som bevis, att jorden var rund och ej platt,

som han trodde, och man isynnerhet vid polen verkligen kan tro, ty solen syntes gå rundt horizonten.

Ändtligen syntes vi ha fått berg under fötterna, eller hvilade det smältande snö- och istäcket på något fast underlag, ty mellan några sådana hade det mångtusenåriga istäcket förut hörbarligen *hängt*, ty oväsendet under oss blef nu dofvare, och våra öron fingo åter lite lugn.

En stor gletscher hämmade plötsligt vår väg, endast synlig som en ny, ej så oöfverstiglig höjning från det håll vi kommo.

Vi klättrade upp till bergskedjans topp och den syn, som nu mötte mig, kom mig att brista ut i jubel och hurra!

Ty framför oss låg det öppna polarhafvet åter, nu solmättadt och skiftande i olika färger, visserligen ej fullkomligt öppet, ty större delen af dess ganska jämna, krusade, blågröna vattenyta upptogs af drifisar af alla slag, däraf flera milsvida. Och emellan dessa vågdämpare gingo ofta väldiga kanaler och "insjöar" i alla former, litet emellan ändrande utseende.

Och öfver denna ständigt vexlande "kartas" färgläggning, syntes vid horisonten *hela* solkärnan som ett väldigt glödande kägelklot. En syn som absolut förstummade oss och kom oss att endast försjunka i minutlång undran och — beundran!

Ty för polarfararen och infödingen var skådespelet som alldeles *nytt*, och ifrigt efterlängtadt.

Ett prassel i min närhet kom mig att rikta min uppmärksamhet dit, och jag såg en kull fjellripor sträcka halsarne mot oss och nyfiket betrakta oss. Och trogna sin natur gjorde de älskliga, men kolossalt dumma djuren de lustigaste rörelser i snön, under det de snarare närmade än fjärmade sig oss.

Jag tog också ett par tre stycken helt enkelt med — händerna och — sådan var vår belägenhet, att jag vred om halsarne på dem utan vidare! På en afsats i glacieren, ett stycke längre ned, upptäckte jag en väldig, nästan skålformig och slätpolerad bar klippfördjupning, liksom gjord till lägerplats för oss, och hit styrde vi våra steg för att anrätta foglarne.

Rundt omkring oss i de oftast alldeles bara klyftorna och fördjupningarne i glacièrens fjellmassa, lyste det spädt *grönt* och svart af dvärgbjörk och videsnår, jämte en och annan tidig blomkalk. Ty här i dessa klyftor "gassade" redan solen den ännu magra växtligheten, som likväl förekom mig nästan sagolik på denna plats, liksom så mycket annat!

Vi hade icke väl ätit och slagit oss till ro i vår skålformade, hårda, men varma hvilobädd, låtande blicken ånyo ila ut öfver hafvet — mot söder, förrän en suck bröt ut från bägges våra beklämda bröst, och jag talte, afbrytande tystnaden, under försök att få mål i mun på min reskamrat, som nu syntes något mer upplifvad än förut. Jag sade, pekande mot söder:

— "Där borta är jag hemma, Hokus, *men vi ha ju intet skepp.*" — Resten af meningen, om jag ämnat fortsätta, afbröts af ett ljud, så öfverväldigande bullersamt, som om jorden under oss förintats och störtat samman, och jag kände mig med svindlande fart glida utför ett Niagara och förstenas till is, som krossades i atomer bland vattenhvirflarne och braket djupt under vår förra lägerplats! —

Vidare *värre* var ej intrycket, som jag förnam, under det jag mins, att *jag* denna gång mumlade:

Ragnarök!!!

NITTONDE KAPITLET.

Hemresan.

Kusligt uppstigande. — Recognoscering af vår flytande domän. — En bra upptäckt. — Utan eld. — Jag lånar af solen. — Hur vi kommit i fisk"spa't". — Hvem hade knuffat i oss? — Jag är uppfinningsrik. — Spöken i ishafvet. — Napp! — Mera vildt omkring oss. — Vi stå fast och flytta. — Astronomiska beräkningar. — Hokus vittne till, att jag "tar graden". — En märkvärdig syn. — På "dekis". — Oväntad öfverraskning. — Förråden ökas och vi bli ej alldeles "luffare". — Land! — "Faderväll", vän Hokus! — Affärer. — Jag reser åter som en gentleman. — En ytterligare öfverraskning. — Åter hemma!

Gletschern hade naturligtvis kalfvat!

Min första förnimmelse af vakenhet var, att något isande kallt och vått kittlade mig på och i näsan, samt att jag bar på mig *mer* än mina ytterkläder, där jag *låg!* Jag försökte resa mig "på fyra fötter" och lyckades slutligen. Ett tjockt täcke af vattendränkt snö och is rasade omkring mig, och jag höll ena ändan af min lasso krampaktigt i min ena knutna hand!

Jag drog den åt mig och drog fram — Hokus, som legat sida vid sida om mig lik en packad sill i

en tunna snöblandad saltvattenslake. Jag ruskade snart lif i min reskamrat, genomvåt och skälfvande frusen liksom jag. Det var ett godt tecken, att vi ännu *kände* den isande kölden. Solen sken emellertid på oss med sin fulla kraft, och vädret var lugnt. Alltså klädde jag af mig allt, ända till mina tjocka helylle-underkläder, och pressade, under det de voro på mig, ut vattnet ur dem och började därefter bulta Hokus, som gjort likadant och nu höll på att på samma sätt massera mig, under det vi trafvade kring i solgasset! En torr sofsäck skulle efter en stund ha varit skön att krypa in i tillsamman, men vi sökte endast sol och absolut lä, under det vi piskade och vredo våra öfriga kläder mot isblockets brottytor. Också ångade det nästan om oss, när vi åter kunde dra på oss våra minst tjocka plagg, för att låta dem torka fullkomligt på oss i solen. Ytterkläderna breddes naturligtvis ut på lämplig plats med hårsidorna närmast kroppen utåt. Hvar "tråd" på oss hade dock synbarligen ej blifvit genomvåt, och darrande i alla leder kunde vi efter en stund åter krypa i våra däfna pelsar och grönländska "kamiker" m. m. Det var dock ej värdt att på länge unna sig ett ögonblicks hvila, och vi kände oss ej heller i behof af någon sådan. Jag hade aldrig förr frusit som nu!

Vår "kalf" eller isberg var kolossalt, en hel *domän*, ofvan vattnet, många gånger högre än Cheopspyramiden, där och hvar högst oregelbundet med mång-

faldiga terrasser omkring sig. Det dref majestätiskt och ganska fort framåt mot — *söder* med hafsströmmen. Ett mer majestätiskt, imponerande och väldigt polarskepp, med endast *två mans besättning*, har nog *aldrig* setts plöja *Ishafvets* vågor.

Efter en stund kunde jag åter reflektera och i saktare mak, tillsammans med Hokus, recognoscera och inspektera sol- och läsidan på vårt fartyg, närmast vattnet, ty till väders, eller inne i dess skrof vågade vi oss ej — *ännu*, ytterst försigtig som jag mer än någonsin förut lärt mig blifva vid polens alla, oftast mycket naturliga trollerier och andra gigantiska och oberäkneliga öfverraskningar.

En väldig rest af samma klippblocksämne som det vi sist hvilat på, var det första jag upptäckte i vår väg, inmängdt bland is och snö, i "kalfven". Det bildade en del af läsidans mellandäck öfver vattnet och tycktes sträcka sig långt ned i skrofvet, som *barlast*. Det var liksom blankpoleradt och *svart*, samt lät lätt bryta sig med min stora jagtdolk som fans kvar i sin slida, vid en svångrem, som jag alltid bar om lifvet. —

Intet tvifvel, att jag, efter den kortare undersökningen haft nog tur att träffa på ett väldigt *stenkolsflöts*, hvaraf glacierens kärna möjligen bestått, och som ej med samma lätthet som en "grästen" skulle gå till botten med oss eller åter "kalfva", under isens och snöns smältande och nötning på isber-

gets yta. Inom några ögonblick hade jag en kolhög i ordning invid relingen på mellandäcket — men letade *förgäfves* efter mina tändstickor! Jag hade förlorat etuit, som jag troligen råkat stoppa i bröstfickan på min pels. Men min hopklämda "chapeau" låg qvar däri, en klen tröst i vår nuvarande belägenhet, med rikhaltiga bränsleförråd, våta kläder, polartemperatur — men ingenting att *göra eld* med!!!

Jag skar tänderna af raseri, öfver min oförsigtighet, så oförklarlig, jämförd med min föregående "försigtighet" med elden, då jag ej hade *vatten* på alla sidor omkring mig.

Min blick föll i detsamma på *solens* glödande kärna, men hur långt var det icke till den! Men den tanken räddade mig ändå och jag fick ögonblickligen en oskattbar idé af naturen, bättre än alla uppfinningar af säkerhetständstickor, Jönköpings inberäknade.

Jag samlade hop något lätt antändbart på min kropp, slog upp den slipade *innerboetten af glas, på min kronometer och höll den mot solen!*

Det dröjde ej en minut, förrän himlaljuset tändt en svart, bolmande och snart glödhet brasa å passagen på vårt skepps mellandäck, midt i solgasset och den under fryspunkten *här* stående temperaturen.

Vi fröso ej längre, men också sågo vi ej längre en skymt af sjelfva *polen*, fast vi ej voro långt aflägsna från den.

Vi torkade nu våra ytterplagg grundligt och

jag började tänka öfver vår i sanning underbara räddning på vår egendomliga, men fortfarande farliga och ej ens "försäkrade" farkost!

Troligen hade vi med detta, när det gick af stapeln, hamnat som ett par hyfvelspån på oceanen, kraflat omkring där på våra ytterplagg och ej först "gått till *botten*" med "kalfven", under det denne tumlade kring därnere på djupet, intagande sitt rätta läge efter finnandet af sin tyngdpunkt, hvarefter den åter af sin egen kraft och relativa lätthet slungats mot ljuset, och skälfvande i hela skrofvet, knuffat oss, under sin uppståndelse, i magen och packat in oss som sillar i sin lake, där vi blifvit qvar, under det vårt "skepp" gjort sig klart till afsegling, aflastande allt öfverflödigt lättare gods — *utom oss!*

Hade vi Ægir, hafsguden, vår fordne värd, hans magnifika döttrar och mor, "asarne", och andra "politiska" personer eller någon annan t. ex. *naturen* och dess Skapare att tacka därför? —

Min reskamrat hade naturligtvis *sina* tankar för *sig* härom, och jag ville ej störa hans funderingar, ty han behöfde mer än jag att tänka på saken, som "andlig" till *yrket!* Han kunde sen tro, hvad han behagade! Teologi och politik lär jag mig aldrig att rätt begripa, själf blott upptäcktsresande och naturvetenskapsman, isynnerhet det sistnämnda, ty jag har ej anlag för diplomatik och kompromissande.

Jag fortsatte min rekognoscering, under det Ho-

kus underhöll vår brasa. Vi drefvo alltjämt framåt, och jag funderade på att anskaffa något ätbart, ty sött vatten hade vi i öfverflöd från den smältande snön och den klara inlandsisen, som utgjorde fartygets väsendtliga skrof, sex à sju gånger större *under* vattenytan än öfver densamma!

Jag beräknade, att dess areal, i plan med vattnet var nära lika stor som ön *Manhattan* i Newyork. Och från dess solsida rann vattnet i strömmar! Här och där i bergskrefvorna lyste "grönt" det enda ätbara, som ännu fans ombord — för idisslare och vegetarianer, och i nödfall skulle våra magar vara nöjda med detta — tills vidare!

Rundt om oss i polarhafvet på denna breddgrad såg jag feta tumlare och delfiner slå sina lofvar i isrännorna och de större vattendrag vi passerade. Och naturligtvis fans äfven fisk på djupet, ehuru kanske af andra arter än dem vi träffat på, söder om *Smiths* sund i de två rika, men olika fiskregioner vi passerat öfver Newfondlandsbankerna samt *Davis* och *Baffins* bay.

Betydligt mindre talrikt torde de äfven förekomma.

De "späck"djur jag såg "vattnades" dock redan i munnen på mig, ty min polarmage längtade vid deras åsyn ofantligt efter något mer fett och substantielt, än fogel och polarharar!

Och Hokus led naturligtvis Tantali qval, vid

åsynen af de smällfeta vattendjurens muntra lekar midt för hans näsa, som de helt enkelt ständigt passerade förbi.

Men hur fånga någon af "stekarne"? Jag tummade på min lasso, men ta' dem i rännsnara var nog icke så lätt, och troligtvis skulle jag blifvit förr trött än mätt, om jag försökt "den maaden".

Så fick jag en idé, och det behöfdes!

Jag tog upp min eleganta "chapeau" ur pelsfickan och ref sönder den samt tog ut dess "mekanik" af *stålfjedrar.*

Några af dessa apterades strax till min *jagtdolk* och inom en halftimme hade jag en präktig *harpun* i ordning, som jag vid min återkomst till vår eldstad visade Hokus, pekande på de feta "grisarne" i hafvet och som genast försatte honom i godt humör. Sjelf var jag så godt som viss på, att icke en gång en stor hval skulle kunna gå ifrån mig, om jag lyckades träffa honom på ett bra ställe och tillräckligt nära håll för att kunna med all kraft slunga vapnet i detsamma. Så omsorgsfullt och säkert hade jag med endast några enkla tillbehör i min garderob fästat hullingarne vid dolkklingan, hvars skaft jag lika säkert fäste vid ena ändan af min lasso.

Men det var icke så lätt som jag trodde att komma djuren tillräckligt nära in på lifvet, då vi ju ej kunde styra vårt kolossala skepp, hvarest alltjämt

rådde det fruktansvärdaste oväsen, vid hvilket jag dock under hela resan mer och mer hunnit vänja mig.

Vårstormarne rasade och hade nu mer och mer tilltagit i styrka; hafvet gick sen länge "hvitt", så att jag på afstånd tyckte mig se hela dess yta betäckt af tumlare och delfiner, i det starka solljuset.

Och på lovartsidan, i stormen och den kalla skuggan, var det omöjligt att vistas, och vi skulle för länge sedan gått under och stelnat af köld, om ej de höga isväggarne och klyftorna i dem, samt solen i lä skyddat oss mot det kalla polarhafvets vindar. Till allt detta bidrogo alla kring oss bland isflaken simmande, helt små brottstycken från de stora isbergen, som antagit de vidunderligaste formationer och för en ovans öga tedde sig, som om hela hafvet vore fyldt af "isbjörnar", "hvalfiskar" och andra skepnader af alla slag!

Ändock värre var det dock, ju längre söderut vi kommo!

Röken från vårt bål, koloset från detta m. m. gjorde väl ock till, att intet djur kom mig tillräckligt nära i det relativt lugna vatten, som jag utsett till "fiskeställe" åt mig.

Efter en timmes fruktlösa försök att upptäcka och med min harpun nå någon "fisk", som föll mig på läppen, ändrade jag plats, och nästan i samma ögonblick dök en alldeles hvitglänsande, omkring 10 alnar lång delfin upp alldeles bredvid mig, för att

andas! I samma ögonblick susade som en åskvigg, min lika blanka dolkharpun genom luften och trängde med både spets och skaft in i djurets oljiga rygg! —

En qvart därefter låg "tumlaren" bredvid mig på däcket, *död!* Det befans vara en "hvitfisk", en af de mindre hvalar, hvilka de vid denna årstid kräsmagade grönländarne jaga med ungefär lika stor passion som sina kära sälar, af hvilka jag ännu inte sett någon enda i vår väg.

Hokus formligen tjöt af glädje då han fick se mitt byte, och från denna stund behöfde vi ej vara ledsna för provianten ombord, utan kunde mer och mer, dag för dag, smörja kråset.

Ty efter hand kommo *flyttfoglar* korsande vår väg, alla gamla bekanta, och därefter döko sälarne upp, när vi passerade de stora drifisflaken, utan att törna hop med dem, så att vi skrämde de exemplar, eller kotterier, som kommo oss på ej alltför långt håll.

Med mina primitiva vapen, sedan jag förbrukat en till af mina fem revolverpatroner, underhöll jag visthuset med såväl kött som fisk, sedan jag gjort mig en *slungbössa* af resårerna *i mina balskor* och *pilar af ben*, samt en metref af en länk i min lasso, med krok af ett *guldmynt*, som jag smidt ut till "nappredskap" åt mig.

Fångsten räckte mer än väl till åt oss två, trots alla mina "bommar", felslagna "napp" och annan otur. Men jagten och fisket gåfvo mig sysselsättning, likaså

all annan sport, som jag fann på för att döda tiden under vår långa, ensliga och af oupphörliga faror och fasor kringhvärfda, äfventyrliga färd — utan stort mera än en handfull "skeppsinventarier" och alldeles utan *proviant* ombord från början!

Hokus, som inte en gång kunnat fånga en fluga, emedan han ej heller syntes se till "sitt villebråd" ombord (*jag* hade aldrig sett det förut heller) hade jämmerligen förgåtts, om han varit ensam. —

En dag berättade han, att flugorna voro "onda andar", som han sett under våra i hans tycke värsta stunder!

Efter ett par tre veckors färd hade vårt skepp ohjälpligt fastnat mellan några, som det syntes, mer än milsvida packisblock, som det ej, trots vindar, ström och sin egen kolossala tyngd, mäktade att mer än nästan omärkligt forcera eller glida förbi, förrän mitt beslut mognade att lämna detsamma åt sitt öde, ehuru det måhända fortfarande dref med de stora isfälten, fast jag ej kunde kontrollera det som förut!

Faran att vistas ombord ökades ock dag för dag och kom isblocket i frihet igen, kunde det vara fara värdt, att det ett, tu, tre vände "kölen i vädret" och frestade på en "ny bog" och ve då oss, som hittills lyckligen undgått alla dess tusentals, oberäkneliga nycker och manövrer, de dagliga rasen, som sprängskotten från solen och vattnet, samt kylan om "nätterna" anställde, isynnerhet på lovartsidan.

Ty temperaturen var oftast mycket olika på nätterna, då solen liksom lyste med mattare sken än midt på dagarne. —

Isfjället hade ock minskats i omfång och höjd ansenligt, sedan vi lämnade polen och naturligtvis äfven i djuplek!

Jag lastade därför en vacker dag på oss så mycket proviant som vi beqvämt kunde bära, samt mina högst primitiva jagtredskap och ett par mattor, som Hokus flätat af gräs samt många gånger dränkt i tran och torkat, så att de voro förträffliga presenningar på isen, samt praktiserade oss ner på densamma, som här var någorlunda gångbar, hvad ytan beträffar.

Dessförinnan ville jag dock nödvändigt veta, åtminstone ungefärligt, på hvilken latitud (breddgrad) vi befunno oss; den ungefärliga "längden" visste jag genom oupphörliga iakttagelser på kompassen, å hvilken vi hållit oss inom en viss begränsning mellan ett par streck, i brist på *sextant.*

Ty nu började tiden bli inne, då *jag sjelf* måste sätta kurs, och hur klappade ej mitt hjärta af nyfikenhet, hur långt söderut vi kommit på jorden under vår drift!

Jag begagnade mig därför af gamle *Pytheas'* metod, att med en lång stång på en horisontel yta göra den önskade beräkningen, med tillhjälp af solen vid denna tid och den *vinkel,* som skuggan af stången bildade mot denna sjelf.

Men hvar finna en *stång* för mätningen?

Jag lösgjorde en väldig *istapp* från lovartsidan på vårt skepp, mätte därefter upp ett lämpligt afstånd på min lasso, utan att kapa den och fästade denna, som ej kunde *smälta på längden,* utefter istappen, med gräs, och mitt "gnomon" var färdigt, men måste behandlas varsammare än om det varit af glas, när det fördes ut på den plana isen. --

På ett par minuter var därefter beräkningen gjord och visade till min stora glädje ett resultat af närmare *80 grader* från eqvatorn. —

Också reste jag numera som en gentleman, — (se sid. 319).

Hokus följde med uppmärksamhet mina beräkningar och trodde antagligen först, att jag fått "flugan", ty han såg ytterst medlidsamt på mig. —

Men när jag jublande tillropade honom:

— Nu har *ni* inte så långt hem till Grönland, Hokus, då log han, gubben, litet hånfullt tvifiande och började ånyo att "*fånga flugor*", som han tyckte sig se krypa utefter mitt primitiva instrument och på mig! Det var hans "korstecken", ty han sade:

— Solen lyser från "öfverjorden", se ej för mycket på den, store Torngak! och tillade därefter: O, hvarför blefvo vi ej qvar i "underjorden", medan vi voro där! Där var varmt och många sälar! —

— Jag är ingen "Torngak", Hokus, utan en vanlig "vesterlänning", svarade jag *nu*. Och jag tycker, att ni haft god värme både af solen och eldbrasan, var *glad* däråt, gamle reskamrat! Några sälar såg *jag* ej till "därnere", lika lite som — *flugor*, tillade jag, litet spetsigt, men muntert! —

— De funnos i sjön, svarade Hokus lugnt och såg åter tveksamt på mig.

Så satte vi oss i väg, jag med kompassen i hand!!

Isen "svettades" ansenligt, och våra "kamiker" voro nästan utslitna samt pelsarne tunga att bära på!! Men framåt gick det, sedan jag kastat en sista afskedsblick på vårt isskepp, som jag döpt till *Retur!!*

Efter första rasten hvilade vi om dagarne och fortsatte vår marsch på de ljusa nätterna.

Precis en half månad och en dag, från det vi lämnat vårt skepp, upptäckte jag en upphöjning på isen, hvilket föranledde mig att göra en närmare undersökning. Ty vi befunno oss ej längre på så hemlighetsfulla trakter, som förut för den som varit vid polen, så länge som jag åtminstone! Ty nu började jag att bli något hemmastadd i dess mystiska labyrinter.

Säl hade vi redan, till Hokus stora glädje, både sett och smakat, fast den senare gissade på att vi skulle få se en hjord sådana, naturligtvis!

Förresten voro *vi* "tranigare" än dessa — på ytan, ty endast i min luggslitna och rifna högtidsdrägt, såg jag så på "dekis" ut, att jag skulle gråtit om jag stått framför en trymå! Och af "chapeaun" fans ej mer qvar än — brättet, som jag använde till solskärm på polarmössan.

Enkeltjusaren bar jag stolt i ena ögonvrån, svärtad af rök mot solen, istället för solbrillor. Jag var med ett ord "gudomlig", lita på det, och säkert skulle ingen förtjusande "valkyria" velat stjäla en "puss" af mig, om hon än inte fått någon på 10,000 år! Ty med bättre smak hade det söta barnet kunnat pussa *Valhalls gris*, på trynet! Så såg jag ut!

Min "enkeltjusare" hjälpte mig därför ej som förstoringsglas på det långa afståndet!

Jag gissade naturligtvis på, att "upphöjningen" på isen var ett skepp utan tackling d. v. s. ett *vrak*,

som gått under i packisen och ej funnit någon segelbar ränna att lotsa sig igenom.

Ty sådana *kunna* finnas i de värsta isgördlar, kanske ej så långt från ett polarskepps haveriplats. Och enda räddningen, när ett skepp fastnar i isen, är, som bekant, att detsamma "skrufvas" upp *på* densamma.

Det föremål vi sågo, låg emellertid alldeles *ur* den kurs jag slagit in på, men icke desto mindre ändrade jag densamma och gick rakt på "vraket".

Komna i närheten af detsamma började mitt hjärta att häftigt bulta.

Det var en gammal bekant, och jag utbrast, vänd till min reskamrat:

— Hokus, om jag ej misstar mig, så är det *vår* gamla snöhydda!

Och det var så, ehuru betydligt hopsmält och ramponerad! — Ballongen höjde sig dock, något hopskrynklad, öfver hennes murar, och till och med vår glada isbjörn låg i snön, "grafvad", och nu alldeles delikat, tyckte Hokus.

Allt det öfriga fans ock qvar, vid närmare undersökning.

Vi började oförtöfvadt att "halfsula" våra "kamiker" med sofsäcken m. m., ty våra pelsar fingo räcka till betäckning under sömnen, så "härdade" som vi nu voro, på våra vattentäta gräsmadrasser.

Drifved fanns i öfverflöd mellan isflaken, och

snart hade vi gjort i ordning *en grönländsk släde*, hvarpå vi kunde lasta vårt bagage från ballongen, instrumenter m. m., med den hoppackade ballongen underst, i gondolen, som därefter sattes på släden, för hvilken vi sjelfva tjänstgjorde som dragare.

Ballongen, ur hvilken en hel del gas dunstat bort, förmådde ej bära oss begge, och jag ville ej lämna Hokus ensam på isen, fast han yrkade därpå, då han ej kunde få medfölja till väders, om jag ensam riskerat ett sådant äfventyr, med iakttagande af lämplig vind mot söder. Men denna kunde vända sig, och jag tvingas att åter gå ned i andra väderstreck, än jag ville, och så vore ingen snabbare eller beqvämare kommunikation vunnen för mig till civilisationen, resonerade jag.

Jag fortsatte därför, i sällskap med min reskamrat "pedibus", den kurs jag en gång slagit in på förut, oaktadt den hade sina vedervärdigheter, af hvilka de öppna isrännorna mellan isfälten ej voro de minsta och svåraste att komma öfver, eller — gå omkring. Ty för att komma öfver klarvatten, försedt med ismörja och smärre drifisar, måste jag alltid uppsöka lämpliga isflak, bestiga dem och färjledes söka passera vattnet, i brist på båt. Detta skulle dock gå lättare, sedan vi fått större packning och mer resegods än förut, då vi nästan stodo med två tomma *händer*, utan yxa m. m.

Innan vår packning var snörd och allt färdigt

till ny affärd, ansåg jag mig dock istånd att genom min teodolit kunna ta säkra såväl längd- som breddgradsberäkningar, på hvilken punkt vi än befunno oss, ty jag fann mina instrument liksom allt annat oskadade och omsorgsfullt förpackade i sina fodral. Mina beräkningar utföllo ock till min belåtenhet och visade, att mina föregående antaganden och ungefärliga kalkyler ej varit så alldeles felaktiga.

De nya och säkra iakttagelserna lifvade mitt hopp om snar vändning till något *bättre* i vårt äfventyrliga och mödosamma läge som skeppsbrutna! Också hade det ju redan, med återfinnandet af ballongen och dess få inventarier, ansenligt förbättrats.

Efter någon hvila bar det således åter i väg, och efter ungefär åtta dagars marsch upptäckte vi ändtligen åter — *land.*

Det var visserligen endast några kala skär, med rikt djurlif omkring, och ännu ett par kilometer därifrån fann jag en större holme med ett eskimåsommarläger och — kajaker.

Hokus var snart åter bland sina landsmän på *ostkusten.* De hade flyttat ut i skärgården med sommaren, och jag förmådde honom äfven att blifva bland dem, såsom ej så mycket civiliserade som vestkustens "urinnevånare". Så skedde, sedan vi tagit ett "ömt och rörande" afsked af hvarandra, samt jag för några af mina guldmynt fått köpa ett hundspann för min vidare isfärd, samt något krut och bly.

Jag var nu således, efter afskedet från Hokus — ensam med mina nya vänner, de yra och halfvilda eskimåhundar, som jag köpt för att fortskaffa min släde på isen; den bästa vägen för *mig* till *Cap Farwell* och civilisationen!

Också reste jag numera som en *gentleman*, i eget ekipage, ehuru det nog skulle ha tagit sig ej alldeles så "elegant" ut i ett slädparti bland Newyorks eller Stockholms societet.

Men undan gick det — emellan missödena och de många hindren, som jag dock mer eller mindre fort med min vanliga fyndighet, försigtighet och djärfhet samt — *tur*, lyckades besegra, det ena efter det andra!

Till min obeskrifliga glädje upptäckte jag en dag masttopparne på ett *skepp* bland isen, långt innan jag kommit dit, där jag var säker om att få syn på sådana. — Och hur ökades ej min glädje, öfverraskning och förundran, då jag, kommen närmare fartyget, igenkände mitt eget skepp: "*Tur*", dess manskap och befäl, samt alla och allt inom dess illa skamfilade relingar och bord. —

Och hur "skamfilad" och eländig måtte jag icke själf ha sett ut, när jag ändtligen kom ombord, ty jag mindes ej, vid mitt uppvaknande *i min koj* en dag, hur jag kommit ombord, blifvit rentvagen, nedbäddad och vårdad som ett barn af skeppsläkaren och "Wi".

— Du har varit mycket sjuk, min hedersvän, sade den förre och omfamnade mig, när han åter tillät mig att krypa i pantalongerna. — Du har yrat och haft feberfantasier! —

— Jaså, svarade jag, men *Nordpolen har jag ändå funnit!*

— Och vi ha *kringseglat Grönland!* återtog han.

— Well, min vän, *då har jag en polarhafsbragd till*, att inrapportera för klubben, när vi komma åter till Newyork! återtog jag gladt och stack enkeltjusaren i ögonvrån, samt såg mig i trymån vid toaletten. Jag var mig alldeles lik, tyckte jag. Och ännu en månad senare bogserades vi in i dockan på Newyorks redd.